

**УКРАЇНСЬКО - ФРАНЦУЗЬКО - АНГЛІЙСЬКИЙ
СЛОВНИК ЗОВНІШНІХ ЗВ'ЯЗКІВ,
СТРАТЕГІЇ ТА БЕЗПЕКИ**

**DICTIONNAIRE DES RELATIONS INTERNATIONALES,
DE STRATEGIE ET DE SECURITE
UKRAINIEN - FRANÇAIS - ANGLAIS**

**DICTIONARY OF INTERNATIONAL RELATIONS,
STRATEGY AND SECURITY
UKRAINIAN - FRENCH - ENGLISH**

**ЦЕНТР РОЗРОБКИ ДОКТРИНИ ЗАСТОСУВАННЯ СИЛ
CENTRE DE DOCTRINE D'EMPLOI DES FORCES
DOCTRINE AND FORCES EMPLOYMENT CENTER**

**ВІЙСЬКОВИЙ ІНСТИТУТ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
INSTITUT MILITAIRE DE L'UNIVERSITE NATIONALE
TARAS SHEVCHENKO DE KIEV
MILITARY INSTITUTE OF TARAS SHEVCHENKO KYIV NATIONAL
UNIVERSITY**

2006

УКРАЇНСЬКО - ФРАНЦУЗЬКО - АНГЛІЙСЬКИЙ СЛОВНИК ЗОВНІШНІХ ЗВ'ЯЗКІВ, СТРАТЕГІЇ ТА БЕЗПЕКИ

Даний словник визначає та представляє основні поняття таких галузей: оборона, політика, міжнародне право, право війни, національна військова структура, військова стратегія, концепція оборони та технологічної політики, гуманітарна діяльність та операції з підтримки миру.

Видання призначено спеціально для військових та політичних інституцій Франції та України, а саме для дипломатів, військових та експертів з національної та міжнародної безпеки. Окрім цього, словник може бути використаний дослідниками, цивільними експертами, журналістами, перекладачами, а також тими, хто цікавиться політичними та військовими галузями.

Під загальним керівництвом командуючого Центру розробки доктрини застосування сил, дивізійного генерала Ж. БЕЗАСЬЄ та директора Департаменту військової освіти та науки Міністерства оборони України генерал-майора М.І. НАУМЕНКА.

Редакційний комітет

Франція: капітан 1-го рангу М. БЕНЕДІТТІНІ, полковник Дж. М. ДЕСТРІБАС, полковник Д. БУАСЬЄ, підполковник Р. ГАРДЕРЕС (голова).

Україна: полковник В.В. БАЛАБІН (голова), начальник Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Спільна робоча група

Франція: підполковник Р. ГАРДЕРЕС, підполковник В. МІКУЛІНСЬКИЙ, майор Д. РИГАЛІ, капітан В. ПЕРЕН-КОКОН, лейтенант Р. ДАРЖЕЛОС, майор Ж. ФЛЕРБЕ.

Україна: полковник І.О. ОЛЬХОВОЙ, начальник факультету іноземних мов та військового перекладу Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, капітан О.В. АКУЛЬШИН, викладач кафедри військового перекладу факультету іноземних мов та військового перекладу Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, старший лейтенант М.Б. БІЛАН, викладач кафедри військово-спеціальної мовної підготовки факультету іноземних мов та військового перекладу Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Автори висловлюють подяку

Франція: капітану першого рангу П. І. ЛЕ БАЮ, підполковнику В. МІКУЛІНСЬКОМУ, командирі дивізіона П. ШАБРОЛЮ, майору С. ПЙОГАРУ, капітану П. ТРОНШ-МАКЕР, А. ФОРСЕНЕЙХНЕР.

Україна: капітану О.О. ЧЕРНИШОВУ, викладачу Н.Т. АКУЛЬШИНІЙ, В.О. ПРОНОЗІ.

Редакційний комітет висловлює подяку Міністерству закордонних справ (Відділу військового співробітництва та оборони) за фінансову підтримку, а також Військовій місії при Посольстві Франції в Україні за надання технічної допомоги під час підготовки та видання словника.

До читача та авторські права

Статті даного словника були відібрані експертами спільної українсько- французької робочої групи з різноманітних національних та міжнародних джерел.

Словарні статті, що стосуються НАТО, містять найуживаніші терміни, які використовуються в Альянсі, визначення яких не завжди співпадають із загальною думкою. Крім того, зміст даних статей формально не стосується ні Франції, ні України.

Авторські права захищено. Будь-яке незаконне копіювання або відтворення результатів даної роботи, без попереднього погодження із головами спільної українсько-французької робочої групи, якими б засобами це не здійснювалося (графічними, електронними, механічними, а також ксерокопіювання, запис чи системи збереження та відтворення даних), заборонено та переслідується законом.

Продаж або відтворення даного продукту в комерційних цілях заборонено. Частково даний словник може бути використаний в учбових цілях або для наочного показу, але за умови посилання на автора (спільна українсько-французька робоча група).

ПЕРЕДМОВА

Перше видання „ Українсько-французько-англійського словника зовнішніх зв'язків, стратегії та безпеки” є результатом спільної роботи українсько-французької робочої групи з військової термінології. Ця робота є необхідною для покращення взаємного порозуміння, а саме для сприяння розвитку співробітництва між двома країнами та членами чи партнерами Атлантичного Альянсу в специфічних міжнародних та стратегічних сферах, а також у сфері міжнародної безпеки.

У даному виданні, в достатньому обсязі, висвітлюються терміни щодо здійснення командування, виконання і проведення операцій та спільних навчань, операцій з підтримки миру чи операцій з врегулювання криз. Відбір термінів (більше ніж 1000) відбувався із урахуванням важливості терміна та частоти його вживання.

Термінологічний корпус першого видання даного словника буде доповнений та розширений, відповідно до вимог та побажань, під час роботи над наступними виданнями.

Даний словник є першою публікацією спільної українсько-французької робочої групи з військової термінології, який висвітлює питання міжнародних відносин, стратегії та безпеки. Він також є результатом спільних лексикографічних зусиль Української та Французької сторін щодо стандартизації видань в споріднених галузях.

Словарні статті та їх визначення відображають бурхливий розвиток сучасної теорії та практики міжнародних відносин між нашими країнами, а також із партнерами Атлантичного Альянсу та іншими країнами. Спеціалізовані терміни, що розраховані на вузьке коло експертів, не були включені до даного видання. Даний словник містить багато необхідних термінів, що зацікавлять широке коло читачів, як військових та цивільних, так і працівників дипломатичного корпусу.

Дане видання містить переважно військові та юридичні аспекти термінів і визначень з міжнародного права, з розробки та застосування військового потенціалу України та Франції, країн-партнерів Атлантичного альянсу та інших європейських країн. У деяких випадках для однієї словарної статті, через різницю поглядів на дану галузь в національних концепціях та для кращого розуміння, редакційна колегія вирішила надати кілька визначень терміна, з урахуванням національних відмінностей та джерел.

У даному словнику також представлені основні терміни з тактики та матеріально-технічного забезпечення, а також тактичні та технічні аспекти термінів з матеріально-технічного забезпечення операцій з підтримки миру та операцій реагування на кризові ситуації.

Словарні статті даного словника здебільшого спираються на правові документи, доктрини, документи з питань української та французької термінології, а також на деякі публікації зі стандартизації: підручник НАТО та глосарій визначень та термінів НАТО (AAP-6), загальновійськовий глосарій військової термінології, французький підручник стандартизованих термінів та аббревіатур (ТТА 106.V.04). Офіційні джерела визнаних міжнародних організацій (ООН, ЄС, МКЧХ тощо) також були використані для формування деяких вузькоспеціалізованих словарних статей специфічних галузей.

Дане видання не охоплює всього корпусу термінів, які на даний момент використовуються в Україні, Франції, НАТО чи інших європейських країнах у представлених

галузях. Однак спільний українсько-французький редакційний комітет сподівається, що даний словник буде гідним внеском у процес покращення взаємопорозуміння між Україною та Францією, країнами Альянсу в галузях міжнародних відносин, стратегії та безпеки.

Редакційний комітет

ПРО КОРИСТУВАННЯ СЛОВНИКОМ

Незважаючи на складність, яка притаманна виданням такого типу, „Українсько-французько-англійський словник зовнішніх зв'язків, стратегії та безпеки” укладений таким чином, щоб зміст словарних статей був викладений чітко та стисло. Словник було укладено згідно із сучасними редакційними правилами НАТО, зокрема орфографічними. Автори, наскільки це можливо, уникали використання аббревіатур як в заголовках словарних статей, так і при формуванні тлумачення терміна. Читач все ж таки може знайти аббревіатури в словнику, але тільки ті, використання яких неможливо було уникнути при формуванні словарних статей кожної частини словника.

СТРУКТУРА СЛОВНИКА

Словник складається з трьох томів. Французька є вихідною мовою для першого тому, українська – для другого, англійська – для третього.

СЛОВАРНА СТАТТЯ

Основною одиницею словника є словарна стаття. Кожна словарна стаття складається з: **(a)** заголовку словарної статті, **(b)** тлумачення терміну, **(c)** при необхідності, посилання **(d)** джерела:

- (a)** .....→ **Об'єднане командування в Європі**
- (b)** .....→ Колишнє визначення Стратегічного командування в Європі.
- Див. Стратегічне командування в Європі.* ←..... **(c)**
- (d)** .....→ Джерело: НАТО

(a) ЗАГОЛОВОК СЛОВАРНОЇ СТАТТІ

Заголовок словарної статті складається з терміна, визначення якого надається в тлумаченні терміна. Він виділяється жирним шрифтом та має інший розмір ніж шрифт, яким набрано тлумачення терміна. Заголовок повинен бути відтворений вихідною мовою, відповідно до частини, в якій він знаходиться. Коли заголовок складається з багатьох слів, він розташовується в алфавітному покажчику відповідно до літери, з якої починається перше слово. Заголовок „Об'єднане командування в Європі”, наприклад, у другому томі словника розташовується під літерою „O”.

(b) ТЛУМАЧЕННЯ ТЕРМІНУ

Тлумачення складається з: **(a)** визначення терміна вихідною мовою, що розташовується

одразу під заголовком словарної статті та має розмір шрифту менший ніж у заголовку словарної статті, **(b)** з правого боку, в інших колонках, розташовані заголовки словарних статей та їх тлумачення іншими мовами.

У разі, коли термін має багато значень, кожне визначення повинно бути пронумеровано, основне значення розташовується першим. Треба зауважити, що при перекладі терміна однією з мов може виникнути необхідність ввести додаткові тлумачення, які розташовуються після заголовку словарної статті та повинні бути пронумеровані.

Наприклад:

військова підтримка

1. Підтримка, що надається однією державою іншій, коаліцією, альянсом у різноманітних формах, таких як забезпечення військами, експертами, радниками, матеріально-технічне забезпечення чи здійснення військової підготовки.

2. У спеціальних операціях – будь-яка безпосередня чи непряма підтримка нації, коаліції, альянсу силам опору або місцевим військовим чи воєнізованим формуванням.

Джерело: НАТО/ФР

assistance militaire

1. Appui à caractère militaire fourni à un pays par un autre pays, une coalition ou une alliance notamment sous la forme de forces, d'experts, de conseillers, de matériels ou d'entraînement militaires.

2. En opérations spéciales, soutien fourni directement ou indirectement par un pays, une coalition ou une alliance à une force de résistance ou à une force militaire ou paramilitaire locale.

Sources : OTAN / FRA

military assistance

1. Support provided to a nation by another nation, a coalition or an alliance in various forms such as military forces, experts, advisers, materiel or training.

2. In special operations, any support provided directly or indirectly by a nation, a coalition or an alliance to a resistance force or a local military or paramilitary force.

Sources : NATO / FRA

Деякі тлумачення можуть складатися з багатьох частин та повинні бути пронумеровані літерами **a-, b-, c-...** тощо.

Наприклад :

свобода у відкритому морі

Концепція міжнародного права, згідно з якою прибережні держави або держави, які не мають виходу до моря, мають право:

a- на свободу навігації; **b-** свободу прольоту; **v-** свободу на встановлення підводних кабельних мереж, трубопроводів; **г-** свободу будівництва штучних островів та інших споруд, будівництва яких дозволено міжнародним правом; **д-** свободу здійснення вилову риби; **е-** свободу проведення наукових досліджень

Джерело: НАТО

liberté de la haute mer

Concept de droit international selon lequel les Etats, qu'ils soient côtiers ou sans littoral, disposent: **a-** de la liberté de navigation; **b-** de la liberté de survol; **c-** de la liberté de poser des câbles et des pipelines sous-marins; **d-** de la liberté de construire des îles artificielles et autres installations autorisées par le droit international; **e-** de la liberté de la pêche; **f-** de la liberté de la recherche scientifique.

Source : OTAN

freedom of the high seas

The international legal concept by which coastal or land-locked states have: **a-** freedom of navigation; **b-** freedom of overflight; **c-** freedom to lay submarine cables and pipelines; **d-** freedom to construct artificial islands and other installations permitted under international law; **e-** freedom of fishing; and **f-** freedom of scientific research.

Source: NATO

(c) Посилання

Посилання розташовуються одразу після тлумачення та виділяються курсивом. Типи посилань, що використовуються у словнику:

”**Див.**” посилання на синонім даного терміна, який знаходиться у словнику.

Приклад:

гуманітарна допомога

Див. гуманітарна допомога.

”**Див. також**” посилання на спорідненні словникові статті. *Приклад:*

національна військова місія

Представник країни-члена НАТО, який не бере участі в інтегрованій командній структурі та безпосередньо підпорядковується начальнику генерального штабу збройних сил своєї держави, підтримує зв'язок між ним і командуючими стратегічними командуваннями чи їхніми штабами. *Див. також* національний військовий представник.

Джерело: НАТО

”**Також**” визначає синонім або інше визначення, яке знаходиться у словнику, але не має тлумачення. *Наприклад:*

сили прикриття

Сили, які діють окремо від основних сил для перехоплення, вступу в бій, затримання, дезорганізації чи введення противника в оману, до того, як він атакуватиме сили прикриття. *Також* війська прикриття.

Джерело: УКР

В окремих випадках до основного тлумачення може бути надана примітка. Вона розташовується після посилань через абзац. *Приклад:*

консультація

Обмін поглядами та думками серед найвищого керівництва з метою узгодження позицій та створення рекомендацій щодо спільних питань.

Примітка: консультація може відбуватися між міжнародними організаціями, між їх керівництвом та країнами-членами, а також між визнаними партнерами, наприклад, між неурядовими організаціями.

(d) Джерело

Кожна словарна стаття закінчується посиланням на джерело. Більшість статей мають такі посилання: НАТО, ФР, УКР, РОС, ЧЕХ чи інші посилання, що є міжнародно визнаними, наприклад: МКЧХ, ООН, ЄС тощо.

Н.В.: розділ „посилання” даної статті уточнює рік видання та редакцію використаних у якості посилань видань.

ПУНКТУАЦІЯ

Пунктуація, що притаманна вихідній мові, не повинна обов’язково відтворюватися мовою перекладу; кожна мова, в кожній конкретній галузі, має свої власні правила написання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Список використаних джерел повинен складатися відповідно до правил кожної мови *”Українсько-французько-англійського словника зовнішніх зв’язків, стратегії та безпеки”*. Треба зауважити, що терміни, які достатньою мірою висвітлені у виданнях, що виступають у якості посилань, не включені до даного словника. Документи, які використовувалися при відборі термінологічного корпусу та тлумачень терміну, наведені в переліку.

Словники, які було використано:

1. Le Petit Robert, Dictionnaires Le Robert. – Париж. – 2003 р.
2. Дж. Персал. The Concise Oxford Dictionary. – Оксфордський університет, 11 видання, 2003 р.
3. Ганшина К.А. Французско-русский словарь. Видання сьоме. М., Російська мова, 1977 р.
4. Балла М.І. Англо-український словник. – К., Освіта, 1996 р.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ТТА 106 T1, Manuel d'emploi de termes, sigles et signes conventionnels militaires. – Париж, видання 04 CDEF/DEO, червень 2004 р.
2. Організація об’єднаних націй. Glossaire des Opérations de Paix. – Нью-йорк, 2001 р.
3. Організація об’єднаних націй. Lexicon for Arms Control, Disarmament and Confidence-Building. – Женева. – 2002 р.
4. Міжнародна Організація Червоного Хреста. Recueil de textes et conventions. – Женева. 2002 р.
5. Стратегічний оборонний бюлетень України на період до 2015 року (Біла книга України). – К., 2004 р.

DICTIONNAIRE DES RELATIONS INTERNATIONALES, DE STRATEGIE ET DE SECURITE UKRAINIEN - FRANÇAIS - ANGLAIS

Ce dictionnaire présente et définit des notions clés dans les domaines suivants : défense, politique, droit international, droit de la guerre, structures militaires nationales, stratégie militaire, concept de défense et politique technologique, activités à caractère humanitaires et opérations de soutien de la paix.

L'ouvrage a été établi à l'intention des instances militaires et politiques de France et d'Ukraine. Il s'adresse également aux diplomates, aux militaires et aux experts en matière de sécurité nationale et internationale. Il est destiné en outre aux chercheurs universitaires, experts civils, journalistes, traducteurs, ainsi qu'à tous ceux qui s'intéressent aux domaines politique et militaire.

Sous la direction générale du général commandant le Centre de doctrine d'emploi des forces, le général de division G. Bezacier et du général-major M. Naumenko, directeur du Département d'Education militaire et des Sciences du Ministère de la Défense de l'Ukraine.

Comité de rédaction

France : Capitaine de Vaisseau M. Benedittini, Colonel J.M Destribats, Colonel D. Boissié, Lieutenant-colonel R. Gardères (Président).

Ukraine : Colonel Victor Balabin (Président), Chef de l'Institut Militaire de l'Université Nationale Taras Chevtchenko de Kiev.

Groupe conjoint de rédaction

France : Lieutenant-colonel R. Gardères, Lieutenant-colonel V. Mikoulinisky, Commandant D. Rigal, Capitaine W. Perrin-cocon, Enseigne de Vaisseau de 1ère classe R. Dargelosse, Major G. Fleurbaey.

Ukraine : Colonel Igor Olkhovoy, Chef de la faculté des langues étrangères et de la traduction militaire de l'Institut Militaire de l'Université Nationale Taras Chevtchenko de Kiev; Capitaine Alexis Akoulchin, Professeur de la chaire de la traduction militaire de la faculté des langues étrangères et de la traduction militaire de l'Institut Militaire de l'Université Nationale Taras Chevtchenko de Kiev ; lieutenant-chef Maksim Bilan, Professeur de la chaire de la formation linguistique militaire spéciale de la faculté des langues étrangères et de la traduction militaire de l'Institut militaire de l'Université Nationale Taras Chevtchenko de Kiev.

Remerciements

France : Capitaine de vaisseau P.Y Le bail, lieutenant-colonel V. Mikoulinisky, chef d'escadron P. Chabrol, commandant S. Piaugard, capitaine P. Tronche - macaire, Mademoiselle A. Forsteneichner.

Ukraine : Capitaine O. Tchernychoy, Mademoiselle N. Akoulchina, Monsieur V. Pronoza.

Le Comité de rédaction tient à remercier plus particulièrement le ministère des Affaires Etrangères (Direction de la Coopération Militaire et de Défense) pour son soutien financier ainsi que l'ensemble du personnel du Poste militaire près l'Ambassade de France de Kiev pour son assistance logistique dans la préparation et la réalisation de cet ouvrage.

Avertissement et droits de reproduction

Les articles de ce glossaire ont été établis à partir de différentes sources nationales ou internationales par les experts du Groupe conjoint de rédaction Ukraine-France.

Les articles de la partie OTAN suivent au plus près la terminologie en usage au sein de l'Alliance, sans nécessairement correspondre à une position commune. Par ailleurs, les articles n'engagent pas formellement ni l'Ukraine ni la France.

Tous droits réservés. Toute copie ou reproduction de cet ouvrage couvert par les droits de la propriété intellectuelle y afférant, par quelque moyen que ce soit (graphique, électronique, mécanique, y compris la photocopie, l'enregistrement, ou les systèmes de sauvegarde ou de récupération de données) sans l'autorisation préalable des présidents du Comité conjoint de rédaction, est interdite.

La vente ou la reproduction à des fins commerciales est interdite. Des extraits peuvent en être tirés à des fins pédagogiques ou d'illustration sous réserve que soit mentionné l'auteur (Groupe Conjoint de Rédaction Ukraine-France).

AVANT-PROPOS

La première édition du « *Dictionnaire des Relations Internationales, de Stratégie et de Sécurité (UKR -FRA-GBR)* » est le fruit du travail commun d'un Comité conjoint de rédaction issu du Groupe de Coopération franco-ukrainien de Terminologie Militaire. Ce travail a été jugé nécessaire pour une meilleure compréhension mutuelle, propre à favoriser la coopération entre nos deux pays et, plus largement, avec les membres ou partenaires de l'Alliance Atlantique dans des domaines spécifiques des relations internationales, des relations stratégiques et celles de la sécurité internationale. De façon plus restreinte, il traite des domaines touchant au commandement, à l'exécution et la conduite d'opérations et d'exercices conjoints, d'opérations de soutien de la paix ou encore d'opérations de réponses aux crises. Le choix des entrées (plus de mille) s'est fait en fonction de leur importance et de leur fréquence d'emploi.

Le fond terminologique de cette première édition du dictionnaire sera mis à jour et élargi, en fonction des besoins ou souhaits, au fil des éditions ultérieures.

Ce dictionnaire est la première publication du Groupe conjoint franco-ukrainien de terminologie militaire traitant spécifiquement des relations internationales, stratégiques et de sécurité. Il vise à conjuguer une démarche purement lexicographique de ce type de relations entre la France et l'Ukraine et le caractère normalisateur des publications, des mêmes domaines, interalliées.

Les entrées, et leurs définitions attachées, retenues reflètent l'évolution la plus récente de la théorie et de la pratique des relations internationales entre nos deux pays ainsi qu'avec d'autres pays, partenaires ou non, de l'Alliance Atlantique. Les termes très spécialisés, compris uniquement d'un cercle très restreint d'experts, ont été écartés. Ce glossaire est conçu à des fins pratiques et intéressera un vaste lectorat tant militaire et civil que diplomatique.

L'ouvrage contient essentiellement des termes et définitions touchant aux aspects militaires et juridiques concrets du droit international, à l'élaboration et la mise en œuvre des capacités militaires de nos deux pays et de ceux d'autres pays européens partenaires ou non de l'Alliance. Dans un certain nombre de cas pour une même entrée, lorsque les concepts nationaux de ce domaine sont différents, il a été jugé nécessaire par le Comité de rédaction de présenter dans un souci de parfaite compréhension, plusieurs définitions et leurs sources nationales. Sont présentés aussi dans ce dictionnaire quelques termes essentiels portant sur les domaines de la tactique et de la logistique générale militaire, ainsi que les aspects tactiques, techniques et logistiques des opérations de soutien à la paix et des opérations de réponses aux crises.

Les articles proposés dans ce dictionnaire s'appuient, autant que possible, sur des documents faisant autorité en matière de droit, de doctrine et de terminologie française et ukrainienne comme sur certaines publications de normalisation tels que le Manuel de l'OTAN et le Glossaire OTAN de termes et définitions (AAP-6), le Glossaire Interarmées de terminologie militaire ou encore, le Manuel français d'emploi de termes et sigles conventionnels (TTA 106. V.04). Des sources provenant d'organisations internationales reconnues (ONU, U.E, CICR, etc.) ont également été utilisées pour certains articles traitant de domaines spécifiques.

La présente édition ne prétend pas bien sûr englober la totalité des termes actuellement en usage au sein de nos deux pays, de l'OTAN ou encore d'autres pays européens dans les domaines retenus. Cependant, le Comité conjoint franco-ukrainien de rédaction n'en espère pas moins qu'elle contribuera à favoriser la compréhension mutuelle entre l'Ukraine et la France ou encore d'autres pays de l'Alliance dans les domaines des Relations Internationales, Stratégiques et de la Sécurité.

Le Comité de Rédaction

GUIDE DU REDACTEUR

Nonobstant la complexité inhérente à ce type d'ouvrage, le “*Dictionnaire des Relations Internationales, de Stratégie et de Sécurité (UKR /FRA/GBR)* ” vise à présenter les articles de façon aussi claire et concise que possible. Le dictionnaire respecte les usages rédactionnels - notamment orthographiques - en vigueur à l'OTAN. Les abréviations ont été évitées autant que possible, tant dans les entrées que dans les définitions ; cela dit, le lecteur trouvera quelques abréviations, estimées indispensables dans certains cas, en tête de plusieurs entrées de chaque partie du dictionnaire.

STRUCTURE DU DICTIONNAIRE

Le dictionnaire se compose de trois volumes. Le français est la langue de départ du 1er volume, l'ukrainien celle du 2ème et l'anglais est celle du 3ème volume.

L'ARTICLE

L'unité de base du dictionnaire est l'article. Chaque article comprend : **(a)** l'entrée, **(b)** le corps de l'article, **(c)** le cas échéant, des renvois et **(d)** la source:

- (a)** .....→ **Commandement allié en Europe**
- (b)** .....→ Ancienne dénomination du Commandement stratégique en Europe.
- (c)** ←..... *Voir* Commandement stratégique en Europe.
- (d)** .....→ **Source : OTAN**

(a) ENTRÉE

L'entrée constitue le terme à définir, en tête de l'article. Elle figure en caractères gras, dans une police de taille supérieure à celle du corps de l'entrée, et est énoncée dans la langue de départ du volume dans laquelle elle se trouve. Lorsque l'entrée est constituée de plusieurs mots, c'est le premier de ces mots qui détermine la place de l'article dans la liste alphabétique.

(b) CORPS DE L'ARTICLE

Le corps de l'article comprend **(a)** la définition du terme dans la langue de départ, immédiatement sous l'entrée et dans une taille de police un peu plus petite que celle de l'entrée elle-même, **(b)** un peu en retrait vers la droite, le terme (en gras) et sa définition (dans une taille de police encore un peu plus petite) énoncés dans l'autre langue.

Dans le cas de termes ayant plusieurs significations, chaque définition est numérotée, la définition principale étant placée en premier. Il y a lieu de noter que la traduction du terme dans l'une des autres langues peut nécessiter plusieurs entrées, qui apparaîtront alors en gras avant la numérotation des définitions.

Exemple:

assistance militaire

1. Appui à caractère militaire fourni à un pays par un autre pays, une coalition ou une alliance notamment sous la forme de forces, d'experts, de conseillers, de matériels ou d'entraînement militaires.

2. En opérations spéciales, soutien fourni directement ou indirectement par un pays, une coalition ou une alliance à une force de résistance ou à une force militaire ou paramilitaire locale.

Sources : OTAN / FRA

військова підтримка

1. Підтримка, що надається однією державою іншій, коаліція чи альянс у різноманітних формах, таких як Збройні сили, експерти, радники, матеріально-технічне забезпечення чи військова підготовка.

2. У спеціальних операціях – будь-яка безпосередня чи непряма підтримка нації, коаліції, альянсу силам опору або місцевим військовим чи воєнізованим формуванням.

Джерело: НАТО/ФР

military assistance

1. Support provided to a nation by another nation, a coalition or an alliance in various forms such as military forces, experts, advisers, materiel or training.

2. In special operations, any support provided directly or indirectly by a nation, a coalition or an alliance to a resistance force or a local military or paramilitary force.

Sources : NATO / FRA

Certaines définitions peuvent comporter plusieurs éléments. Ceux-ci seront alors identifiés par des lettres (**a-**, **b-**, **c-**...).

Exemple :

liberté des mers

Concept de droit international selon lequel les Etats, qu'ils soient côtiers ou sans littoral, disposent : **a-** de la liberté de navigation; **b-** de la liberté de survol; **c-** de la liberté de poser des câbles et des pipelines sous-marins; **d-** de la liberté de construire des îles artificielles et autres installations autorisées par le droit international; **e-** de la liberté de la pêche; **f-** de la liberté de la recherche scientifique.

Source : UKR

(c) RENVOI

Les renvois suivent immédiatement la définition et sont annoncés en caractères italiques. Type de renvois utilisés:

"Voir" renvoie le lecteur à un synonyme défini dans le glossaire. *Exemple:*

assistance humanitaire

Voir aide humanitaire.

"Voir aussi" renvoie le lecteur aux entrées apparentées. *Exemple:*

mission militaire nationale

Terme généralement utilisé pour désigner le représentant militaire d'un pays membre de l'OTAN ne faisant pas partie de la structure de commandement intégré. Ce représentant est directement subordonné à son chef d'état-major

des armées et sert d'intermédiaire entre ce dernier et les commandants stratégiques ou leurs états-major. *Voir aussi* représentant militaire national.

Source : FRA

"Aussi appelé" indique un synonyme ou une autre appellation qui figurent au dictionnaire sans être définis. *Exemple:*

force de couverture

Force opérant séparément de la force principale pour intercepter, engager, retarder, désorganiser ou tromper l'ennemi avant que celui-ci puisse attaquer la force couverte. *Aussi appelé* troupe de couverture.

Source : FRA

Dans des cas exceptionnels, une note explicative peut également accompagner une définition. Elle figurera après les renvois éventuels et à la ligne suivante. *Exemple:*

commandement et contrôle

Autorité, responsabilités et activités des commandants militaires pour la direction et la coordination des forces militaires et pour la mise en oeuvre des ordres relatifs à l'exécution des opérations. *Voir aussi* commandement intégral; contrôle.

Note: le commandement et contrôle tel qu'exercé à l'OTAN diffère sensiblement de celui exercé dans le contexte national.

Source : FRA

(d) SOURCE

Chaque article se termine par une référence à sa source. La plupart des articles ont pour source: OTAN, FRA, UKR, RUS, CZE, ou une autre source reconnue sur le plan international, par exemple : CICR, ONU, U.E, etc.

N.B : Le chapitre "ouvrages de référence" du présent guide précise l'année d'édition et la version des ouvrages consultés.

REGLES DE PONCTUATION

La ponctuation observée dans la langue de départ n'est pas nécessairement reproduite dans la traduction vers l'autre langue, chaque langue ayant en cette matière ses propres règles et conventions d'écriture.

OUVRAGES DE REFERENCE

Un dictionnaire de référence a été adopté pour chaque langue du « *Dictionnaire des Relations Internationales, de Stratégie et de Sécurité (UKR -FRA-GBR)* ». À cet égard, on notera que les termes déjà suffisamment définis dans ces ouvrages de référence généraux ont en principe été exclus du *Dictionnaire des Relations Internationales, de Stratégie et de Sécurité*. Les documents de référence dont sont tirés les termes et leurs définitions figurent ci-dessous.

Les dictionnaires utilisés :

- 1 - **Le Petit Robert**, Dictionnaires Le Robert – Paris, édition mise à jour de juin 2003, pour le français;
- 2 - **The Concise Oxford Dictionary**, par J. Pearsall, onzième édition, Oxford University Press édition 2003, pour l'anglais;
- 3 - **Dictionnaire Français-Russe**, par K. Guanchina, septième édition, Moscou – édition 1977.
- 4 - **English- Ukrainian Dictionary**, par M. Balla, en 2 volumes, Kiev – édition 1996.

Les ouvrages de références sont :

- 1 - **TTA 106 T1**, Manuel d'emploi de termes, sigles et signes conventionnels militaires, Version 04, CDEF / DEO – Paris, édition Juin 2005 ;
- 2 - **Glossaire des Opérations de Paix**; Organisation des nations Unies, New-York - édition 2001 ;
- 3 - **Lexicon for Arms Control, Disarmament and Confidence-Building** ; Organisation des Nations Unies, Genève - édition 2001 ;
- 4 - **Recueil** de textes et conventions ; Comité International de la Croix-rouge ; Genève -édition 2002.
- 5 - **Bulletin Stratégique de la Défense de l'Ukraine jusqu'à l'année 2015 (Livre blanc)**, Kiev - édition 2004.

UKRAINIAN - FRENCH - ENGLISH DICTIONARY OF INTERNATIONAL RELATIONS, STRATEGY AND SECURITY

This dictionary presents and defines key notions in the following domains: defence, politics, international law, law of war, national military structures, military strategy, defence concept and technological policy, humanitarian activities and peace support operations.

This work has been developed for French and Ukrainian military and political authorities. It is also designed for diplomats, military and experts in national and international security. It will also be useful to university researchers, civilian experts, journalists, translators and all those interested in the political and military domains.

Done under the aegis of the general officer commanding the Army Centre for Force Employment Doctrine, Major General G. Bezacier and General Major M. Naumenko, Director of the Military Education and Science Department.

Editorial Staff

France: Captain Benedittini, Colonel J.M Destribats, Colonel D. Boissié, Lieutenant colonel R. Garderes (chairman).

Ukraine: Colonel Victor Balabin (chairman), Head of the Military Institute of National Taras Shevtchenko University.

Joint editorial group

France: Lieutenant colonel R. Gardères, Lieutenant colonel V. Mikoulinisky, Major D. Rigal, Captain W. Perrin-Cocon, Ensign R. Dargelosse, Warrant officer G. Fleurbaey.

Ukraine: Colonel Ihor Olhovoy, Head of the faculty of foreign languages and military translation of Military Institute of National Taras Shevtchenko University; Captain Alexis Akulshin, Instructor of the chair of military translation of the faculty of foreign languages and military translation of Military Institute of National Taras Shevtchenko University; Maksim Bilan, Instructor of the chair of special linguistic military training of the faculty of foreign languages and military translation of Military Institute of National Taras Shevtchenko University.

Thanks

France: Captain P.Y Le Bail, Lieutenant Colonel V. Mikoulinisky, Major P. Chabrol, Major S. Piaugard, Captain P. Tronche-Macaire, Miss A. Forsteneichner.

Ukraine: Captain O. Chernyshov, Mrs. N. Akulshina, Mr V. Pronoza.

The editorial staff wants to especially thank the French Foreign Affairs Ministry (Military and Defence Cooperation Directorate) for its financial support, as well as the entire personnel of the Military Mission of the French Embassy in Kiev for its logistic support during the preparation and development of this dictionary.

Warning and copyright

The articles of this dictionary come from various national or international sources, and have been chosen by the experts of the Ukrainian-French editorial group.

The articles of the NATO part are as close as possible to the terminology used by the Alliance, without necessarily mirroring a common position. Besides, these articles officially commit neither the Ukraine nor France.

All rights reserved. This document is protected by the law of intellectual property. Hence, any copy or duplication of it, by any means (graphic, electronic, mechanical – including photocopies, recording or data copy and storage systems), without prior authorisation given by the chairmen of the joint editorial staff, is forbidden.

Selling or copying for commercial purposes is forbidden. Some extracts can be used for educational or illustration purposes, provided the authors are named (Ukrainian-French joint editorial staff).

FOREWORD

The first edition of the « *Dictionary of International Relations, Strategy and Security (UKR-FRA-GBR)* » is the result of the joint work of an editorial staff committee stemming from the French - Ukrainian Group of Cooperation of Military Terminology. This work was considered necessary for better mutual understanding, appropriate to favor cooperation between our two countries and, more widely, with members or partners of the North Atlantic Alliance in specific domains of international relations and those of the strategic relations. More precisely, it deals with domains of command, control and conduct of operations and joint exercises, PSO and CROs. The selection of entries (near one thousand) is based on their significance and frequency of use.

This terminology database of this Dictionary will be updated and expanded in subsequent editions.

This dictionary is the first publication of the French - Ukrainian joint Group of military terminology treating specifically international, strategic relations and security. It aims to converge a purely lexicographical method of this type of international relations between France and Ukraine and the standardization aspect in publications, same domains, interallied at the same time. Entries, and their attached definitions, reflect the most recent evolution of the theory and the practice of international relations between our two countries as well as with the other countries, partners or not, with the Atlantic Alliance.

Highly specialized terms which are only understood by a few experts have been avoided. This Dictionary is designed to be practical and will be of interest to not only a wide military but also to a civilian or diplomatic readership.

This Dictionary contains essentially terms and definitions touching the concrete military and legal aspects of international law, the elaboration and the implemented of the military capacities of our two countries and those of the other European countries partners or not of the Alliance. In a certain number of case for the same entry, when the national concepts of this domain are different, it was considered necessary by the Committee of editorial staff to present in a concern of perfect understanding, several definitions and their national sources. Some essential terms concerning domains of the tactics and the military general logistics, as well as the tactical, technical and logistical aspects of Peace Support Operations and Crises Responses Operations are also presented in this Dictionary.

Terms proposed in this dictionary lean, as much as possible, on documents making authority in straight ahead, of doctrine and terminology French and Ukrainian as on certain publications of normalization such as Nato Dictionary of terms and definitions (AAP 6), NATO handbook, the French Joint Glossary with military terminology or still, Manuel of use of French conventional terms and abbreviation (TTA 106 – V04). Sources taken from acknowledged international organizations (UN – CICR) have also been used for some articles dealing with specific fields.

This first edition does not pretend to encompass the totality of terms currently employed within our two countries, within the NATO or still the other European countries in the reserved domains. Nevertheless, the members of the French - Ukrainian joint Committee of editorial staff hope that this Dictionary will contribute to enhance mutual understanding between France and Ukraine or still other countries of the Alliance in the domains of International, Strategical Relations and Security.

The Editorial Staff Committee

USER'S GUIDE

The « *Dictionary of International Relations, Strategy and Security (UKR-FRA-GBR)* aims to present entries as clearly and concisely as possible, mindful of the complexity of such an undertaking. The Dictionary follows, wherever possible, NATO usage (e.g. NATO uses British standard spelling). Abbreviations have been avoided as far as possible in both headwords and definitions. However, the reader will find some abbreviations, considered indispensable in certain cases, at the head of several entries of every part of the dictionary.

STRUCTURE OF THE DICTIONARY

The core of the Dictionary consists of three parts. French is the lead language of Volume 1, Ukrainian of Volume 2 and English of the Volume 3. Volume 1 will consist of the French term and the French definition of the term, followed by the Ukrainian and English equivalents and, as well as any applicable cross references, acronyms and source document of the term. Volume 2 will consist of the Ukrainian term and the Ukrainian definition of the term, followed by the French and English equivalents, as well as any applicable cross references, acronyms and source document of the term. Volume 3 will consist of the English term and the English definition of the term, followed by the French and Ukrainian equivalents and, as well as any applicable cross references, acronyms and source document of the term.

ENTRY

The basic organizational unit of the Dictionary is the entry. Each entry consists of the following: **(a)** term, **(b)** definition, **(c)** cross references, if applicable, **(d)** acronym, if applicable, and **(e)** source, if applicable.

- (a)** .....▶ **Allied Command Europe**
- (b)** .....▶ The former name of Strategic Command Europe.
See also Strategic Command Europe. *Also called* ..... **(c)**
- (d)** .....▶ ACE.
- (e)** .....▶ **Source: NATO**

(a) Term

Entries are introduced by the term in bold type, given in one language, e.g., **airborne**. All terms are alphabetized by letter, reading from left to right.

For example :

air
air assault operation
airborne
aircraft

air-ground operations system
air transportable
air-transportable unit
air transport allocations board

(b) Definition

The meaning of the term is given in the lead language

When terms have multiple definitions, each definition will be preceded by a number. For example:

military assistance

1. Support provided to a nation by another nation, a coalition or an alliance in various forms such as military forces, experts, advisers, materiel or training.

2. In special operations, any support provided directly or indirectly by a nation, a coalition or an alliance to a resistance force or a local military or paramilitary force.

Sources: NATO / FRA

assistance militaire

1. Appui à caractère militaire fourni à un pays par un autre pays, une coalition ou une alliance notamment sous la forme de forces, d'experts, de conseillers, de matériels ou d'entraînement militaires.

2. En opérations spéciales, soutien fourni directement ou indirectement par un pays, une coalition ou une alliance à une force de résistance ou à une force militaire ou paramilitaire locale.

Sources : OTAN / FRA

військова підтримка

1. Підтримка, що надається однією державою іншій, коаліцією, альянсом у різноманітних формах, таких як забезпечення військами, експертами, радниками, матеріально-технічне забезпечення чи здійснення військової підготовки.

2. У спеціальних операціях – будь-яка безпосередня чи непряма підтримка нації, коаліції, альянсу силам опору або місцевим військовим чи воєнізованим формуванням.

Джерело: НАТО/ФР

When there are terms with multiple definitions and more than one corresponding term is used in the other language, the terms and definitions are referenced by the same number. For example:

alert / 1. 2. 3. alerte; 4. alerter

1. Readiness for action, defence or protection.
2. A warning signal of a real or threatened danger such as an air attack.
3. The period of time during which troops stand by in response to an alarm.
4. To forewarn; to prepare for action.

Source : NATO

Some definitions include separate elements. In these cases, the sub-paragraphs are preceded by a letter (**a-, b-, c-, etc.**); e.g.,

For example

advanced guard

The leading element of an advancing force. The primary mission is to insure the uninterrupted advance of the main body. It has the following functions: **a-** To find and exploit gaps in the enemy's defensive system; **b-** To prevent the main body of the advancing force running blindly into enemy opposition; **c-** To clear away minor opposition or, if major opposition is met, to cover the deployment of the main body. *See also* main guard.

Source: NATO

(c) Cross References

Cross references are shown in italics immediately after the definition, as follows:

“**See**” refers the reader to a synonymous term which is defined in the Dictionary, e.g.

multinational

See combined.

“**See also**” refers the reader to related entries, e.g.

combined

Adjective used to describe activities, operations and organizations, in which elements of more than one nation participate. *See also* alliance; coalition.

Source : GBR

“**Also called**” denotes another appellation, or a synonymous term included in the Dictionary, but not defined, e.g.

combined

Adjective used to describe activities, operations and organizations, in which elements of more than one nation participate. *See also* alliance; coalition. *Also called* multinational.

Source : NATO

Where an explanatory note has been added, it follows the cross references and occupies a separate line, e.g.:

counterbattery fire

Fire delivered for the purpose of destroying or neutralizing the enemy's fire support system.

Note: counterbattery fire can be either proactive or reactive.

Source: GBR

(d) Source

Each entry ends with a reference to its source. The majority of entries have been categorized as NATO. Some entries are based on internationally recognized sources, e.g., FRA, UKR, GBR, RUS, CZE, CICR, UE, etc.

support

The action of a force, or portion thereof, which aids, protects, complements or sustains any other force.

Source: NATO

A WORD ON CONVENTIONS

Each language uses its own conventions, which are not necessarily reflected in translation. For example, where English uses “**and/or**”, French uses “**ou**”.

single hostile action

An hostile action is an incident of short or sustained duration resulting from the action(s) of one or more belligerents which has a direct and significant hostile impact on the personnel **and/or** equipment of a troop-contributing country. A single hostile action may be characterized when different activities can be related to each other by means of time, place or tactical/strategic considerations, as acknowledged by the force commander.

Source : UN

action hostile simple

Incident de durée courte ou soutenue résultant de ou des actions d'un ou plus belligerents et ayant un impact direct et significatif hostile sur le personnel **ou** l'équipement d'un pays contribuant de troupes. Une action hostile simple peut être caractérisée quand des activités différentes peuvent en rapport les unes des autres au moyen du temps, du lieu ou des considérations tactiques / stratégiques, et reconnus comme tels par le commandant des forces.

Source: ONU

разова ворожа акція

Ворожа акція – це короткочасний чи довготривалий інцидент, який розв'язують одна чи більше ворогуючих сторін. Вона спричиняє безпосередній значний вплив на особовий склад та/або засоби протилежної сторони. Разова ворожа акція може характеризуватися різноманітною діяльністю, визначену часом, місцем, тактичними/стратегічними умовами та яка погоджена командуючим військами.

Джерело: ООН

REFERENCE WORKS

One reference dictionary has been adopted for each language of the «*Dictionary of International Relations, Strategy and Security (UKR-FRA-GBR)*» As a rule, terms adequately defined in these dictionaries are not included in the Dictionary. The reference dictionaries are the following :

Dictionaries are:

- 1 - **The Concise Oxford Dictionary**, ed. J. Pearsall, Tenth Edition, Oxford University Press, 2002 for the English language;
- 2 - **Le Petit Robert**, ed. M. Legrain, Paris, June 2003, for the French language.
- 3 - **Dictionnaire Français-Russe**, ed. K. Guanchina, Moscow, 1977.
- 4 - **English- Ukrainian Dictionary**, ed. M. Balla, Kiev, 1996.

Reference works are:

- 1 - **TTA 106 T1**, Manuel d'emploi de termes, sigles et signes conventionnels militaires, Version 05, EMAT / CDEF / DEO – Paris, édition Juin 2005 ;
- 2 - **Glossaire des Opérations de Paix**; Organisation des nations Unies, New-York - édition 2000 ;
- 3 - **Lexicon for Arms Control, Disarmament and Confidence-Building** ; Organisation des Nations Unies, Genève - édition 2001 ;
- 4 - **Recueil** de textes et conventions ; Comité International de la Croix-rouge ; Genève -édition 2001.
- 5 - **Bulletin Stratégique de la Défense de l'Ukraine jusqu'à l'année 2015 (Livre blanc)**, Kiev - édition 2004.

**УКРАЇНСЬКО - ФРАНЦУЗЬКО - АНГЛІЙСЬКИЙ
СЛОВНИК ЗОВНІШНІХ ЗВ'ЯЗКІВ,
СТРАТЕГІЇ ТА БЕЗПЕКИ**

**DICTIONNAIRE DES RELATIONS INTERNATIONALES,
DE STRATEGIE ET DE SECURITE
UKRAINIEN - FRANÇAIS - ANGLAIS**

**DICTIONARY OF INTERNATIONAL RELATIONS,
STRATEGY AND SECURITY
UKRAINIAN - FRENCH - ENGLISH**

агресія

Застосування сили Державою проти суверенітету, територіальної цілісності або політичної незалежності іншої Держави, або будь-які інші дії, що суперечать положенням Хартії ООН.

Джерело: ООН

акредитація

Процес, унаслідок якого особа дипломатичного рангу отримує необхідні повноваження як представник своєї країни в уряді іноземної держави.

Джерело: ФР

акт варварства

Правопорушення, що полягає в жорстокому, нелюдському поводженні з іншою особою, або в її приниженні.

Джерело: ФР

акт катування

Правопорушення, яке полягає у завданні страждань визначеній особі задля змушення її виконати певні вимоги.

Джерело: ФР

акт, дія

Здійснення змін в обстановці, що склалася.

Примітка: у військовій сфері існує тенденція до ототожнення стратегічної прaxeології з процесом планування та виконання будь-яких дій.

Джерело: ФР

альянс

Союз, об'єднання двох або більше держав, утворених шляхом підписання договору для спільного ведення війни (наступальний альянс) чи для їх політичної та військової взаємодопомоги та захисту при відбитті атак противника (оборонний альянс).

Джерело: ФР

agression

Emploi de la force armée par un Etat contre la souveraineté, l'intégrité territoriale ou l'indépendance politique d'un autre Etat, ou de toute manière incompatible avec la Charte des Nations Unies.

Source : ONU

accréditation

Action de donner à un agent diplomatique l'autorité nécessaire pour agir en qualité de représentant officiel auprès d'un gouvernement étranger.

Source : FRA

acte de barbarie

Infraction qui consiste à faire subir à autrui un traitement cruel, inhumain ou dégradant.

Source : FRA

acte de torture

Infraction qui consiste à infliger des souffrances à autrui dans le but de le contraindre à accéder aux exigences de son auteur.

Source : FRA

action

Introduction d'une modification dans l'état d'un milieu.

Note: dans le domaine militaire, la praxeologie stratégique tend à s'identifier à la conception et à la conduite de toute action.

Source : FRA

alliance

Union ou association créée par traité entre deux ou plusieurs États dans le but de mener conjointement une action de guerre (alliance offensive) ou pour s'assurer une protection et un soutien mutuels dans les domaines politiques et militaires face à une action hostile (alliance défensive).

Source : FRA

aggression

The use of armed force by a State against the sovereignty, territorial integrity or political independence of another State, or in any other manner inconsistent with the Charter of the United Nations.

Source: UN

accreditation

Action a giving a diplomatic agent the necessary authority to act as representing official with a foreign government.

Source: FRA

barbaric act

Infraction consisting in inflicting a cruel, inhuman or degrading treatment to another person.

Source: FRA

act of torture

Infraction consisting in inflicting sufferings to others in order to coerce them into meeting the demands of the perpetrator.

Source: FRA

act, action

Introduction of a modification in the state of an environment.

Note: in the military domain, the strategic praxeologie tends to become identified with the conception and with the conduct of any action.

Source: FRA

alliance

A union or association of two or more states, formed by treaty, for the joint prosecution of a war (offensive alliance), or for their mutual political and military assistance and protection in repelling hostile attacks (defensive alliance).

Source: FRA

амністія

Передбачений законом захід, що припиняє кримінальну справу і скасовує накладене покарання, не скасовуючи, однак, реальні факти правопорушення та їх цивільні наслідки.

Джерело: ФР

антиповстанська боротьба

Військові, воєнізовані, політичні, економічні, психологічні і цивільні заходи, спрямовані на боротьбу із заворушеннями.

Джерело: ФР

антитерористичні заходи

Комплекс оборонних та превентивних заходів, що вживаються задля зменшення уразливості сил, осіб та майна від терористичних нападів.

Примітка: дані заходи включають оборонні та стримуючі заходи, що мають на меті запобігання терористичному нападу або зменшення рівня його руйнівної дії.

Джерело: ФР

арбітраж

Процедура врегулювання розбіжностей визначеною організацією або відповідним органом, в результаті якого дана організація або орган заслуховує кожну з сторін конфлікту та приймає рішення, обов'язкове для виконання кожною з них.

Джерело: ФР

армія

1. Складова Збройних сил (наприклад, сухопутні війська тощо).

2. Формування, більше за армійський корпус, але менше за армійську групу. Зазвичай складається з двох чи більше армійських корпусів.

3. В деяких арміях, термін „армія” позначає збройні сили в цілому.

Джерело: НАТО/ФР

amnistie

Mesure prévue par une loi, qui éteint l'action publique et efface la peine prononcée sans pour autant effacer les faits matériels et leurs conséquences civiles.

Source : FRA

mesure anti-insurrectionnelle

Mesure militaire, paramilitaire, politique, économique, psychologique ou civile destinée à combattre les menées insurrectionnelles.

Source : FRA

antiterrorisme

Ensemble des mesures défensives et préventives prises pour réduire la vulnérabilité des forces, des individus et des biens au terrorisme.

Note : ces mesures comprennent les mesures de protection et de dissuasion qui visent à éviter une attaque ou à en réduire les effets.

Source : FRA

arbitrage

Procédure de règlement des différends par laquelle une organisation ou un organisme constitués et reconnus, appelé(e) à se prononcer, entend les parties impliquées dans un conflit et rend une décision exécutoire pour ceux-ci.

Source : FRA

armée

1. Composante des forces armées (ex : l'armée de terre, etc.)

2. Formation de taille supérieure à un corps d'armée, mais inférieure à un groupe d'armées, comprenant généralement deux corps d'armée ou davantage.

3. Dans certains pays "armée" désigne l'ensemble des forces armées.

Source : OTAN / FRA

amnesty

Measure defined by a law which puts an end to prosecutions and writing off the sentence, without writing off the facts themselves or their civil consequences.

Source: FRA

counter-insurgency

Those military, paramilitary, political, economic, psychological, and civic actions taken to defeat insurgency.

Source: FRA

antiterrorism

All defensive and preventive measures taken to reduce the vulnerability of forces, individuals and property to terrorism.

Note: such measures include protective and deterrent measures aimed at preventing an attack or reducing its effect(s).

Source: FRA

arbitration

A procedure of dispute settlement by which a recognised organisation or body is requested to intervene and hears the parties to a dispute or conflict and issues a decision which they are bound to enforce.

Source: FRA

army

1. Component of the armed forces (e.g: land forces, etc.)

2. A formation larger than an army corps but smaller than an army group. It usually consists of two or more army corps.

3. In certain States, "army" is the land component of the armed forces.

Source : NATO / FRA

архіпелаг

Група островів, включаючи частини островів, прилеглі води та інші природні об'єкти, які пов'язані настільки тісно, що утворюють, по суті, єдине географічне, політичне та економічне ціле або історично визнані як такі.

Джерело: НАТО

архітектура європейської безпеки

Ефективне співробітництво між європейськими, євроатлантичними організаціями та ООН з метою пересвідчитися, що внески цих міжнародних організацій, включаючи внески Альянсу в забезпечення безпеки та стабільності євро-атлантичного регіону, взаємно збільшуються задля поглиблення відносин між країнами євроатлантичного регіону, а також врегулювання кризових ситуацій.

Джерело: НАТО

асиметрична загроза

Загроза, що походить від можливості використовувати нестандартні засоби і заходи, щоб обійти або нейтралізувати сильні елементи противника, повністю використовуючи його слабкі сторони з метою отримання непропорційного результату.

Джерело: ФР

асиметрія конфлікту

Характерний дисбаланс у конфлікті двох одиниць, які не можна порівнювати та які використовують різноманітні засоби й діють різними способами. Результатом цього є: а- неможливість визначення притаманних характеристик конфліктуючих чи наявних країн; б- перешкодження прийняттю рішень.

Джерело: ФР

атака

Застосування сили наступального чи оборонного характеру проти противника в рамках збройного конфлікту.

Джерело: ФР

archipel

Ensemble d'îles, y compris des parties d'îles, les eaux attenantes et les autres éléments naturels qui ont les uns avec les autres des rapports si étroits qu'ils forment intrinsèquement un tout géographique, économique et politique, ou qui sont historiquement considérés comme tels.

Source : OTAN

architecture de sécurité européenne

Coopération effective entre organisations européennes et euro-atlantiques, ainsi qu'avec les Nations Unies, le but étant que les contributions de ces organisations internationales, y compris de l'Alliance, à la sécurité et à la stabilité de la région euro-atlantique, soient complémentaires et se renforcent mutuellement, tant pour l'approfondissement des relations entre pays euro-atlantiques que pour la gestion des crises.

Source : OTAN

menace asymétrique

Menace issue de la possibilité d'employer des moyens ou des méthodes dissemblables pour contourner ou neutraliser les points forts d'un adversaire tout en exploitant ses faiblesses, pour obtenir un résultat disproportionné.

Source : FRA

asymétrie d'un conflit

Déséquilibre caractéristique d'un conflit qui met en opposition des entités qui ne sont pas comparables ou qui disposent de moyens et de modes d'action de nature différente. Cette asymétrie se traduit par : a- l'impossibilité à identifier les caractéristiques de l'adversaire ou des parties en présence; b- une perturbation du processus décisionnel.

Source : FRA

attaque

Acte de violence défensif ou offensif contre un adversaire dans le cadre d'un conflit armé.

Source : FRA

archipelago

A group of islands, including parts of islands, interconnecting waters and other natural features, which are so closely interrelated that such islands, waters and other natural features form an intrinsic geographical, economic and political entity, or which historically have been regarded as such.

Source: NATO

European security architecture

Effective cooperation amongst European and Euro-Atlantic organizations and the United Nations with a view to ensuring that the contributions of these international organizations, including that of the Alliance, to the security and stability of the Euro-Atlantic area are complementary and mutually reinforcing, both in deepening relations among Euro-Atlantic countries and in managing crises

Source: NATO

asymmetric threat

A threat emanating from the potential use of dissimilar means or methods to circumvent or negate an opponent's strengths while exploiting his weaknesses to obtain a disproportionate result.

Source: FRA

asymmetry of a conflict

A characteristic unbalance in a conflict opposing two entities that cannot be compared or use assets or courses of action of a different nature. It results in being unable to identify the features of the adversary of the parties to the conflict, which, in turn, can spoil the decision-making process.

Source : FRA

attack

An act of violence of offensive or defensive nature against an adversary.

Source : FRA

багатонаціональна бригада

Тактична частина, до складу якої входять солдати з різних країн. НАТО здійснює забезпечення рамкової країни, представники якої складають основу бригади, тобто штаб, включаючи і командира цієї бригади. Ця країна здійснює тилову координацію, а її представники складають основну частину особового складу. Інші країни забезпечують своїм особовим складом підлеглі підрозділи.

Джерело: ФР

багатонаціональна об'єднана оперативно-тактична група

Особливе угруповання військ, що входять до складу армій різних держав і підпорядковуються наказам діючого командира штабу, що діє з командного пункту, який також називається штабом об'єднаної оперативно-тактичної групи.

Джерело: ФР

багатонаціональна об'єднана операція

Операція, що проводиться військами кількох держав, і в якій беруть участь підрозділи щонайменше двох видів збройних сил.

Джерело: НАТО

багатонаціональна об'єднана оперативно-тактична група

Багатонаціональне міжвидове з'єднання, сформоване для дій в особливій обстановці, яке потребує багатонаціональної міжвидової системи командування й оперативного підпорядкування; його організаційна структура визначається відповідно до поставленого завдання. Концепція багатонаціональної об'єднаної оперативно-тактичної групи була схвалена на брюссельській зустрічі на вищому рівні у 1994 році. Вона спрямована на надання підрозділів об'єднаних збройних сил та засобів НАТО для використання країнами

brigade multinationale

Unité tactique comprenant des soldats appartenant à plusieurs pays contributeurs de troupes. L'OTAN fournit le pays cadre, dont proviennent les forces constituant l'état-major, y compris le commandant de la brigade donnée. Le pays cadre effectue la coordination logistique de base et fournit la partie la plus importante des troupes. Les autres pays contributeurs de troupes fournissent des forces constituant des éléments subordonnés.

Source : FRA

force interarmées multinationale

Ensemble circonstanciel de forces de différentes armées, appartenant à plusieurs Etats, qui constitue une Force sous les ordres d'un commandant de force opérant à partir d'un poste de commandement, appelé poste de commandement de force interarmées multinationale.

Source : FRA

opération interarmées multinationale

Opération menée par des forces de plusieurs pays, à laquelle participent des éléments d'au moins deux armées.

Source : OTAN

groupe de forces interarmées multinationales

Force opérationnelle interarmées et multinationale, organisée et formée pour mener des opérations de circonstance qui nécessitent d'être placées sous le commandement et le contrôle multinational interarmées d'un quartier général de GFIM. Le concept du groupe de forces interarmées multinationales fut adopté au sommet de Bruxelles de 1994, pour que les capacités et moyens militaires de l'OTAN puissent être utilisés dans des opérations hors zone menées par des pays de l'OTAN ou par l'Union de l'Europe occidentale. En coordination avec cette dernière, la mise en oeuvre du

multinational brigade

Tactical military unit comprising soldiers from more than one troop-contributing nation. NATO typically provides the framework nation, from whose forces the headquarters staff, including the brigade commander, are drawn. The framework nation conducts primary logistics coordination and provides a significant share of operational manning. Other troop-contributing nations provide forces to form subordinate elements.

Source : FRA

multinational joint task forces

Contingency grouping of forces from various armies, belonging to several States, which constitutes a Force under the orders of an effective commander of force from a headquarters, called headquarters of CJTF CP.

Source: FRA

combined joint operation

An operation carried out by forces of two or more nations, in which elements of at least two services participate.

Source: NATO

combined joint task force

A multinational and multi-service force, task-organized and formed for contingency operations, which requires multinational and multi-service command and control. Designed to make NATO's joint military assets available for wider operations by NATO nations or by the Western European Union, the concept of combined joint task force was introduced at the 1994 Brussels Summit. Detailed work continues in coordination with the Western European Union on the implementation of the concept, with a view to providing separable but not separate military capabilities that could be employed by NATO or in

Північноатлантичного союзу чи Західноєвропейським союзом, при проведенні більш масштабних операцій. Продовжується ретельна розробка питань здійснення цієї концепції у взаємодії із Західноєвропейським союзом. При цьому ставиться завдання створення розділених, але не окремих сил і засобів, що можуть використовуватися НАТО чи застосовуватися при проведенні операцій за участю держав, які не входять у Північноатлантичний союз.

Джерело: НАТО

багатонаціональна тилова підтримка

Об'єднання державами-членами визначених ресурсів для їхнього використання країнами НАТО за рішенням координуючої інстанції.

Джерело: НАТО

багатонаціональне з'єднання

Формування, що складається із частин чи підрозділів військ двох або більше країн.

Джерело: НАТО

багатонаціональне інтегроване тилове забезпечення

Надання за домовленістю між двома чи більше державами засобів тилового забезпечення багатонаціональному тиловому формуванню, що знаходиться в оперативному підпорядкуванні командуючого ОЗС НАТО при вирішенні задач тилової підтримки багатонаціональних сил.

Джерело: НАТО

багатонаціональне формування

Формування, до складу якого входять війська з декількох країн НАТО. Його задачами є: колективна оборона, забезпечення посилення на внутрішньоєвропейському чи трансатлантичному рівні, створення штабів багатонаціональних об'єднаних оперативно-тактичних груп тощо. Під час проведення

concept continue à faire l'objet d'une étude approfondie pour permettre de dégager des capacités séparables mais non séparées qui puissent être utilisées par l'OTAN seule ou dans des opérations incluant des pays non membres de l'Alliance.

Source : OTAN

soutien logistique multinational

Mise en commun par certains pays membres de ressources déterminées pour emploi par des pays de l'OTAN, conformément aux décisions d'une autorité de coordination.

Source : OTAN

force multinationale

Force composée d'éléments provenant de deux pays ou plus.

Source : OTAN

soutien logistique intégré multinational

Plusieurs pays acceptant de fournir des moyens logistiques à une force logistique multinationale sous le contrôle opérationnel d'un commandement OTAN pour le soutien logistique d'une force multinationale.

Source : OTAN

formation multinationale

Toute formation caractérisée par la participation de troupes provenant de plus d'un pays membre de l'OTAN dans le cadre de la défense collective, du renforcement intra-européen ou transatlantique, de la constitution d'un quartier général de groupe de forces interarmées multinationales, etc., ou provenant de pays membres et de pays non

operations with nations outside the Alliance.

Source: NATO

combined logistic support

The pooling of specified resources by member nations for use by NATO nations as decided by a coordinating authority.

Source: NATO

combined force

A force composed of elements of two or more nations.

Source: NATO

multinational integrated logistic support

Two or more nations agreeing to provide logistic assets to a multinational logistic force under operational control of a NATO commander for the logistic support of a multinational force.

Source: NATO

multinational formation

Any formation made up of troops from more than one NATO nation for the purpose of collective defence, intra-European or transatlantic reinforcement, combined joint task forces headquarters, etc., or from NATO and non-NATO nations for crisis management and peacekeeping operations. In the new NATO strategy, the Alliance's collective

операцій з врегулювання криз або миротворчих операцій багатонаціональне формування може складатися з військ країн НАТО і держав, що не входять до її структури. Структура колективної оборони Північноатлантичного союзу здебільшого спирається на багатонаціональні формування, які доповнюють війська, виділені НАТО на національному рівні. Розвиток європейської складової безпеки також припускає створення багатонаціональних формувань і багатонаціональних об'єднаних оперативнотактичних груп. При цьому командна структура НАТО адаптується для проведення миротворчих операцій чи операцій з врегулювання криз, які проводилися поза Статтею 5 Вашингтонського договору за мандатом ООН, ОБСЄ чи іншим мандатом; участь у цих операціях можуть брати держави-партнери чи інші країни, які не входять у НАТО.

Джерело: НАТО

багатонаціональний

Поняття, що використовується для позначення різних видів діяльності, операцій, формувань тощо, у яких беруть участь частини, підрозділи чи організації двох і більше країн.

Джерело: НАТО

багатонаціональність

Характеристика командних і військових структур чи військових операцій, у яких беруть участь сили і засоби, виділені декількома державами НАТО чи її партнерами, які включають в собі окремих військовослужбовців, частини і підрозділи різних видів, а також різноманітні ресурси.

Джерело: НАТО

багатосторонній

Поняття, що позначає співпрацю більше ніж двох держав (сторін).

Джерело: ФР

баланс сил

Кількісна і якісна рівновага

membres de l'OTAN dans le cadre de la gestion des crises et des opérations de maintien de la paix. Dans la nouvelle stratégie de l'OTAN, la défense collective de l'Alliance repose de plus en plus sur la formation d'unités multinationales, qui complètent les contributions nationales. Le développement de l'identité européenne de sécurité et de défense va également de pair avec la constitution de formations multinationales et de groupes de forces interarmées. La structure de commandement de l'OTAN a par ailleurs été adaptée à la conduite d'opérations hors article 5 comportant des formations multinationales, auxquelles peuvent participer des pays partenaires ou autres, sous l'égide des Nations Unies, de l'OSCE ou d'un autre organisme.

Source : OTAN

multinational

Qualificatif employé pour décrire des activités, opérations et organisations auxquelles participent des forces ou organismes de plusieurs pays.

Source : OTAN

multinationalité

Caractéristique des structures de commandement et de forces ou des opérations militaires dans lesquelles les contributions - comprenant du personnel, des unités de types et de tailles divers ainsi que d'autres capacités - de plusieurs pays, alliés ou partenaires, sont intégrées.

Source : OTAN

multilatéral

Qui concerne ou implique plus de deux Etats ou entités.

Source : FRA

équilibre des forces

Equilibre, qualitatif et quantitatif,

defence posture relies increasingly on the formation of multinational units to complement the national contributions to NATO. The development of the European Security and Defence Identity also entails the setting up of multinational formations and combined joint task forces. Furthermore, NATO's command structure has been adapted to conduct, under a United Nations, OSCE or other mandate, non-Article 5 peacekeeping or crisis management operations, in which Partner or other non-NATO countries may participate.

Source: NATO

combined

Adjective used to describe activities, operations and organizations, in which elements of more than one nation participate. *Also called multinational.*

Source: NATO

multinationality

A characteristic of command and force structures or of military operations in which the contributions, including individual personnel, units of various kinds and sizes and other capabilities, of several nations, whether Allied or Partners, are integrated.

Source: NATO

multilateral

Which concerns or implies more than two States or entities.

Source: FRA

balance of forces

Equilibrium in terms of quality

стратегічних й звичайних збройних сил та озброєнь сторін.

Джерело: РОС

безпека

Умова чи стан справ, при яких країна (чи група країн) може захищати свої цінності від зовнішніх загроз і ризиків. Останні можуть мати воєнний чи невоєнний характер, виникати з різних джерел і найчастіше важко піддаються прогнозуванню. У цих умовах безпека найбільш оптимально забезпечується за допомогою широкого підходу, що враховує важливість політичних, економічних, соціальних і природоохоронних факторів, на додаток до традиційних військових аспектів, особлива увага при яких приділяється партнерству, співробітництву і діалогу між країнами, які розділяють однакові погляди.

Джерело: НАТО

безпека

Комплекс пасивних і активних заходів, що захищають від несподіванок і які надають необхідний час і простір для проведення запланованої операції. Безпека зумовлює свободу операції.

Джерело: ФР

безпека Держави

Захист суверенної влади та територіальної цілісності держави, захист її демократичних засад, життя та здоров'я населення, а також цінностей, що знаходяться на її території.

Джерело: ЧЕХ

безпека на основі співробітництва

Зміцнення безпеки на основі співробітництва, діалогу і підвищення довіри, а також за допомогою спільних ініціатив.

Джерело: НАТО

entre les forces et armements stratégiques et conventionnels des parties en présence.

Source : RUS

sécurité

Conditions ou situation dans lesquelles un pays (ou un groupe de pays) peut protéger ses valeurs contre des menaces ou des risques provenant de l'extérieur. Ceux-ci peuvent avoir un caractère militaire ou non, peuvent avoir des origines différentes et sont souvent difficiles à prévoir. Dans ces circonstances, la meilleure manière de garantir la sécurité consiste à adopter une approche globale reconnaissant l'importance des facteurs politiques, économiques, sociaux et environnementaux sans oublier les aspects militaires traditionnels et mettant l'accent de manière significative sur le partenariat, la coopération et le dialogue entre les pays de même opinion.

Source : OTAN

sûreté

Ensemble des mesures actives et passives qui mettent à l'abri des surprises et qui procurent le temps et l'espace nécessaires pour conduire l'action prévue. La sûreté conditionne la liberté d'action.

Source : FRA

sécurité de l'Etat

Sauvegarde de la souveraineté et de l'intégrité territoriale de l'Etat, protection de ses fondements démocratiques, de la vie et de la santé de sa population, et de la valeur des biens situés sur son territoire.

Source : CZE

sécurité coopérative

Correspond à la volonté d'œuvrer en faveur d'une sécurité renforcée en favorisant la coopération, le dialogue et la confiance, et en mettant en oeuvre ensemble des initiatives communes.

Source : OTAN

and quantity between the strategic and conventional armed forces and armaments of the parties.

Source: RUS

security

A condition or state of affairs in which a country (or group of countries) can protect its values from external threats and risks. The latter can be of a military or non-military character, can arise from different quarters and are often difficult to predict. In these circumstances, security is best ensured by a broad approach, one that recognizes the importance of political, economic, social, and environmental factors in addition to traditional military aspects and that places a significant emphasis on partnership, cooperation and dialogue among like-minded countries.

Source: NATO

safety

All active and passive measures protecting from surprises and giving the necessary time and space to conduct the planned action. Safety ensures the freedom of action.

Source: FRA

security of the State

Protection of sovereign power and territorial integrity of the State, protection of its democratic foundations, life and health of its population, and the value of possessions situated on its territory.

Source: CZE

co-operative security

The pursuit of enhanced security by promoting cooperation, dialogue, and the building of trust, and by undertaking common initiatives together.

Source: NATO

безпека у надзвичайних ситуаціях

Стан захищеності населення, об'єктів економіки і навколишнього середовища від руйнівних факторів у надзвичайних ситуаціях.

Джерело: РОС

безпосередня стратегія

Стратегія, що ґрунтується на досягненні військової перемоги.

Джерело: ФР

битва

Сукупність боїв між двома чи більше організованими збройними силами, що є завершенням стратегічного маневру. Включає вступ у бій та сам бій, і має на меті дезорганізацію, а найчастіше знищення визначеної частини сил противника. Може бути вирішальною, але не означає сама по собі закінчення війни.

Джерело: ФР

біженець

Особа, яка через побоювання переслідування у країні, громадянином якої вона є, з огляду на свою расу, релігію, соціальну групу або свої політичні погляди, перебуває за межами своєї країни і звертається за захистом до іншої держави.

Джерело: ФР

біженець

Особа, яка в силу цілком обґрунтованих побоювань переслідування за ознакою своєї раси, віросповідання, громадянства, приналежності до певної соціальної групи чи політичних переконань, знаходиться поза країною своєї громадянської приналежності і не може чи не бажає внаслідок своїх побоювань користатися захистом у своїй країні; або особа, яка не має визначеного громадянства і знаходиться поза країною свого попереднього звичайного місця проживання, яка не може або не

sécurité en situation d'urgence

Situation selon laquelle la population, le potentiel économique et l'environnement sont à l'abri des effets dévastateurs d'une situation d'urgence.

Source : RUS

stratégie directe

Stratégie consistant à rechercher la victoire militaire.

Source : FRA

bataille

Combinaison de combats particuliers livrés entre deux ou plusieurs forces armées organisées, la bataille est l'aboutissement de la manoeuvre stratégique. Elle est composée d'engagements et de combats visant à la dislocation et le plus souvent la destruction d'une partie déterminée des forces adverses. Elle peut être décisive, mais ne pas entraîner nécessairement la fin de la guerre.

Source : FRA

réfugié

Personne qui, craignant d'être persécutée dans le pays dont elle a la nationalité du fait de sa race, sa religion, son groupe social ou ses opinions politiques, se trouve hors de son pays et demande la protection d'un Etat tiers.

Source : FRA

réfugié

Personne qui, craignant avec raison d'être persécutée du fait de sa race, de sa religion, de sa nationalité, de son appartenance à un certain groupe social ou de ses opinions politiques, se trouve hors du pays dont elle a la nationalité et qui ne peut ou, du fait de cette crainte, ne veut se réclamer de la protection de ce pays; ou qui, si elle n'a pas de nationalité et se trouve hors du pays dans lequel elle avait sa résidence habituelle à la suite de tels événements, ne peut ou, en raison de ladite crainte, ne veut y retourner.

security in emergency situations

The extent to which the population, economic assets and the environment are secure from the devastating effects of an emergency.

Source: RUS

direct strategy

Strategy consisting in seeking military victory

Source: FRA

battle

A combination of combats between two or more organised armed forces. It is the natural conclusion of the strategic manoeuvre. It includes engagements and combats aimed at the disruption and generally at the destruction of a given part of enemy forces and may be decisive, but does not in itself result in the termination of the war.

Source: FRA

refugee

An individual who, fearing persecutions in his/her own country because of his/her race, religion, social group or political opinions, leaves this country and seeks the protection of a Third State.

Source: FRA

refugee

Any person who, owing to a well-founded fear of being persecuted for reasons of race, religion, nationality, membership of a particular social group or political opinion, is outside the country of his nationality and is unable, or owing to such fear is unwilling, to avail himself of the protection of that country; or who, not having a nationality and being outside the country of his former habitual residence as a result of such events, is unable, or owing to such fear is unwilling, to return to it.

бажає повернутися в цю країну внаслідок таких обставин.

Джерело: ООН

біженці

Особи, які з метою запобігання явної або ймовірної загрози, залишили свої домівки, щоб шукати безпеки в інших місцях, порушуючи або ні наказ залишатися вдома. Вони можуть пересуватися територією власної країни (національні біженці) або за кордон (міжнародні біженці).

Джерело: НАТО

бій

1. Збройне протистояння військ сторін у конфлікті, обмежене у просторі та часі.

2. Збройне протистояння військових підрозділів (частин, підрозділів та з'єднань), сторін у конфлікті, що ведеться з метою знищення або взяття в полон противника шляхом позбавлення обороноздатності, утримання або захоплення ключових ділянок місцевості. Бойові дії ведуться в обмеженому просторі та часі із застосуванням окремого планування для досягнення визначеної тактичної мети.

Джерело: ФР/ООН

біологічна зброя

Зброя, що доставляє, розповсюджує чи розсіює біологічну речовину, включаючи речовини, що переносять бактеріальні культури.

Джерело: НАТО

біотероризм

Нелегальне використання або загроза нелегального використання біологічних отруйних речовин проти людей, тварин, рослин чи техніки, з метою змусити до якихось дій або залякати уряд чи суспільство задля досягнення політично-релігійних, ідеологічних цілей.

Джерело: ФР

Source : ONU

réfugiés

Personnes qui, pour éviter une menace réelle ou supposée, se déplacent de leur propre chef, en violation ou non de consignes leur enjoignant de rester chez elles. Elles peuvent se déplacer à l'intérieur de leur propre pays (réfugiés nationaux) ou par delà les frontières (réfugiés internationaux).

Source : OTAN

combat

1. Affrontement armé entre les forces des parties au conflit, limité dans l'espace et dans le temps.

2. Affrontement armé entre unités militaires (unités élémentaires, unités, grandes unités) des parties en conflit, mené avec comme objectifs de détruire ou de capturer l'ennemi en lui enlevant ses capacités de résistance, de tenir ou de s'emparer de terrains importants. Le combat est mené dans un temps et sur un lieu donné en fonction d'une planification unique pour atteindre un objectif tactique déterminé.

Sources : FRA / ONU

arme bactériologique / arme biologique

Matériel qui projette, dispense ou dissémine un agent biologique, y compris les porteurs microbiens.

Source : OTAN

bio-terrorisme

Emploi illégal ou menace d'emploi illégal d'armes ou d'agents biologiques contre les personnes, animaux, plantes ou matériels, afin de contraindre ou d'intimider les gouvernements ou les sociétés dans le but d'atteindre de objectifs politiques, religieux ou idéologiques.

Source : FRA

Source: UN

refugees (friendly)

Individuals, who by reason of real or imagined danger, have left home to seek safety elsewhere, possibly violating the orders to stay home. They can move within their own country (national refugees) or beyond the borders (international refugees).

Source: NATO

combat

1. Armed confrontation between the forces of the parties to a conflict, limited in space and in time.

2. Armed confrontation between military units (elementary units, units, major units) of parts in conflict, conducted in order to destroy or to arrest the enemy by depriving him of its capacities of resistance, to hold or to seize key grounds. The fight is conducted in a limited time and place referring to a unique planning to reach a given tactical objective.

Sources: FRA / UN

biological weapon

An item of materiel which projects, disperses, or disseminates a biological agent including arthropod vectors.

Source: NATO

bio-terrorisme

The unlawful use or threatened use of biological weapons or biological agents individuals, animals, plants or materials in an attempt to coerce or intimidate governments or societies to achieve political, religious or ideological objectives.

Source : FRA

блокада

Дії, спрямовані на ізоляцію частини або всієї території місцевості, а також морського і повітряного простору країни, задля змушення останньої до тих чи інших дій.

Джерело: НАТО

боєздатність

Стан військ, який дозволяє їм виконувати бойові завдання, відповідно до їх призначення і за будь-яких умов, а також реалізувати їх бойовий потенціал. Боєздатність є однією із складових оперативної здатності. Масове використання засобів знищення може призвести до значного зменшення рівня боєздатності військ противника. Як показує досвід ведення війн, ця властивість буде частково втрачена, якщо втрати особового складу і техніки оцінюються в 50-60%, але командування може виправити цю ситуацію або повністю втратити, якщо втрати особового складу та техніки будуть більші ніж 50-60% і командування не матиме можливості вжити необхідних заходів для вирішення даної проблеми.

Джерело: НАТО

бойова готовність

Стан військ, що дозволяє розпочати проведення бойових операцій та закінчити виконання завдань у визначені часові нормативи. У збройних силах, як правило, існує декілька ступенів бойової готовності. Готовність у мирний час передбачає перехід до воєнного стану у визначений час, розгортання та початок бойових дій. Покращення стану бойової готовності в об'єднаннях, підрозділах (кораблях) здійснюється послідовно, від нижчого рівня до вищого або одразу до вищого, не включаючи середні рівні, досягається завдяки проведенню низки заходів, які охоплюють організацію та мобілізацію, а також технічні та інші заходи згідно з визначеним розкладом. Чим вищий рівень бойової готовності, тим менше часу необхідно військам для

blocus

Action d'isoler tout ou partie du territoire terrestre et de l'espace maritime et aérien d'un Etat pour contraindre celui-ci à se plier à telle ou telle exigence.

Source : OTAN

capacité opérationnelle

Etat des forces leur permettant de mener à bien leurs opérations, conformément à leur affectation et dans tout environnement, et de réaliser leur potentiel de combat. La capacité opérationnelle est une des composantes de l'aptitude opérationnelle. L'emploi massif de moyens de destruction peut fortement réduire la capacité opérationnelle des forces qui le subissent. Comme le démontre l'expérience de guerre, cette capacité sera perdue partiellement s'il y a une perte allant jusqu'à 50 ou 60% des effectifs et du matériel mais que le commandement subsiste, ou entièrement perdue si plus de 50 à 60% des effectifs et du matériel sont mis hors combat ou que le commandement est neutralisé.

Source : OTAN

aptitude opérationnelle

Etat des forces leur permettant d'engager les opérations et de mener à bien leur mission dans les délais impartis. Dans les forces armées, on distingue en règle générale plusieurs degrés ou niveaux d'aptitude opérationnelle. Le degré du temps de paix permet aux forces de passer en temps voulu du pied de paix au pied de guerre, de se déployer et d'engager le combat. L'amélioration de l'aptitude opérationnelle des grandes unités et unités s'effectue tant par le passage graduel d'un degré plus bas à un degré plus élevé que par le passage direct au degré le plus élevé, en sautant les degrés intermédiaires, grâce à une série de mesures appliquées dans des délais planifiés et qui concernent l'organisation des forces, leur mobilisation, leur matériel, et autres. Plus le degré d'aptitude opérationnelle sera élevé, moins il

blockade

The isolation of an area of the land, sea or air space of a State (or any part thereof), in order to compel it to comply with a demand of some kind.

Source: NATO

combat capability

Troops are combat-capable when they can conduct combat operations successfully in any situation and thereby realize their combat potential. Combat capability is one of the components of combat readiness. The concentrated application of firepower can result in a drastic reduction in combat effectiveness. The loss may be partial (up to 50% or 60% of personnel and equipment have been lost, but command and control remain intact, according to experience in war) or total (when more than 50% to 60% of forces are out of commission or when command and control have been disrupted).

Source: NATO

combat readiness

The status of forces that enables them to begin combat operations and to accomplish their missions within a prescribed period. In the armed forces, it is usual to apply several levels of combat readiness. The peacetime readiness level provides for a timely transition to a war footing, deployment and engagement. The build-up of combat readiness in formations and units (ships) is either gradual from the lowest level to the highest, or straight to the highest, by-passing the intermediate stages. This is achieved by a range of measures covering organization and mobilization, as well as technical and other measures, according to an established timetable. The higher the level of readiness, the less time forces require to prepare for action. The highest level of combat readiness is readiness for immediate action

підготовки до дій. Найвищий рівень бойової готовності визначається готовністю до термінових дій. *Також див.* стан підготовки до ведення бою.

Джерело: НАТО

бойове застосування сил

Організоване застосування у бою (операції) підрозділів, частин і з'єднань різних видів збройних сил, родів військ та військ підтримки як самостійно, так і у взаємодії один з одним, з метою виконання бойових завдань.

Джерело: НАТО

бойове чергування

Особливий вид чергування (діяльність) спеціально виділених сил і засобів, які знаходяться у більш високій порівняно з іншими силами і засобами ступені готовності до рішення запланованих і раптово виникаючих завдань і веденню бойових дій. Організується з метою своєчасного виявлення початку нападу противника, метою якого є ураження найбільш важливих об'єктів, припинення порушення сухопутних, морських і повітряних кордонів. До складу засобів бойового чергування входять бойові розрахунки, екіпажі кораблів і літальних апаратів, чергові зміни пунктів управління, сил і засобів бойового забезпечення і обслуговування. Чергові сили і засоби застосовуються за командами (сигналами) старших командирів, а у випадках, коли потрібно діяти негайно – за рішенням командирів чергових частин, кораблів, підрозділів.

Джерело: РОС

бойовий потенціал

Сукупність матеріальних, соціальних та духовних можливостей держави, що можуть бути використаними нею для досягнення необхідної бойової потужності збройних сил. *Також див.* військовий

faudra de temps aux forces pour se préparer à leur mission. Le degré le plus élevé se définit comme la capacité d'exécuter immédiatement la mission. *Aussi appelé* état de préparation au combat.

Source : OTAN

emploi des forces

Utilisation organisée, au combat et dans les opérations, des unités élémentaires, unités et grandes unités des armées, armes et armes de soutien, tant indépendamment qu'en coopération les unes avec les autres, aux fins d'accomplir la mission.

Source : OTAN

mise en alerte

Service de type particulier comprenant des forces et moyens spécialement alloués, ayant un degré d'aptitude opérationnelle et une capacité opérationnelle plus élevées que d'autres forces et moyens pour exécuter les missions planifiées ou les missions sur appel d'urgence, et pour mener les opérations. La mise en alerte est organisée dans le but de déterminer en temps voulu le début de l'offensive de l'ennemi, de détruire immédiatement des installations d'importance vitale ou de mettre fin à des violations des frontières terrestres, aériennes ou maritimes du pays. Les forces et moyens en alerte comprennent, entre autres, des groupes d'artillerie, des équipages de navires et d'aéronefs, la relève des postes de commandement, ainsi que des forces et moyens de soutien du combat et des forces et moyens de maintenance. Les forces et moyens en alerte sont engagés sur ordre de commandants supérieurs et, en cas d'urgence, sur décision des commandants des unités et unités élémentaires en alerte. *Voir aussi* forces en alerte.

Source : RUS

potentiel de guerre

Ensemble des capacités matérielles, sociales, intellectuelles et morales auxquelles peut recourir un Etat pour atteindre la puissance de combat voulue de ses forces armées. *Voir aussi* potentiel

Source: NATO

tactical employment

The organized use in a battle or operation of basic units, units and formations belonging to the armed forces, combat arms and specialized support troops, either independently or in cooperation, in order to accomplish a mission.

Source: NATO

combat alert duty

Specific form of duty involving specially assigned forces in a higher state of combat readiness than other forces for scheduled or unscheduled missions and combat operations. The purposes of combat alert duty are to detect the onset of an enemy attack in good time, to destroy vital targets immediately, or to end violations of national land, air or sea borders. Combat alert forces include gun or missile crews, ships' crews, aircrews, duty staffs in command posts, combat support forces and maintenance troops. They are committed on the order or signal of a senior commander or, in circumstances requiring an instant response, on the order of the commanding officer of the combat alert unit or ship.

Source: RUS

national military capability

The material and social assets and morale that the state can employ to achieve the necessary level of combat power in its armed forces. *See also* military potential.

потенціал.

Джерело: РОС

бойові дії із застосуванням спеціальних методів

Загальний термін, який використовують для опису операцій, проведених на зайнятій противником території у військових, політичних чи економічних цілях, із залученням місцевих жителів і ресурсів.

Джерело: НАТО

бойові можливості

Сукупність кількісних і якісних показників, що характеризують якість підрозділів, частин (кораблів), з'єднань по виконанню визначених бойових задач у встановлений термін і в конкретних умовах. Залежать від кількості особового складу, рівня його підготовки і морально-фізичного стану, наявності й стану зброї і техніки, забезпеченості матеріально-технічними засобами, підготовки командного складу та рівня керування військами, фізико-географічних, кліматичних, погодних та інших умов, а також сил і характеру протидії супротивника. Для визначення бойових можливостей військ (сил) застосовуються математичні (з використанням комп'ютерів), графічні, графоаналітичні та інші методи розрахунків за допомогою таблиць, графіків тощо. Найбільш повна й об'єктивна оцінка бойових можливостей може бути отримана шляхом модулювання бою (операції).

Джерело: РОС

боротьба з партизанськими формуваннями

Операції та інші заходи, що проводяться збройними силами, воєнізованими або іншими підрозділами проти партизан.

Джерело: ФР

militaire.

Source : RUS

guerre non conventionnelle

Terme général désignant les opérations conduites en fonction des buts militaires, politiques ou économiques à l'intérieur de la zone occupée par l'ennemi et en utilisant les habitants et les ressources locales.

Source : OTAN

potentiel de combat

Ensemble des indicateurs quantitatifs et qualitatifs déterminant la capacité des unités élémentaires, unités et grandes unités d'accomplir une mission précise dans les délais impartis et dans un environnement déterminé. Le potentiel de combat dépend du volume des effectifs, de leur niveau de formation, de leur état moral et physique, de la disponibilité et de l'état de l'armement et du matériel, de la capacité de soutien en moyens matériels et techniques, de la formation des commandants, de l'échelon de commandement des troupes, des conditions du terrain, des conditions climatiques, météorologiques et autres, ainsi que des forces de l'ennemi et de la nature de leur résistance. Pour définir le potentiel de combat, on utilise des méthodes de calcul assistées par ordinateur, ainsi que d'autres méthodes de calcul avec graphiques, analyses de graphiques, et autres. L'évaluation la plus exacte et la plus objective du potentiel de combat est obtenue par la modélisation du combat ou de l'opération.

Source : RUS

lutte antiguérilla

Opérations et activités menées par des forces armées, des forces paramilitaires ou par des organismes non militaires et dirigées contre des guérilleros.

Source : FRA

Source: RUS

unconventional warfare

General term used to describe operations conducted for military, political or economic purposes within an area occupied by the enemy and making use of the local inhabitants and resources.

Source: NATO

combat potential

The qualitative and quantitative criteria that define the capability of units and formations to carry out specific missions within a given time and in a specific situation. Combat potential depends on the number of personnel; their levels of training, morale and fitness; the availability and condition of weapons and other equipment; the logistic support situation; the training of commanders and the quality of command and control; the geographical, climatic, meteorological and other conditions; enemy forces and the nature of the opposition they offer. Mathematical (computer-based) graphics, graphic-analytical and other methods of calculation employing diagrams, tables and the like are used to determine the combat potential of troops. The most complete and objective assessment of combat potential can be obtained by simulation of a battle or operation.

Source: RUS

counter-guerrilla warfare

Operations and activities conducted by armed forces, paramilitary forces, or non-military agencies against guerrillas.

Source: FRA

боротьба зі злочинністю

Комплекс профілактичних і репресивних заходів, спрямованих на те, щоб завадити здійсненню злочинів або порушень та знайти виконавців уже вчинених злочинів і правопорушень.

Джерело: ФР

буферна зона

Визначена територія, яка контролюється миротворчим контингентом, з якої виключені конфліктні сторони. Буферну зону формують з метою створення зони відокремлення між конфліктуючими сторонами та зниження ризику поновлення конфлікту. Також зона відокремлення під час проведення деяких операцій ООН.

Джерело: ФР

буферна зона

Визначена і узгоджена конфліктуючими державами територія, що розташована між ними. Перебування в межах зони є виключним правом осіб, органів, сил, структур, які отримали на це спеціальний дозвіл організаторів буферної зони.

Джерело: РОС

бюджет

а- країни, документ в якому передбачені прибутки і витрати держави; б- функціонування – сукупність різноманітних кредитів (грошовий фонд, сплата за перевезення, пальне, транспорт, навчання) необхідних для виконання (оперативного) бойових завдань та для діяльності військ. Відповідальна особа за виконання цього бюджету, визначає, на своєму рівні, за умови обмежених ресурсів, шляхи розподілення коштів, задля досягнення поставлених перед нею цілей; в- управління – відносний бухгалтерський акт, що передбачає витрати на діяльність певної служби: забезпечення одягом, їжею, спальними приміщеннями, меблями, польовими

lutte anticriminalité

Ensemble des mesures préventives et répressives destinées à empêcher la commission de crimes ou délits et à rechercher les auteurs des crimes ou délits déjà commis.

Source : FRA

zone tampon

Zone déterminée contrôlée par une force engagée dans une opération de soutien de la paix, et de laquelle les forces opposées ou belligérantes ont été exclues. Une zone tampon est établie pour créer une zone de séparation entre des forces opposées ou belligérantes et pour réduire les risques d'un regain de conflit. Aussi appelée zone de séparation lors de certaines opérations des Nations Unies.

Source : FRA

zone tampon

Secteur désigné, situé entre les positions des parties en conflit, et dont les limites sont définies d'un commun accord par les Etats concernés. Ne peuvent se trouver dans ce secteur que les individus, organismes, forces ou structures expressément autorisés par les autorités ayant instauré la zone tampon.

Source : RUS

budget

а- de l'Etat : acte par lequel sont prévues et autorisées les recettes et les dépenses de l'Etat ; б- de fonctionnement : ensemble des crédits de diverses natures (masses, frais de déplacements, carburants, transports liés à l'instruction) nécessaires à l'exécution de la mission opérationnelle et à la vie des forces. Le responsable de l'exécution de ce budget à un niveau donné exerce librement, dans la limite du plafond des ressources fixé, le choix des actions qu'il compte entreprendre pour parvenir aux objectifs qui lui ont été définis ; в- de gestion : acte comptable prévisionnel relatif à l'activité d'un service. Il définit les prévisions d'activité du service, charges et produits ; habillement, couchage,

fight against crime

All preventive and repressive measures aimed at preventing crimes or misdemeanours from being committed, and at looking for the perpetrators of already committed crimes and misdemeanours.

Source: FRA

buffer zone

A defined area controlled by a peace operations force from which disputing or belligerent forces have been excluded. A buffer zone is formed to create an area of separation between disputing or belligerent forces and reduce the risk of renewed conflict. Also called area of separation in some United Nations operations.

Source: FRA

buffer zone

A designated area between the positions of the parties in conflict, agreed upon by the states concerned. The buffer zone is restricted exclusively to individuals, agencies, forces and bodies specially authorized by the organizers of the zone.

Source: RUS

budget

а- of the State: law by which are forecasted and authorized the State's revenues and expenses; б- operating budget: all the various types of credits (funds, travel expenses, fuel, instruction expenses) necessary for the fulfilment of the operational mission and the forces every day life. The authority responsible for carrying out the budget to a given level, chooses freely, within the expense envelope he has received, the actions he is going to undertake to reach the objectives he has been given; в- management budget: accounting document estimating a service's activity. It plans the service's forecasted activities, its revenues and expense; clothing, bedding, camping equipment, furniture.

розташуваннями.

Джерело: ФР

**бюро якісного контролю
Міністерства оборони**

Головний орган Міністерства оборони, на який покладене завдання контролю за розробкою та якістю виготовлення озброєння, техніки, військового обладнання. Цей орган також здійснює контроль за науково-дослідними лабораторіями та промисловими підприємствами, що виконують військові замовлення.

Джерело: НАТО

campement, ameublement.

Source : FRA

**bureau du contrôle de qualité
du Ministère de la défense**

Principal organe du Ministère de la défense chargé du contrôle de la qualité pour la conception et la production d'armes, de matériels et d'équipements militaires. Cet organe exerce ses fonctions au sein même des centres de recherche et développement et des entreprises industrielles exécutant des commandes militaires.

Source : OTAN

Source : FRA

**Quality Control Agency of the
Ministry of Defence**

The department of the Ministry of Defence that has the primary responsibility for overseeing the design and production quality of weapons, equipment and materiel. It carries out its tasks within the research establishments, design bureaux and industrial companies fulfilling military contracts.

Source: NATO

В

Вашингтонський договір

Див. Північноатлантичний договір.

Джерело: НАТО

вбивство

Порушення, що полягає у позбавленні життя іншого, навмисно або ненавмисно.

Джерело: ФР

введення в бій

Заходи, які було використано проти сил противника, з метою залякування, нанесення втрат чи нейтралізації. Введення в бій авіації – це дія, яка застосовується з метою повного знищення противника.

Джерело: НАТО

введення в бій багатонаціональних сил

Введення в бій, на даному театрі військових дій бойових підрозділів, які було надано коаліцією країн, що мають спільні інтереси, але не входять до однієї організації з безпеки. Для проведення операцій коаліція повинна отримати згоду міжнародної спільноти.

Джерело: ФР

введення в бій союзних сил

Введення в бій, на даному театрі військових дій бойових підрозділів, які було надано коаліцією країн, що входять до однієї організації з безпеки. *Також див.* операції союзних військ.

Джерело: ФР

введення в оману

Сукупність заходів, що спрямовані на введення в оману противника за допомогою обманних дій, викривлення реальності та фальсифікацій задля змушення противника діяти на шкоду власним інтересам.

Джерело: ФР

traité de Washington

Voir Traité de l'Atlantique Nord.

Source : OTAN

homicide

Infraction qui consiste à donner la mort à autrui, de manière volontaire ou involontaire.

Source : FRA

engagement

Mesure prise contre une force hostile dans le but de les dissuader d'agir, de leur infliger des dommages ou des les neutraliser. L'engagement d'un aéronef est une action entreprise contre lui dans le but de le détruire

Source : OTAN

engagement multinational

Intervention, sur un théâtre donné, de moyens militaires fournis par une coalition d'Etats ayant des intérêts communs mais n'adhérant pas tous à la même organisation de sécurité. Elle reçoit généralement l'agrément de la communauté internationale.

Source : FRA

engagement interallié

Intervention, sur un théâtre donné, de moyens militaires fournis par une coalition d'Etats adhérant tous à la même organisation de sécurité. *Voir aussi* Opération interalliée.

Source : FRA

déception

Ensemble des mesures visant à induire l'ennemi en erreur, grâce à des truquages, des déformations de la réalité, ou des falsifications en vue de l'inciter à réagir d'une manière préjudiciable à ses propres intérêts.

Source : FRA

Washington Treaty

See North Atlantic Treaty.

Source: NATO

homicide

Infraction consisting in causing someone's death, whether intentionally or not.

Source: FRA

engagement

Action taken against a hostile force in order to deter, damage or neutralize it. Engagement of an aircraft means the action taken against it with the intent to destroy it.

Source: NATO

multinational engagement

Intervention, on a given theater, of military assets provided by a coalition of States having common interest, but which do not all belong to the same security organization. Generally speaking, it is approved by the international community.

Source: FRA

combined engagement - allied engagement

Intervention, on a given theater, of military assets provided by a coalition of States belonging to the same security organization. *See also* Combined operation.

Source: FRA

deception

Those measures designed to mislead the enemy by manipulation, distortion, or falsification of evidence to induce him to react in a manner prejudicial to his interests.

Source: FRA

ведуча країна

Країна, яка в рамках багатонаціональної операції здійснює тилове забезпечення або підтримку на конкретному напрямку, такому як матеріально-технічне забезпечення, забезпечення систем командування, вогню по тилам противника або протиповітряної оборони. Ведуча країна бере на себе зобов'язання з закупівлі та доставки у великих розмірах засобів, які використовуються на її напрямку для всіх або частини багатонаціональних сил. Порядок компенсування витрат буде потім затверджений угодою між відповідними сторонами. Ведуча країна може також координувати доставку та встановлення на місці засобів для інших країн, які знаходяться всередині її зони функціональної або регіональної відповідальності.

Джерело: ФР

ведуча країна

Країна, яка бере на себе відповідальність за планування, розгортання, транспортування та забезпечення довгострокових дій (поповнення запасів) та перегруповання військ, а також за забезпечення транспортними засобами багатонаціональних штабних груп і/або частин та підрозділів, склад яких є значною мірою міжнародним. Також країна, яка бере на себе головну роль у виконанні задач і обов'язків приймаючої країни, чи країна, яка відповідальна за виконання визначених задач по перевезеннях і транспортуванню.

Джерело: НАТО

великомасштабна війна

Війна за участю значної кількості держав з різних регіонів світу, спрямована на досягнення радикальних військово-політичних цілей.

Джерело: РОС

**верховний
головнокомандувач
об'єднаними збройними
силами НАТО в Європі**
Стратегічний командувач

nation pilote

Nation qui, dans le cadre d'une opération multinationale, assure le soutien ou l'appui dans des domaines pré-identifiés comme la logistique, les systèmes de commandement, les feux dans la profondeur ou encore la défense sol-air. La nation pilote se charge de l'acquisition et de la fourniture, à grande échelle, des moyens affectés à ces domaines pour la totalité ou une partie de la force multinationale. Une compensation ou un remboursement fera ensuite l'objet d'accords entre les parties concernées. La nation pilote peut également se charger de coordonner la fourniture et la mise en place de ces moyens au profit d'autres pays à l'intérieur de sa zone de responsabilité fonctionnelle et régionale.

Source : FRA

pays chef de file

Pays acceptant la responsabilité de planifier et contrôler les activités de déploiement, de transport pour un soutien prolongé (réapprovisionnement) et de redéploiement concernant des groupes ou des unités à fort taux de multinationnalité faisant partie de quartiers généraux multinationaux, ainsi que d'obtenir pour eux des moyens de transport; ou acceptant de piloter l'exécution de tâches et de responsabilités de pays hôte; ou acceptant d'exécuter des tâches déterminées en matière de mouvements et de transports. *Aussi appelé pays pilote.*

Source : OTAN

guerre de grande envergure

Guerre dans laquelle sont engagés un nombre important d'Etats de diverses régions du monde et qui vise à atteindre des objectifs politico-militaires fondamentaux.

Source: RUS

**commandant suprême des
forces alliées en Europe**

Commandant stratégique de

lead nation

Within the framework of a multinational operation, nation which ensures the combat support or combat service support in pre-identified areas such as logistics, command systems, deep fires or air-defense. The lead nation is tasked with the procurement and provision, on a large scale, of the assets allotted to these areas for all or part of the multinational force. A compensation or a reimbursement will then be subject to agreements between the concerned parties. The lead nation could also be tasked with the coordination of the provision and setting up of these assets of these assets for the benefit of other countries within its functional or regional area of responsibility.

Source: FRA

lead nation

A nation accepting the responsibility for planning and controlling deployment and transportation, for sustainment or resupply and redeployment as well as for obtaining transportation resources for multinational headquarters groups and/or units with a high degree of multinationality; or accepting the lead in performing host nation's tasks and responsibilities; or accepting responsibility for performing specific movement and transportation tasks.

Source: NATO

large-scale war

A war involving a substantial number of states from various regions of the world aimed at achieving fundamental politico-military objectives.

Source: RUS

**Supreme Allied Commander
Europe**

The NATO strategic commander

НАТО, який здійснює керівництво командуванням об'єднаних збройних сил НАТО в Європі і який відповідає за планування та проведення операцій НАТО.

Примітка: існує два командуючих стратегічного рівня, а саме: Верховний головнокомандувач об'єднаними збройними силами НАТО в Європі (ВГК ОЗС НАТО в Європі) та головнокомандувач об'єднаними збройними силами НАТО в Атлантиці (ВГК ОЗС НАТО в Атлантиці).

Джерело: НАТО

взаємна допомога

Заходи, вжиті на урядовому рівні між двома або більше державами для взаємодопомоги.

Джерело: ФР

взаємодія

Узгоджені по задачах (об'єктах), напрямках, рубежах (районах), часу та способах виконання поставлених завдань, спільні дії підрозділів, частин, з'єднань та об'єднань видів ЗС, родів військ (сил), елементів бойового порядку (оперативної побудови) та різноманітних видів зброї задля досягнення мети. Залежно від рівня військових дій розрізняють стратегічну, оперативну і тактичну взаємодію. а- Стратегічна взаємодія – узгоджені спільні дії великих угруповань ЗС, які проводять операції на одному або декількох ТВД (стратегічних напрямках) для досягнення мети стратегічної операції або війни в цілому. В коаліційних війнах стратегічна взаємодія може мати місце між ЗС окремих держав та їх окремими угрупованнями, які беруть участь у спільній операції на континентальних та океанських ТВД. б- Оперативна взаємодія – узгоджені спільні дії оперативних (оперативно-тактичних) об'єднань та з'єднань різноманітних видів ЗС та родів військ (сил), у тому числі багатонаціональних, для досягнення мети операції (бойових дій), що проводиться

l'OTAN qui commande le Commandement Allié Opérations et qui est chargé de la planification et de l'exécution des opérations de l'OTAN.

Note : Les commandants stratégiques sont au nombre de deux: le Commandant suprême des forces alliées en Europe (SACEUR) et le Commandant allié Transformation (ACT).

Source : OTAN

aide mutuelle

Dispositions prises à l'échelon gouvernemental entre un Etat et un ou plusieurs autres Etats pour se prêter mutuellement assistance.

Source : FRA

coopération

Terme applicable aux actions des unités élémentaires, unités, grandes unités et grandes formations des différentes armées et armes, impliquant les composantes de la formation de combat ou du dispositif opérationnel, et aux actions des armes de différents types. Ces actions sont effectuées de façon coordonnée et conjointe en termes d'objectifs, de directions, de lignes ou de secteurs, de temps et de moyens afin d'accomplir la mission en atteignant les buts fixés. En fonction du niveau, on distingue la coopération stratégique, opérative ou tactique. a- La coopération stratégique consiste en actions coordonnées et conjointes de dispositifs de forces importants, qui mènent les opérations sur un ou plusieurs théâtres ou axes stratégiques afin d'atteindre le but de l'opération stratégique ou de gagner la guerre dans son entier. Dans les guerres de coalition, la coopération stratégique peut également s'effectuer entre les forces armées de pays coalisés et leurs dispositifs de forces détachés participant à l'opération conjointe sur des théâtres terrestres ou maritimes. b-La coopération au niveau opératif consiste en opérations coordonnées et

commanding the Allied Command Operations and responsible for the planning and execution of NATO operations.

Note : there are two strategic commanders, namely the Supreme Allied Commander Europe (SACEUR) and the Allied Commander Atlantic (ACT).

Source: NATO

mutual aid - mutual assistance

Arrangements made at government level between one State and one or more other States to assist each other.

Source: FRA

co-operation

Coordinated joint action to achieve objectives by units, tactical formations and major formations of the armed forces, various arms of the service, elements in the battle deployment (operational order of battle) and various types of weapon relative to missions, targets, axes, lines or areas, times and methods of execution. Cooperation may be strategic, operational or tactical, depending on its scale. a- Strategic cooperation consists in coordinated joint action by large force groupings conducting operations in one or more theatres or on one or more strategic axes in order to achieve the aim of a strategic operation or a war as a whole. In wars fought by coalitions there may also be strategic cooperation among the armed forces of allied states and their individual force groupings involved in a joint operation in a continental or maritime theatre of operations. b-Operational cooperation consists of coordinated, joint operations along one or more adjacent operational axes conducted by operational or operational-tactical formations from the various armed forces and arms of the service, including multinational forces, in order to achieve an

на одному або кількох суміжних операційних напрямках. в-Тактична взаємодія – узгоджені спільні дії з'єднань, об'єднань, частин, підрозділів між собою та сусідами для досягнення спільної мети.

Джерело: НАТО

взаємозалежні установи

Мережа взаємопідсилюючих міжнародних установ, що займаються різними аспектами безпеки в широкому сенсі цього слова. Такі установи здійснюють взаємну підтримку, не ведуть суперництво та не дублюють діяльність інших.

Джерело: НАТО

вибір застосування військ

Визначений начальником Генерального штабу спосіб застосування військ у рамках військової стратегії для того, щоб послідовно відповідати загальній стратегії держави. Вибір застосування військ визначається начальником Генерального штабу на пропозицію об'єднаного комітету начальників штабів. Він може включати: переважно сухопутні, морські чи повітряні операції, операції на знищення, придушення або на ізоляцію тощо.

Джерело: ФР

видворення на кордоні

Адміністративний захід, який полягає у відмові в'їзду на національну територію іноземцю, який прибув на кордон без підтвердження законних підстав, для в'їзду до неї.

Джерело: ФР

визнання стану війни

Акт, яким держава проголошує або підтверджує, що в разі збройного повстання в іншій країні вона автоматично займає

conjointes des grandes formations et des grandes unités interarmées et interarmes, qui peuvent également être multinationales, menées au niveau tactico-opératif afin d'atteindre le but de l'opération se déroulant sur un ou sur plusieurs axes contigus. c- La coopération tactique consiste en actions coordonnées et conjointes des grandes unités, unités et unités élémentaires entre elles ou menées par elles avec celles de secteurs avoisinants, afin d'atteindre un but commun.

Source : OTAN

institutions interdépendantes

Réseau d'institutions internationales se renforçant mutuellement, compétentes sur divers aspects de la sécurité au sens élargi du terme. Ces institutions agissent en synergie, et il n'y a entre elles ni rivalité ni double emploi.

Source : OTAN

option militaire

Manière d'envisager l'emploi des forces militaires dans le cadre de la stratégie militaire définie par le CEMA pour s'intégrer de façon cohérente à la stratégie générale nationale. Les options militaires sont choisies par le CEMA, sur proposition de l'EFMIA. Elles peuvent comprendre : des opérations à dominante terrestre, maritime ou aérienne, des opérations de destruction, de neutralisation, d'interdiction, etc.

Source : FRA

refoulement à la frontière

Mesure administrative qui consiste à s'opposer à l'entrée sur le territoire national d'un étranger se présentant à la frontière sans remplir les conditions légales pour y pénétrer.

Source : FRA

reconnaissance de belligérance

Acte par lequel un Etat déclare ou admet implicitement qu'en face d'une insurrection armée dans un autre Etat, il prend la position de

operational or tactical objective. c- Tactical cooperation is coordinated joint action by formations and units, either among themselves or with adjacent units, to achieve a common goal.

Source: NATO

interlocking institutions

The web of mutually reinforcing international institutions that deal with various aspects of expanded definitions of security. The institutions are mutually supporting, not competitive or duplicative.

Source: NATO

military option

Way of considering the employment of military forces within the framework of the military strategy defined by the Chief of Defence, in order to coherently integrate it into the overall national strategy. Military options are chosen by the Chief of Defence, upon propositions made by the Joint Planning Staff. They can comprise: operations which are mainly land, navy or air force, destruction operations, neutralization, denial operations, etc.

Source: FRA

turning back at the border

Administrative measure consisting in preventing a foreigner who does not meet the legal requirements from entering the national territory.

Source: FRA

recognition of belligerency

Act by which a State declares or admits implicitly that in front of an armed uprising in another State, it assumes a position of

нейтральну позицію і дотримуватиметься, як по відношенню до урядових, так і до повстанських військ, правил нейтралітету, які використовуються в разі війни між державами.

Джерело: ООН

виконавча директива

Директива Північноатлантичної ради, згідно з якою командувачу Стратегічним командуванням ОЗС НАТО надаються повноваження для виконання попередньо затвердженого оперативного плану.

Джерело: НАТО

виснаження

Прогресивне зменшення бойових засобів чи ефективності сил, що спричиняє втрати особового складу, техніки або здійснює моральний вплив через знурення чи руйнування та є наслідком ведення бойових дій.

Джерело: ФР

відділ координації партнерства

Орган, створений в рамках програми „Партнерство заради миру”. Штаб-квартира знаходиться в м. Монс (Бельгія). Розташований разом із штабом Верховного головнокомандувача ОЗС НАТО в Європі та знаходиться під командуванням Ради Північноатлантичного Альянсу. Його роль полягає у координуванні спільної військової діяльності, в рамках програми Партнерства, та виконанні завдань з військового планування, необхідного для впровадження військових аспектів програми Партнерства, а саме в галузі військових навчань.

Джерело: НАТО

відкрите море

Всі частини моря, якими користуються усі прибережні держави, які не мають виходу до моря, і не входять ні в особливу економічну зону, ні в

neutralité et se conformera, à l'égard tant des forces gouvernementales que des forces insurrectionnelles, aux règles de neutralité applicables en cas de guerre entre Etats.

Source : ONU

directive d'exécution

Directive du Conseil de l'Atlantique Nord autorisant un commandant stratégique à mettre en oeuvre un plan d'opération approuvé préalablement.

Source : OTAN

attrition

Réduction progressive des moyens de combat et de l'efficacité d'une force, résultant des pertes en personnel ou en matériel, ou d'une atteinte du moral à la suite des effets d'usure ou de destruction dus à leur engagement opérationnel.

Source : FRA

cellule de coordination du Partenariat

Entité établie dans le cadre du Partenariat pour la paix. Installée à Mons, en Belgique, et coïmplantée avec le SHAPE, elle est placée sous l'autorité du Conseil de l'Atlantique Nord. Son rôle consiste à coordonner les activités militaires conjointes à l'intérieur du Partenariat et à effectuer les tâches de planification militaires nécessaires à la mise en oeuvre des aspects militaires du programme de travail du Partenariat, notamment dans le domaine des exercices militaires.

Source : OTAN

haute mer

Toutes les parties de la mer ouverte à tous les Etats, qu'ils soient côtiers ou enclavés, et situées hors de la zone économique exclusive, la mer

neutrality and will conform, in the respect as many governmental forces as well as insurrectionary forces, to the applicable rules of neutrality in case of war between States.

Source: UN

execution directive

A North Atlantic Council directive which authorizes a strategic commander to execute a specific previously approved operation plan.

Source: NATO

attrition

Progressive reduction of the combat assets or the effectiveness of a force caused by wear or destruction, due to their operational engagement.

Source : FRA

partnership Coordination Cell.

An entity established under the Partnership for Peace. It is based at Mons, Belgium and collocated with SHAPE. It operates under the authority of the North Atlantic Council and its tasks are to coordinate joint military activities within the Partnership and to carry out the military planning necessary to implement the military aspects of the Partnership Work Programme, notably in the field of military exercises.

Source: NATO

high seas

All parts of the sea open to all States, whether coastal or land-locked in the exclusive economic zone, territorial sea or internal waters of a State, or in the

територіальне море чи внутрішні води будь-якої держави, ні в води архіпелагу держави-архіпелагу.

Джерело: НАТО

відкритий конфлікт

Ситуація, коли розпочато ворожі дії між регулярними військами сторін. Конфлікт може бути низької, середньої і високої інтенсивності, що залежить від типу застосованої зброї та рівня насильства під час проведення операцій.

Джерело: ФР

відновлення миру

Операція з підтримки миру, що проводиться після початку конфлікту з метою припинення вогню або мирного врегулювання, яка в першу чергу міститься в дипломатичній діяльності, що в разі необхідності підтримується прямим чи непрямим застосуванням військових засобів.

Джерело: НАТО

відновлення громадської безпеки

Завдання громадської безпеки, що стосується захисту осіб і майна, підтримання правопорядку, судово-слідчої діяльності та, у цілому, інформування у загальному плані, яке більше направлено на громадський порядок і аналіз кримінальної ситуації.

Джерело: ФР

відновлення миру

Сукупність заходів, що застосовуються з метою сприяння поверненню до мирного стану в країні, що постраждала від громадянської війни, згідно з положенням розділу VII Хартії ООН, в ситуації, коли не визначений жодний агресор. Ці заходи мають на меті встановлення порядку та нормального функціонування служб та відомств, а також захист населення, іноді із застосуванням сили, шляхом боротьби з діями,

territoriale ou les eaux intérieures d'un Etat, ou hors des eaux archipélagiques d'un Etat archipélagique.

Source : OTAN

conflit ouvert

Situation dans laquelle les hostilités ont commencé entre les forces régulières des parties en présence. Le conflit peut être de basse, moyenne ou haute intensité, en fonction des armes employées et de la violence des engagements.

Source : FRA

rétablissement de la paix

Opération de soutien de la paix effectuée après le déclenchement d'un conflit en vue de parvenir à un cessez-le-feu ou à un règlement pacifique, qui implique principalement des mesures diplomatiques appuyées, au besoin, par l'utilisation directe ou indirecte de moyens militaires.

Source : OTAN

restauration de la sécurité publique

Mission de sécurité publique recouvrant la protection des personnes et des biens, le maintien de l'ordre, la police judiciaire et de manière transverse, le renseignement d'ordre général, plus particulièrement orienté vers l'ordre public et l'analyse criminelle.

Source : FRA

restauration de la paix

Ensemble des mesures prises pour favoriser le retour à la paix dans un pays délabré, en état de guerre civile, selon les dispositions d'ordre coercitif du chapitre VII de la Charte des Nations-Unies, dans une situation où aucun agresseur n'est désigné. Ces mesures visent à rétablir l'ordre et le bon fonctionnement des services et à protéger les populations en s'opposant, éventuellement par la force, aux actions qui les visent directement ou qui visent notre action à leur profit.

archipelagic waters of an archipelagic state.

Source: NATO

open conflict

Situation in which hostilities have begun between the regular forces of the parties. The conflict can be of low, medium or high intensity, depending on the weapons employed and the violence of the engagements.

Source: FRA

peacemaking

A peace support operation, conducted after the initiation of a conflict to secure a ceasefire or peaceful settlement, that involves primarily diplomatic action supported, when necessary, by direct or indirect use of military assets.

Source: NATO

restoration of public security

Public security mission covering the protection of individuals and property, the preservation of law and order, the criminal investigation department action and, transversely, general intelligence, mainly focused on law and order and criminal analysis.

Source: FRA

peace restoration

All measures taken in order to favor the reemergence of peace in a dilapidated country suffering from a civil war, following the arrangements for a coercive order of chapter VII of the United Nations' Charter, when no aggressor has been designated. These measures are aimed at restoring order and the good functioning of the services, as well as at protecting the populations by opposing the actions directed at them or at our actions for the benefit of these populations, using the force if

направленими проти населення або проти наших дій, на користь цього населення.

Джерело: ФР

відновлення правопорядку

Комплекс наступальних заходів, спрямованих на припинення посягання на громадський порядок.

Джерело: ФР

відхилення від курсу

Наказ судну прибути в порт, стати на якор або вирушити в інше визначене місце для проведення огляду адміністративною чи судовою поліцією.

Джерело: НАТО

візит

У рамках міжнародного морського права заходи контролю водних шляхів, які складаються з відсилання групи на борт приватного корабля для перевірки документації корабля, а у разі необхідності також і перевірки вантажу.

Джерело: ФР

війна

Стан відкритого та оголошеного збройного конфлікту між державами чи соціальними спільнотами, який характеризується тимчасовим припиненням нормальної політичної і дипломатичної діяльності між сторонами, із виділенням на нього всіх доступних ресурсів. У зоні конфлікту може бути оголошений військовий стан чи військове положення.

Джерело: ФР

війська, виділені для включення в ОЗС НАТО

Війська, надані державою-членом для включення в ОЗС НАТО, які поділяються на такі категорії: а- війська під командуванням НАТО; б- війська, передані під оперативне командування чи в оперативне підпорядкування

need be.

Source: FRA

restoration of law and order

All offensive measures aimed at neutralising an attack against public order.

Source: FRA

diversion

Order given to a vessel to join a harbour, an anchoring or fixed point, so administrative or judicial police actions can be carried out.

Source: NATO

visit

In international Law of the Sea terminology, a control measure at sea consisting in sending a party aboard a merchant vessel to carry out a flag enquiry, checking the ship's logs and cargo, if required.

Source: FRA

war

A state of open and declared armed conflict between States or social communities, characterized by the suspension of normal political and diplomatic activity between the parties, and the potential harnessing of all available resources. In the conflict area, it may result in a state of war or a situation of war.

Source: FRA

forces allocated to NATO

Those forces made available to NATO by a nation under the categories of: a- NATO command forces; b- NATO assigned forces; c- NATO earmarked forces; d- Other forces for NATO.

Source : FRA

rétablissement de l'ordre

Ensemble des mesures offensives qui sont destinées à neutraliser une atteinte à l'ordre public.

Source : FRA

déroutement

Ordre donné à un navire de rejoindre un port, un mouillage ou un point fixé, afin qu'il soit procédé à des actes de police administrative ou judiciaire.

Source : FRA

visite

Dans le cadre du droit international de la mer, mesure de contrôle en mer consistant à envoyer une équipe à bord d'un navire privé afin de procéder à une enquête de pavillon, c'est-à-dire à l'examen des documents de bord de ce navire et, le cas échéant, à un examen de la cargaison.

Source : FRA

guerre

Conflit armé ouvert et déclaré entre des États ou des communautés constituées, caractérisé par la suspension d'activités politiques et diplomatiques normales entre les parties et la mobilisation possible de l'ensemble de leurs ressources disponibles. Elle se traduit, dans la zone d'affrontement, par un état de guerre ou une situation de guerre.

Source : FRA

forces allouées à l'OTAN

Forces mises à la disposition de l'OTAN par un pays pour l'une des catégories suivantes: a- forces sous commandement OTAN; b- forces affectées à l'OTAN; c- forces prévues pour affectation à l'OTAN; d- autres forces destinées à

командуванню ОЗС НАТО; в- війська, призначені для передачі під оперативне командування чи в оперативне підпорядкування командуванню ОЗС НАТО; г- інші війська для НАТО

Джерело: НАТО

військова безпека

Складова частина національної безпеки, що означає стійкий стан захищеності особистості, суспільства і держави від військових погроз.

Джерело: РОС

військова гуманітарна діяльність

Перед збройними силами стоять завдання щодо надання невідкладної допомоги та захисту населення, до того ж вони можуть здійснювати захист гуманітарних організацій, що знаходяться у районі ведення операцій. Така діяльність є складовою частиною операцій з підтримки миру чи операцій з надання допомоги у надзвичайних ситуаціях.

Джерело: ФР

військова доктрина

Прийнята в державі чи коаліції держав, на даний час, система офіційних поглядів та положень щодо використання військових засобів у політичних цілях, їх впливу на характер військових завдань і способи їх вирішення, а також на напрямки розвитку військового потенціалу. Військова доктрина Російської Федерації (затверджена у квітні 2000 року) носить оборонний характер, в якій поєднуються принципи переваги миру та захист національних інтересів з метою гарантування безпеки Російської Федерації та її союзників.

Джерело: РОС

військова експансія

Збройне захоплення території інших держав для утвердження свого політичного впливу в

Г'ОТАН.

Source : OTAN

sécurité sur le plan militaire

Composante de la sécurité nationale qui désigne un niveau stable de protection des personnes, de la société et de l'Etat contre les menaces de caractère militaire.

Source : RUS

action militaire à vocation humanitaire

Action dans laquelle les forces armées sont chargées de prestations directes au profit des populations, voire de leur protection, ainsi que de celles des organisations humanitaires présentes sur le théâtre. Ce type d'action est réalisée dans le cadre d'une opération de soutien de la paix ou de secours d'urgence.

Source : FRA

doctrine militaire

Ensemble de concepts et d'orientations officiels adoptés à un moment donné par un Etat ou une coalition d'Etats en ce qui concerne l'utilisation de moyens militaires à des fins politiques, la nature des tâches militaires et les façons de les accomplir, ainsi que les grands axes de l'élaboration de l'outil militaire. La doctrine militaire de la Fédération de Russie (approuvée en avril 2000) est de nature défensive, conjuguant un engagement en faveur de la paix et une volonté ferme de défendre les intérêts nationaux et de garantir la sécurité sur le plan militaire de la Fédération de Russie et de ses alliés.

Source : RUS

expansion militaire

Conquête, par la force armée, du territoire d'autres Etats en vue de maintenir sa propre influence

Source: NATO

military security

A constituent of national security denoting a stable level of protection from military threats to the individual, society and the State.

Source: RUS

military humanitarian activities

Actions whereby the armed forces are tasked with direct services rendered for the benefit of the populations, or even with their protection as well as that of the humanitarian organizations present on the theater. This type of actions is carried out within the framework of a peace support operation, or an emergency relief operation.

Source: FRA

military doctrine

The system of official views and guidelines adopted at a given time in a state or coalition of states on the use of military means for political ends, on the nature of military tasks and methods of performing them and on the principal areas for the development of military capability. The military doctrine of the Russian Federation (approved in April 2000) is defensive in nature, combining a commitment to peace and a resolve to defend national interests and to guarantee the military security of the Russian Federation and its allies.

Source: RUS

military expansion

The armed seizure of the territories of other states with a view to maintaining one's own

тому чи іншому регіоні.

Джерело: РОС

військова загроза

Вища форма прояву військової небезпеки, при якій існує безпосередня імовірність виникнення збройного конфлікту.

Джерело: РОС

військова здатність

Потенціал, що виражається у кількісному еквіваленті (при необхідності - в якісному). Розрізняють: а- глобальні військові можливості, які заключаються у завданнях, поставлених перед військами, гіпотезах їх використання для досягнення військових пріоритетних цілей; б- військові специфічні можливості, які визначають всі цілі, що необхідно досягти для того, щоб задовольнити повністю кожен військову глобальну здатність.

Джерело: ФР

військова ігра

Симуляція військової операції з багатьма противниками, із застосуванням правил, даних та методів, визначених для представлення точної реальної або уявної обстановки.

Джерело: ФР

військова коаліція

Тимчасовий військово-політичний союз держав, що створюється для спільного запобігання чи припинення агресії та для зкоординованого ведення воєнних дій.

Джерело: НАТО

військова місія зв'язку і взаємодії

Офіцер або група офіцерів, які направляються в іншу організаційну одиницю для підтримки контактів чи взаємного зв'язку між різними військовими частинами, ланками командувань, агентствами, управліннями,

politique dans une région donnée.

Source : RUS

menace militaire

Degré le plus élevé d'un risque militaire qui comporte la probabilité directe de déclenchement d'un conflit armé.

Source : RUS

capacité militaire

Potentiel exprimé en termes quantitatifs (et éventuellement qualitatifs). On distingue : a- les capacités militaires globales qui traduisent les missions assignées aux forces et les hypothèses d'emploi envisagées pour celles-ci en effets militaires majeurs ; b- les capacités militaires spécifiques qui identifient tous les effets spécifiques à obtenir pour satisfaire entièrement chaque capacité militaire globale.

Source : FRA

jeu de guerre

Simulation, par des procédés quelconques, d'une opération militaire impliquant plusieurs adversaires, et appliquant des règles, des données et des méthodes déterminées en vue de représenter une situation concrète, réelle ou imaginaire.

Source : FRA

coalition militaire

Alliance politico-militaire temporaire d'Etats ayant pour but de prévenir ou stopper une agression et de coordonner l'action militaire.

Source : OTAN

mission de liaison militaire

Officiers militaires envoyés dans une autre entité afin de maintenir le contact ou la communication entre ou avec différents niveaux de commandement, unités militaires, agences, bureaux, départements, etc. en vue d'assurer une compréhension

political influence in a particular region.

Source: RUS

military threat

The highest form of military risk, in which there is an immediate probability of armed conflict.

Source: RUS

military capability

Potential, expressed in quantitative (or possibly qualitative) terms. One distinguishes: a- the overall military capabilities, representing the missions assigned to the forces and their considered employment assumptions to obtain major military effects; b- the specific military capabilities, identifying all the specific effects to be obtained in order to exhaustively meet the requirements of each overall military capability.

Source: FRA

war game

A simulation, by any means, of a military operation with several opponents, using specific rules, data, methods and procedures in order to present a concrete situation, whether real or imaginary.

Source: FRA

military coalition

A temporary politico-military alliance of states formed to prevent or curb aggression and to coordinate military action.

Source: NATO

military liaison mission

A military officer or officers sent to another entity in order to maintain contact or intercommunication between or with different military units, levels of commands, agencies, offices, departments or the like to ensure cooperation and unity of

відділами чи подібними організаціями для забезпечення співробітництва і єдності цілі при виконанні загальної задачі.

Джерело: НАТО

військова міць

Частина моральних та матеріальних сил держави чи коаліції держав, що використовується для досягнення військово-політичних цілей. У державі, яка офіційно визнає своє військове будівництво як оборонне, військова міць зазвичай називається оборонною міццю. *Також* оборонна міць.

Джерело: РОС

військова наука

Військова наука розвиває концептуальний план та механізми організації цілей військових дій.

Джерело: ФР

військова небезпека

Стан міжнародних і внутрішньодержавних відносин, при якому існує потенційна можливість виникнення збройного конфлікту.

Джерело: РОС

військова необхідність

Принцип, відповідно до якого воююча сторона має право вживати заходи, необхідні для успішного завершення воєнної операції і не є заборонені законами війни.

Джерело: НАТО

військова окупація

Тимчасове насильницьке захоплення збройними силами однієї держави території іншої держави без отримання на неї суверенних прав.

Джерело: РОС

військова перевага

Істотна перевага у військовій

mutuelle ainsi que l'unité d'intention et d'action.

Source : OTAN

puissance militaire

Partie des forces matérielles et morales d'un Etat ou d'une coalition d'Etats qui est utilisée à des fins politico-militaires. La puissance militaire est appelée puissance défensive lorsqu'un Etat élabore officiellement son outil militaire de manière défensive. *Aussi appelée* puissance défensive.

Source : RUS

science militaire

La science militaire élabore le cadre et les outils conceptuels permettant de penser l'action.

Source : FRA

risque militaire

Situation existant entre des Etats ou à l'intérieur d'un Etat, dans laquelle un conflit armé peut se produire.

Source : RUS

nécessité militaire

Principe en vertu duquel un belligérant exerce le droit de prendre toute mesure qui serait nécessaire pour conduire à bien une opération et qui ne serait pas interdite par les lois de guerre.

Source : OTAN

occupation militaire

Situation existant lorsque les forces armées d'un Etat s'emparent du territoire d'un autre Etat pendant une période limitée, sans acquérir la souveraineté sur celui-ci.

Source : RUS

supériorité militaire

Avantage substantiel d'un Etat ou

purpose in working toward a common goal.

Source: NATO

military power

That part of the tangible and intangible resources of a state or coalition of states which is used to achieve politico-military ends. Military power is usually called defence power by states which officially define their national military capability as defensive. *Also called* defence power.

Source: RUS

military science

Military science develops the conceptual layout and tools organizing the thought around the military action.

Source: FRA

military risk

A situation between states or within a state in which the potential for armed conflict exists.

Source: RUS

military necessity

The principle whereby a belligerent has the right to apply any measures which are required to bring about the successful conclusion of a military operation and which are not forbidden by the laws of war.

Source: NATO

military occupation

The seizure for a limited period of the territory of one state by the armed forces of another without gaining sovereign power over it.

Source: RUS

military superiority

A significant advantage in terms

міці однієї держави (коаліції держав) над іншою. Відображає співвідношення військового, економічного, науково-технічного, морального та інтелектуального потенціалу країни.

Джерело: РОС

військова підтримка

1. Підтримка, що надається однією державою іншій, коаліцією чи альянсом у різноманітних формах, таких як надання військ, експертів, радників, матеріально-технічного забезпечення чи проведення військової підготовки.

2. У спеціальних операціях – будь-яка безпосередня або непряма підтримка нації, коаліції, альянсу силам опору, місцевим військовим чи воєнізованим формуванням.

Джерело: НАТО/ФР

військова підтримка цивільної влади

„Військова підтримка цивільної влади” включає всі заходи, які здійснюються військами, для: а- допомоги і контролю заселення території, включаючи переміщених осіб та біженців; б- участі у відтворенні громадської безпеки у нестабільних міських або сільських регіонах; в- підтримки урядових, адміністративних, фінансових та судових установ; г- допомоги у відновленні інфраструктури, включаючи життєво важливі для населення об’єкти. За можливості, ці дії здійснюються спільно з місцевою владою та адміністрацією.

Джерело: ФР

військова поліція

Військова поліція виконує адміністративну і судово-слідчу функцію у збройних силах. Завдання військової поліції виконуються військовими жандармами, які є офіцерами судової поліції збройних сил. Вона здійснює свою діяльність

d'une coalition d'Etats par rapport à un (une) autre, qui correspond au rapport des ressources militaires, économiques, scientifiques, techniques, morales et intellectuelles d'un pays.

Source : RUS

assistance militaire

1. Appui à caractère militaire fourni à un pays par un autre pays, une coalition ou une alliance notamment sous la forme de forces, d'experts, de conseillers, de matériels ou d'entraînement militaires.

2. En opérations spéciales, soutien fourni directement ou indirectement par un pays, une coalition ou une alliance à une force de résistance ou à une force militaire ou paramilitaire locale.

Sources : OTAN / FRA

actions au profit de l'environnement civil

On entend par "actions au profit de l'environnement civil" toutes les actions menées par les forces dans le but : a- d'assister et de contrôler les populations, y compris les personnes déplacées et les réfugiés ; b- de contribuer au rétablissement de la sécurité publique en zones d'insécurité, urbaines ou rurales ; c- de faciliter le bon fonctionnement des institutions gouvernementales, des structures administratives, économiques et judiciaires ; d- d'aider à la remise en état de l'infrastructure, notamment des installations permettant de satisfaire les besoins vitaux des populations. Chaque fois que possible, ces actions sont conduites en liaison avec les autorités et les administrations locales.

Source : FRA

prévôté

Police administrative et judiciaire aux armées, la prévôté est une mission effectuée par des militaires de la gendarmerie qui sont officiers de police judiciaire des forces armées. Elle comporte 4 volets : a- police judiciaire aux armées ; b- police administrative

of the military power of one state or coalition of states over another. Military superiority reflects the interrelationship of the military, economic, scientific, technical, moral and intellectual assets of a country.

Source: RUS

military assistance

1. Support provided to a nation by another nation, a coalition or an alliance in various forms such as military forces, experts, advisers, materiel or training.

2. In special operations, any support provided directly or indirectly by a nation, a coalition or an alliance to a resistance force or a local military or paramilitary force.

Sources : NATO / FRA

civil military support to civil authorities

The "military support to civil authorities" pertains to all actions carried out by the forces in order to: a- assist and control the populations, including displaced individuals and refugees; b- participate in the restoration of public security in troubled areas, whether urbanized or rural; c- facilitate the good functioning of government institutions, as well as of administrative, economic and legal structures; d- help the repair of infrastructure, including those facilities permitting to satisfy the populations' vital requirements. Whenever possible, these actions are carried out in connection with the local authorities and administration.

Source: FRA

provostship

Administrative and criminal investigation department belonging to the armed forces. It is a mission carried out by military personnel from the Gendarmerie, who are the official police officers of the armed forces. There are 4 sides to

по 4 напрямом: а- судово-слідча функція; б- загальна адміністративна функція, що має на меті запобігання порушень правопорядку, а також охорона посадових осіб і об'єктів; в- інформування військового керівництва; г- регулювання руху військової техніки.

Джерело: ФР

військова потреба

Потреба, яка виправдовує застосування у необхідний час ресурсів, що дозволяють досягти визначені військові цілі, вести у визначеному напрямку операції або виконувати поставлені завдання. Також оперативні потреби.

Джерело: НАТО

військова присутність

Розміщення військ (сил) за межами країни, якій вони належать, для досягнення визначених військово-політичних цілей. Як правило, здійснюється на міжнародно-договірній основі.

Джерело: РОС

військова рада

Консультативний орган вищої військової влади, який розглядає, а в деяких випадках і приймає рішення щодо ключових питань, що стосуються розробки військових засобів, організації військових і бойових операцій, здійснення командування, навчання, тилового забезпечення тощо. Військова рада розробляє рекомендації та приймає рішення, які виконуються командирами відповідного рівня чи командирами, яких це стосується.

Джерело: РОС

військова реформа

Корінні перетворення військової організації держави, спрямовані на її приведення у відповідність з політичними, економічними, соціальними, військово-технічними й іншими

générale aux armées qui vise à prévenir les troubles à l'ordre public et à participer à la sécurité des personnels et des installations ; c- renseignement au profit de l'autorité militaire ; d- police de la circulation militaire.

Source: FRA

besoin militaire

Besoin reconnu justifiant l'attribution en temps utile de ressources permettant d'atteindre des objectifs militaires fixés, ou pour mener à bien des missions ou des opérations. Aussi appelé besoin opérationnel.

Source : OTAN

présence militaire

Déploiement de forces à l'extérieur du pays auquel elles appartiennent, afin d'atteindre des objectifs politico-militaires déterminés. En règle générale, il est effectué sur la base d'un accord international.

Source : RUS

conseil militaire

Organe consultatif des autorités militaires supérieures, chargé de débattre et parfois de statuer sur les questions fondamentales qui concernent l'élaboration de l'outil militaire, l'organisation des opérations, le commandement, la formation et le soutien des forces. Il élabore des recommandations ou résolutions qui seront mises en oeuvre, selon leur niveau, par les commandants en chef ou les commandants concernés.

Source : RUS

refondation des armées

Changements radicaux apportés à l'appareil de défense de l'Etat, destinés à l'adapter aux développements politiques, économiques, sociaux, technico-militaires et autres qui se font jour

provostship: a- detective police work for the armed forces; b- overall administrative police of the armed forces, aimed at preventing public disorder and at participating in the security of personnel and sites; c- intelligence for the benefit of military authorities; d- military traffic police.

Source: FRA

military requirement

An established need justifying the timely allocation of resources to achieve a capability to accomplish approved military objectives, missions or tasks. Also called operational requirement.

Source: NATO

military presence

The stationing of forces outside the country to which they belong in order to achieve specific politico-military ends, usually on the basis of an international agreement.

Source: RUS

military council

A senior military consultative body which deliberates and, in some cases, makes decisions on fundamental issues regarding the development of national military capability: the organization of military or combat operations, the exercise of command and control, training, support, etc. A military council drafts recommendations or resolutions for implementation by the commanders concerned.

Source: RUS

defence reform / restructuring of defence

Far-reaching changes to the state military establishment designed to adapt it to developments in politics, the economy, welfare, military technology and society at large. Generally speaking, defence

змінами в суспільстві; як правило, є частиною державних реформ і проводяться вищими органами державної влади. Безпосередньо виражаються в переозброєнні армії і флоту, у зміні організаційно-штатної структури ЗС та інших силових структур, управління, підготовки військових кадрів, порядку призову і проходження військової служби, навчання і виховання особового складу, військового права, військових статутів тощо.

Джерело: РОС

військова співпраця

Військовий аспект програми діалогу, яка здійснюється між Північноатлантичним альянсом (або його окремими державами-членами) та країнами, які не входять до складу НАТО. Програма займає центральне місце у військово-політичній стратегії НАТО. Її головною метою є зміцнення стабільності в зоні особливої значимості Північноатлантичного альянсу. Головними темами діалогу є питання військової реформи, а також розвиток стабільних відносин у сфері безпеки між країнами-членами, які беруть участь у програмі. До заходів військової співпраці належать засідання робочих груп, семінари та навчання, які сприяють розвитку оперативної взаємосумисності при реагуванні на кризові ситуації та при проведенні миротворчих чи гуманітарних операцій. У процесі військової співпраці особлива увага приділяється виконанню військової складової програми "Партнерство заради миру".

Джерело: НАТО

військова стратегія

Компонент національної чи багатонаціональної стратегії, що визначає спосіб розвитку і застосування військової сили з метою досягнення цілей держави чи групи держав.

Джерело: НАТО

dans la société. Ces mesures font en général partie des réformes étatiques et elles sont imparties par les plus hautes instances de l'Etat. Elles se traduisent directement par la reconversion de l'armement, par la réorganisation des forces armées et des autres structures de défense et de sécurité et par la réorganisation du commandement, de la formation et de la préparation des cadres, de la conscription et du service militaire, de l'instruction et de la formation militaire générale des personnels, du droit militaire, des règlements, et autres.

Source : RUS

coopération militaire

Volet militaire du programme de dialogue et d'activités établi entre l'OTAN ou un de ses pays membres et des pays non-membres de l'OTAN. Il a pour but principal de renforcer la stabilité dans la zone d'intérêt de l'OTAN et constitue l'une des caractéristiques premières de la stratégie militaire et politique de l'Alliance. Le dialogue porte en premier lieu sur les réformes en matière de défense et sur la création de relations sécuritaires stables entre pays participants ; les activités comprennent des ateliers, des séminaires et des exercices visant à améliorer l'interopérabilité dans le domaine de la réponse aux crises, du maintien de la paix et des opérations humanitaires. La coopération militaire est en majeure partie orientée sur l'aspect militaire du Partenariat pour la paix.

Source : OTAN

stratégie militaire

Composante d'une stratégie nationale ou multinationale, qui traite de la façon dont la puissance militaire doit être développée et appliquée dans l'intérêt du pays ou du groupe de pays.

Source : OTAN

reform forms part of broader state reforms implemented by the highest government authorities. It involves the reequipment and reorganization of the armed forces and the other defence and security organizations, changes in command and control, the training of military cadres, conscription procedures, the conditions of military service, the training and education of military personnel, military law and service regulations, etc.

Source: RUS

military co-operation

The military aspect of the programme of dialogue between NATO (or individual NATO countries) and non-NATO countries, focused on defence reform and developing stable security relations, and activities including workshops, seminars and exercises to foster interoperability in the fields of crisis response, peacekeeping and humanitarian operations, the main aim of which is to enhance stability within NATO's area of interest and which is a central theme of the Alliance's military and political strategy. The main effort of military cooperation is concentrated in the military part of the Partnership for Peace.

Source: NATO

military strategy

That component of national or multinational strategy, presenting the manner in which military power should be developed and applied to achieve national objectives or those of a group of nations.

Source: NATO

військове командування

Генеральний штаб Збройних Сил України, командування видів Збройних Сил України, оперативні командування, командування військових об'єднань, з'єднань, частин Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України щодо військових формувань.

Джерело: УКР

військове право

Частина юридичних правил країни, що стосується складу та видів діяльності її збройних сил. Це право включає закони та інші нормативні акти, які застосовуються збройними силами як під час бойових дій, так і у мирний час.

Джерело: НАТО

військове правопорушення

Порушення загального права, яке карається відповідно до норм військового кодексу.

Джерело: ФР

військове протистояння

Відносини між державами або коаліціями держав, що характеризуються суперництвом у військовій галузі. Природа військового протистояння залежить від цілей, що переслідують держави або коаліції держав: військова перевага, політичний тиск, який поширюється державою або коаліцією держав на інших, або припинення такого тиску; демонстрація готовності відбити агресію, захист суверенітету із застосуванням збройних сил або здійснення військового нападу тощо.

Джерело: НАТО

військове реагування

У ситуації кризи, напруженості чи війни – відповідні своєчасні й погоджені дії, що здійснюються чи реалізуються шляхом використання військового потенціалу НАТО після прийняття відповідних рішень на основі консенсусу й у

commandement militaire

État-major des Forces Armées de l'Ukraine, les commandements des armées des Forces Armées de l'Ukraine, les commandements opérationnels, ceux des grandes unités et unités des Forces Armées de l'Ukraine ainsi que les autres formations créées en conformité avec les lois ukrainiennes concernant les formations militaires.

Source: UKR

droit militaire

Partie des règles juridiques d'un Etat qui concerne la constitution des forces armées et leurs activités. Elle englobe l'ensemble des lois et des autres instruments normatifs et législatifs applicables aux forces armées en temps de paix comme en temps de guerre.

Source : OTAN

infraction militaire

Infraction de droit commun prévue et sanctionnée par le code de justice militaire.

Source : FRA

confrontation militaire

Relations entre Etats ou coalitions d'Etats caractérisées par leur rivalité dans le domaine militaire. La nature de la confrontation militaire est fonction des objectifs recherchés par les Etats ou les coalitions d'Etats. Le but peut consister à établir une supériorité militaire; à exercer une pression politique (s'agissant d'un Etat ou d'une coalition d'Etats) sur d'autres ou à contrer une telle pression; à se montrer prêt à repousser une agression, à défendre sa souveraineté par l'usage de la force armée ou à lancer une attaque militaire, etc.

Source : OTAN

réaction militaire

Mesures et actions appropriées qui, en situation de crise, de tension ou de guerre, sont mises en oeuvre ou exécutées au moment opportun et de façon coordonnée grâce à l'utilisation des capacités militaires de l'OTAN, à la suite de décisions

military command

General Staff of the Armed Forces of Ukraine, Service Commands of the Armed Forces of Ukraine, operational commands, commands of units of the Armed Forces of Ukraine and other military formations created in accordance with Ukrainian legislation.

Source : UKR

military law

That part of the legal system of a state that relates to the development and activities of the armed forces. It covers all relevant laws and other enforceable enactments, which take effect both in peace and in war.

Source: NATO

military infraction

Ordinary law infraction, planned and punished by the manual of military law.

Source: FRA

military confrontation

Relationship between States or coalitions of States determined by military rivalry. The nature of military confrontation depends upon the ends pursued by States or coalitions of States: military superiority, political pressure, exerted by one State or coalition of States on others or the countering of such pressure; the demonstration of readiness to repel aggression, to defend sovereignty by armed force or to carry out a military attack, etc.

Source: NATO

military response

In situations of crisis, tension or war the appropriate, timely and coordinated measures and actions implemented or executed through the use of NATO's military capabilities, following decisions made by consensus and resulting from the NATO consultation and

результаті процесу консультацій і прийняття рішень в НАТО.

Джерело: НАТО

військове утворення

Збройні сили, інші сили, військові угруповання та оборонні установи держави, а також інші засоби та ресурси, які використовуються державою для підтримки військової безпеки та досягнення військово-політичних цілей.

Джерело: НАТО

військове формування

Створена відповідно до законодавства України сукупність військових об'єднань, з'єднань і частин та органів управління ними, які комплектуються військовослужбовцями і призначені для оборони України, захисту її суверенітету, державної незалежності і національних інтересів, територіальної цілісності й недоторканності у разі збройної агресії, збройного конфлікту чи загрози нападу шляхом безпосереднього ведення воєнних (бойових) дій.

Джерело: УКР

військовий бюджет

Сукупність ресурсів у бюджеті країни, які спрямовані законодавчим шляхом на забезпечення військових потреб.

Джерело: НАТО

військовий злочин

Порушення законів та правил ведення війни, тобто сукупності принципів та норм міжнародного права, в яких закріплені права та обов'язки воюючих сторін та нейтральних держав.

Джерело: НАТО

військовий комітет (ВК)

Вищий орган НАТО, підпорядкований політичній владі Північноатлантичної Ради

arrêtées par consensus dans le cadre du processus de consultation et de prise de décisions de l'OTAN.

Source : OTAN

appareil militaire

Forces armées proprement dites et autres forces, formations militaires et organismes de défense de l'Etat. Comprend aussi les autres moyens et ressources auxquels l'Etat a recours pour maintenir la sécurité sur le plan militaire et atteindre des objectifs politico-militaires.

Source : OTAN

formation militaire

Ensemble des grandes unités, unités et organismes de commandement militaires destiné à la défense de l'Ukraine, à assurer l'indépendance et la souveraineté nationales, la défense de ses intérêts, l'intégrité et l'inviolabilité de son territoire en cas d'agression, de conflit armé ou de menace d'attaque par les moyens et la conduite d'actions militaires directes.

Source: UKR

budget militaire

Ensemble des ressources du budget de l'Etat autorisées par voie législative et destinées à répondre aux besoins militaires.

Source : OTAN

crime de guerre

Violation des lois et des coutumes de la guerre, c'est à dire de l'ensemble des principes et des normes du droit international, fixant les droits et les devoirs des belligérants et des Etats neutres.

Source : OTAN

comité militaire (CM)

Plus haute instance militaire de l'Alliance, placé sous l'autorité politique du conseil de

decision-making process.

Source: NATO

military establishment

The armed forces proper, other forces, military formations and defence agencies of the state, as well as other assets and resources enlisted by the state in order to maintain military security and to achieve politico-military ends.

Source: NATO

military formation

A body of units and command and control elements manned by servicemen and responsible for defence of Ukraine, protection of its sovereignty, state independence and national interests, territorial integrity and inviolability of its borders in the case of an armed aggression, armed conflict or threat of attack via immediate conduct of war (combat) actions.

Source : UKR

military budget

A statutory fund allocated by law from a state budget for military needs.

Source: NATO

war crime

Violation of the laws and customs of war, i.e. the principles and norms of international law that enshrine the rights and duties of warring parties and neutral States

Source: NATO

military committee (MC)

Higher NATO military body, placed under the political authority of the North Atlantic

та комітету військового планування. Складається з начальників штабів кожної країни-члена. Є радчим органом політичної влади Союзу з питань застосування заходів, які вважаються необхідними для загальної оборони території країн-членів НАТО. Також він розробляє директиви для головних командувачів Союзу щодо справ у військовій сфері.

Джерело: НАТО

військовий паритет

Відносно стабільна рівність військового потенціалу держав (коаліції держав) при якій жодна зі сторін у довгостроковій перспективі не здатна забезпечити собі військову перевагу.

Джерело: РОС

військовий потенціал

Максимальні можливості держави (коаліції держав), що можуть бути використані для забезпечення її військової потужності і ведення війни. Визначається економічними, духовними, науково-технічними можливостями, мобілізаційними резервами, технічним оснащенням (озброєнням), досконалістю організаційної структури, фінансовою і матеріальною забезпеченістю, рівнем підготовки збройних сил та інших військ, ступенем розвитку військової науки та військового мистецтва, а також ефективністю системи керування військами (силами). *Також див.* потенціал оборони.

Джерело: РОС

військовий радник

Військовий спеціаліст, зазвичай офіцер, який надсилається однією країною до іншої відповідно до двосторонньої угоди про допомогу у формуванні збройних сил, підготовці і навчанні військових кадрів, ознайомлення військовослужбовців з озброєнням та технікою, яка придбана країною, що надсилає спеціаліста, а інколи для підготовки і проведення

l'Atlantique Nord et du comité des plans de défense, ou du groupe des plans nucléaires, il se compose des chefs d'état-major de chacun des pays membres. Il recommande aux autorités politiques de l'Alliance les mesures jugées nécessaires à la défense commune de la zone OTAN et établit les directives sur les questions militaires à l'intention des grands commandements de l'Alliance

Source : OTAN

parité militaire

Situation relativement stable d'égalité de puissance militaire entre des Etats ou coalitions d'Etats, dans laquelle aucune des parties n'est capable de s'assurer une supériorité militaire à long terme.

Source : RUS

potentiel militaire

Capacité maximale d'un Etat ou d'une coalition d'Etats pouvant servir à asseoir sa puissance militaire ou à mener la guerre. Le potentiel militaire se définit en fonction des éléments suivants: ressources économiques, intellectuelles et techniques, réserves mobilisables, équipement technique ou armements, degré de développement de la structure organisationnelle, disponibilités financières et matérielles, niveau d'entraînement des forces armées et des autres troupes, état de développement de la science militaire et de l'art de la guerre et efficacité du commandement et du contrôle. *Aussi appelé* potentiel de défense.

Source : RUS

conseiller militaire

Expert militaire provenant habituellement du cadre d'officiers d'un pays, envoyé dans un autre pays aux termes d'un accord bilatéral pour y prêter son concours à la mise sur pied des forces armées, la formation des cadres militaires, l'instruction des troupes, l'initiation aux armes et au matériel fourni par le pays qui envoie l'expert, et parfois à l'organisation et la conduite des opérations.

Council and the Defense Planning Committee, it is made up of the Chiefs of staff of each member country. It advises the Alliance's political authorities on those measures considered necessary for the common defense of the NATO area, and it drafts the directives regarding military matters for the benefit of the Alliance's major commands.

Source: NATO

military parity

Relatively stable equality of military power between states or coalitions of states, where neither party is capable of achieving long-term military superiority.

Source: RUS

military potential

The supreme capabilities of a state or coalition of states, which can be utilized to provide military power or wage war. Military potential is defined by economic, intellectual and scientific and technical resources, mobilization reserves, technical equipment or armaments, the level of organizational structure, development and financial and material provision, the standard of training of the armed forces and other troops, the extent of the development of military science and military art, as well as by the effectiveness of command and control. *Also called* defence potential.

Source: RUS

military adviser

A military specialist, usually an officer, sent by one country to another in accordance with a bilateral agreement to assist in establishing the armed forces, training and educating officers, warrant officers and troops, familiarizing personnel with armaments and equipment purchased abroad and sometimes to help in the mounting and conduct of combat operations.

військових операцій.

Джерело: РОС

військовий трибунал

Судова установа, що займається кримінальними справами, створена на непостійній основі у мирний час за межами території Республіки, до компетенції якої відносяться злочини та правопорушення, що підпадають під положення Кодексу військової юстиції.

Джерело: ФР

військовий трибунал збройних сил

Постійна судова установа у кримінальних справах, що розташована у Парижі, до компетенції якої відносяться злочини і правопорушення, визначені у кодексі військової юстиції, скоєні у мирний час за межами території республіки особовим складом збройних сил, за відсутності тимчасових військових трибуналів збройних сил.

Джерело: ФР

військові витрати

Видатки з державного бюджету на підготовку збройних сил та забезпечення їх життєдіяльності в мирний та воєнний час.

Джерело: НАТО

військові втрати

Втрати воюючих сторін унаслідок війни (військового конфлікту). Сюди відносяться: втрати тварин, людей, озброєння і військової техніки на фронті та в тилу, збитки від порушення екологічної рівноваги. Військові втрати поділяються на прямі, пов'язані з наслідками дії різних видів зброї, і непрямі. Прямі військові втрати поділяються на бойові втрати і не бойові (понесені в не бойовій обстановці), кінцеві і тимчасові.

Source : RUS

tribunal aux armées

Juridiction répressive non permanente mise en œuvre en temps de paix hors du territoire de la république, compétente en matière de crimes et délits relevant du code de justice militaire.

Source : FRA

tribunal des forces armées

Juridiction répressive permanente, implantée à Paris, compétente en matière de crimes et délits définis par le code de justice militaire commis en temps de paix hors le territoire de la République par les membres des forces armées, en l'absence de tribunal aux armées.

Source : FRA

dépenses militaires

Dépenses budgétaires d'un Etat pour la préparation des forces armées et le soutien de leurs activités en temps de paix et en temps de guerre.

Source : OTAN

pertes de guerre

Pertes subies par les parties belligérantes au cours d'une guerre ou d'un conflit armé. Les pertes de guerre comprennent les pertes en vies humaines, en animaux, en armes et matériel et en ravitaillement dans les zones du front et des arrières, ainsi que les dommages causés par la rupture de l'équilibre écologique. Les pertes de guerre se subdivisent en pertes directes, dues aux effets d'armes de différents types, et en pertes indirectes. Les pertes directes se subdivisent en pertes au combat et en pertes hors combat (subies dans un environnement qui n'est pas celui du combat), de même qu'en pertes définitives et en pertes temporaires.

Source: RUS

Armed Forces Not-Standing Court

Not-standing repressive courts implemented in peace time outside the national territory, and competent jurisdiction for all crimes and misdemeanours falling within the scope of the manual of military law.

Source: FRA

Armed Forces Court

Standing repressive courts, located in Paris, and competent jurisdiction for all crimes and misdemeanours falling within the scope of the manual of military law committed outside the national territory in peace time by members of the armed forces, when there is no armed forces not-standing courts.

Source: FRA

military spending

Expenditure of state funds used for the training of the armed forces and to ensure their support in both peace and wartime.

Source: NATO

war losses

The losses borne by the warring parties as a result of war or military conflict. These include: the loss of human lives, animals, weapons, equipment and materiel in both the forward and rear areas and also the damage resulting from disruption of the environmental balance. War losses are subdivided into direct losses resulting from the effects of different types of weapon and indirect losses. Direct losses are further subdivided into combat and non-combat losses, the latter being sustained in a non-combat environment, and permanent and temporary losses.

Джерело: РОС

військові дії

Спосіб ведення чи хід операцій наземних сил, який вимагає від військ здатності планувати та проводити бойові дії з метою досягнення перемоги шляхом розгрому військ противника. Передбачається отримання локальної оперативної переваги у ході бою при веденні військових дій із застосуванням звичайних видів зброї.

Джерело: ФР

військові дії

Дії, що проводяться із застосуванням військового потенціалу. Дозвіл на проведення військових дій надається урядом. Начальник генерального штабу здійснює загальне керівництво та управління.

Джерело: ФР

військові запаси матеріальних засобів

Визначена кількість озброєння і військового устаткування, паливно-мастильних матеріалів, продовольчих пайків, наборів, а також інженерного, медичного та іншого військового обладнання, що зберігається на військових складах, базах та у сховищах. Військові запаси матеріальних засобів можуть бути поділені на категорії: за приналежністю – на стратегічні, оперативні та тактичні; за цільовим призначенням та порядком застосування - на розходні та недоторканий запас.

Джерело: НАТО

військово-економічна інтеграція

Процес взаємодії і зближення національних і військових економік. Здійснюється в інтересах удосконалення військового потенціалу держав та їх союзників відповідно до військової політики та військових доктрин.

Джерело: РОС

Source : RUS

action de force

Mode opératoire ou mode d'action des forces terrestres qui exige leur aptitude à concevoir et à conduire des opérations en vue d'obtenir la décision par la destruction des forces adverses. Il exige l'obtention d'une supériorité opérationnelle locale en moyens militaires classiques.

Source : FRA

action militaire

Action menée par des moyens militaires. L'action militaire est décidée par le gouvernement. Le chef d'état-major des armées (CEMA) en assure la direction et la conduite générale.

Source : FRA

approvisionnements militaires

Quantités déterminées d'armements et de matériel militaire, de carburants et lubrifiants, de vivres, d'articles de paquetage, d'équipements du génie, de matériel médical et d'autres équipements militaires stockés dans des arsenaux, des bases et des dépôts. Les approvisionnements militaires se subdivisent de la manière suivante: selon leur catégorie, en approvisionnements stratégiques, opérationnels ou tactiques ; selon leur nature et l'usage auquel elles sont destinées, en approvisionnements d'utilisation courante ou d'urgence.

Source : OTAN

intégration militaro-économique

Processus d'interactions et de rapprochement entre des économies militaires nationales visant à améliorer le potentiel militaire des Etats et des alliances entre Etats conformément à la politique et aux doctrines militaires.

Source : RUS

Source: RUS

action or force action

Ground forces' operating mode or course of action which requires their ability to conceive and conduct operations in order to win the day through the destruction of enemy forces. It implies obtaining a local operational superiority in terms of conventional military assets.

Source: FRA

military action

Action conducted with military assets. The military action is decided by the government. The Chief of Defence assumes its direction and overall conduct.

Source: FRA

military stores

Designated quantities of armaments and military equipment, fuels and lubricants, rations, kit, and engineering, medical and other military supplies held in arsenals, bases and dumps. Military stores can be subdivided by category into strategic, operational and tactical, and by purpose and order of consumption into consumable and emergency stores.

Source: NATO

military-economic integration

The process whereby national military economies interact and are brought together. It is employed in the interests of enhancing the military potential of states and alliances of states in accordance with military policy and military doctrines.

Source: RUS

військово-морські сили Європи

Військово-морські сили багатопільового призначення, до складу яких може входити група кораблів чи бойова група десантних амфібій. Їх командна структура, яка не містить штабу, організована за двома рівнями: а- сухопутний командуючий, який відповідає за планування і підготовку; б- командуючий, який здійснює командування бойовими операціями з корабля, та який надається країною, що відповідає за проведення операцій флоту. Вони відповідають вимогам Західноєвропейського союзу (ЄС), НАТО чи її країн-членів і значною мірою готові до виконання таких завдань: а- допомога та порятунк; б- евакуація місцевого населення; в- охорона морських маршрутів; г- десантні операції та ведення бойових дій із застосуванням мін; д- розгортання сил.

Джерело: ФР

військово-політична нестабільність

Нестабільна, конфліктна форма військово-політичних відносин, що обумовлена сформованими міждержавними протиріччями. При цьому існує ймовірність як врегулювання конфліктної ситуації шляхом переговорного процесу, так і її ескалації до військово-політичної кризи, з можливим переростанням у збройний конфлікт.

Джерело: РОС

військово-політична обстановка

Стан воєнно-політичних відносин суб'єктів політики та їхніх військових організацій на даний момент (період) часу. Найважливішим параметром воєнно-політичної обстановки мирного часу є ступінь небезпеки розв'язання війни (військового конфлікту).

Джерело: РОС

військово-політичний альянс

Союз двох або більше держав, створений для досягнення

force maritime européenne

Force navale polyvalente non permanente, d'un volume allant d'un groupe de bâtiments à une force aéronavale dotée de capacités amphibies. Sa structure de commandement, dépourvue d'état-major, s'articule sur deux niveaux : a- un commandant de la force, basé à terre, responsable de la planification et de l'entraînement ; b- un commandant tactique embarqué fourni par la nation ayant la responsabilité de la mise en oeuvre proprement dite de la force maritime. En mesure d'agir au profit de l'UEO, de l'OTAN ou des Etats membres, elle est particulièrement adaptée aux tâches suivantes : a- secours et sauvetage ; b- évacuation de ressortissants ; c- protection des routes maritimes ; d- opérations amphibies et antimines ; e- projection de forces.

Source : FRA

instabilité politico-militaire

Forme de relation politico-militaire instable conflictuelle, découlant d'antagonismes apparus entre des Etats. Dans ce cas, la suite probable est soit le règlement de la situation de conflit par voie de négociations, soit l'escalade jusqu'à la crise politico-militaire avec évolution éventuelle en conflit armé.

Source : RUS

situation politico-militaire

Etat des relations entre des entités politiques et leurs organisations militaires à un moment donné. Le degré de risque de guerre ou de conflit militaire est un facteur essentiel de la situation politico-militaire du temps de paix.

Source : RUS

alliance politico-militaire

Union de deux ou plusieurs Etats visant à atteindre des objectifs

european Maritime Force

Non-permanent multi-purpose naval force, with a strength ranging from a group of ships to an aircraft carrier battle group with an amphibious capability. Its command structure, which does not include a headquarters, is organized in two levels: a- a force commander, located on land, in charge of the planning and training; b- a tactical commander aboard a ship provided by the country responsible for the operation of the maritime force itself. Able of answering requests from the Western European Union (WEU), NATO or from a member State, it is especially prepared for the following missions: a- assistance and rescue; b- evacuation of nationals; c- protection of sea routes; d- amphibious operations and mine warfare; e- force deployment.

Source: FRA

politico-military instability

An unstable, antagonistic type of politico-military relations, caused by inter-state differences. In these circumstances it is probable either that the conflict situation will be settled in the course of negotiation or that it will escalate to the point of politico-military crisis, possibly developing into an armed conflict.

Source: RUS

politico-military situation

The prevailing state of relations between political entities and their military organizations at a particular point or period in time. The level of risk of war or military conflict is a vital factor in the peacetime politico-military situation.

Source: RUS

politico-military alliance

A union of two or more states to achieve political ends, *inter alia*

політичних цілей, навіть за допомогою військових засобів.

Джерело: НАТО

військово-політичний комітет програми „Партнерство заради миру”

Вищий комітет НАТО, що проводить консультації Північноатлантичної ради з питань програми „Партнерство заради миру” та займається розробкою військово-політичних директив, які застосовуються в роботі керівних військових органів НАТО, Міжнародного секретаріату і міжнародного штабу НАТО. Засідання цього комітету проводяться на різних рівнях: на рівні 19-ти країн для проведення консультацій Ради, на рівні Ради євроатлантичного партнерства, для вирішення загальних питань партнерства, а також за формулою „19+1” для підтримання діалогу між НАТО та кожною з держав-партнерів.

Джерело: НАТО

військово-політичні особливості проведення операцій у рамках програми НАТО „Партнерство заради миру”

Сукупність принципів, способів та інших чинників за якими партнери можуть спільно приймати рішення і брати участь у політичних консультаціях, оперативному плануванні і командуванні. Це дозволяє країнам-учасникам вести максимально тісну співпрацю, яка пов'язана із плануванням і виконанням завдань у рамках програми НАТО „Партнерство заради миру”.

Джерело: НАТО

військовополонений

Особа, яка утримується згідно зі статтею 4 та 5 Женевської Конвенції ”Про Утримання військовополонених” від 12 серпня 1949 року. Також особа, яка брала участь у бою за наказом свого уряду, та була взята в полон силами противника. Військовополонений може бути військовозобов'язаним, народним ополченцем або

politiques, y compris par des moyens militaires.

Source : OTAN

Comité directeur politico-militaire du Partenariat pour la paix

Haut comité de l'OTAN chargé de donner des avis au Conseil de l'Atlantique Nord pour les questions relatives au Partenariat pour la paix et d'élaborer des directives politico-militaires à l'usage des autorités militaires de l'OTAN, ainsi que du Secrétariat international et de l'Etat-major militaire international de l'OTAN. Il se réunit soit à 19 pour donner des avis au Conseil, soit en configuration du Conseil de partenariat euro-atlantique pour traiter les questions communes du Partenariat, soit encore en configuration 19+1 pour mener un dialogue entre l'OTAN et chaque pays partenaire.

Source : OTAN

cadre politico-militaire pour des opérations du Partenariat pour la paix dirigées par l'OTAN

Ensemble de principes, modalités et autres lignes directrices suivant lesquels les Partenaires peuvent être associés à la prise de décisions et aux consultations politiques, à la planification opérationnelle et au dispositif de commandement. Il s'agit de permettre ainsi aux pays partenaires de participer aussi étroitement que possible à la planification et à l'exécution d'opérations du Partenariat pour la paix dirigées par l'OTAN.

Source : OTAN

prisonnier de guerre

Personne retenue comme défini dans Articles 4 et 5 de la Convention de Genève Quant au Traitement de Prisonniers de guerre du 12 août 1949. En particulier celui qui, alors engagé dans le combat sous les ordres de son gouvernement, est capturé par les forces armées de l'ennemi. Un prisonnier de guerre peut être un membre des forces armées, d'une milice ou d'un corps de volontaire,

by military means.

Source: NATO

Politico-Military Steering Committee on Partnership for Peace

A senior NATO committee advising the North Atlantic Council on Partnership for Peace issues, and developing politico-military guidelines for use by the NATO military authorities, International Staff, and International Military Staff. This steering committee meets as 19 to advise the Council, in a Euro-Atlantic Partnership Council format to handle common issues of the Partnership, and in a 19+1 format to conduct a dialogue between NATO and each Partner country.

Source: NATO

politico-military framework for NATO-led Partnership for Peace operations

A set of principles, modalities and other guidance for Partner involvement in political consultations and decision-making, in operational planning and in command arrangements. It enables Partner nations to participate in the planning and execution of NATO-led Partnership for Peace operations as closely as practically feasible.

Source: NATO

prisoner of war

A detained person as defined in Articles 4 and 5 of the Geneva Convention Relative to the Treatment of Prisoners of War of 12 August 1949. In particular one who, while engaged in combat under orders of his government, is captured by the armed forces of the enemy. A prisoner of war can be a member of the armed forces, of a militia or volunteer corps, of the merchant marine or a civilian

добровольцем, моряком торгового флоту або членом екіпажу цивільного літака, а також особою, яка взяла в руки зброю, щоб протистояти силам противника.

Джерело: ООН

військово-польовий суд

Судова установа у кримінальних справах, створена на непостійній основі у мирний і воєнний час за межами території Республіки, до компетенції якої відносяться порушення, скоєні особовим складом збройних сил в місцях дислокації або під час бойових дій.

Джерело: ФР

військово-промисловий комплекс

Сукупність підприємств, установ, наукових та конструкторських організацій, що здійснюють розробку та виробництво озброєння та військової техніки.

Джерело: НАТО

військово-технічна співпраця

Складова частина військової співпраці, яка включає постачання озброєння та військової техніки, а також різноманітного військового оснащення; надання послуг щодо вивчення, організації експлуатації та бойового використання озброєння та військової техніки; їх ремонт та модернізацію; технічну допомогу щодо створення об'єктів, призначених для впровадження, експлуатації та бойового застосування озброєння і військової техніки; отримання ліцензій та технічної документації на їх виробництво; експорт та імпорт результатів науково-дослідних і конструкторських розробок по створенню озброєння та військової техніки; надання військових консультантів і спеціалістів; підготовка особового складу, інженерів та техніків; участь у виставках озброєння та військової техніки тощо.

Джерело: РОС

de la marine marchande ou un équipage d'avion civil, ou de groupes prenant spontanément les armes pour résister à une force d'invasion.

Source : ONU

tribunal prévotal

Juridiction répressive non permanente mise en œuvre en temps de paix comme en temps de guerre hors du territoire de la République, compétente en matière de contraventions commises par les membres des forces armées en stationnement comme en campagne.

Source : FRA

complexe militaro-industriel

Ensemble des entreprises, des établissements et des organismes de recherche-développement qui conçoivent et produisent les armements et le matériel militaire.

Source : OTAN

coopération militaire technique

Partie intégrante de la coopération militaire qui comprend la fourniture d'armes, de matériel et d'équipements militaires divers ; la fourniture de services liés à l'introduction, la mise en service et l'emploi au combat de l'armement et du matériel militaire ; leur maintenance et leur modernisation; l'assistance technique pour la création de sites destinés à la mise en place, l'exploitation et l'utilisation au combat de ces armements et matériels militaires ; l'octroi de licences de fabrication et la communication des documents techniques nécessaires ; l'exportation ou l'importation des produits de la recherche et du développement en matière d'armements et de matériels militaires ; l'envoi de consultants et spécialistes militaires ; la formation du personnel militaire national et des cadres et techniciens du génie militaire ; la participation à des expositions sur l'armement et le matériel militaire; etc.

Source : RUS

aircraft crew, or of groups spontaneously taking up arms to resist an invading force.

Source: UN

provost court

Not-standing repressive courts implement in both peace and war times outside the national territory, and competent jurisdiction for the minor offences committed by members of the armed forces both in their barracks and during a campaign.

Source: FRA

military-industrial complex

All the of firms, institutions and research and development organizations that devise and manufacture armaments and military equipment.

Source: NATO

military-technical co-operation

An integral part of military cooperation that includes supplying armaments and equipment, as well as various kinds of military materiel; providing services in connection with introducing, bringing into service and employing armaments and military equipment in battle; maintaining and modernizing them; technical assistance in setting up facilities for holding and operating armaments and military equipment and employing them in battle; transferring licences and technical documentation for their manufacture; exporting or importing research and development products in the field of armaments and military equipment; sending military consultants and specialists on detachment; training national military personnel, engineers and technicians; participating in exhibitions of armaments and military equipment, etc.

Source: RUS

**військово-цивільна
готовність**

Заходи, завдяки яким забезпечується готовність і здатність суспільства до прогнозування і своєчасного вживання запобіжних заходів при виникненні загрози, а також по реагуванню і ліквідації наслідків катастроф шляхом організації своєчасного і ефективного проведення рятувальних робіт, надання екстреної допомоги й інших відповідних форм допомоги.

Джерело: НАТО

внутрішні води

Води, розташовані від берегової смуги до встановленої межі у відкритому морі. Відстань між цими двома лініями вимірює ширину територіального моря.

Примітка: до внутрішніх вод входять порти та деякі гавані. Право прийняти іноземне судно в цих водах залишається у виключній компетенції прибережної держави.

Джерело: ФР

**внутрішній збройний
конфлікт**

Збройний конфлікт між військами держави і військами дисидентів або іншими організованими військовими угрупованнями, які здатні проводити довгострокові узгоджені військові операції на території країни.

Джерело: ООН

внутрішня загроза

Загроза військовій безпеці, джерело якої знаходиться на території даної держави. Викликається діями, спрямованими на насильницьке руйнування конституційного ладу діяльністю сепаратистських, націоналістичних, терористичних і інших екстремістських організацій.

Джерело: РОС

води архіпелагу

Води, що знаходяться під

**état de préparation civile et
militaire**

Mesures grâce auxquelles une société est prête et apte à effectuer les prévisions et prendre les précautions nécessaires dans la perspective d'une menace imminente, et à faire face et réagir aux effets d'une catastrophe en organisant et en assurant de façon rapide et efficace des actions de sauvetage ou de secours, ainsi que toute autre forme d'aide nécessaire après une catastrophe.

Source : OTAN

eaux intérieures

Portion d'eaux maritimes situées entre le trait de la côte et les lignes de base à partir desquelles est mesurée la largeur de la mer territoriale.

Note : les eaux intérieures comprennent notamment les ports et certaines baies. L'admission des navires d'Etats étrangers dans ces eaux reste de la compétence discrétionnaire de l'Etat côtier.

Source : FRA

conflit armé interne

Conflit armé opposant les forces d'un Etat à des forces dissidentes ou à des groupes armés organisés qui, sur le territoire même de cet Etat et sous la conduite d'un commandement responsable, sont à même de mener des opérations militaires continues et concertées.

Source : ONU

menace intérieure

Menace qui concerne la sécurité sur le plan militaire, et dont la source se trouve sur le territoire même d'un Etat donné. Elle provient d'une action visant à renverser l'ordre constitutionnel par la force, ou des activités d'organisations séparatistes, nationalistes ou terroristes ou d'autres organisations extrémistes illégales.

Source : RUS

eaux archipélagiques

Eaux sous la souveraineté d'un

civil and military preparedness

Measures that ensure the readiness and ability of a society to forecast and take precautionary measures in advance of an imminent threat and respond to and cope with the effects of a disaster by organizing and delivering timely and effective rescue, relief, and other appropriate post-disaster assistance.

Source: NATO

internal waters

Portion of maritime waters situated between the coast line and the base lines from which the width of the territorial sea is measured.

Note: the internal waters include, among others, harbours and certain bays. The admittance of the vessels of foreign States in these waters remains the discretionary competence of the coastal State.

Source: FRA

domestic military conflict

An armed conflict between the forces of a State and dissident forces or other organized armed groups which, in the territory of the State and under responsible command, are able to carry out sustained and concerted military operations.

Source: UN

internal threat

A threat to military security within the territory of a given State. It arises from action aimed at overthrowing the constitutional order by force or the activities of separatist, nationalist, terrorist or other illegal extremist organizations.

Source: RUS

archipelagic waters

Waters under the sovereignty of

суверенітетом держави-архіпелага. Суверенітет держави поширюється також на повітряний простір над водами архіпелагу, а також на морське дно та надра.

Джерело: ФР

воєнізовані формування

Сили чи угруповання, які відрізняються від регулярних збройних сил будь-якої держави, але мають подібну організацію, спорядження, підготовчий процес і виконують схожі завдання.

Джерело: ФР

воєнна доктрина

Сукупність керівних принципів, воєнно-політичних, воєнно-стратегічних, воєнно-економічних і військово-технічних поглядів на забезпечення воєнної безпеки держави.

Джерело: УКР

воєнна організація держави

Охоплена єдиним керівництвом сукупність органів державної влади, військових формувань, утворених відповідно до Конституції і законів України, діяльність яких перебуває під демократичним контролем суспільства і відповідно до Конституції та законів України безпосередньо спрямована на вирішення завдань захисту інтересів держави від зовнішніх та внутрішніх загроз.

Джерело: УКР

воєнний стан

Особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози та забезпечення національної безпеки, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження

Etat archipélagique. Cette souveraineté s'étend à l'espace aérien situé au-dessus des eaux archipélagiques, ainsi qu'à leur sol et à leur sous-sol, et comprend les ressources qui y sont contenues.

Source : FRA

forces paramilitaires

Forces ou groupes distincts des forces armées régulières de n'importe quel pays, mais leur ressemblant dans leur organisation, leur équipement, leur entraînement ou leur mission.

Source : FRA

doctrine militaire

Ensemble des principes directeurs, des vues militaro-politiques, militaro-économiques et militaro-techniques qui assure la sécurité militaire de l'État.

Source : UKR

organisation militaire de l'Etat

Ensemble des pouvoirs publics et formations militaires sous commandement unique, créé conformément à la Constitution et à la législation ukrainienne. Son activité est placée sous le contrôle démocratique de la société et destinée à la protection des intérêts de l'État contre les menaces extérieures et intérieures en application à la Constitution et aux lois ukrainiennes.

Source: UKR

loi martiale

Régime juridique particulier, instauré à titre temporaire sur la totalité ou sur une partie du territoire national ukrainien pour faire face à une agression armée ou à une menace d'attaque et pour la protection de l'indépendance et de l'intégrité territoriale de l'Ukraine. Ce régime donne les pouvoirs nécessaires aux hautes autorités de l'Etat, au commandement militaire et aux collectivités administratives pour repousser la menace, garantir la sécurité nationale, imposer une restriction des libertés, des droits constitutionnels, des droits civils

an archipelagic State. This sovereignty extends to the air space over the archipelagic waters, as well as to their bed and subsoil, and the resources contained therein.

Source: FRA

paramilitary forces

Forces or groups distinct from the regular armed forces of any country, but resembling them in organization, equipment, training, or mission.

Source: FRA

military doctrine

A body of guiding principles, military-political, military-strategic, military-economical and military-technical views on support of the military security of state.

Source: UKR

state military organisation

A body of organs of state power and military formations united under single command, created according to the Constitution and legislation of Ukraine. Their activity is exercised under public democratic control in compliance with the Constitution and legislation of Ukraine and is directly aimed at protection of state interests from external and internal threats.

Source : UKR

martial law

A specific legal state introduces in Ukraine or in separate locations in case of an armed aggression or threat of attack, insecurity of state independence of Ukraine, its territorial integrity, and which stipulates for provision of appropriate bodies of state power, military command and local administrations with powers necessary to prevent aggression and support national security, as well as temporary, caused by the threat, a limitation of constitutional human and citizen rights and freedoms, and rights and legal interests of legal persons

конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.

Джерело: УКР

воєнно-політична стабільність

Стійкий стан у військово-політичній сфері відносин між державами чи коаліціями держав на регіональному і глобальному рівнях.

Джерело: РОС

воєнно-стратегічна перевага

Стійка перевага збройних сил однієї держави (коаліції держав) над іншими у довготривалій перспективі.

Джерело: РОС

воєнно-стратегічна стабільність

Стійкий стан міжнародних відносин на регіональному і глобальному рівнях, при якому держава (коаліція держав) утримується від рішення суперечних питань військовими засобами.

Джерело: РОС

ворожнеча

Стан держави або суспільства, які беруть участь у війні, що визначається низкою правових документів щодо визначення війни.

Джерело: ФР

воююча сторона (країна)

Будь-яка сторона, що бере участь у збройному конфлікті, дії якої, часом вимушені, спрямовані проти третьої сторони (країни) або інших воюючих сторін.

Примітка: Ця концепція колись визначала державні установи або осіб, уповноважених використовувати збройні сили. Сьогодні частіше вживають термін „конфліктуючі сторони”, незважаючи на те, що цей

de l'homme et du citoyen, des intérêts de personnes juridiques pour une période donnée.

Source: UKR

stabilité politico-militaire

Stabilité des relations politico-militaires entre Etats ou coalitions d'Etats au niveau régional ou mondial.

Source : RUS

supériorité militaire stratégique

Avantage durable en matière de potentiel de combat des forces armées d'un Etat ou d'une coalition d'Etats par rapport à d'autres, axé sur le long terme.

Source: RUS

stabilité militaire stratégique

Situation stable des relations internationales au niveau régional ou mondial dans laquelle un Etat ou une coalition d'Etats s'abstient de régler les différends par des moyens militaires.

Source : RUS

belligérance

Situation d'un Etat ou d'une collectivité qui participe à une guerre, cette situation étant envisagée sous le rapport de l'application des règles du droit de la guerre.

Source : FRA

belligérant

Partie quelconque engagée dans un conflit armé, dont l'action, éventuellement coercitive, est dirigée contre un pays tiers ou d'autres belligérants.

Note : Ce concept désignait autrefois les entités étatiques et les individus autorisés à utiliser la force armée. On parlera davantage aujourd'hui de "partie au conflit" bien que ce terme désigne les autorités étatiques ou non

with notification of the term of action of these limitations.

Source : UKR

politico-military stability

Stability in the politico-military relations between states or coalitions of states at the regional or global level.

Source: RUS

strategic military superiority

A sustained advantage in combat potential maintained by the armed forces of one state or coalition of states over others, directed towards the long term.

Source: RUS

strategic military stability

A stable situation in international relations at the regional or global level, in which a state or coalition of states refrains from the use of military means to resolve disputes.

Source: RUS

belligerency

The situation of a State or community who take part in war, implying that all belligerents are bound to observe the laws of war.

Source: FRA

belligerent

Any party to an armed conflict whose action, which may be coercive, is directed towards a third party or other belligerents.

Note : This concept formerly designated States and those individuals detaining the authority to use armed force. The term now used is rather "party to the conflict", although this refers to States or non-State entities taking

термін вказує на державні чи недержавні установи, які беруть участь у збройному конфлікті. Щодо окремих осіб використовується термін „комбатант”.

Джерело: ФР

вразливість

1. У рамках врегулювання катастроф – ступінь втрат (від 0% до 100%), що є результатом потенційного руйнівного явища.

2. Слабкість, яка може сприяти реалізації загрози або ризику, або ускладнення наслідків.

Джерело: ФР

вразливість держави

Сукупність незахищених чи слабо захищених елементів політичної, економічної, інформаційної та інших інфраструктур держави, а також її військової організації. Вразливість змушує у випадку воєнно-політичної кризи йти на серйозні поступки, а у випадку війни чи збройного конфлікту призводить до високої ймовірності поразки.

Джерело: РОС

врегулювання

У дипломатії означає: а- міжнародна домовленість з метою врегулювання складної юридичної чи спірної ситуації; б- додаткова міжнародна угода більш важливого договору; в- кінцеві форми домовленостей стосовно адміністративного та технічного порядку.

Джерело: ООН

врегулювання криз

Погоджені дії, що здійснюються для врегулювання кризових ситуацій, запобігання їхнього перетворення у збройний конфлікт і ескалації бойових дій у випадку їх виникнення. Організація з врегулювання кризових ситуацій вимагає від компетентних у цьому питанні органів володіння певною інформацією, яка б дозволила

étatiques qui participent à un conflit armé. Pour ce qui est des individus, on utilisera le terme de "combattant".

Source : FRA

vulnérabilité

1. Dans le contexte de la gestion des catastrophes, degré de perte (de 0% à 100%) résultant d'un phénomène susceptible d'engendrer des victimes et des dommages matériels.

2. Faiblesse qui peut favoriser la réalisation d'une menace ou d'un risque ou en aggraver les conséquences.

Source : FRA

vulnérabilité d'un Etat

Ensemble des éléments non protégés ou insuffisamment protégés des structures politiques, économiques, d'information et autres structures d'un Etat, de même que de son appareil militaire. En cas de crise politico-militaire, cette vulnérabilité contraint à faire des concessions importantes, et elle entraîne une forte probabilité de défaite en cas de guerre ou de conflit armé.

Source : RUS

arrangement

En diplomatie, désigne : a- un accord international destiné à régler une situation juridique difficile ou litigieuse, b- un accord international complémentaire d'un traité plus important, c- un accord conclu en forme simplifiée ou portant sur une matière d'ordre administratif ou technique.

Source : ONU

maitrise des crises

Mesures coordonnées, prises en vue de désamorcer des crises, d'empêcher leur escalade vers un conflit armé ou d'endiguer les hostilités qui s'ensuivraient. L'organisation mise en place pour la maîtrise des crises procure aux décideurs les informations leur permettant d'utiliser les instruments appropriés (politique, diplomatique, économique et militaire) en temps voulu et d'une

part in an armed conflict. The term used to designate individuals in this case is "combatant".

Source: FRA

vulnerability

1. In disaster management, the degree of loss (from 0% to 100%) resulting from a potentially damaging phenomenon.

2. A weakness which can precipitate the occurrence of a threat or risk, or worsen their consequences.

Source: FRA

vulnerability of a State

All unprotected or poorly protected parts of the political, economic, information or other infrastructure of a State and weaknesses in its military establishment, which necessitate important concessions in a politico-military crisis and make defeat highly probable in a war or armed conflict.

Source: RUS

arrangement

In diplomacy, indicate : a- an international agreement intended to settle a difficult or litigious legal situation b- an additional international agreement of a more important treaty c- a concluded agreement forms in simplified or concerning a subject of administrative or technical order.

Source : UN

crisis management

Coordinated measures taken in order to prevent crises, to prevent their escalation into open conflict and/or to control the possible ensuing hostilities. The implemented layout for crisis management provides the decision-makers with information enabling them to use the appropriate tools (political, diplomatic, economic and military ones) in due time and in a

використовувати надані їм інструменти (політичні, дипломатичні, економічні й військові) у необхідний час і в погоджений спосіб.

Джерело: ФР

врегулювання кризи

Сукупність керуючих дій компетентних органів, спрямованих на аналіз та оцінку ризику, планування, організацію, реалізацію та контроль діяльності, що пов'язана з врегулюванням кризи.

Джерело: ЧЕХ

врегулювання кризових ситуацій

Комплекс узгоджених заходів, які направлені на усунення кризових ситуацій, на попередження їхнього переростання у збройний конфлікт чи на стримання військових дій, які можуть бути результатом кризових ситуацій.

Джерело: НАТО

встановлення миру

Операція з підтримки миру, що проводиться з метою підписання мирної угоди у разі, коли рівень довіри і згоди між сторонами недостатній та існує велика ймовірність ескалації конфлікту. Миротворці повинні вживати відповідних заходів, які б викликали довіру та неупереджено виконували положення мирної угоди.

Джерело: НАТО

встановлення миру

Миротворча операція, яка відбувається за договором або за домовленістю щодо припинення вогню, коли для цього встановлюється сприятлива ситуація і рівень дотримання договору високий, а вірогідність заворушень дуже низька. Як правило, миротворці застосовують силу лише для самооборони.

Джерело: НАТО

manière coordonnée. Aussi appelée Gestion de crise.

Source : FRA

réglement de crise

Ensemble des actions directrices des organes objectivement compétents, orientées vers l'analyse et l'évaluation du risque, la planification, l'organisation, la réalisation et le contrôle des activités exécutées en relation avec le règlement de la situation de crise.

Source : CZE

gestion des crises

Mesures coordonnées prises en vue de désamorcer des crises, d'empêcher l'escalade en un conflit armé et d'endiguer les hostilités qui pourraient en résulter.

Source : OTAN

imposition de la paix

Opération de soutien de la paix menée en vue de garantir le maintien d'un accord de paix ou le niveau de consentement à un accord et de respect de celui-ci est incertain, et la menace de perturbations, élevée. Les soldats de la paix doivent pouvoir utiliser une force coercitive crédible et appliquer les dispositions de l'accord de paix de manière impartiale.

Source : OTAN

maintien de la paix

Opération de soutien de la paix suivant un accord ou un cessez-le-feu ayant établi un environnement permissif ou le niveau de consentement à un accord et de respect de celui-ci est élevé, et la menace de perturbations, faible. Normalement, les soldats de la paix ne recourent à la force qu'en cas de légitime défense.

Source : OTAN

coordinated way.

Source: FRA

settlement of crisis

Set of guiding actions of the objectively competent organs, directed to analysis and evaluation of the risk, economic planning, organization, realization and control of activities executed in connection with the settlement of the situation of crisis.

Source: CZE

crisis management

The coordinated actions taken to defuse crises, prevent their escalation into an armed conflict and contain hostilities if they should result.

Source: OTAN

peace enforcement

A peace support operation conducted to maintain a peace agreement where the level of consent and compliance is uncertain and the threat of disruption is high. Peacekeepers must be capable of applying credible coercive force and must apply the provisions of the peace agreement impartially.

Source: NATO

peacekeeping

A peace support operation following an agreement or ceasefire that has established a permissive environment where the level of consent and compliance is high, and the threat of disruption is low. The use of force by peacekeepers is normally limited to self-defence.

Source: NATO

втрати

1. Різниця між засобами, що були задіяні, та засобами, які залишилися після дій сил противника.

2. Що стосується особового складу, кожна особа, яка вибула зі свого підрозділу через поранення, хворобу, ув'язнення, взяття у полон, зникнення без вісти або загибелі.

Джерело: ФР

pertes

1. Résultat de la soustraction entre les moyens engagés et les effets de destruction produits par la réaction des forces adverses.

2. En ce qui concerne le personnel, tous individus déclarés perdus pour leur unité par décès, blessure, maladie, détention, capture ou disparition.

Source : FRA

losses

1. The subtraction of the destructive effects caused by enemy action from originally engaged assets.

casualties

2. In relation to personnel, all persons who are lost to their organization by reason of having been declared dead, wounded, diseased, detained, captured or missing.

Source: FRA

Генеральна Асамблея ООН

Міжнародний орган ООН, що складається із представників усіх країн-членів та який володіє загальною компетенцією.

Джерело: ФР

Генеральний Секретар НАТО

Генеральний Секретар НАТО є політичною фігурою та має міжнародний статус, призначається країнами-членами НАТО з метою взяття на себе функцій Президента Північноатлантичної ради, головних комітетів, а також Генерального Секретаря Альянсу. Він також виступає спікером Альянсу, як у міжнародних відносинах, так і при зустрічах урядів країн-членів НАТО.

Джерело: НАТО

Генеральний Секретар ООН

Призначається Генеральною Асамблеєю за рекомендацією Ради Безпеки. Це найвища цивільна посада в Організації. Хартія дає йому повноваження звертатися до Ради Безпеки у випадку будь-якої загрози міжнародному миру та безпеці.

Джерело: ФР

геноцид

Злочин, спрямований на повне або часткове знищення національної, етнічної, расової чи релігійної групи у зв'язку з її своєрідністю.

Джерело: ООН

геноцид

Правопорушення, що полягає у застосуванні спеціальних заходів, націлених на тотальне або часткове знищення національної, етнічної групи, цілої раси або релігійної конфесії, відповідно до судових критеріїв.

Джерело: ФР

Assemblée générale des Nations-Unies

Organe universel de l'organisation des Nations-Unies, rassemblant des représentants de tous les États membres, elle dispose d'une compétence générale.

Source : FRA

secrétaire général de l'OTAN

Personnalité politique de stature internationale, nommée par les pays membres pour assurer les fonctions de président du conseil de l'Atlantique Nord, des comités principaux, en même temps que celles de secrétaire général de l'Alliance. Il est également le porte-parole de l'Alliance, à la fois dans ses relations avec l'extérieur et dans les contacts avec les gouvernements des pays membres.

Source : OTAN

secrétaire général des Nations-Unies

Nommé par l'Assemblée générale sur recommandation du conseil de sécurité, plus haut fonctionnaire de l'organisation, il est investi par la charte du pouvoir d'attirer l'attention du conseil de sécurité sur toute affaire menaçant le maintien de la paix et la sécurité internationale.

Source : FRA

crime de génocide

Crime visant la destruction totale ou partielle d'un groupe national, ethnique, racial ou religieux, du fait même de son identité.

Source : ONU

génocide

Infraction consistant à commettre ou à faire commettre l'exécution d'un plan concerté tendant à la destruction totale ou partielle d'un groupe national, ethnique, racial, religieux ou déterminé à partir d'un critère arbitraire.

Source : FRA

United Nations General Assembly

Universal body of the United Nations Organization, composed of representatives of all member States. It has a general competence.

Source: FRA

NATO secretary general

The NATO Secretary General is a political character with an international status, designated by the member countries in order to assume the functions of President of the North Atlantic Council, of the main committees, as well as that of Secretary General of the Alliance. He is also the spokesman of the Alliance, both for its relations towards the exterior and in the contacts with the governments of the member countries.

Source: NATO

United Nations secretary general

Appointed by the General Assembly upon recommendation from the Security Council, he is the highest ranking civil servant of the Organization. The Charter grants him the power to attract the attention of the Security Council on any case threatening international peace and security.

Source: FRA

crime of genocide

Crime committed with the intent to destroy, in whole or in part, a national, ethnical, racial or religious group, because of its identity.

Source: UN

genocide

Infraction consisting in conducting, or ordering the conduct of a concerted plan aimed at the total or partial destruction of a national, ethnic, racial, religious or determined group, based on an arbitrary criterion.

Source: FRA

геометрія (просторове розташування)

Наукова парадигма, що логічно пояснює просторові принципи та закони руху.

У стратегічному відношенні, методологічна парадигма, за допомогою якої узгоджуються бойові накази та військові операції.

Як правило, вона зображується ієрархічними колами (центр влади, життєві функції, інфраструктура, населення, збройні сили на полі бою) і часто використовується при облозі міст.

Джерело: ФР

геополітика

Застосування географічних даних при оцінці економічних, культурних, демографічних та військових можливостей.

Джерело: ФР

геостратегічний регіон

Частина території Земної кулі, яка має глобальне значення для підтримки стабільності, безпеки і миру; насамперед, з точки зору формування, реалізації військових загроз, впровадження системи заходів для їх попередження і нейтралізації (Північноамериканський, Євразійський, Африканський геостратегічні регіони та ін.).

Джерело: РОС

геостратегія

Застосування геополітики для досягнення конкретних військових цілей, із використанням даних про географічне положення і владу.

Примітка: доцільно зауважити, що поняття геостратегічного простору пов'язане не лише з фізичною географією. Воно може видозмінюватися, в залежності від балансу та вигляду нових систем стратегічної зброї.

Джерело: ФР

géométrie

Paradigme scientifique permettant de rationaliser l'espace et le mouvement.

En stratégie, paradigme méthodologique rationalisant les ordres de bataille et les opérations militaires.

Souvent théorisée en cercles concentriques hiérarchisés (centre de pouvoir, fonctions vitales, infrastructure, populations, forces militaires sur le théâtre), elle trouve une application fréquente en poliorcétique.

Source : FRA

géopolitique

Appréhension des données géographiques à la lumière de l'évaluation des potentiels économiques, culturels, démographiques et militaires.

Source : FRA

zone géostratégique

Partie de la terre importante à l'échelle mondiale pour le maintien de la stabilité, de la sécurité et de la paix, principalement en ce qui concerne la matérialisation et l'évolution des menaces militaires, ainsi que la mise en oeuvre d'un ensemble de mesures visant à prévenir ou neutraliser ces menaces (zones géostratégiques nord-américaine, eurasienne, africaine, etc.)

Source : RUS

géostratégie

Variante plus spécifiquement militaire de la géopolitique, qui consiste à mettre en relation espaces géographiques et puissance.

Note : il convient de noter que la notion d'espace géostratégique n'est pas liée uniquement à la géographie physique et peut varier considérablement en fonction des changements d'équilibre et de l'apparition de nouveaux systèmes d'armes stratégiques.

Source : FRA

geometry

Scientific paradigm allowing to rationalize the space and the movement.

In strategy, methodological paradigm rationalizing battle orders and military operations.

Often theorized in concentric organized into hierarchical circles (centre of power, vital functions, infrastructure, populations, armed forces on the theater), it finds a frequent application in poliorcetics.

Source: FRA

geopolitics

Apprehension of geographic data in the light of the evaluation of economic, cultural, demographic and military potential.

Source: FRA

geostrategic region

A part of the Earth that is of global significance in maintaining stability, security and peace, chiefly from the point of view of the development of military threats, how they materialise and the implementation of a system of measures to prevent or neutralise them (the North American, Eurasian, African geostrategic regions, etc.).

Source: RUS

geostrategy

Specific military aspect of geopolitics consisting in putting geographic areas and power into perspective.

Note: it should be noted that the notion of geostrategic space is not connected only with the physical geography and can vary considerably depending on the changes of balance and the appearance of new strategic weapons systems.

Source: FRA

голова місії

Офіційна особа, що представляє міжнародну організацію (ООН, ОБСЄ тощо) чи уряд та наділена повноваженнями з впровадження, дотримання та затвердження принципів та норм даної організації в інтересах стабільності і миру.

Джерело: ООН

головна військова потреба

Військова потреба, яка заключається в тому, щоб дозволити НАТО виконувати завдання і досягати свої стратегічні цілі. Вона є основою стандартизації, національного оборонного планування, встановлення пріоритетів військового планування розробки планів і концепцій керівними органами НАТО.

Джерело: НАТО

головний план застосування сил

Документ, що додається до концепції застосування сил. Головний план застосування сил відтворюється у військовій стратегії шістьма сценаріями, визначеними в Білій книзі. Він передбачає широке застосування сил в національному або багатонаціональному плані. Він уточнює в кожному випадку ситуацію, що треба врахувати, важливі зони, військово-політичні цілі та необхідні можливості.

Джерело: ФР

головнокомандувач об'єднаними збройними силами НАТО в Атлантиці

Командувач стратегічного рівня НАТО, який здійснює керівництво командуванням об'єднаних збройних сил НАТО в Атлантиці та який відповідає за пристосування військових можливостей НАТО до різноманітних військових завдань Альянсу.

Джерело: НАТО

chef de mission

Personnalité officielle représentant une organisation internationale (ONU, OSCE, etc.) ou un gouvernement, et habilitée à mettre en oeuvre, observer ou faire valoir les principes et les normes de cette organisation dans l'intérêt de la paix et de la stabilité.

Source : ONU

besoin militaire principal

Besoin militaire auquel il est essentiel de satisfaire pour permettre à l'OTAN d'accomplir sa mission et d'atteindre ses objectifs stratégiques. Il forme la base de l'harmonisation, de la planification nationale de la défense, de l'établissement des priorités de planification militaire, et de l'élaboration des plans et des concepts par les autorités militaires de l'OTAN.

Source : OTAN

plan général d'emploi des forces

Document associé au Concept d'emploi des forces, le Plan général d'emploi des forces traduit en termes de stratégie militaire les six scénarios d'emploi définis dans le Livre Blanc. Il définit les grandes hypothèses d'emploi des forces dans un cadre national ou multinational. Il précise, pour chaque hypothèse d'emploi, les situations à prendre en compte, les zones d'applications possibles, les objectifs politico-militaires envisageables et les capacités nécessaires.

Source : FRA

Commandant allié Transformation

Commandant stratégique de l'OTAN qui commande le Commandement allié Transformation et qui est chargé de la transformation des capacités militaires de l'OTAN pour toute la gamme des missions militaires de l'Alliance.

Source : OTAN

head of mission

An official, representing an international organization (UN, OSCE, etc.) or individual government, and empowered to implement, observe or affirm its principles and standards in the interests of peace and stability.

Source: UN

principal military requirement

A military requirement essential to the fulfilment of NATO's mission and the attainment of its strategic objectives. It is used as a basis for harmonizing national defence planning, setting military planning priorities and developing plans and concepts by NATO Military Authorities.

Source: NATO

overall force employment plan

Document associated with the Force commitment concept, the overall force employment plan transposes into military strategy the six employment scenarios described in the Defense White Paper. It details the general force employment assumptions in a national or multinational context. It specifies, for each employment assumption, the situations to take into account, the possible deployment areas, the possible political-military goals, and the capacities which are necessary.

Source: FRA

Allied Commander Transformation

The NATO strategic commander commanding the Allied Command Transformation and responsible for the transformation of NATO military capabilities over the full range of Alliance military missions

Source: NATO

готовність до ліквідації катастроф

Заходи, спрямовані на зведення до мінімуму людських жертв та збитків, на організацію тимчасового вивозу (виводу) людей та майна з районів, що знаходяться в загрозовому положенні, і сприяння своєчасному, ефективному порятунку, наданню допомоги та відновленню.

Джерело: ООН

громадська безпека

Комплекс заходів, що сприяють забезпеченню захисту людей від агресивних вчинків та нещасних випадків будь-якого характеру.

Джерело: ФР

громадський порядок

Результат сукупності заходів, пов'язаних з встановленням порядку, безпеки суспільства та охороною здоров'я суспільства.

Джерело: ФР

громадські заворушення

Коллективні насильницькі дії та безпорядки, що суперечать правилам громадського правопорядку та закону.

Джерело: ФР

група з підтримки миру

Тимчасове багатонаціональне формування, створене на період проведення операцій з підтримки миру. В її склад, як правило, входять колективні сили з підтримки миру і група військових спостерігачів.

Джерело: РОС

група ядерного планування

Група, що проводить зустрічі по наданню консультацій з питань, які стосуються ролі ядерних сил у втіленні політики безпеки НАТО. Франція не представлена у цій групі.

Джерело: ФР

гуманітарна акція

Робота міжнародних урядових і неурядових організацій по забезпеченню життя цивільного

préparation aux catastrophes

Actions destinées à minimiser les pertes en vies humaines et les dommages, à organiser l'évacuation temporaire des populations et des biens d'un lieu menacé et à faciliter les opérations opportunes et efficaces de sauvetage, secours et réhabilitation.

Source : ONU

securité publique

Ensemble des mesures qui contribuent à protéger les personnes contre les agressions et les accidents de tous ordres.

Source : FRA

ordre public

Résultat d'un ensemble de mesures relatives au bon ordre, à la sécurité publique et à la salubrité publique.

Source : FRA

troubles publics

Actes collectifs de violence et désordres contraires à la loi et préjudiciables à l'ordre public.

Source : FRA

groupe de soutien de la paix

Force multinationale mise en place à titre provisoire pour la durée d'une opération de soutien de la paix. En règle générale, elle comprend des forces collectives de soutien de la paix et une équipe d'observateurs militaires.

Source : RUS

groupe des plans nucléaires

Principale enceinte de consultation sur les questions relatives au rôle des forces nucléaires dans le cadre de la politique de sécurité de l'OTAN. La France n'y est pas représentée.

Source : FRA

action humanitaire

Activités menées par des organisations internationales, gouvernementales et non

disaster preparedness

Activities designed to minimize loss of life and damage, to organize the temporary removal of people and property from a threatened location and to facilitate timely and effective rescue, relief and rehabilitation.

Source: UN

public security

All measures participating in the protection of the individuals against all types of aggressions and accidents.

Source: FRA

law and order

Consequence of a number of measures pertaining to order, public security and public health.

Source: FRA

civil disturbances

Group acts of violence and disorder prejudicial to public law and order.

Source: FRA

peace support group

A temporary multinational force set up for the duration of a peace support operation. As a rule, it comprises collective peace support forces and a team of military observers.

Source: RUS

nuclear planning group

Main consultation forum for issues regarding the role of nuclear forces within the framework of NATO's security policy. France is not represented in this group.

Source: FRA

humanitarian action

The work of international governmental and non-governmental organizations to

населення, що постраждало під час військових дій у різноманітних видах конфлікту.

Джерело: ООН

гуманітарна допомога

Заходи, вжиті для подолання громадських проблем, особливо, коли місцева влада не в змозі забезпечити мінімальні потреби населення або нічого не робить для подолання цієї проблеми. Дані заходи можуть бути частиною операцій з підтримки чи відновлення миру, або специфічної програми допомоги.

Джерело: НАТО/ООН

гуманітарна зона безпеки

Зона особливої безпеки, встановлена в рамках проведення гуманітарних місій, у якій призначені сили гарантують захист населення від ворогуючих сторін.

Джерело: ФР

гуманітарна операція

Специфічний тип операцій, що проводяться для полегшення людських страждань в той час, коли цивільні представники місцевих властей не в змозі або не бажають надати необхідну допомогу. Ці операції можуть передувати діяльності спеціальних цивільних гуманітарних організацій, можуть проводитися одночасно з ними або доповнювати їх.

Джерело: ФР

гуманітарна операція

Операція, що зазвичай проводиться під егідою однієї з міжнародних організацій з метою запобігання гуманітарній катастрофі та надання гуманітарної допомоги населенню, що опинилося в зоні збройного конфлікту.

Джерело: РОС

гуманітарні заходи

Слід відрізняти гуманітарні

gouvernementales, afin d'assurer la survie des populations civiles affectées par des actions militaires dans le cadre de différents conflits, ou de secourir ces populations.

Source : ONU

aide humanitaire

Mesures mises en œuvre dans le but de soulager la détresse des populations civiles, en particulier lorsque les autorités locales ne sont pas en mesure de leur assurer le minimum vital ou ne font rien en ce sens. Ces mesures peuvent faire partie soit d'une opération de soutien ou de restauration de la paix, soit d'un programme d'aide spécifique.

Sources : OTAN / ONU

zone humanitaire sûre (ZHS)

Zone de sécurité particulière, établie dans le cadre d'une mission à but humanitaire, dans laquelle les forces mandatées garantissent la protection des populations vis-à-vis des belligérants.

Source : FRA

opération humanitaire

Opération spécifiquement destinée à alléger les souffrances humaines lorsque les acteurs civils responsables d'une zone ne sont pas en mesure d'apporter le soutien suffisant à une population ou ne sont pas disposés à le faire. Elle peut précéder l'activité des organisations humanitaires civiles spécialisées, être menée simultanément ou encore la compléter.

Source: FRA

opération humanitaire

Opération conduite, en règle générale, sous les auspices d'une organisation internationale, dans le but d'éviter une catastrophe humanitaire et d'apporter une aide humanitaire à la population civile qui se trouve dans la zone d'un conflit armé.

Source: RUS

actions humanitaires

Il convient de distinguer l'aide

ensure the survival or relief of civilians affected by military action in various types of conflict.

Source: UN

humanitarian aid; humanitarian assistance

Measures taken to relieve civilian hardship, especially when the local authorities are not in a position to provide the population with staple supplies or make no effort to do so. These measures may be part of a peace support or restoration operation or an independent aid programme.

Sources: NATO / UN

safe humanitarian area

Zone of particular safety, established within the framework of a mission with humanitarian purpose, in which appointed forces guarantee the protection of the populations toward belligerent parties.

Source: FRA

humanitarian operation

An operation specifically mounted to alleviate human suffering where responsible civil actors in an area are unable or unwilling to adequately support a population. It may precede, parallel, or complement the activity of specialized civil humanitarian organizations.

Source: FRA

humanitarian operation

An operation, usually conducted under the aegis of an international organization, to prevent a humanitarian disaster and to provide humanitarian aid to the civilian population in an area of armed conflict.

Source: RUS

humanitarian actions

One should distinguish the

заходи від інших специфічних завдань, що можуть бути покладені на війська. Поняття „гуманітарні заходи” означає дії звичайного або технологічного характеру для допомоги цивільному населенню, жертвам конфліктів та природних лих. Як правило, такі заходи спрямовані на забезпечення населення продовольством, медичною допомогою, а також на забезпечення функціонування життєво необхідної інфраструктури. Вони виконуються спеціалізованими установами, які діють під егідою ООН, Червоного Хреста або неурядових організацій (НУО). Короткострокове втручання відбувається під час співпраці з відповідальною місцевою владою або з установою, що її заміщує. Військовослужбовці втручаються лише для допомоги спеціалізованим установам, яких вони замінюють лише у виключних випадках.

Джерело: ФР

гуманітарні операції в безпечних районах

Операції, що проводяться в районах, де існує низький рівень загрози, або присутність ООН не зустрічає спротив і є бажаною з боку колишніх ворогуючих сторін. У залежності від спрямованості, ця категорія може включати: допомогу постраждалим від стихійного лиха, допомогу біженцям, встановлення миру, розміщення артилерійських засобів та контроль за забрудненням, а також проведення пошуково-рятувальних робіт.

Джерело: ООН

humanitaire proprement dite des missions particulières pouvant être confiées aux forces armées dans ce domaine. On entend par "aide humanitaire" les actions entreprises au profit de populations civiles, victimes de conflits ou de catastrophes, naturelles ou technologiques. Ces actions visent principalement à leur apporter une aide alimentaire et une assistance dans les domaines de la santé et des infrastructures vitales. Elles sont normalement conduites par des organismes spécialisés relevant de l'ONU, de la Croix-Rouge ou d'organisations non gouvernementales (ONG). L'intervention, généralement de courte durée, s'effectue en liaison avec les autorités locales responsables ou, le cas échéant, en se substituant à elles. Les personnels militaires n'interviennent qu'en complément de l'action des organismes spécialisés auxquels ils ne se substituent que très exceptionnellement.

Source : FRA

opérations humanitaires en environnement sûr

Opérations dans un environnement ou le niveau de menace est bas et ou la présence de l'ONU ne rencontre pas d'opposition ou est voulue par les anciens belligérants. Selon l'auteur, cette catégorie peut inclure : soutien au profit des sinistrés, aide aux réfugiés, construction de paix, disposition d'artillerie et contrôle de pollution, aussi bien que recherche et sauvetage et sauvetage.

Source : ONU

humanitarian relief proper from the specific missions that may be assigned to the armed forces in this field. "Humanitarian relief" means the actions undertaken in support of civilian populations, victims of conflicts or disasters, whether natural or technological. These actions mainly aim at providing them with food aid or assistance in the fields of health and vital infrastructures. They are normally conducted by specialized agencies falling under the UN, the Red Cross or nongovernmental organizations (NGOs). The intervention, generally of short duration, takes place in collaboration with the local authorities in charge or, if the case arises, replacing them. The military personnel intervene only to supplement the action of the specialized agencies which they only replace in very exceptional cases.

Source: FRA

benign operations

Operations in an environment in which the threat level is low and the UN presence is not opposed, challenged or resented by the former belligerent. According to the author, the category can include: disaster relief, assistance to refugees, peace building, ordnance disposal and pollution control, as well as search and rescue and salvage

Source : UN

Терміни на дану літеру відсутні

Cette page est laissée blanche intentionnellement

Intentionally blank

давання хабара

Правопорушення, що полягає у пропонуванні дарунків або привілеїв посадовій особі, яка є носієм державної влади, для отримання або уникнення дії, пов'язаною з його посадою.

Джерело: ФР

двосторонній

Діяльність, яка відбувається за участю двох сторін, які ведуть переговори.

Джерело: ФР

демілітаризація

Повна або часткова ліквідація оборонної промисловості, збройних сил, військових об'єктів. Цей термін також позначає заборону використання певних територій чи районів у військових цілях.

Джерело: ФР

демілітаризована зона

Визначена територія, на якій заборонено розташування або концентрація військ, а також утримання і створення військових споруд будь-якого типу.

Джерело: ФР

демілітаризована зона

Визначена міжнародним договором або угодою територія, на якій заборонено розташування військ, зведення різних військово-технічних споруд та створення військово-промислових підприємств. Найбільше поширення отримали прикордонні демілітаризовані зони, створені з метою відокремлення потенційно ворожих сторін і запобігання виникненню збройного конфлікту між ними.

Джерело: РОС

демократичний цивільний контроль над Водною організацією та правоохоронними органами

corruption active

Infraction qui consiste, à proposer des dons ou des avantages à une autorité dépositaire de l'autorité publique pour obtenir ou éviter un acte lié à sa fonction.

Source : FRA

bilatéral

Qui concerne, implique ou engage les parties contractantes (deux Etats ou entités) les unes envers les autres.

Source : FRA

démilitarisation

Démantèlement total ou partiel de l'appareil industriel de défense, des forces armées et installations militaires. Ce terme couvre aussi l'interdiction d'utiliser certaines zones ou certains secteurs à des fins militaires.

Source : FRA

zone démilitarisée

Zone déterminée dans laquelle le stationnement, le rassemblement de forces militaires, la conservation ou l'établissement d'installations militaires de toutes sortes sont interdits.

Source : FRA

zone démilitarisée

Territoire défini par un traité ou un accord international, et sur lequel il est interdit de maintenir des forces, d'introduire différents équipements et d'installer des industries de défense. Il est fréquent que l'on établisse des zones démilitarisées aux frontières entre des parties potentiellement hostiles, afin de séparer celles-ci ou de prévenir un conflit armé entre elles.

Source : RUS

contrôle civil démocratique de l'organisation militaire et des organismes de l'Intérieur de l'Etat

active corruption

Infraction consisting in offering gifts or benefits to someone entrusted with public authority in order to obtain or avoid an action linked to his/her function.

Source: FRA

bilateral

Which concerns, involves or commits the contracting parties (two States or entities) with each other.

Source: FRA

demilitarisation

Full or partial dismantling of the defence industry, armed forces and military installations, as well as banning the use of a certain areas or zones for military purposes.

Source: FRA

demilitarized zone

A defined area in which the stationing, or concentrating of military forces, or the retention or establishment of military installations of any description, is prohibited.

Source: FRA

demilitarized zone

A territory defined by an international treaty or agreement in which it is forbidden to maintain troops, to erect any kind of military structure or to establish defence factories. Demilitarised frontier zones set up to separate potentially hostile parties and to prevent armed conflict between them have been used extensively.

Source: RUS

civil democratic control over the military organisation and law enforcement agencies of state

держави

Комплекс здійснюваних відповідно до Конституції і законів України правових, організаційних, інформаційних заходів для забезпечення неухильного дотримання законності й відкритості в діяльності всіх складових частин Воєнної організації та правоохоронних органів держави, сприяння їхній ефективній діяльності і виконанню покладених на них функцій, зміцненню державної та військової дисципліни.

Джерело: УКР

демонстрація сили

Дії збройних сил будь-якої країни чи групи країн з метою здійснення тиску на іншу країну (країни) та змушення її (їх) дотримуватися норм міжнародного права, а також надавати політичні, економічні та інші види поступок. Демонстрація сили може здійснюватися шляхом підвищення стану бойової готовності ЗС, різкого нарощування озброєння, розгортання та висування військ (сил флоту) до державного кордону, проведення маневрів або навчань.

Джерело: НАТО

державо-архіпелаг

Держава, яка складається цілком з одного чи кількох архіпелагів та до якої належать окремі острови.

Джерело: НАТО

державний переворот

Антиконституційна силова дія проти уряду, що має на меті повалити існуючий лад та доручити керівництво урядом його організатору. *Також див. путч.*

Джерело: ФР

державний суверенітет

Незалежність влади держави від будь-якої іншої влади. Внутрішня та зовнішня політика держави обмежується виключно суверенітетом інших держав,

Ensemble de mesures juridiques, organisationnelles et informationnelles exécutée en conformité de la Constitution et de la législation ukrainienne, pour garantir la légitimité et la transparence des activités de toutes parties intégrantes de l'organisation militaire et des forces publiques, afin de favoriser l'activité effective et l'exécution des fonctions assignées à celles-ci, pour renforcer la discipline militaire et celle de l'Etat.

Source: UKR

démonstration de force

Action des forces armées d'un Etat ou groupe d'Etats visant à exercer des pressions sur un autre (d'autres) Etat(s) et à le(s) contraindre à se conformer au droit international ou à faire des concessions politiques, économiques, etc. Elle peut consister à intensifier le niveau de préparation au combat des forces armées, à augmenter fortement les armements, à déployer des forces ou à les déplacer vers les frontières, ou à effectuer des manoeuvres ou des exercices.

Source : OTAN

état archipel

Etat constitué entièrement par un ou plusieurs archipels et qui peut inclure des îles isolées.

Source : OTAN

coup d'état

Action de force anticonstitutionnelle contre le gouvernement qui vise à renverser le régime établi et confier la direction du gouvernement à son auteur. *Voir aussi putsch.*

Source : FRA

souveraineté de l'Etat

Indépendance du pouvoir de l'Etat sur n'importe quel autre pouvoir. L'Etat n'est limité à l'intérieur comme à l'extérieur que par la souveraineté des autres Etats, le droit international et les

A system of legal, organizational and informational measures conducted in accordance with the Constitution to provide implicit compliance to law and openness in activity of all components of the Military organisation and law enforcement agencies of state, facilitate their efficient function and accomplishment of their inherent responsibilities, strengthening state and military discipline.

Source : UKR

show of force

Action by the armed forces of any State or group of States to exert pressure on another state or states and to compel it or them to comply with international law or to make political, economic or other concessions. A show of force may be achieved by increasing the combat-readiness of the armed forces, by a dramatic arms build-up, by deploying forces or moving them up to a State frontier, or by holding manoeuvres or exercises.

Source: NATO

archipelagic state

A state constituted wholly by one or more archipelagos and which may include isolated islands.

Source: NATO

coup d'état

Action committed by unconstitutional forces against the government, aimed at overthrowing the regime in place and at placing its author at the head of the government. *See also putsch*

Source: FRA

State sovereignty

Independence of the power of the State on any other power. The State is limited inside as outside only by the sovereign power of the other States, the international law and the freely granted international

міжнародним правом та добровільними міжнародними зобов'язаннями.

Джерело: ЧЕХ

державні програми розвитку Збройних Сил України та інших військових формувань

Програми, що розробляються центральними органами виконавчої влади, які здійснюють керівництво військовими формуваннями, з метою визначення перспективних цілей, завдань та практичних заходів організаційно-технічного і соціально-економічного характеру щодо розвитку відповідних військових формувань, з урахуванням визначених строків планування та основних орієнтовних показників забезпечення матеріальними, фінансовими і людськими ресурсами у сфері оборони.

Джерело: УКР

диверсія

Правопорушення, що полягає у руйнуванні, пошкодженні або викраденні документів, оснащення або обладнання, які необхідні для забезпечення основних інтересів держави.

Джерело: ФР

дипломатична місія

Сукупність дипломатичних осіб, які представляють одну державу перед іншою.

Джерело: ФР

дипломатична пошта

Вид доставки дипломатичної кореспонденції, який звільняє її від будь-якого поліцейського або митного контролю.

Джерело: ФР

директива з оборонного планування

Документ, який визначає основні показники оборонного планування.

Джерело: УКР

obligations internationales librement consenties.

Source : CZE

programmes d'Etat de développement des Forces Armées de l'Ukraine et autres formations militaires

Programmes, élaborés par l'autorité exécutive, orientant les formations militaires et destinés à définir les objectifs et les missions à atteindre, les mesures pratiques de caractère organisationnel, technique, social et économique à mettre en œuvre en ce qui concerne le développement des formations militaires, en prenant en considération les termes définis de planification et de critères essentiels de gestion des ressources humaines, matérielles et financières dans le domaine militaire.

Source: UKR

sabotage

Infraction qui consiste à détruire, détériorer ou détourner des documents, des matériels ou des installations utiles aux intérêts fondamentaux de la nation.

Source : FRA

mission diplomatique

Ensemble des agents diplomatiques assurant la représentation d'un Etat auprès d'un autre Etat.

Source : FRA

valise diplomatique

Mode de transport du courrier diplomatique, qui le soustrait à toute inquisition douanière ou policière.

Source : FRA

directive de planification de défense

Document définissant les critères principaux de la planification de défense.

Source : UKR

obligations.

Source: CZE

state programmes of development of the Armed Forces of Ukraine and other military formations

Programmes developed by central executive authorities that exercise control over military formations, with the aim to determine prospective goals, tasks and practical organizational- technical and social-economic measures concerning development of appropriate military formations, with account of determined terms of planning and main orientation indices of provision material, finance and human resources in defence area.

Source: UKR

sabotage

Threat against a state's security by actions of destruction, degradation or damage of the infrastructure, facilities and other property, especially manufacturing plants.

Source: FRA

diplomatic mission

All diplomatic agents representing a State in another State.

Source: FRA

diplomatic pouch

Means of transport for diplomatic mail, protecting it from any customs or police scrutiny.

Source: FRA

defence planning directive

A document defining main indices of defence planning.

Source: UKR

директива з оперативного планування

Основний директивний документ стратегічних командувань з оперативного планування для підлеглого командного складу. Директива з оперативного планування готується двома стратегічними командуваннями і призначена для командного складу НАТО та країн-членів. Цей документ містить широке коло положень стратегічного характеру, вказівки щодо координації дій та загальні підходи до планування на основі їх глумачення стратегічними командуваннями Північноатлантичного альянсу. Він визначає задачі та обов'язки стратегічних командувань, а також підлеглого командного складу, в тому числі задачі та обов'язки при проведенні операцій з підтримки миру, врегулювання кризових ситуацій та колективної оборони. Документ містить керівні принципи, які визначають способи та місця підготовки можливого самостійного чи коаліційного розгортання військ. Директива по оперативному плануванню затверджується Військовим комітетом і подається до відома Північноатлантичної ради/Комітету військового планування.

Джерело: НАТО

директива про початок планування

Документ, що видається Північноатлантичною радою, Військовим комітетом чи командувачем Стратегічним командуванням ОЗС НАТО з метою початку планування на оперативно-стратегічному рівні та визначення його основних напрямів.

Джерело: НАТО

дисиметричний конфлікт

Конфлікт із застосуванням звичайних або інших сил, що мають різні структури, кількість, обладнання і технології, а також різні доктрини. Цілі сторін є приблизно однаковими; наявне протистояння політичних та військових інтересів. Більш слабка сторона може застосувати стратегічні

directive de planification opérationnelle

Document dominant dans lequel les commandements stratégiques donnent à leurs commandants subordonnés leurs grandes orientations en matière de planification opérationnelle. La directive de planification opérationnelle est un document des deux commandements stratégiques qui donne aux commandants de l'OTAN et aux pays un large aperçu des considérations d'ordre stratégique, des instructions de coordination et de la méthodologie de planification telles qu'elles découlent de l'interprétation de la stratégie de l'Alliance par les commandements stratégiques. Elle énonce les missions, tâches et responsabilités des commandements stratégiques et définit celles des commandants subordonnés, y compris pour les opérations de soutien de la paix, de gestion des crises et la défense collective. Elle donne les principes directeurs sur la façon et le moment de préparer l'éventuel déploiement de leurs forces militaires, soit seules soit avec d'autres au sein d'une coalition. La directive de planification opérationnelle doit recevoir l'approbation du Comité militaire et elle est adressée au Conseil de l'Atlantique Nord/ Comité des plans de défense pour information.

Source : OTAN

directive initiale

Document émis par le Conseil de l'Atlantique Nord, le Comité militaire, voire par un commandant stratégique de l'OTAN, pour amorcer et guider la planification aux niveaux stratégique et opératif.

Source : OTAN

conflit dissymétrique

Conflit mettant en opposition des forces armées conventionnelles ou non, de structures, de volumes, d'équipements et technologies ou de doctrine différents. Les buts sont d'ordre et de nature assez proches ; les objectifs politiques et militaires s'affrontent. La partie la plus faible pourra chercher à utiliser des modèles stratégiques

guidelines for operational planning

An overarching document which gives the strategic commands' operational planning guidance to subordinate commanders. The guidelines for operational planning constitutes a bi-strategic command document that provides NATO commanders and nations with a broad overview of the strategic considerations, co-ordinating instructions and planning methodology derived from the strategic commands' interpretation of the Alliance strategy. It states the missions, tasks and responsibilities for strategic commands and establishes those for subordinate commanders, encompassing peace support operations, crisis management and collective defence. It contains guidance on how and where to prepare for the potential deployment of military forces, either alone or in coalition with others. The guidelines for operational planning are subject to the Military Committee's approval and are submitted to the North Atlantic Council/Defence Planning Committee for information.

Source: NATO

initiating directive

An instrument issued by the North Atlantic Council, the Military Committee or by a NATO strategic commander, to start and guide strategic and operational level planning.

Source: NATO

dissymmetrical conflict

Conflict opposing conventional forces or non-conventional ones, with different structures, strength, equipment, technologies and/or doctrine. Goals are of quite a similar nature. Political and military objectives are in direct opposition. The weakest party may try to use military strategic models such as successive actions or

військові моделі послідовних дій або цілковиту тривалу боротьбу у невеликих обсягах із проведенням нетипових дій. Сильніша сторона намагається отримати перемогу шляхом прямої загрози. У разі невдачі, вона повинна примусити противника змінити стратегічну модель та образ дій на модель більш прийнятну для себе.

Джерело: ФР

дії психологічного впливу

Використання засобів психологічного впливу у мирний, кризовий і воєнний час, з метою зменшення можливого чи дійсного престижу противника, поширення впливу на нього та сприяння розвитку його позитивного відношення до дружніх сил.

Джерело: ФР

добровільна підтримка

Діяльність фізичної особи, яка, на прохання відповідних органів влади чи автономного територіального управління, за своєю власною ініціативою, бере участь у виконанні рятувальних операцій чи ремонтних робіт.

Джерело: ФР

довідник з регіонального планування

Документ з оперативного планування, на основі якого командуючі регіональними командуваннями ОЗС НАТО дають конкретні провідні вказівки з регіонального планування. На додаток до провідних вказівок, які є у директиві з оперативного планування та у посібниках з функціонального планування, у ньому можуть міститися аспекти оперативного планування, пов'язані винятково з конкретною зоною відповідальності. У цих випадках командуючі регіональними командуваннями ОЗС НАТО повинні розробити посібник з регіонального планування, що містить вказівки для своїх органів планування, підлеглих командувань і всіх тих, перед ким ставляться завдання з планування операцій по даному регіону. Після

militaires de type actions successives ou lutte totale prolongée de faible ampleur avec des actions non-conventionnelles. Le plus fort visera la victoire avant tout par la menace directe. Sinon, il devra contraindre son adversaire à changer de modèle stratégique et de mode d'action en l'attirant résolument vers un engagement plus conventionnel.

Source : FRA

action psychologique

Utilisation, en temps de paix, de crise et de guerre, de tous les moyens de diffusion psychologiques pour saper le prestige et l'influence de l'ennemi réel ou potentiel et pour y promouvoir des influences et des attitudes favorables aux forces amies.

Source : FRA

assistance volontaire

Activité d'une personne physique qui, à l'appel d'une autorité administrative compétente ou d'un organisme territorial autonome, participe de sa propre initiative à des tâches d'organisation, de sauvetage ou de réparation.

Source : FRA

guide de planification régionale

Document de planification opérationnelle par lequel un commandant régional de l'OTAN donne les principes directeurs de planification pour sa région. En plus des principes directeurs contenus dans la directive de planification opérationnelle et dans les guides de planification fonctionnelle, il peut y avoir des aspects de la planification opérationnelle qui sont propres à une zone de responsabilité donnée. Dans ce cas, les commandements régionaux devront rédiger un guide de planification régionale pour donner les orientations propres à la région à leurs propres bureaux de planification, à leurs commandements subordonnés et à ceux qui ont des plans à faire concernant la région. Lorsqu'il est rédigé, le guide de planification régionale est transmis au commandant stratégique de l'OTAN pour qu'il en prenne note

protracted and limited total warfare with non-conventional actions. The stronger party shall aim at victory mainly by directly threatening the enemy, otherwise, it should force his opponent to change strategic model and mode of action in the attractive determinedly towards a more conventional commitment.

Source: FRA

psychological action

The use of all types of psychological media in peace, crisis and war designed to reduce the potential or actual enemy's prestige and influence and to increase friendly influence and attitudes in these countries.

Source: FRA

voluntary assistance

Activity of a physical person who, to the appeal of a competent authority or of an autonomous territorial organization, parteciple of the own initiative in tasks of organization, rescue or repair.

Source: FRA

regional planning guide

An operational planning document to enable NATO regional commanders to provide specific regional planning guidance. In addition to the planning guidance in the guidelines for operational planning and the functional planning guides there may be some operational planning aspects which are unique to a specific area of responsibility. In these instances, the NATO regional commanders should develop a regional planning guide to provide regional-level guidance to their own planning staffs and subordinate commands and others who have planning requirements in that region. If developed, a regional planning guide is forwarded to the respective NATO strategic commander for noting and is approved by the Military Committee.

розробки такий посібник направляється для зведення до відповідного стратегічного командування ОЗС НАТО та затверджується військовим комітетом.

Джерело: НАТО

договір про нерозповсюдження ядерної зброї

Підписаний 1 липня 1968 року, набув чинності в березні 1970 року, об'єднує 148 держав. Переслідує 3 основні цілі: а- обмеження кількості країн, що володіють ядерною зброєю до п'яти; б- розвиток мирного ядерного співробітництва між країнами-членами; в- допомога з ядерного роззброєння.

Джерело: ФР

договір про обмеження звичайних збройних сил в Європі

Підписаний 19 листопада 1990 року 29 країнами, набув чинності 9 листопада 1992 року, керується принципами паритетності, достатності, стабільності та прозорості. Договір про обмеження звичайних збройних сил в Європі переслідує три цілі від Атлантики до Уралу: а- встановлення стабільного балансу звичайних збройних сил; б- усунення диспропорції, що перешкоджає стабільності та безпеці; в- виключення можливості здійснити несподіваний напад або наступальні дії великих масштабів.

Джерело: ФР

доктрина

Основні принципи, якими керуються збройні сили при виконанні ними своїх завдань. Ці принципи є обов'язковими, але їх застосування вимагає попереднього вивчення.

Джерело: НАТО

доктрина застосування

Формування, у визначений момент, головних принципів, згідно з якими збройні сили повинні реорганізуватися, підготуватися та взяти участь в різних операціях, з метою

et il est approuvé par le Comité militaire.

Source : OTAN

traité de non-prolifération des armes nucléaires (TNP)

Signé le 1er juillet 1968, entré en vigueur en mars 1970, rassemblant 148 Etats, il poursuit trois grands objectifs : a- maintien du nombre de pays détenteurs de l'arme nucléaire à cinq; b- promotion de la coopération nucléaire pacifique entre les Etats adhérents; c- aide au désarmement nucléaire.

Source : FRA

traité sur la limitation des forces conventionnelles en Europe (FCE)

Signé le 19 novembre 1990 par 29 pays, entré en vigueur le 9 novembre 1992, régi par les principes de parité, suffisance, stabilité et transparence, le traité sur la limitation des forces armées conventionnelles en Europe poursuit trois objectifs de l'Atlantique à l'Oural : a- établir un équilibre stable des forces conventionnelles; b- supprimer les disparités préjudiciables à la stabilité et à la sécurité; c- éliminer la capacité de lancer une attaque surprise ou une action offensive de grande envergure.

Source : FRA

doctrine

Principes fondamentaux qui guident les forces armées dans la poursuite d'un objectif. Ces principes sont impératifs, mais leur application requiert du jugement.

Source : OTAN

doctrine d'emploi

Expression, à un moment donné, des principes fondamentaux selon lesquels les armées entendent s'organiser, s'entraîner, et s'engager dans les différents types d'opérations possibles pour remplir

Source: NATO

non-proliferation treaty (NPT)

Signed on July 1st 1968, enforced as of March 1970 and gathering 148 States, it has three main objectives: a- keeping the number of nuclear powers down to five; b- promoting pacific nuclear cooperation among participating States; c- helping with nuclear disarmament.

Source: FRA

treaty on the limitation of conventional forces in Europe (CFE)

Signed on November 19, 1990 by 29 countries, come into effect on November 9, 1992, governed by the principles of parity, sufficiency, stability and transparency, the treaty on the limitation of the conventional armed forces in Europe pursues three objectives of the Atlantic Ocean in Ural: a- Establish a stable balance of conventional forces; b- Abolish harmful disparities in the stability and in the security; c- Eliminate the capacity to throw a surprised attack or a large-scale offensive action.

Source: FRA

doctrine

Fundamental principles by which the military forces guide their actions in support of objectives. It is authoritative but requires judgement in application.

Source: NATO

employment doctrine

Expression, at a given point in time, of the fundamental principles based on which the armed forces intend to organize, train and commit themselves in the various possible types of operations in

успішного виконання покладених на них завдань.

Джерело: ФР

доктрина Стімсона

Принципи, викладені США у 1932 році, після нападу Японії на Маньчжурію, в яких уряд США попередив Китай та Японію, що він немає намірів визнати будь-які післявоєнні умови, що було досягнуто шляхом агресії. Це принцип, згідно з яким агресор не може узаконити результати, досягнуті шляхом агресії, навіть якщо він підписав мирну угоду з країною, яка зазнала окупації. Генеральна Асамблея ООН у своїй резолюції 625 (XXV) не визнає статус будь-яких територій, набутих шляхом агресії.

Джерело: ООН

допоміжний план

План, безпосередньо пов'язаний з визначеним планом дій в особливій обставині чи планом операцій. Він охоплює широкі чи конкретні напрями дій, а також загальні чи конкретні задачі. У такому плані конкретно розбираються питання, що не можуть включатися у вихідний план.

Джерело: НАТО

допомога при катастрофах

Допомога і/або втручання під час катастроф чи після них з метою збереження життя і забезпечення засобів існування для населення. Може мати надзвичайний чи тривалий характер.

Джерело: ООН

допомога у відновленні міської інфраструктури та життя у місті

Сприяння, у рамках національних операцій або мандату міжнародної спільноти, поверненню населення та місцевої влади до нормального соціального, політичного та

avec succès les missions susceptibles de leur être confiées.

Source : FRA

doctrine de Stimson

Principe exposé en 1932 par les Etats-Unis, après l'invasion japonaise de Manchukuo, par lequel le gouvernement des Etats-Unis a averti la Chine et le Japon qu'il n'avait pas l'intention de reconnaître n'importe quelle situation, traité ou accord provoqué au moyen d'une agression. Plus généralement, le principe selon lequel un agresseur ne peut pas permettre à un État d'obtenir le titre légal des fruits de son agression, même s'il réussit dans l'imposition d'un traité de paix sur sa victime. L'Assemblée Générale des Nations Unies, dans sa résolution 625 (XXV), a rejeté l'acceptation d'acquisitions territoriales par l'utilisation de la force.

Source : ONU

plan supplétif

Plan directement lié à un plan de circonstance ou à un plan d'opération, qui porte sur un vaste ensemble de domaines fonctionnels, un domaine particulier, ou qui est axé sur une mission ou une tâche, et qui détaille la planification ne pouvant être incluse dans le plan d'origine.

Source : OTAN

secours en cas de catastrophe

Assistance ou intervention pendant ou après une catastrophe pour faire face aux premières nécessités de survie et de subsistance. Peut être limitée à l'urgence ou être prolongée.

Source : ONU

aider à la reconstruction et à la vie de la cité

Dans le cadre d'un engagement national ou sous mandat de la communauté internationale, favoriser le retour des populations et collectivités locales à une vie sociale, politique et économique

order to successfully carry out the missions they might be entrusted with.

Source: FRA

Stimson doctrine

Principle set forth in 1932 by the US after the Japanese invasion of Manchukuo, whereby the US Government warned China and Japan that it did not intend to recognize any situation, treaty or agreement brought about by means of aggression. More generally, principle according to which an aggressor State cannot be allowed to obtain legal title to the fruits of his aggression, even if he succeeds in imposing a peace treaty on his victim. The U.N General Assembly in its resolution 2625 (XXV) rejected the acceptance of territorial gains by the use of force.

Source : UN

supporting plan

A plan directly linked to a specific contingency plan or an operations plan, which covers either broad and comprehensive subject areas or is area-specific or mission/task oriented and amplifies details which cannot be included in the source plan.

Source: NATO

disaster relief

Assistance and/or intervention during or after disaster to meet the life preservation and basic subsistence needs. It can be of emergency or protracted duration.

Source: UN

helping with rebuilding and life in the city

Within the framework of a national commitment or under a mandate of the international community, favoring the coming back of the populations and local administration to a normal and

економічного життя.

Джерело: ФР

другорядна стратегія

Стратегія, що базується на прийнятті рішення, яке не включатиме військової перемоги.

Джерело: ФР

normale et structurée.

Source : FRA

stratégie indirecte

Stratégie consistant à imposer la décision par des moyens autres que la victoire militaire.

Source : FRA

structured social, political and economic life.

Source: FRA

indirect strategy

Strategy consisting in making the decision through means other than military victory.

Source: FRA

евакуаційні сили

Сили, що здатні проводити операції з евакуації на суші, морі чи у повітрі. Такі операції можуть проводитися у сприятливих, несприятливих чи невизначених умовах. Вони охоплюють широкий спектр заходів, включаючи медичну евакуацію, протидію захопленню заручників, надання підтримки при евакуації, а також порятунок і вивезення з конкретного географічного району військовослужбовців чи сил, які входять і/або не входять у НАТО.

Джерело: НАТО

евакуація біженців чи населення, яке знаходиться під загрозою

Процес евакуації французьких та іноземних біженців або населення, якому загрожує небезпека. Перегрупування та евакуація здійснюється шляхом військового втручання в іноземну країну в умовах нестабільної ситуації.

Джерело: ФР

евакуйовані

Тимчасові чи постійні резиденти, які отримали наказ чи дозвіл на виїзд відповідними установами. Пересування та розташування останніх погоджено з іншою владою.

Джерело: ФР

економічні заходи під час кризових ситуацій

У випадку кризової ситуації, йдеться про заходи, які вживаються адміністративною владою на організаційному, матеріальному і фінансовому рівнях для того, щоб гарантувати забезпечення необхідними продуктами, здійснення робіт і послуг, без яких неможливо подолати кризу.

Джерело: ЧЕХ

force d'extraction

Force ayant la capacité d'exécuter des opérations d'extraction par des moyens terrestres, navals ou aériens. L'opération d'extraction pourrait être entreprise dans un environnement favorable, défavorable ou incertain. Les opérations d'extraction couvrent un large éventail d'activités, comprenant l'évacuation sanitaire, l'intervention en cas de prise d'otages, ainsi que l'aide pour l'évacuation et le sauvetage de forces ou de personnel OTAN ou non OTAN se trouvant dans un secteur géographique donné.

Source : OTAN

évacuer de ressortissants ou de communautés menacées

Mettre à l'abri des ressortissants français et étrangers ou de communautés menacées par récupération, regroupement et évacuation dans le cadre d'une intervention armée en pays étranger dans un climat insurrectionnel.

Source : FRA

évacués

Résidents permanents ou temporaires du lieu ayant reçu l'ordre ou ayant été autorisés à quitter ce lieu par les autorités compétentes et dont les mouvements et le logement sont ordonnés par les dites autorités.

Source : FRA

mesures économiques pour le temps de crise

En cas d'état de crise, il s'agit des mesures prises par l'autorité administrative, sur le plan organisation, matériel et financier, pour garantir l'approvisionnement en produits indispensables, l'exécution des travaux et services, sans lesquels il n'est pas possible de surmonter les états de crise.

Source : CZE

extraction force

A force with the capability of executing extraction operations by ground, sea or air. The extraction operation could be undertaken in a permissive, non-permissive or uncertain environment. Extraction operations cover a wide spectrum of activities including medical evacuation, counter-hostage-taking, evacuation support and rescue from a specific geographic location of NATO and/or non-NATO forces or personnel.

Source: NATO

non-combatant evacuation operation (NEO)

Placing French and foreign individuals, or members of threatened communities in a safe place, through recovery, grouping and evacuation, within the framework of an armed intervention in a foreign country within an insurrectional environment.

Source: FRA

evacuees

Permanent or temporary residents of a place who have been ordered or authorized to move from this place by competent authorities, and whose movements and accommodation are ordered by these authorities.

Source: FRA

Economic measures for the time of crisis

In case of crisis, measures taken by the administrative authority, at the financial, material and organization levels, to guarantee supply in essential products, execution of works and services, without which it is not possible to surmount states of crisis

Source: CZE

економія сил

Один з 9 принципів ведення війни. Виділяти мінімум основної бойової міці для здійснення другого удару.

Джерело: НАТО/ФР

ексклюзивна економічна зона (ЕЕЗ)

Зона, розташована поза межами територіальних вод, що поширюється на 200 морських миль від лінії державного кордону, на території якої прибережна держава має право використання, збереження та розпорядження природними ресурсами вод, морського дна та шельфу.

Примітка: ЕЕЗ не відноситься до територіальних вод, оскільки на неї не поширюється суверенна влада держави. Тому ЕЕЗ є не більше ніж відкритим морем, незважаючи на це, на неї повністю поширюється право вільної навігації.

Джерело: ФР

експедиційна операція

Перекидання військ у віддалений оперативний район на віддалені лінії комунікації для виконання конкретної задачі.

Джерело: НАТО

екстерналізація

Операція, на договірній основі, що передбачає більшменш широке партнерство, згідно з яким оборонна установа вирішує довірити або зобов'язується досягти певних результатів зовнішній структурі, яка не входить в департамент, але для якої виконувалася робота та яка іноді потребує переведення активів.

Джерело: ФР

екстрадиція

Процедура міжнародної кримінальної взаємодопомоги, завдяки якій держава погоджується видати злочинця, який перебуває на її території, іншій державі для здійснення правосуддя та відбування

économie des forces

Affecter le minimum essentiel de la puissance de combat à l'effort secondaire. Un des neufs principes de la guerre.

Sources : OTAN / FRA

zone économique exclusive (ZEE)

Zone située au-delà de la mer territoriale et adjacente à celle-ci, s'étendant jusqu'à 200 milles marins des lignes de base, sur laquelle l'Etat côtier dispose de droits d'exploration, d'exploitation, de conservation et de gestion des ressources naturelles des eaux, des fonds marins et de leur sous-sol.

Note : La ZEE n'est pas la mer territoriale, car elle échappe à la souveraineté de l'Etat. A cause de ces droits, la ZEE n'est pas davantage la haute mer, bien que la liberté de navigation puisse s'y exercer aussi complètement.

Sources : FRA

opération expéditionnaire

Projection de puissance militaire dans une zone opérationnelle éloignée sur des lignes de communication étendues en vue d'atteindre un objectif précis.

Source : OTAN

externalisation

Opération généralement contractuelle, impliquant un partenariat plus ou moins étroit, par lequel un organisme de la défense décide de confier ou de transférer avec obligation de résultats à une structure externe au département, une fonction, un service ou une activité qu'il assurait antérieurement et qui peut parfois impliquer des transferts d'actifs.

Source : FRA

extradition

Procédure d'entraide répressive internationale par laquelle un Etat accepte de livrer un délinquant qui se trouve sur son territoire à un autre Etat à fins de jugement ou d'exécution de peine.

economy of forces

One of the nine principles of war. Allocate minimum essential combat power to secondary efforts.

Sources: NATO / FRA

exclusive economic zone (EEZ)

Zone located beyond the territorial sea and neighboring to this one, extending up to 200 nautical miles of basic lines, over which the coastal State has rights of investigation, exploitation, conservation and management of the natural resources of waters, maritime capital and their basement.

Note: The EEZ is not the territorial sea, because it escapes the sovereign power of the State. Because of these rights, the EEZ is not the open sea either, although the freedom of navigation can exercise in it so completely.

Source: FRA

expeditionary operation

The projection of military power over extended lines of communications into a distant operational area to accomplish a specific objective.

Source: NATO

outsourcing

Generally speaking, a contractual operation, implying a more or less close partnership, through which a Defense organization decides to hand over or to transfer to an out-of-department structure, a function, service or activity it used to do itself, with the obligation to produce results. This can sometimes imply a transfer of assets.

Source: FRA

extradition

Repressive international co-operation procedures whereby a State accepts to hand a delinquent living on its territory over to another State, in order for this individual to be tried or to serve a sentence.

покарання.

Джерело: ФР

ембарго

Низка примусових заходів економічного характеру, застосованих проти країни, для здійснення на неї тиску, шляхом заборони імпорту, експорту, торгівлі товарами чи частиною товарів або зупинки іноземних комерційних транспортних перевезень даної країни.

Примітка: ембарго блокує також процес експорту, а не тільки імпорту.

Джерело: ФР

ескалація напруженості

Процес поступового переростання міждержавних конфліктних відносин у гостру кризову фазу, з високою ймовірністю виникнення збройного конфлікту чи війни.

Джерело: РОС

етнічний конфлікт

Зіткнення різних етно-політичних інтересів між різноманітними національностями у багатонаціональних країнах, які у деяких випадках приймають форму збройного конфлікту.

Джерело: НАТО

Source : FRA

embargo

Ensemble de mesures coercitives d'ordre économique exercées à l'encontre d'un Etat, afin de faire pression sur celui-ci en lui interdisant l'importation ou l'exportation de toutes ou de certaines marchandises, ou en immobilisant les moyens de transport de commerce étrangers qui lui sont destinés.

Note: l'embargo bloque aussi les exportations et pas seulement les importations.

Source : FRA

escalade des tensions

Intensification progressive des antagonismes interétatiques jusqu'au stade de la crise aiguë, avec forte probabilité de déclenchement d'un conflit armé ou d'une guerre.

Source : RUS

conflit ethnique

Antagonisme opposant des intérêts politico-ethniques entre nationalités diverses dans des Etats multinationaux, et dégénérant parfois en conflit armé.

Source : OTAN

Source: FRA

embargo

All economically coercive measures implemented against a State in order to exercise pressure on it by denying it to import or export all goods or only some categories of goods, or by immobilising foreign commercial (merchant) means of transport bound for it.

Note: embargo blocks also exports and not only imports.

Source: FRA

escalation of tension

The process of gradual transformation of confrontational relations between States into an acute crisis-phase where there is a high probability of armed conflict or war.

Source: RUS

ethnic conflict

A clash of differing ethno-political interests among nationalities in multinational states, taking the form of armed conflict in some cases.

Source: NATO

євроатлантичний підрозділ із надзвичайних ситуацій

Тимчасовий багатонаціональний підрозділ, який складається з цивільних та військових підрозділів, що надаються державами Ради євроатлантичного партнерства та можуть бути розгорнуті на місцях значних природних та техногенних катастроф, на вимогу країни-члена Ради євроатлантичного партнерства.

Джерело: НАТО

Євроатлантичний центр координації дій у разі виникнення катастроф

Центр координації дій країн-членів Ради євроатлантичного співробітництва з питань здійснення допомоги під час катастроф. Центр призначений для виконання завдань під час широкомасштабних катастроф, які відбуваються на території країн-членів ради євроатлантичного партнерства. Працівники центру діють у тісній співпраці з Бюро координації гуманітарних питань ООН.

Джерело: НАТО

єврокорпус

Об'єднання наземних сил, під оперативним командуванням якого знаходяться придані або визначені підрозділи французьких, німецьких, бельгійських, іспанських та люксембурзьких збройних сил. Воно може бути також використано, в рамках НАТО, для участі у спільній обороні союзників, у місцях з підтримки та зміцнення миру або при здійсненні гуманітарних місій. Об'єднання отримує свої директиви від об'єданого комітету начальників штабів армій та політичного керівництва міністерств закордонних справ. *Також* Єврокорпус.

Джерело: ФР

європейська складова безпеки і оборони

Концепція, прийнята Північноатлантичним альянсом,

unité euro-atlantique de réaction en cas de catastrophe

Unité multinationale non permanente, composée d'éléments civils et militaires qui sont proposés par des pays du Conseil de partenariat euro-atlantique, et qui peuvent être déployés sur les lieux d'une catastrophe naturelle ou technologique de grande ampleur à la demande d'un pays du Conseil de partenariat euro-atlantique touché.

Source : OTAN

centre euro-atlantique de coordination des réactions en cas de catastrophe

Centre de coordination entre les pays du Conseil de partenariat euro-atlantique pour l'aide en cas de catastrophe. Le Centre a pour mission d'agir en cas de catastrophe de grande ampleur survenant dans la région du Conseil de partenariat euro-atlantique; il le fait en consultation étroite avec le Bureau de la coordination des affaires humanitaires des Nations Unies.

Source : OTAN

eurocorps

Grande unité terrestre européenne rassemblant sous son contrôle opérationnel des unités françaises, allemandes, belges, espagnoles et luxembourgeoises affectées ou pré-désignées. Il peut être engagé, dans le cadre de l'Alliance atlantique, pour participer à la défense commune des alliés, à des missions de maintien et de rétablissement de la paix ou à des actions humanitaires. Il reçoit ses directives du comité commun composé des chefs d'état-major des armées et des directeurs politiques des ministères des affaires étrangères. *Aussi appelé* Corps Européen.

Source : FRA

identité européenne de sécurité et de défense

Concept qui, au sein de l'Alliance, traduit le désir des Alliés

Euro-Atlantic Disaster Response Unit

A non-standing, multinational unit of civil and military elements volunteered by Euro-Atlantic Partnership Council nations which can be deployed to the scene of a major natural or technological disaster at the request of the stricken Euro-Atlantic Partnership Council nation.

Source: NATO

Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre

A centre for disaster assistance among Euro-Atlantic Partnership Council nations, mandated to respond to major disasters in the Euro-Atlantic Partnership Council region in close consultation with the UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs.

Source: NATO

eurocorps

Major European ground unit gathering, under its operational command, units coming from France, Germany, Belgium, Spain and Luxemburg, either assigned or earmarked. It can be engaged, within the Atlantic Alliance, to participate in the Allies' common defense, in peacekeeping or peace-restoration operations, or in humanitarian actions. It receives directives from the common committee, made up of the Joint Chiefs of Staff and of the political directors of the Foreign Affairs ministers. *See* Eurocorps.

Source: FRA

European Security and Defence Identity

A concept within the Alliance which reflects the desire of the

яка відображає прагнення європейських союзників взяти на себе більш високу відповідальність у галузі безпеки і оборони з метою зміцнення миру і стабільності у Євroatлантичному регіоні, а отже, і безпеки всіх союзників. Вона включає в себе різноманітні механізми і домовленості, які: а- дозволять всім європейським союзникам вносити більш послідовний і ефективний вклад у вирішення завдань та діяльність Північноатлантичного союзу; б- зміцнюватимуть трансатлантичне партнерство; в- допоможуть європейським союзникам у разі необхідності діяти самостійно, виходячи з готовності Північноатлантичного альянсу надати свої сили, засоби та ресурси, на разовій основі та згідно з принципом консенсусу, для проведення операцій під європейським керівництвом.

Джерело: НАТО

Європейський корпус

Створений у травні 1992 року на основі французько-німецької бригади, яка була сформована в 1991 році. Його штаб знаходиться в місті Страсбург. До нього також можуть приєднуватися інші члени Західноєвропейського союзу. До складу корпусу вже увійшли підрозділи Бельгії, Іспанії та Люксембургу. 21 січня 1991 року було досягнуто домовленості про механізми надання Європейського корпусу в розпорядження НАТО під час кризових ситуацій. Відносини між Європейським корпусом і НАТО засновані на двох принципах: особливому характері цієї нової "багатонаціональної європейської оперативнотактичної групи військ", який не підлягає "жодним змінам"; і на адаптації Європейського корпусу до процедур та структур НАТО для того, щоб забезпечити його швидку інтеграцію в Північноатлантичний альянс у випадку бойового застосування. 19 травня 1993 року держави, які беруть участь в корпусі, ухвалили рішення надати його в розпорядження Західноєвропейського союзу. Також див. єврокорпус.

européens d'assumer de plus grandes responsabilités dans le domaine de la sécurité et de la défense, afin de renforcer la paix et la stabilité de la région euro-atlantique et, ainsi, la sécurité de tous les Alliés. Le concept comporte divers mécanismes et dispositions qui : a- permettront à tous les Alliés européens d'apporter une contribution plus cohérente et plus efficace aux missions et activités de l'Alliance; b- renforceront le partenariat transatlantique; c- aideront les Alliés européens à agir eux-mêmes, selon les besoins, l'Alliance étant prête à mettre ses moyens et capacités à disposition, cas par cas, et par consensus, pour des opérations menées sous direction européenne.

Source : OTAN

corps européen

Ayant son quartier général à Strasbourg, le Corps européen fut constitué en mai 1992 sur la base de la Brigade franco-allemande mise sur pied en 1991. Les autres pays membres de l'Union de l'Europe occidentale furent également invités à s'y joindre, ce que firent la Belgique, l'Espagne et le Luxembourg. Un accord fut conclu avec l'OTAN le 21 janvier 1993, réglant les modalités selon lesquelles le Corps européen serait mis à la disposition de l'OTAN en temps de crise. Les relations entre le Corps européen et l'OTAN se fondent sur deux principes : la spécificité de ce nouveau "groupe de forces multinational européen", qui devra rester "tel quel", et l'adaptation du Corps européen aux structures et procédures OTAN, pour permettre son intégration rapide dans l'OTAN en cas d'engagement. Le 19 mai 1993, les pays membres du Corps européen décidèrent de le mettre à la disposition de l'Union de l'Europe occidentale. Aussi appelé Eurocorps.

European Allies to assume greater responsibility in the security and defence field in order to enhance the peace and stability of the Euro-Atlantic area and thus the security of all Allies. It consists of various mechanisms and arrangements that will: a- enable all European Allies to make a more coherent and effective contribution to the missions and activities of the Alliance; b- reinforce the transatlantic partnership; and c- assist the European Allies to act by themselves, as required, through the readiness of the Alliance, on a case-by-case basis and by consensus, to make its assets and capabilities available for European-led operations.

Source: NATO

European Corps

Starting as the French-German Brigade in 1991, the Eurocorps was established in May 1992, with its headquarters in Strasbourg. Other Western European Union member states can also join and Belgium, Luxembourg and Spain have done so. On January 21, 1993 agreement was reached on arrangements to make the European Corps available to NATO in times of crisis. Relations between the European Corps and NATO are based on two principles: the specificity of this new "multinational European task force", which will have to be kept "as such" and on the adaptation of the European Corps to NATO structures and procedures, to allow rapid integration into NATO in the case of engagement. On May 19, 1993, the Corps member states decided to put the Corps at the disposal of the Western European Union. Also called Eurocorps

Джерело: НАТО

євросили

Тимчасові спільні військові структури, що об'єднують Францію, Іспанію, Італію, Португалію, які діють на користь однієї чи декількох з чотирьох країн, а також можуть бути передані під командування міжнародних організацій (ЄС, НАТО). Вони також можуть бути використані на середземноморському театрі воєнних дій для виконання гуманітарних завдань, підтримки миру чи бойових операцій. Вони складаються з двох організацій: ЄВРОСИЛИ та ЄВРОМАРСИЛИ, які знаходяться під командуванням одного міжміністерського комітету вищого рівня.

Джерело: ФР

євросили швидкого реагування

Наземні сили швидкого реагування, які складаються з національних сил швидкого реагування країн-учасниць, до дивізії включно. Вони не мають у своєму розпорядженні приданих частин, але мають постійний штаб, а також здатні діяти на користь НАТО або країн-членів та призначені вести бойові дії у кризових ситуаціях, таких як перекидання сил, допомога цивільному населенню, евакуація біженців, операцій з посередництва, контролювання району.

Джерело: ФР

Source : OTAN

euroforces

Structures militaires communes non permanentes rassemblant la France, l'Espagne, l'Italie et le Portugal, elles peuvent servir au profit direct de l'une ou plusieurs des quatre nations ou être mises sous le commandement d'organisations internationales (UE, OTAN). Elles peuvent être employées sur le théâtre méditerranéen pour des missions humanitaires, de maintien de la paix ou de combat. Elles comprennent deux organisations : l'EUROFOR et l'EUROMARFOR, dirigées par un même comité interministériel de haut niveau.

Source : FRA

euroforce opérationnelle rapide

Force terrestre de réaction rapide pour laquelle les États contributeurs mettent à disposition les capacités de leurs unités d'intervention nationales jusqu'au niveau d'une division. Elle ne possède pas de forces affectées mais dispose d'un état-major permanent. En mesure d'agir au profit de l'OTAN ou des États membres, elle est destinée à mener essentiellement des actions de crise, telles que projection de force, assistance aux populations, évacuation de ressortissants, interposition, contrôle de zone.

Source : FRA

Source: NATO

euroforces

Non-permanent combined military structures from France, Spain, Italy, and Portugal. They can be engaged directly for one or more of the four nations, or put under the command of international organizations (EU, NATO). They can be engaged in the Mediterranean theater for humanitarian, peace keeping or combat missions. They include two organizations: the EUROFOR and the EUROMARFOR, directed by the same high level interdepartmental committee.

Source: FRA

EUROFOR

Land rapid reaction force for which contributing States place at disposal the capabilities of their national intervention units up to division level. It has no assigned forces, but it has a permanent staff. Able to act for the benefit of NATO or the member States, its aim is essentially to conduct crisis actions, such as force projection, aid to populations, NEO, interpositioning and area control

Source: FRA

Женевський протокол 1925 року

Підписаний 131 державою, він забороняє використання під час війни газу та рідини задушливої або токсичної дії, а також будь-якої біологічної зброї.

Джерело: ФР

жертви війни

Людські втрати в збройних силах і серед цивільного населення воюючих держав, включаючи людей, які цілком чи частково втратили працездатність внаслідок поранення чи захворювання, пов'язаного з війною. До жертв війни відносяться також особи, які залишилися під час війни без житла та інших умов існування.

Джерело: РОС

життєвоважливі інтереси

Інтереси щодо забезпечення цілісності національної території та прилеглих районів, вільного здійснення державного суверенітету або захисту населення.

Джерело: ФР

protocole de Genève de 1925

Signé par 131 nations, il interdit l'usage, en temps de guerre, de gaz et liquide asphyxiants ou toxiques ainsi que toute méthode de guerre biologique.

Source : FRA

victimes de guerre

Pertes humaines au sein des forces armées ou de la population civile d'Etats en guerre, incluant les personnes devenues invalides, avec incapacité totale ou partielle, à la suite de blessures ou de maladies liées à la guerre. Les personnes ayant perdu leur logement ou d'autres biens de première nécessité pendant la guerre sont aussi considérées comme victimes de guerre.

Source : RUS

intérêts vitaux

Intérêts participant de l'intégrité du territoire national et de ses approches, du libre exercice de la souveraineté nationale, ou de la protection de la population.

Source : FRA

Geneva Protocol 1925

Signed by 131 nations, it bans, in war time, the use of suffocating or toxic gas or liquid, as well as all methods of biological warfare.

Source: FRA

war victim

Casualties in the armed forces and among the population of warring states, including those who have been totally or partially disabled by war-related wounds or illness. Those who have lost their homes or other essentials of normal life during a war are also considered as war victims.

Source: RUS

vital interests

Interests which participate in the integrity of the national territory and neighboring areas, in the free exercising of national sovereignty, or in the protection of the population.

Source: FRA

завдання сумісності

Завдання з планування, погоджені між Північноатлантичним союзом та кожною державою-партнером, що беруть участь у процесі планування й аналізу за програмою „Партнерство заради миру” під час виконання циклів цієї програми у період з 1995 по 1999 роки. Метою є вдосконалення оперативної сумісності військ (сил) держав-партнерів з військами (силами) союзників для проведення операцій в рамках програми „Партнерство заради миру” під егідою НАТО. Починаючи з 2000 року задачі оперативної сумісності були замінені на „цілі партнерства”.

Джерело: НАТО

загальна війна

Конфлікт між великими державами, в якому задіяні життєвоважливі інтереси, на карту може бути поставлено питання виживання.

Джерело: ФР

загальна мобілізація

Сукупність заходів, які дозволяють застосовувати з метою оборони всю повноту законів і розпоряджень стосовно використання людських і інших ресурсів так само, як і створення засобів передбачених сил.

Джерело: ФР

загальна стратегія

Мистецтво поєднувати засоби у різноманітних сферах (військовій, економічній, дипломатичній тощо), в яких політичні органи влади можуть досягнути поставлених цілей.

Джерело: ФР

загальновійськовий

Поняття, що відображає участь частин і підрозділів декількох видів збройних сил у різних видах військової діяльності.

objectifs d'interopérabilité

Objectifs de planification agréés entre l'Alliance et chaque pays partenaire participant au Processus de planification et d'examen du Partenariat pour la paix, au cours des cycles de ce processus qui se sont déroulés de 1995 à 1999. Le but était d'améliorer l'interopérabilité des forces des Partenaires à celles des Alliés pour les opérations du Partenariat pour la paix dirigées par l'OTAN. En 2000, les objectifs d'interopérabilité ont été remplacés par les objectifs du Partenariat.

Source : OTAN

guerre générale

Conflit entre des puissances majeures dans lequel leurs intérêts essentiels et peut-être leur survie même, sont en jeu.

Source : FRA

mobilisation générale

Ensemble des mesures permettant d'appliquer en vue de la défense la totalité des dispositions législatives et réglementaires relatives à l'emploi des personnes et des ressources, ainsi que de réaliser la mise sur pied des moyens et des forces prévus.

Source : FRA

stratégie totale

Art de combiner les moyens dans les différents domaines (militaire, économique, diplomatique, etc.) où peut agir le pouvoir politique pour atteindre les buts qu'il s'est fixé. Voir stratégie générale.

Source : FRA

interarmées

Qualificatif employé pour décrire des activités, opérations et organisations, auxquelles participent des éléments d'au

interoperability objectives

Planning targets agreed between the Alliance and individual Partner nations participating in the Partnership for Peace Planning and Review Process during the Partnership for Peace Planning and Review Process cycles of 1995 to 1999. They aim to improve the interoperability of Partner forces with those of Allies for NATO-led Partnership for Peace operations. In 2000 interoperability objectives were replaced by partnership goals.

Source: NATO

general war

A conflict between major powers in which there large and vital interests, perhaps even survival are at stake.

Source: FRA

general mobilization

All measures which allow for the needs of the defense the implementation of all laws and regulations concerning the employment of personnel and resources, as well as the upgrade of the operational readiness of the planned forces and assets.

Source: FRA

total strategy

The art of combining assets in the various domains (military, economic, diplomatic,...) in which the political authority can reach the determined goals. See overall strategy.

Source: FRA

joint

Adjective used to describe activities, operations and organisations in which elements of at least two services participate.

Також використовується для позначення військових формувань.

Джерело: НАТО/ФР

загальновійськовий орган

Орган, завданням якого є надання допомоги різним видам збройних сил, управлінь чи служб забезпечення, особовий склад якого є представником, якнайменш, двох видів збройних сил, управлінь, служб забезпечення, який не входить в організаційну-штатну структуру певного виду збройних сил чи служби забезпечення.

Джерело: ФР

загроза

У галузі внутрішньої безпеки – правопорушення, яке полягає у залякуванні або тиску, метою якого є посягання на людей або майно.

Джерело: ФР

загроза

У військовій галузі цей термін позначає небезпеку, визначену за своїм походженням, суттю, інтенсивністю і яка становить заздалегідь сплановану загрозу стану безпеки і відрізняється від ризику, який є непередбачуваним і невизначеним за своїм походженням, інтенсивністю і наслідками.

Джерело: ООН

загроза державі

Стан безпосередньої загрози державі, її суверенітету, територіальній цілісності, або її демократичним принципам. Цей стан оголошується парламентом за пропозицією уряду.

Джерело: ЧЕХ

загрози національній безпеці

Наявні та потенційно можливі явища і чинники, що створюють небезпеку життєвоважливим національним інтересам України.

Джерело: УКР

moins deux armées.

Sources : OTAN / FRA

organisme interarmées

Organisme dont la mission principale s'exerce au profit de plusieurs armées, directions ou services de soutien, et dont le personnel provient au moins de deux armées, directions ou services de soutien, et qui n'est pas rattaché organiquement à une armée ou à un service de soutien.

Source : FRA

menace

Dans le domaine de la sécurité intérieure, infraction qui consiste à exercer une intimidation ou une pression ayant pour objet une atteinte aux personnes ou aux biens.

Source : FRA

menace

Dans le domaine militaire, le terme renvoie à un danger précis dans son origine, définissable dans son objet, dans son intensité et dans sa finalité et évoque une atteinte intentionnelle à la sécurité, à la différence de "risque" qui est indéfini dans son origine, son intensité et ses effets.

Source : ONU

menace à l'encontre de l'Etat

Etat de menace immédiate de la souveraineté de l'Etat, de son intégrité territoriale ou de ses fondements démocratiques. Le parlement le proclame sur proposition du gouvernement.

Source : CZE

menace contre la sécurité nationale

Phénomènes et facteurs probables menaçant les intérêts vitaux de l'Ukraine.

Source : UKR

Also called "multiservice".

Sources: NATO / FRA

joint agency

Agency whose main mission is performed in support of many services, directorates or support departments, whose personnel comes from at least two services, directorates, or support departments and which is not organically attached to a service or support department.

Source: FRA

threat

In terms of domestic security, infraction consisting in exercising intimidation or pressure against individuals or properties.

Source: FRA

threat

In the military domain, this term refers to a danger which is precise in its origin, has a well-defined objective, intensity and end and evokes a deliberate infringement on the security, unlike "risk" which is indefinite in its origin, its intensity and its effects.

Source: UN

threat to the State

State of immediate threat on the sovereign power of the State, its territorial integrity or its democratic foundations. The parliament proclaims it on proposition of the government.

Source: CZE

threats to national security

Existing and potentially possible phenomena and factors that threaten the vital interests of Ukraine.

Source : UKR

задум

Поняття або визначення ідеї, що виражає спосіб, в який може бути досягнута та чи інша мета незалежно від сфери, і яка може бути втілена за допомогою тієї чи іншої встановленої процедури. В задумі визначається роль, очікувані можливості та організація збройних сил при зіткненні з ризиком або загрозою.

Джерело: ФР

заколот

Діяння, що полягає у вчиненні сильної протидії особі, яка є носієм державної влади, яка діє в рамках виконання своїх повноважень в тому, що стосується дотримання законів, наказів державного органу, судових доручень і постанов.

Джерело: ФР

закони військового часу

Особливий правовий режим, який тимчасово вводиться вищою державною владою у відповідності з національним законодавством у країні в цілому або в окремих її частинах у випадку безпосередньої загрози війни, збройного конфлікту або у зв'язку з їх початком. Припускається обмеження прав та свобод громадян, покладення на них додаткових зобов'язань. В окремих випадках може вводиться при стихійних лихах та в інших особливих ситуаціях.

Джерело: РОС

закрите море

Море, оточене двома і більше державами і яке складається повністю чи головним чином з територіальних морів і ексклюзивних економічних зон двох чи більше прибережних держав.

Джерело: ООН

закриття кордонів

Захід цивільної оборони, спрямований на перекриття руху, закриття наземних, морських і повітряних засобів комунікації, а також зупинення повітряного руху на території

concept

Notion ou énoncé d'une idée, exprimant la manière dont un objectif pourrait être atteint, quel que soit le domaine concerné, et pouvant conduire à une procédure acceptée. Le concept traite du rôle, des aptitudes attendues et de l'organisation des forces armées, face aux risques ou menaces du moment.

Source : FRA

rebellion

Action qui consiste à opposer une résistance violente à une personne dépositaire de l'autorité publique agissant dans l'exercice des ses fonctions, pour l'exécution des lois, des ordres de l'autorité publique, des décisions et mandats de justice.

Source : FRA

loi martiale

Régime juridique particulier, proclamé temporairement par les plus hautes autorités de l'Etat, conformément à la législation nationale, dans tout ou partie du pays, face à une menace directe de guerre ou de conflit, ou lors de leur déclenchement. Ce régime implique une restriction des libertés et des droits civils et impose une série d'obligations à la population. Dans certains cas, la loi martiale peut être instaurée lors de catastrophes naturelles et dans d'autres situations d'urgence.

Source : RUS

mer fermée

Mer entourée par plusieurs Etats et constituée entièrement par les mers territoriales et les zones économiques exclusives de plusieurs Etats (côtières).

Source : ONU

fermeture des frontières

Mesure de défense civile visant à interdire la circulation et les communications de toute nature à travers les frontières terrestres, maritimes et aériennes ainsi que la circulation aérienne au-dessus du

concept

A notion or statement of an idea, expressing how something might be done or accomplished, that may lead to an accepted procedure. The concept deals with the role, the expected capabilities and the organisation of the armed forces, when faced with the current risks or threats.

Source: FRA

rebellion

Action consisting in opposing violent resistance to someone entrusted with public authority and acting within the scope of his/her functions, for the enforcement of the laws, the public authority orders as well as legal decisions and mandates.

Source: FRA

martial law

Special temporary legal provisions enacted in a country or particular parts of that country by the highest authorities of the state in accordance with national legislation in the event of an immediate threat of war, armed conflict or the outbreak thereof. Such provisions result in restrictions on the rights and freedoms of citizens and the imposition of additional duties upon them. In certain cases, martial law may be introduced in the event of natural disasters or other exceptional circumstances.

Source: RUS

enclosed sea

A sea surrounded by two or more States and consisting entirely of the territorial seas and exclusive economic zones of two or more coastal States.

Source: UN

border closedown

Civil defense measure whose purpose is to stop traffic and communications of all sorts through the land, sea, and air borders as well as the air traffic over the national territory. This

країни. Він є вирішальним у системі посилення прикордонного контролю.

Джерело: ФР

запобігання конфліктів

Своєчасне розпізнавання і усунення можливих причин виникнення конфлікту, що припускає застосування сукупності політичних, дипломатичних, військових та інших мійр на ранніх фазах його розвитку. Така дія може складатися з інспекції, попередження, перевірок, консультацій, контрольних заходів, посередництва чи превентивного розгортання.

Джерело: ФР

запобігання конфліктів

Операції з підтримки миру з застосуванням додаткових дипломатичних, цивільних, а за необхідності військових засобів. Метою заходів є виявлення та ідентифікація причин конфліктів, вживання у необхідний час заходів для попередження виникнення, ескалації або відновлення ворожих дій.

Джерело: НАТО

заселена територія

Зосередження споруд, установ та населення, таких як села, селища та міста.

Джерело: ФР

затримання особи

Наказ особі, яка перебуває у громадському місці, зупинитися та надати особисті документи для перевірки.

Джерело: ФР

захист

Сукупність заходів, постійно спрямованих на запобігання та придушення шантажу, посягань або обмеженої агресії проти території або населення, особливо у випадку ризику, що є наслідком міжнародної кризи, в яку прямим чи непрямим чином була втягнута Франція.

territoire national. Cette mesure est le dernier stade de la série des mesures de contrôle renforcé des frontières.

Source : FRA

prévention des conflits

Action conjointe, de nature politique, diplomatique, militaire ou autre, menée par des organisations internationales en vue d'éviter que des désaccords ou des différends ne dégèrent en conflit armé. Cette action peut comporter des inspections sur le terrain, des avertissements, des vérifications, des consultations, un contrôle, une médiation ou un déploiement préventif.

Source : FRA

prévention des conflits

Opération de soutien de la paix qui recourt à des moyens complémentaires diplomatiques, civils et, au besoin, militaires, dont le but est de surveiller et d'identifier les causes de conflits, et de prendre des mesures en temps utile pour empêcher l'apparition, l'escalade ou la reprise des hostilités.

Source: OTAN

zone urbanisée

Concentration de structures, installations et de populations comme des villages, des villes et des agglomérations.

Source : FRA

interpellation

Fait d'ordonner à une personne se trouvant sur la voie publique, de s'arrêter et de se soumettre à un contrôle d'identité.

Source : FRA

protection

Ensemble des mesures visant, en permanence, à prévenir ou à réprimer l'exercice d'un chantage, de représailles ou d'agressions limitées contre le territoire ou les populations, notamment en cas de risque résultant de crises internationales dans lesquelles la France serait directement ou indirectement impliquée.

measure is the last step of the reinforced border control measures.

Source: FRA

conflict prevention

A common political, diplomatic, military or other action conducted by international organisations to avoid disputes to escalate up to armed conflict. Such an action may include field inspections, warnings, verifications, consultations, monitoring activities, mediation or pre-emptive deployment.

Source: FRA

conflict prevention

A peace support operation employing complementary diplomatic, civil, and - when necessary - military means, to monitor and identify the causes of conflict, and take timely action to prevent the occurrence, escalation, or resumption of hostilities.

Source: NATO

built-up area

A concentration of structures, facilities, and population, such as villages, cities and towns.

Source: FRA

interpellation

Action of ordering someone who is on the highway, to stop and to submit to a control of his/her identity.

Source: FRA

protection

All permanent measures aiming at preventing or opposing blackmail, retaliation or limited aggression against the national territory or population, specifically when a risk arises from international crisis situations in which France could be directly or indirectly involved.

Джерело: ФР

захист

Комплекс оборонних заходів, як цивільного, економічного, так і військового, які необхідно вживати на національній території, щоб гарантувати безпеку країни від ризиків і загроз будь-якого характеру. Захист стосується: а- захисту особи, як громадянина, що означає дотримання основного права особи і приватного майна, вільного користування громадянськими свободами; б- захисту держави у значенні забезпечення свободи її діяльності, функціонування основних установ щодо охорони населення, підтримання зв'язку між ЗС і народом; в- захисту простору, щоб гарантувати непорушність національної території і Європейський простір безпеки, безпеку морських, повітряних і суходільних підступів, вільне користування комунікаційними шляхами, охорона навколишнього середовища.

Джерело: ФР

захист населення в надзвичайних ситуаціях

Сукупність скоординованих у часі, ресурсах та місті проведення заходів, спрямованих на запобігання чи граничне зниження втрат населення й загроз його життю та здоров'ю від впливу надзвичайної ситуації і вражаючих факторів.

Джерело: РОС

захист сил

Сукупність заходів та засобів, спрямованих на мінімізацію вразливості особового складу, місць його розміщення та операцій від будь-якої загрози та за будь-яких обставин, щоб захистити свободу дій та оперативну ефективність сил.

Джерело: НАТО

Західноєвропейський союз (ЗЄС)

Сформований в Парижі 23 жовтня 1954 року після

Source : FRA

protection

Ensemble des mesures de défense, tant civile, économique que militaire, à prendre sur le territoire national afin d'assurer la sécurité du pays contre les risques et les menaces de toutes natures. La protection porte sur : a- la protection de l'individu citoyen entendue comme la préservation du droit fondamental à l'intégrité de la personne et des biens privés, du libre exercice et des libertés publiques ; b- la protection de l'état nation, au sens de la préservation de la liberté et la continuité de son action, du fonctionnement des organismes essentiels à la sauvegarde de la population, du lien armées-nation ; c- la protection de l'espace en vue de garantir l'intégrité du territoire national et un espace de sécurité européen, la sécurité des approches terrestres, aériennes ou maritimes, la libre disposition des voies de communication, la sauvegarde de l'environnement.

Source : FRA

protection de la population en situation d'urgence

Ensemble de mesures coordonnées (temps, ressources et lieu) qui visent à prévenir ou à réduire le plus possible les pertes au sein de la population, et à limiter les risques qui pèsent sur la sécurité et la santé de celle-ci en raison des conséquences d'une situation d'urgence et de facteurs défavorables.

Source : RUS

protection des forces

Ensemble des mesures et moyens destinés à minimiser la vulnérabilité du personnel, des installations et des opérations par rapport à toute menace et en toutes circonstances, afin de préserver la liberté d'action et l'efficacité opérationnelle de la force.

Source : OTAN

Union de l'Europe Occidentale (UEO)

Instituée par les Accords de Paris du 23 octobre 1954 modifiant le

Source: FRA

protection

All defence measures, whether civilian, economic or military, to be taken on the national territory in order to ensure the security of the country against all types of threats and risks. Protection covers: a – the protection of the individual citizens, that is to say, the preservation of the fundamental right to the integrity of the individual and of private property, as well as to the free exercising of civil liberties; b – the protection of the Nation-State, that is to say the preservation of its liberty as well as its action, of the functioning of its essential protection organisations, and the protection of the link between the armed forces and the Nation; c – the protection of the space, in order to ensure the integrity of the national territory as well as a European security environment, the safety of the land, air or maritime approaches, the free availability of communication routes as well as the protection of the natural environment.

Source: FRA

civil protection in emergency situations

All measures, coordinated in time, resources and space, aimed at preventing or minimizing civilian casualties and reducing risks to health and safety arising from the effects of the emergency and adverse factors.

Source: RUS

force protection

All measures and means to minimize the vulnerability of personnel, facilities, equipment and operations to any threat and in all situations, to preserve freedom of action and the operational effectiveness of the force.

Source: NATO

Western European Union (WEU)

Established by the Agreements of Paris of October 23, 1954

реформування Брюссельського договору. ЗЄС – це міжнародна організація до складу якої входить 10 європейських країн та 14 асоційованих членів. Вона виступає в ролі складової частини оборони Європейського союзу та головним європейським стрижнем Північноатлантичного блоку. Вона бере участь у операції попередження криз та підтримки миру у співробітництві з Організацією безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) та Радою Безпеки ООН. Вона має міждержавну структуру, яка складається з ради міністрів, постійної ради, головного секретаріату, інституту вивчення проблем безпеки, центру обробки супутникових зображень та відділу планування, так як і парламентською асамблеєю. В її розпорядженні знаходяться європейський корпус, багатонаціональна дивізія центру, франко-британська повітряна група, євросили та англо-голандські амфібійні сили.

Джерело: ФР

заходи довіри

Колективні та однобічні дії держав у військовій галузі, які здійснюються з метою зниження напруження і військового протистояння, а також запобігання виникненню збройних конфліктів внаслідок неправильної оцінки військової діяльності один одного.

Джерело: РОС

заходи з підтримки військ

„Заходи з підтримки військ” – це військово-цивільні заходи, спрямовані на полегшення виконання оперативних завдань перед, під час або після застосування військ. До їх завдань входить:

- а- налагодження відносини з місцевими цивільними властями і адміністрацією;
- б- збір інформації щодо наявних місцевих ресурсів та їх використання;
- в- здійснення юридичних консультацій у межах структури військ;
- г- налагодження місцевого оперативного зв'язку;
- д- координація заходів щодо військовополонених.

Traité de Bruxelles, l'Union de l'Europe Occidentale est une organisation internationale regroupant 10 Etats européens et 14 Etats associés. Composante de défense de l'Union européenne et pilier européen de l'Alliance atlantique, elle soutient les efforts de prévention des conflits et de maintien de la paix en collaboration avec l'Organisation pour la sécurité et la coopération en Europe (OSCE) et le conseil de sécurité des Nations-Unies. Elle dispose d'une structure intergouvernementale comprenant le conseil des ministres, le conseil permanent, le secrétariat général, l'institut d'études de sécurité, le centre d'interprétation d'images satellitaires et la cellule de planification, ainsi que d'une assemblée parlementaire. Le corps européen, la division multinationale centre, le groupe aérien franco-britannique, les euroforces et la force amphibie anglo-néerlandaise sont susceptibles d'être mises à sa disposition.

Source : FRA

mesures de confiance

Mesures collectives ou unilatérales prises au niveau militaire par les Etats pour réduire le degré de tension et de confrontation, ainsi que pour prévenir les conflits armés qui pourraient découler d'une appréciation erronée des activités militaires des uns et des autres.

Source : RUS

actions au profit des forces

On entend par "actions au profit des forces", les actions de nature civilo-militaire visant à faciliter l'exécution des missions opérationnelles avant, pendant et après l'engagement. Elles concernent les domaines suivants :

- a- relations avec les autorités civiles et l'administration en place ;
- b- connaissance et utilisation des ressources locales existantes ;
- c- conseil juridique à la suite des forces ;
- d- communication opérationnelle locale ;
- e- coordination des mesures relatives aux prisonniers de guerre.

modifying the Treaty of Brussels, the Union of the Western Europe is an international organization regrouping 10 European States and 14 associated States. Constituent of defence of the European Union and European pillar of the Atlantic Alliance, it supports the efforts of prevention of conflicts and preservation of the peace in association with the Organization for the security and the cooperation in Europe (OSCE) and the Security Council of the United Nations. It has an intergovernmental structure including the cabinet, the permanent council, the post of Secretary-General, the institute of studies of security, the interpretation center of satellite images and the cell of economic planning, as well as of a parliamentary gathering. The European body, division multinational centre, group French - British aerial, euroforces and force amphibian English - Dutch are susceptible to be put in its disposal.

Source: FRA

confidence-building measures

Collective or unilateral action in the military field by States to reduce tension and military confrontation, and also to prevent armed conflicts resulting from an incorrect assessment of each other's military activities.

Source: RUS

actions in support of the forces

"Actions in support of the forces" means civil-military type of actions aimed at facilitating the achievement of operational missions prior to, during or after the commitment. They deal with the following:

- a- relations with the civilian authorities and the administration in place;
- b- knowledge and use of existing local resources;
- c- legal advice within the framework of the forces;
- d- local operational communication;
- e- coordination of the measures relating to the POWs.

Джерело: ФР

заходи зміцнення довіри і безпеки

Положення щодо обміну інформацією, пов'язаною із збройними силами і військовою діяльністю країн-учасниць та її перевірки, а також визначені механізми розвитку співробітництва між країнами-учасницями з військових питань з метою зміцнення взаємної довіри і зняття побоювань у зв'язку з військовою діяльністю за допомогою відкритості і транспарентності. Заходи для зміцнення довіри і безпеки включають у себе: а- щорічний обмін військовою інформацією; б- заходи для зниження ризику, такі як механізми консультації і співробітництва, пов'язані з незвичайною військовою діяльністю; в- положення про військові контракти і співробітництво; г- завчасне повідомлення про визначені види військової діяльності; д- спостереження за визначеними видами військової діяльності; е- обмін щорічними календарними списками видів військової діяльності; ж- обмежувальні положення про військову діяльність; з- заходи дотримання і перевірки угод; і- мережа прямого зв'язку між різними столицями; к- щорічні зустрічі для оцінки реалізації угод; л- міжнародний обмін військовою інформацією; м- при стабілізації кризових ситуаціях; н- принципи, що регулюють передачу зброї.

Джерело: НАТО

заходи охорони громадського правопорядку

Заходи, вжиті компетентними органами, які відповідають за підтримку громадського правопорядку. Крім особливих випадків, як наприклад, під час осади, коли частина або повністю ці повноваження переходять до військових, це питання залишається в компетенції цивільних органів.

Джерело: ФР

збройна агресія

Агресія, здійснена збройними

Source : FRA

mesures de confiance et de sécurité

Dispositions concernant l'échange et la vérification d'informations sur les forces armées et sur les activités militaires des Etats participants, de même que certains mécanismes visant à promouvoir la coopération entre les Etats participants dans le domaine militaire, le but étant de favoriser la confiance mutuelle et de dissiper les inquiétudes concernant les activités militaires en encourageant l'ouverture et la transparence. Les mesures de confiance et de sécurité comprennent, entre autres, les éléments suivants: a- échange annuel d'informations militaires ; b- mesures de réduction des risques, avec, par exemple, un mécanisme de consultation et de coopération concernant des activités militaires inhabituelles ; c- dispositions relatives à des contacts et à la coopération militaires ; d- notification préalable de certaines activités militaires ; e- observation de certaines activités militaires ; f- échange de calendriers annuels d'activités militaires ; g- dispositions contraignantes applicables aux activités militaires ; h- mesures en matière de conformité et de vérification ; i-réseau de communications directes entre les diverses capitales ; j- réunions annuelles d'évaluation de l'application des mesures ; k- échange global d'informations militaires ; l- mesures de stabilisation pour les situations de crise localisées ; m- principes régissant les transferts d'armes.

Source : OTAN

mesures d'ordre public

Mesures de défense civile, prises par les autorités responsables du maintien de l'ordre public. Sauf cas particulier de l'état de siège ou du transfert total ou partiel de cette responsabilité à l'autorité militaire, ces mesures relèvent des autorités civiles.

Source : FRA

agression armée

Aggression caractérisée perpétrée

Source: FRA

confidence and security-building measures

Provisions for the exchange and verification of information regarding the participating states' armed forces and military activities, as well as certain mechanisms promoting cooperation among participating states with regard to military matters in order to promote mutual trust and dispel concern about military activities by encouraging openness and transparency. Confidence and security-building measures include, inter alia: a- an annual exchange of military information; b- risk-reduction measures such as mechanisms for consultation and cooperation with regard to unusual military activities; c- provisions regarding military contacts and cooperation; d- prior notification of certain military activities; e- observation of certain military activities; f- exchange of annual calendars of military activities; g- constraining provisions on military activities; h- compliance and verification measures; i- a network of direct communications between the various capitals; j- annual implementation assessment meetings; k- a global exchange of military information; l- stabilizing measures for localized crisis situations; and m- principles governing arms transfers.

Source: NATO

public order operations

Civil defense measures, taken by the authorities responsible for public order. With the exception of the specific cases of state of siege or of the entire or partial transfer of this responsibility to the military authority, these operations are placed under the responsibility of civilian authorities.

Source: FRA

armed aggression

A characterised aggression

силами або воєнізованими групуваннями проти суверенітету, територіальної цілісності або інтересів Держави, яка не підпадає під правове визначення оборони.

Джерело: ООН

збройна агресія

Застосування іншою державою або групою держав збройної сили проти України.

Джерело: УКР

збройне вторгнення

Вступ збройних сил однієї чи декількох держав по сухопутній частині, повітря чи з моря на територію іншої держави без згоди її уряду. Такі дії є актом агресії і зазвичай здійснюються раптово.

Джерело: РОС

збройне угруповання

Організована нелегальна озброєна група, яка об'єднується для переслідування певних кримінальних цілей, наприклад, боротьба проти існуючої системи, організація та виконання терористичних актів, здійснення нападів на установи, підприємства чи окремих осіб, проведення актів саботажу та провокацій.

Джерело: ФР

збройний інцидент

Короткочасне збройне зіткнення обмеженого масштабу; випадкова або навмисно організована військова акція або провокація.

Джерело: РОС

збройний конфлікт

Спосіб врегулювання суперечок між державами, між коаліціями держав або в межах однієї держави шляхом обмеженого застосування військової сили. Також військовий конфлікт.

Джерело: ФР

збройний конфлікт (конфлікт низької інтенсивності)

Обмежене збройне зіткнення

par des forces armées ou des groupes paramilitaires contre la souveraineté, l'intégrité territoriale ou les intérêts d'un Etat et non justifiée par la légitime défense.

Sources : ONU

agression armée

Aggression perpétrée par un État ou un groupe d'États contre l'Ukraine.

Source : UKR

invasion militaire

Pénétration par voie terrestre, aérienne ou maritime des forces armées d'un ou de plusieurs Etats sur le territoire d'un autre Etat sans l'accord du gouvernement de ce dernier. Il s'agit d'un acte d'agression, en général exécuté par surprise.

Source : RUS

bande armée

Groupe illégal d'individus armés, organisé à des fins criminelles telles que la lutte contre le pouvoir en place, la préparation et l'exécution d'attentats terroristes, des attaques visant des services publics, des entreprises ou des personnes physiques, ou encore des actes de sabotage et de provocation.

Source : FRA

incident armé

Affrontement armé de courte durée, d'ampleur limitée, qui peut être soit un fait inattendu ou fortuit, soit un incident ou une provocation organisés intentionnellement.

Source : RUS

conflit armé

Mode de règlement des différends entre Etats ou coalitions d'Etats ou au sein d'un Etat, qui comporte un usage limité de la force militaire. Aussi appelé conflit militaire.

Source : FRA

conflit armé (conflit de basse intensité)

Affrontement armé limité (conflit

perpetrated by armed forces or paramilitary groups against the sovereignty, the territory or the interests of a State, and not justified by self defence.

Source: UN

armed aggression

Use of armed force against Ukraine by a state or group of states.

Source : UKR

military invasion

An incursion by the armed forces of one or more states by land, sea or air into the territory of another State without the agreement of its government. It is an act of aggression, usually without warning.

Source: RUS

armed gang

An organized illegal armed group, united in pursuit of specific criminal ends, e.g. fighting the existing system, organizing and carrying out acts of terrorism, attacking institutions, enterprises or individuals, acts of sabotage and provocation.

Source: FRA

incident involving the use of arms

A short-term armed encounter on a limited scale; an unexpected, fortuitous or deliberately organized incident or provocation.

Source: RUS

armed conflict

A way of settling disputes between States or coalitions of States, or within a State, with limited use of military force. Also called military conflict.

Source: FRA

Armed conflict (low intensity conflict)

Limited armed clash between two

(прикордонний конфлікт, збройний інцидент, збройна акція) між двома державами, являє собою сукупність воєнних (бойових) дій і не переходить у війну (відсутність правового акта про оголошення стану війни).

Джерело: УКР

збройні сили

1. (Франція) Три штатні види ЗС: СВ, ВМС і ВПС та жандармерії, до них входять всі елементи, призначені для безпосереднього виконання оперативних задач.

2. Військові формування держави чи кількох держав.

Джерело: ФР

Збройні Сили України

Військове формування, на яке відповідно до Конституції України покладаються оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності та незалежності.

Джерело: УКР

зброя з підвищеним рівнем надлишкової радіації

Ядерна зброя, до складу якої входять додаткові елементи або додаткові ізотопи, які поглинають нейтрони під час вибуху та утворюють частки надлишкової радіації, рівень якої є вищим за звичайний.

Джерело: ФР

зброя із пониженим рівнем надлишкової радіації

Ядерна зброя, призначена для створення найнижчого рівня радіації унаслідок радіоактивних викидів або активізації місця вибуху.

Джерело: ФР

зброя масового знищення

Зброя, яка не вимагає залучення великої кількості військ та ресурсів, але може завдати великих втрат та масових руйнувань, а також може спричинити незворотні зміни у навколишньому середовищі. Основні характеристики, за

frontalier, incident armé, action armée) entre deux pays se traduisant par un ensemble d'actions (de combat) militaires ne se transformant pas en guerre (à défaut d'acte juridique de déclaration de guerre).

Source : UKR

forces armées

1. (France) Composantes organiques des armées (armée de terre, marine, armée de l'air) et de la gendarmerie qui regroupent tous les éléments ayant vocation à exécuter directement des missions opérationnelles.

2. Forces militaires d'un Etat ou d'un groupe d'Etats.

Source : FRA

Forces Armées de l'Ukraine

Formations militaires ayant pour vocation (conformément à la Constitution de l'Ukraine) la défense de l'Ukraine, la protection de sa souveraineté, l'intégrité de son territoire et son indépendance.

Source : UKR

arme à rayonnement résiduel renforcé

Arme nucléaire dans la composition de laquelle entrent des éléments ou des isotopes supplémentaires, qui capturent les neutrons au moment de l'explosion et donnent des résidus radioactifs plus important que la normale.

Source : FRA

arme à radioactivité résiduelle réduite

Arme nucléaire conçue pour produire la plus faible radioactivité possible par retombée ou activation de l'endroit de l'explosion.

Source : FRA

arme de destruction massive

Type d'arme capable, par la mise en œuvre limitée de forces et de moyens, d'infliger des pertes et des destructions massives allant jusqu'à modifier de façon irréversible l'environnement. Les principales caractéristiques d'une arme de destruction massive sont

States (frontier conflict, armed incident, armed action) constituting totality of military (combat) actions and characterized by non-development into war (absence of a legal act on declaration of war state).

Source: UKR

armed forces

1. (France) The functional components of the military forces (the Three Services: Army, Navy and Air Force) and the Gendarmerie, including all elements designed to directly carry out operational missions.

2. The military forces of a State or a group of States.

Source: FRA

Armed Forces of Ukraine

Military formation which, in accordance with the Constitution, has the mission defence of Ukraine, protection of its sovereignty, territorial integrity and independence.

Source : UKR

weapon with reinforced remaining radioactivity

Nuclear weapon whose composition includes additional elements or isotopes that capture the neutrons when the explosion occurs and produce radioactive debris whose quantity is more important than normal.

Source :FRA

weapon with reduced remaining radioactivity

Nuclear weapon designed to produce the lowest radioactivity possible through fallouts or activation of the explosion location.

Source : FRA

weapon of mass destruction

Weapons which require limited use of troops and resources, but which are nevertheless capable of causing huge losses and destruction, extending to irreversible environmental damage. The principal distinguishing features of weapons of mass destruction are

якими можна розпізнати ЗМЗ: велика руйнівна здатність, велика кількість довготривалих руйнувань, що розповсюджуються поза територією розташування цілі, фізіологічні травми, тяжкі генетичні та екологічні наслідки, важкість забезпечення захисту підрозділів та населення, неможливість швидкого усунення наслідків дії даного типу зброї.

Примітка: ядерна, хімічна та біологічна зброя належить до групи зброї масового знищення.

Джерело: НАТО

здатність

Специфічна властивість, що є необхідною для виконання визначених завдань. Вона виражається в рівні компетенції, без урахування точної кількості якостей, та передбачає наявність можливостей.

Джерело: ФР

здатність до виживання

Комплекс заходів і упереджувальних дій на всіх рівнях і в різноманітних критичних ситуаціях, у яких опиняється підрозділ, частина, техніка тощо, з метою збереження боєздатності під час атаки противника. *Також* живучість.

Джерело: НАТО

здатність до тривалих дій

Здатність військового формування підтримувати необхідний рівень бойової міці протягом часу, необхідного для досягнення поставлених перед ним цілей.

Джерело: НАТО

злочин проти людства

Убивство, знищення, поневолення, депортація та інші нелюдські акти проти будь-якого цивільного населення до або під час війни, переслідування на політичному, расовому чи релігійному ґрунті, коли ці переслідування або акти, незалежно від того, є вони чи ні порушенням внутрішнього

sa grande capacité de destruction, le nombre élevé de destructions durables et leur dispersion au-delà de la zone de l'objectif, le traumatisme psychologique prolongé, les graves conséquences génétiques et écologiques, ainsi que et la difficulté à protéger les unités et la population, puis l'élimination des conséquences de son emploi.

Note : Les armes nucléaires, chimiques et biologiques appartiennent au groupe des armes de destruction massive.

Source : OTAN

aptitude

Disposition particulière pour remplir une mission fixée en termes généraux. Elle s'exprime en termes de compétences, sans référence à un volume précis de moyens et sous-entend l'existence de capacités.

Source : FRA

capacité de survie

Série de mesures et de précautions prises à tous les niveaux et dans les diverses circonstances de risque qu'encourent une force, une unité, le matériel, etc. afin qu'ils puissent conserver leur capacité opérationnelle lors d'une attaque ennemie. *Aussi appelé* survivabilité.

Source : OTAN

soutenabilité

Aptitude d'une force à maintenir sa puissance de combat au niveau requis pendant la durée nécessaire à l'accomplissement de sa mission.

Source : OTAN

crime contre l'humanité

Assassinat, extermination, mise en esclavage, déportation, et tout autre acte inhumain commis contre toute population civile, avant ou pendant la guerre, ou bien persécutions pour des motifs politiques, raciaux ou religieux lorsque ces actes ou persécutions, qu'ils aient constitué ou non une violation du droit interne des pays

multiple destructive capabilities, long-lasting damage extending beyond the actual target, long-term psychological trauma, severe genetic and ecological consequences, difficulties in protecting troops and the population, and in eliminating the after-effects of such weapons.

Note : Weapons of mass destruction include nuclear, biological and chemical weapons.

Source : NATO

ability

A specific skill for a broadly-defined mission. It is expressed in terms of competences, without referring to a specific volume of assets, and implies existing capabilities.

Source: FRA

survivability

The ability of a force, unit, materiel etc. to retain its operational capability when under attack through a series of measures and precautions taken at all levels and in varying circumstances of risk.

Source: NATO

sustainability

The ability of a force to maintain the necessary level of combat power for the duration required to achieve its objectives.

Source: NATO

crime against humanity

Murder, extermination, enslavement, deportation, and other inhumane acts committed against any civilian population, before or during the war, or persecutions on political, racial, or religious grounds in execution of or in connection with any crime within the jurisdiction of the Tribunal, whether or not in

законодавства країни, в якій були скоєні, стосуються або є злочином, що підлягає юрисдикції Міжнародного Трибуналу.

Джерело: ООН

злочин проти людства

Правопорушення, що являє собою жорстоку, нелюдську або принизливу дію, що серйозно посягає на права людини, і яку скоєно в рамках систематичного або поширеного наступу, що спрямований проти цивільного населення.

Джерело: ФР

злочинне угруповання

Ієрархізована група юридичних або фізичних осіб з прихованою структурою та чисельністю, члени якої скоюють або намагаються скоїти правопорушення або злочини з метою отримання економічного чи фінансового прибутку.

Джерело: ФР

зміцнення миру

Операція з підтримки миру, яка включає додаткові дипломатичні, громадські, а коли необхідно, військові заходи для вирішення конфлікту та довгострокових потреб населення. Така операція передбачає впровадження довгострокових процесів і може відбуватися одночасно з іншими операціями з підтримки миру.

Джерело: НАТО

зобов'язання про нерозголошення

Зобов'язання, яке забороняє посадовій особі публічно, усно чи письмово висловлювати думку, що суперечить службовій етиці.

Джерело: ФР

зовнішня агресія

Агресія, здійснена збройними силами або воєнізованими угрупованнями проти суверенітету, територіальної цілісності чи інтересів Держави.

Джерело: ФР

où ils ont été perpétrés, ont été commis à la suite de tout crime rentrant dans la compétence du Tribunal.

Source : ONU

crime contre l'humanité

Infraction constituée par un acte cruel, inhumain ou dégradant, portant gravement atteinte aux droits de l'homme, et perpétré dans le cadre d'une attaque généralisée ou systématique dirigée contre une population civile

Source : FRA

organisation criminelle

Groupe hiérarchisé de personnes morales ou physiques qui tient sa structure et ses effectifs secrets et dont les membres commettent ou tentent de commettre des délits ou des crimes dans le but d'obtenir des profits d'ordres économique ou financier.

Source : FRA

consolidation de la paix

Opération de soutien de la paix qui recourt à des moyens complémentaires diplomatiques, civils et, au besoin, militaires, pour régler les causes sous-jacentes d'un conflit et satisfaire aux besoins à plus long terme de la population. Elle suppose un engagement à l'égard d'un long processus et peut être menée simultanément avec d'autres types d'opérations de soutien de la paix.

Source : OTAN

obligation de réserve

Obligation qui interdit au titulaire d'une fonction de faire état publiquement, de paroles ou d'écrits contraires à l'éthique.

Source : FRA

agression étrangère

Aggression caractérisée perpétrée par des forces armées ou des groupes paramilitaires contre la souveraineté, l'intégrité territoriale ou les intérêts d'un Etat.

Source : FRA

violation of domestic law of the country where perpetrated.

Source: UN

crime against humanity

Infraction consisting in a cruel, inhuman or degrading act, seriously infringing human rights, and committed in the framework of a general or systematic attack against a civilian population.

Source: FRA

criminal organisation

Hierarchically organised group of moral or physical persons which holds its structure and strength secret and whose members commit or try to commit offences or crimes with the aim of obtaining profits of economic or financial nature.

Source: FRA

peacebuilding

A peace support operation employing complementary diplomatic, civil and - when necessary - military means, to address the underlying causes of conflict and the longer-term needs of the people. It requires a commitment to a long-term process and may run concurrently with other types of peace support operations.

Source: NATO

duty of confidentiality

Obligation denying the holder of a position the right to publicly make written or oral declarations which would be in contradiction with the ethic.

Source: FRA

foreign aggression

A characterized aggression committed by armed forces or paramilitary groups against the sovereign power, the territorial integrity or the interests of a State.

Source: FRA

зовнішня військова загроза

Загроза військовій безпеці, джерело якої перебуває за межами національних кордонів. Може викликатися територіальними зазіханнями; втручанням у внутрішні справи країни; наявністю осередків збройних конфліктів, насамперед поблизу державних кордонів і кордонів союзників; створенням (нарошуванням) угруповань військ (сил), що веде до порушення існуючого балансу сил.

Джерело: РОС

зона безпеки

Територія суші, води або повітряного простору, призначена для проведення невійськових операцій дружніх літаків, кораблів, підводних човнів або сухопутних сил.

Джерело: ФР

зона безпеки

У контексті операцій з підтримки миру, територія безпеки на визначеній території, на якій сили НАТО або сили під керівництвом НАТО здійснюють захист визначених осіб або власності.

Джерело: НАТО

зона бойових дій

Частина театру воєнних дій, де проводяться або повинні проводитись головні операції.

Джерело: ФР

зона бойових дій

Оперативна зона, визначена об'єднаним командуванням для сухопутних або морських сил, щодо проведення військових дій. Як правило, зона бойових дій не включає зону об'єднаних бойових дій об'єднаного командування, але має достатній розмір для виконання поставлених завдань та захисту сил.

Джерело: НАТО

menace militaire extérieure

Menace qui concerne la sécurité sur le plan militaire, et dont la source se situe à l'extérieur des frontières nationales. Elle peut avoir pour origine des revendications territoriales, une ingérence dans les affaires intérieures d'un pays, la présence de foyers de conflit armé, en particulier près des frontières d'un Etat ou de celles de ses alliés, ou encore le déploiement ou la montée en puissance de groupements de forces susceptibles de bouleverser l'équilibre des forces tel qu'il existe.

Source : RUS

zone de sécurité

Zone terrestre, maritime ou aérienne, destinée à permettre aux forces amies d'effectuer des opérations autres que des opérations de combat.

Source : FRA

zone de sécurité

Dans le domaine des opérations de soutien de la paix, zone protégée, géographiquement définie, dans laquelle des forces OTAN ou sous commandement de l'OTAN protègent des personnes ou des biens identifiés.

Source : OTAN

zone des combats

Partie d'un théâtre d'opérations dans laquelle se déroulent, ou doivent se dérouler, les opérations principales.

Source : FRA

zone d'opérations

Zone opérationnelle définie par un commandant interarmées pour la conduite d'opérations militaires par des forces terrestres ou maritimes. Normalement, elle n'englobe pas toute la zone d'opérations interarmées du commandant interarmées, mais est de taille suffisante pour que le commandant de la composante de la force interarmées puisse accomplir les missions qui lui ont été assignées et protéger les forces.

Source : OTAN

external military threat

A threat to military security from outside national borders. It may arise from territorial claims, interference in the internal affairs of a country, flashpoints of armed conflict, particularly near the border of a State or those of its allies, or the deployment or build-up of groupings of forces likely to upset the established balance of forces.

Source: RUS

safety zone

A land, sea or air area reserved for non-combat operations of friendly aircraft, surface ships, submarines or ground forces.

Source: FRA

safe area / safety zone

In peace support operations, a secure area in a designated location in which NATO or NATO-led forces protect designated persons and/or property.

Source: NATO

combat zone

Part of a theater of operations where the main operations take place or should take place.

Source: FRA

area of operations

An operational area defined by a joint commander for land or maritime forces to conduct military activities. Normally, an area of operations does not encompass the entire joint operations area of the joint commander, but is sufficient in size for the joint force component commander to accomplish assigned missions and protect forces.

Source: NATO

зона відокремлення

Зона між двома сусідніми горизонтальними або вертикальними територіями, де заборонено просування підрозділів до вживання необхідних заходів безпеки.

Джерело: ФР

зона відповідальності

1. Визначений сектор зони збройного конфлікту, у якому вся повнота відповідальності за виконання поставлених завдань, які вирішуються в рамках операції з підтримки миру, покладається на командира військового контингенту, розміщеного у даному секторі.

2. Географічна територія суші, води або повітряного простору під керівництвом командувача, який має необхідні повноваження та засоби. Дана відповідальність, як правило, передбачає збір розвідданих, проведення операцій, контроль за пересуваннями і можливе будівництво та захист споруд. Крім того, відповідальність може бути обмежена специфічною сферою.

Джерело: ФР

зона загальновійськових бойових операцій

Тимчасовий район, визначений командуючим стратегічним або регіональним командуванням НАТО, у межах якого призначений командуючий загальновійськовим командуванням ОЗС НАТО здійснює планування і виконання визначеного завдання на оперативному рівні бойових дій.

Примітка: даний район визначається у координації з країнами-членами і затверджується відповідно до структури оперативного планування НАТО, в залежності від обставин, Північноатлантичною радою або військовим комітетом. Зони об'єднаних операцій та параметри, що їх визначають, такі як і строки, масштаби поставленого завдання, характер

zone de séparation

Région située entre deux régions adjacentes verticales ou horizontales dans laquelle les unités ne peuvent pas intervenir à moins que certaines mesures de sécurité ne soient remplies.

Source : FRA

zone de responsabilité

1. Secteur désigné d'une zone de conflit armé où toute la responsabilité de la réalisation des objectifs d'opérations de soutien de la paix incombe au commandant de la force stationnée dans ce secteur.

2. Portion de terrain, d'espace maritime ou d'espace aérien confiée à la responsabilité d'une autorité avec les pouvoirs nécessaires pour l'exercer. Cette responsabilité s'étend normalement à la recherche du renseignement, à la conduite des opérations, au contrôle des mouvements et le cas échéant à l'entretien et à la protection des installations, mais peut se limiter à un domaine particulier.

Source : FRA

zone d'opérations interarmées

Zone temporaire définie par un commandant stratégique ou régional de l'OTAN, dans laquelle un commandant interarmées désigné planifie et exécute une mission particulière au niveau opératif.

Note : Cette zone est définie en coordination avec les pays et approuvée par le Conseil de l'Atlantique Nord ou par le Comité militaire, selon le cas, conformément à l'architecture de planification opérationnelle de l'OTAN. La zone d'opérations interarmées et ses paramètres, tels que la durée, la portée de la mission et la zone géographique, sont fonction des circonstances ou de la mission. Elle peut chevaucher

separation zone

An area between two adjacent horizontal or vertical areas into which units are not to proceed unless certain safety measures can be fulfilled.

Source: FRA

area of responsibility

1. A designated area in a region of armed conflict, where the entire responsibility for achieving objectives of Peace Support Operations lies with the commander of the force stationed in the said area.

2. Geographical area of ground, sea or air under the command of a commander who has the necessary authority and power to exercise it. This responsibility is normally extended to intelligence collection, conduct of operations, control of movements and possibly the maintenance and protection of facilities, but it can also be limited to a specific domain. The geographical area associated with a combatant command within a combatant commander has authority to plan and conduct operations.

Source: FRA

joint operations area

A temporary area defined by a NATO strategic or regional commander, in which a designated joint commander plans and executes a specific mission at the operational level of war.

Note: It is defined in coordination with nations and approved by the North Atlantic Council or the Military Committee as appropriate, in accordance with NATO's operational planning architecture. A joint operations area and its defining parameters, such as time, scope of the mission and geographical area, are specific to contingency or mission and may overlap areas of responsibility.

операції, географічний район – встановлюється в залежності від зміни обстановки або поставленого завдання і можуть перекривати зони відповідальності.

Джерело: НАТО

зона надзвичайного стану

Частина території або місцевості, на якій згідно з законом введено надзвичайний стан.

Джерело: РОС

зона особливого військового значення

Зона, в яку введено або розміщено один чи декілька військових підрозділів, зникнення або втрата яких може спричинити провал завдання військ.

Джерело: ФР

зосередження сил та засобів

Перегрупування сил, засобів та їх вогню (ударів) на головних, вирішальних напрямках (в районах дій), для забезпечення переваги над противником, його розгрому та досягнення мети операції; один із принципів військового мистецтва. Зосередження сил та засобів є одним з головних принципів військового мистецтва. Щільність накопичення сил та засобів на напрямках атаки наступальної фази чи на життєво важливих напрямках оборонної фази є його основною характеристикою.

Джерело: НАТО

зрада

Правопорушення, яке полягає, для французького військовослужбовця, або того, хто служить Франції, у завданні шкоди основним інтересам держави.

Джерело: ФР

des zones de responsabilité.

Source : OTAN

zone d'urgence

Secteur où une situation d'urgence a été proclamée selon les formes légales.

Source : RUS

zone militaire sensible (ZMS)

Zone sur laquelle sont implantés ou stationnés un ou plusieurs éléments militaires dont la disparition ou la destruction serait de nature à porter atteinte à la mission des armées.

Source : FRA

concentration des forces et moyens

Action consistant à regrouper des forces, des moyens et des feux sur les directions principales et décisives ou dans la zone d'opérations afin d'obtenir la supériorité face à l'ennemi, à le défaire et atteindre le but de l'opération. La concentration des forces et moyens est un des principes de l'art de la guerre. La densité des forces et moyens massés sur les axes d'attaque en phase offensive et sur les axes clés en phase défensive en est la caractéristique principale.

Source : OTAN

trahison

Infraction qui consiste, pour un militaire français ou au service de la France, à porter atteinte aux intérêts fondamentaux de la nation.

Source : FRA

Source: NATO

emergency area

Part of a territory or locality where a state of emergency has been introduced by law.

Source: RUS

area of military interest

Zone in which are implanted or located one or several military elements of which disappearance or destruction could strike a blow at the mission of the armies.

Source: FRA

massing of forces and equipment

The concentration of forces, equipment and fire or attacks along the main and decisive axes or in the area of operations to ensure superiority, to defeat enemy forces and to achieve the objectives of the operation or battle. It is one of the principles of military art. The principal feature of massing is density of forces on the directions of the attacks in an offensive, or on the main axes or in the main sectors in defence.

Source: NATO

treason

Infraction consisting, for a French military, or a military at the service of France, in undermining the Nation's fundamental interests.

Source: FRA

Терміни на дану літеру відсутні

Cette page est laissée blanche intentionnellement

Intentionally blank

ізоляція морського району

Запобігання контролю противником морського району без встановлення в ньому свого контролю.

Джерело: НАТО

імунітет

Особливий статус, передбачений законодавством, який не дозволяє засуджувати особу.

Джерело: ФР

імунітет

Привілеї, які мають військові та цивільні судна, що не використовуються у комерційних цілях, і визнані в іноземних водах.

Примітка: традиційно йдеться про імунітет у законодавчій та судовій сферах, а також про шляхи виконання постанов суду.

Джерело: ООН

індивідуальна програма партнерства

Документ, що розробляється кожні два роки. Підготовка цього документу здійснюється державами-партнерами з наступною доробкою і ухваленням НАТО і кожною з держав-партнерів. У ньому містяться заяви про політичні цілі партнерів щодо програми "Партнерство заради миру", вказуються військові та інші ресурси, надані для цієї програми, глобальні задачі співробітництва між державами-партнерами і Північноатлантичним союзом у різних галузях, а також конкретні види діяльності, які підлягають опрацюванню по кожному з напрямів співробітництва.

Джерело: НАТО

ініціатива щодо зброї масового ураження

Ініціатива, що була висунута головами держав і урядів країн НАТО на Вашингтонській

interdiction de l'espace maritime

Action d'empêcher un adversaire de contrôler une zone maritime sans être capable de la contrôler soi-même.

Source : OTAN

immunité

Exception, prévue par la loi, qui interdit la condamnation d'une personne qui se trouve dans une situation bien déterminée.

Source : FRA

immunité

Privilèges dont bénéficient les navires de guerre et les navires d'Etat utilisés à des fins non commerciales reconnus dans des espaces étrangers.

Note : Il s'agit traditionnellement des immunités de législation, de juridiction et de voies d'exécution.

Source: ONU

programme de partenariat individuel

Document établi tous les deux ans par les pays partenaires. Mis au point et agréé de façon conjointe par l'OTAN et chaque pays partenaire, il énonce les buts politiques du Partenaire au sein du Partenariat pour la paix, les moyens militaires et autres à mettre à disposition aux fins de ce Partenariat, les grands objectifs de coopération entre les pays partenaires et l'Alliance dans divers domaines, ainsi que les activités spécifiques à mettre en oeuvre dans chacun de ces domaines de coopération.

Source : OTAN

initiative sur les armes de destruction massive

Initiative lancée par les chefs d'Etat et de gouvernement de l'OTAN au Sommet tenu à

sea denial

Preventing an adversary from controlling a maritime area without being able to control that area oneself.

Source: NATO

immunity

Exception, provided for by law, forbidding the conviction of an individual who is in a well-defined situation.

Source: FRA

immunity

Privileges from which benefit the warships and state-owned vessels used for non-commercial purposes recognized in foreign spaces.

Note: Immunity traditionally pertains to legislation, jurisdiction and ways of execution.

Source: UN

Individual Partnership Programme

A biennial document prepared by Partner nations and jointly developed and agreed by NATO and each Partner nation, which contains statements of the political aims of the Partner in Partnership for Peace, the military and other assets to be made available for Partnership for Peace purposes, the broad objectives of cooperation between the Partner nations and the Alliance in various areas of cooperation, and specific activities to be implemented in each one of the cooperation areas.

Source: NATO

weapons of mass destruction initiative

An initiative launched by NATO Heads of State and Government at the Washington Summit in April

зустрічі на вищому рівні у квітні 1999 року. Ініціатива спрямована на розширення кола питань з поширення зброї масового ураження, привертання уваги до потенційних загроз, що створюються, а також координацію діяльності різних органів НАТО, що займаються питаннями боротьби з поширенням зброї масового ураження. Вона об'єднує політичні і оборонні аспекти діяльності Північноатлантичного союзу у сфері зброї масового ураження і доповнює існуючі міжнародні режими та зусилля в галузі контролю над озброєннями, в рамках протидії поширенню зброї масового ураження.

Джерело: НАТО

ініціатива щодо оборонного потенціалу

Ініціатива, висунута головами держав і урядів країн НАТО у 1999 році на Вашингтонській зустрічі на вищому рівні. Вона спрямована на удосконалення потенціалу Північноатлантичного союзу для виконання всього кола завдань НАТО від колективної оборони, до операцій з підтримки миру. Особлива увага приділяється заходам, що необхідні для посилення потенціалу військ (сил) Північноатлантичного союзу для проведення розгортання, забезпечення здатності ведення довготривалих військових дій, підвищення живучості військ (сил), удосконалення систем командування і управління військами (силами), поліпшення координації військового планування у рамках Північноатлантичного союзу. Держави-партнери братимуть участь у всіх відповідних напрямках цієї роботи.

Джерело: НАТО

інтеграція

Отримання визнання держави іншими країнами, під час здійснення двостороннього та багатостороннього співробітництва, яке включає передбачувану й прийнятну участь держави у діяльності установ цієї групи.

Джерело: НАТО

Washington en avril 1999. Cette initiative vise à élargir la perception qu'a l'Alliance des problèmes de prolifération, à accorder l'attention voulue aux risques liés aux armes de destruction massive, et à coordonner les activités des divers organes de l'OTAN s'occupant des questions de prolifération. Elle regroupe les aspects politiques et le volet défense des travaux menés par l'Alliance sur les questions concernant les armes de destruction massive, et vient en complément des régimes et des activités de maîtrise des armements qui existent sur le plan international face aux problèmes de prolifération.

Source : OTAN

initiative sur les capacités de défense

Initiative lancée par les chefs d'Etat et de gouvernement au Sommet tenu à Washington en 1999 pour que l'Alliance soit mieux à même d'assumer la gamme complète des missions de l'OTAN, qui vont de la défense collective aux opérations de soutien de la paix. Il s'agit essentiellement de mesures nécessaires pour améliorer les capacités grâce auxquelles les forces de l'Alliance peuvent se déployer, soutenir des opérations prolongées, accroître leur efficacité dans l'engagement face à un adversaire, et améliorer leur surviabilité, les systèmes de commandement et de contrôle, ainsi que la coordination des plans de défense au sein de l'Alliance. Les pays partenaires seront associés à ces travaux dans tous les domaines appropriés.

Source : OTAN

intégration

Opération par laquelle un groupe d'Etats accepte un autre Etat dans le cadre d'une étroite interaction bilatérale et multilatérale, cet Etat pouvant notamment participer, de façon prévisible et acceptable, aux institutions du groupe.

Source : OTAN

1999 and seeking to expand the Allies' understanding of proliferation issues, to focus appropriate attention on weapons of mass destruction risks, and to coordinate the activities of the various NATO bodies involved in proliferation matters. It integrates political and defence aspects of Alliance work on weapons of mass destruction issues and complements existing international regimes and arms-control efforts responding to proliferation.

Source: NATO

defence capabilities initiative

An initiative launched by Heads of State and Government at the 1999 Washington Summit to improve Alliance capabilities to undertake the full range of NATO missions from collective defence to peace support operations. It focuses on measures needed to enhance the capabilities of Alliance forces to deploy forces, sustain operations, engage an adversary more effectively, improve the survivability of forces, improve command and control systems and improve the coordination of defence planning within the Alliance. Partner nations will be involved in all appropriate areas of this work.

Source: NATO

integration

The acceptance by a group of States of another State in routine bilateral and multilateral interaction to include participation in the group's institutions in a predictable and acceptable way.

Source: NATO

**інтегрована
структура**

Сили, надані НАТО державами-членами, які беруть участь у цій структурі відповідно до обговорених умов. Ці сили розподіляються на три основні категорії, а саме: сили негайного і швидкого реагування, основні сили оборони і сили поповнення. Інтегрована військова структура залишається під політичним керуванням і управлінням на вищому рівні. Вона також є основою для проведення спільних військових навчань і співробітництва в таких областях, як системи зв'язку та інформації, протиповітряна оборона, тилова підтримка військ, стандартизація чи оперативна взаємосумісність військової техніки та процедур.

Джерело: НАТО

**інтегрована
командування**

Структура командувань, укомплектованих військовим і цивільним персоналом, призначена для виконання задач Північноатлантичного союзу і виконання вимог, пов'язаних з цими задачами. Складається з двох верховних стратегічних командувань: на Атлантиці та в Європі. Стратегічному командуванню на Атлантиці підпорядковуються три регіональних командування. Стратегічному командуванню в Європі підпорядковуються два регіональних командування. Далі структура командування розподіляється на ряд компонентних і міжвидових субрегіональних командувань. Регіональна канадсько-американська група планування також є частиною інтегрованої структури командування. Також структура військового командування НАТО.

Джерело: НАТО

військова**structure militaire intégrée**

Forces mises à la disposition de l'OTAN par les pays membres participant à la structure selon des modalités préétablies. Ces forces se divisent en trois catégories principales: les Forces de réaction rapide et de réaction immédiate, les Forces de défense principale et les Forces d'appoint. La structure militaire intégrée est soumise au contrôle et aux directives politiques au plus haut niveau. Elle sert également de fondement à l'organisation d'exercices conjoints et à la collaboration dans des domaines tels que les systèmes d'information et de communication de la défense aérienne, le soutien logistique des forces et la normalisation et l'interopérabilité des procédures et du matériel.

Source : OTAN

**structure de commandement
intégré**

Organisation du commandement de l'OTAN établie pour mener les missions de l'Alliance et répondre aux besoins y afférant, dotée de personnel militaire et civil international. A la tête de cette structure se trouvent deux commandements stratégiques, un pour l'Atlantique et un pour l'Europe. Trois commandements régionaux se trouvent sous les ordres du Commandement stratégique de l'Atlantique. Sous les ordres du Commandement stratégique de l'Europe se trouvent deux commandements régionaux, qui se subdivisent en commandements de composantes et en commandements interarmées sous-régionaux. Le Groupe de planification régional Canada - Etats-Unis fait également partie de la structure de commandement intégré. Aussi appelée structure de commandement militaire de l'OTAN.

Source : OTAN

integrated military structure

Forces made available to NATO by member nations participating in the structure, under prescribed conditions. These forces fall into three main categories, namely immediate and rapid reaction forces, main defence forces, and augmentation forces. The integrated military structure remains under political control and guidance at the highest level. It also provides the basis for the joint exercising of military forces and collaboration in fields such as communications and information systems, air defence, logistic support for military forces, and the standardization or interoperability of procedures and equipment.

Source: NATO

integrated command structure

The network of commands, manned by international military and civilian staff, established in order to conduct Alliance missions and fulfill the mission requirements. It consists of two overarching strategic commands, one for the Atlantic and one for Europe. Under Strategic Command Atlantic there are three regional commands. Under Strategic Command Europe there are two regional commands. The command structure further subdivides into a number of component commands and joint subregional commands. The Canada-United States Regional Planning Group is also part of the integrated command structure. Also called NATO military command structure.

Source: NATO

**інтегроване
забезпечення****тилове**

Управлінський і технічний процес, за допомогою якого фактори обслуговування і тилового забезпечення інтегровані в єдину концепцію і беруться до уваги протягом усього життєвого циклу систем/устаткування і за допомогою якого вчасно і рентабельно здійснюється планування, придбання, випробування і забезпечення всіх елементів тилової підтримки.

Джерело: НАТО

інтегрований штаб

Штаб, який, за організаційно-штатною структурою, передбачає призначення на кожну посаду тільки одного офіцера, незалежно від його громадянства і приналежності до контрєктного виду сил.

Примітка: цей термін вказує на одну з трьох основних характеристик будь-якого штабу НАТО. Іншими відмінними рисами є їх багатонаціональність та загальновійськовий характер.

Джерело: НАТО

інтенсивність кризи

Рівень застосування сили, у визначений час, протягом існування кризової ситуації. У значному ступені визначається агресивністю дій однієї або декількох сторін і варіюється від повної відсутності застосування сили до дрібних збройних зіткнень і початку війни.

Джерело: НАТО

інтервенція

1. Дії держави або групи держав, що втручаються в сферу компетенції іншої держави.

2. Дії із застосуванням військових засобів, спрямованні на припинення конфлікту чи врегулювання кризи або подолання їх наслідків.

Джерело: ФР

soutien logistique intégré

Ensemble des activités techniques et de gestion par lequel les conditions de soutien logistique sont intégrées en un concept unique, pris en considération dès la phase de conception et pour toute la durée de vie des systèmes ou équipements et grâce auquel tous les éléments du soutien logistique sont planifiés, acquis, testés et fournis en temps voulu avec un bon rapport coût-efficacité.

Source : OTAN

état-major intégré

Etat-major dans lequel un seul officier est affecté à chaque poste figurant sur le tableau d'effectifs, quelles que soient sa nationalité et son armée.

Note: Ce terme fait allusion à une des trois principales caractéristiques de tout état-major OTAN, les autres étant le caractère multinational et interarmé.

Source : OTAN

intensité d'une crise

Degré de violence atteint à un moment donné d'une crise. Il est largement fonction du degré d'agressivité des actions entreprises par une ou plusieurs parties, et va de l'absence de violence à la guerre, en passant par des affrontements armés de faible envergure.

Source : OTAN

intervention

1. Action d'un état ou d'un groupe d'états s'ingérant dans la sphère de compétence d'un autre état.

2. Action comportant l'emploi de moyens militaires, dont le but est de mettre un terme à un conflit ou à une crise, ou d'en limiter les conséquences.

Source : FRA

integrated logistic support

The management and technical process through which supportability and logistic support considerations are integrated into the design and taken into account throughout the life cycle of systems/equipment and by which all elements of logistic support are planned, acquired, tested and provided in a timely and cost-effective manner.

Source: NATO

integrated staff

A staff in which one officer only is appointed to each post on the establishment of the headquarters, irrespective of nationality and service.

Note: this term refers to one of the three main characteristics of any NATO staff, the others being their combined and joint nature.

Source: NATO

crisis intensity

The violence level at a given time in a crisis. It is largely determined by the aggressiveness of actions taken by one or more parties, and ranges from no violence, through minor armed clashes to war.

Source: NATO

intervention

1. Action carried out by a State or a group of States which interfere in the area of competence of another state.

2. Action comprising the employment of military assets, and whose aim is to end a conflict or a crisis, or to limit the consequences thereof.

Source: FRA

інформаційна боротьба

Отримання несанкціонованого електронного доступу до інформаційних систем для використання їх у розвідувальних цілях чи перешкоджання їхній роботі.

Джерело: НАТО

інші об'єднані сили НАТО

Сили, що ні придані, ні призначені для командування НАТО, але які можуть співпрацювати з силами НАТО або надаватися під оперативне командування чи під оперативний контроль командувача силами НАТО за певних обставин, що заздалегідь визначаються.

Джерело: НАТО

інші операції ніж війна (військові дії поза збройними конфліктами)

Велика категорія операцій, що включає операції з врегулювання політичних криз та подолання наслідків природних лих, гуманітарні операції, "потужні" операції з підтримки миру в умовах небезпеки або цивільної війни, однак які не є характерними для міжнародної війни.

Джерело: ООН

guerre de l'information

Obtention d'accès électronique à des systèmes d'information non autorisés pour les exploiter à des fins de renseignement ou pour perturber leurs opérations.

Source : NATO

autres forces alliées pour l'OTAN

Forces qui ne sont ni affectées, ni réservées pour affectation à un commandement de l'OTAN, mais qui pourraient coopérer avec les forces de l'OTAN ou être placées sous le commandement opérationnel ou le contrôle opérationnel d'un commandant de l'OTAN dans certaines circonstances qui doivent être précisées.

Source : OTAN

opérations autres que la guerre - engagements hors conflit majeur

Vaste catégorie comprenant les crises politiques et catastrophes naturelles, les interventions humanitaires, les opérations de maintien de la paix "robustes" dans des situations d'insécurité ou de guerre civile, mais en deçà d'une situation de guerre internationale caractérisée.

Source : ONU

information warfare

The gaining of unauthorised electronic access to information systems in order to exploit them for intelligence purposes or to disrupt their operation.

Source: NATO

other allied forces for NATO

Forces not assigned or earmarked for a NATO command, but which might cooperate with NATO forces or be placed under the operational command or the operational control of a NATO commander in certain circumstances which should be specified.

Source: NATO

operations other than war

Vast category including political crises and natural disasters, humanitarian interventions, "sturdy" peacekeeping in situations of insecurity or civil war, but below a situation of characterized international war

Source : UN

Терміни на дану літеру відсутні

Cette page est laissée blanche intentionnellement

Intentionally blank

Терміни на дану літеру відсутні

Cette page est laissée blanche intentionnellement

Intentionally blank

казус белі

Обставина чи факт, спровокований одним з розпалювальників війни з метою розв'язати бойові дії або викликати оголошення війни між двома країнами.

Джерело: ФР

казус фоедеріс

Факт чи обставина, заздалегідь передбачена спільною угодою, яка під час своєї реалізації сприяє виконанню зобов'язань, зазначених у цій угоді.

Джерело: ООН

кампанія

Сукупність запланованих військових операцій, узгоджених одна з іншою та які ведуться на кожному театрі бойових дій для досягнення стратегічної мети у даний проміжок часу. Вона передбачає участь усіх видів ЗС і може бути багатонаціональною.

Джерело: НАТО/ФР

катаклізм

Стихийне явище, що виникає внаслідок непередбаченого шаленства невидимих сил природи (цунамі, землетрус, циклон).

Джерело: ФР

катастрофа

Грубе порушення діяльності суспільства, яке спричинило значні людські та матеріальні втрати, або завдало шкоди навколишньому середовищу, яке суспільство не може подолати своїми власними ресурсами. Катастрофи класифікуються за своїм походженням на випадкові та передбачувані, або природні, та антропогенні.

Джерело: ООН

casus belli

Circonstance ou fait, provoqué par un des protagonistes, de nature à déclencher des hostilités ouvertes ou à motiver une déclaration de guerre entre deux Etats.

Source : FRA

casus foederis

Fait ou situation, expressément ou implicitement prévu dans un traité d'alliance, qui, lorsqu'il se produit ou qu'elle se réalise, donne lieu à l'exécution des obligations d'assistance assumées en vertu de ce traité.

Source : ONU

campagne

Ensemble d'opérations militaires planifiées, coordonnées entre elles et conduites sur un même théâtre, pour atteindre un objectif stratégique dans un délai donné. Elle implique des forces interarmées et peut être multinationales.

Sources : OTAN / FRA

cataclysm

Événement calamiteux qui provient du déchaînement imprévisible des forces cachées de la nature (raz de marée, tremblement de terre, cyclone).

Source : FRA

catastrophe

Grave interruption du fonctionnement d'une société, causant de larges pertes humaines, matérielles ou environnementales, que la société affectée ne peut surmonter avec ses seules ressources propres. Les catastrophes sont souvent classées selon leur mode d'occurrence, brusque ou progressif, ou leur origine, naturelle ou anthropique.

Source : ONU

casus belli

A circumstance or fact provoked by one of the parties, likely to result in the breakout of hostilities or induce a declaration of war between two States.

Source: FRA

casus foederis

Fact or situation, on purpose or implicitly foreseen in a treaty of alliance, which, when it occurs or when it comes true, gives place to the execution of the obligations of assistance assumed by virtue of this treaty.

Source: UN

campaign

A set of military operations planned and conducted to achieve a strategic objective within a given time and geographical area, which normally involve maritime, land and air forces.

Sources : NATO / FRA

cataclysm

Disastrous event caused by an unpredictable raging of nature's hidden forces (tidal wave, earthquake, cyclone).

Source: FRA

disaster

A serious disruption of the functioning of a society, causing widespread human, material, or environmental losses which exceed the ability of the affected society to cope using only its own resources. Disasters are often classified according to their speed of onset – sudden or slow – or according to their cause – natural or man-made.

Source: UN

керівні військові органи НАТО

Будь-який міжнародний військовий штаб чи організація, що захищені Протоколом щодо статусу Міжнародних військових штабів, відповідно до Північно-Атлантичного договору, (Паризький Протокол) та будь-які інші військові органи влади, які підпадають під положення Конвенції про статус Організації Північно-Атлантичного договору, національних представників та міжнародного штабу (також Оттавський договір).

Джерело: НАТО

керування діями з ліквідації наслідків стихійних лих

Сукупність політичних і адміністративних рішень, а також оперативних заходів на всіх рівнях, що відносяться до різних етапів стихійного лиха.

Джерело: ООН

коаліція

Група держав, що не пов'язані між собою в рамках постійної організації з питань безпеки чи оборони, які об'єднуються для ведення збройної боротьби проти спільного противника на визначеному театрі бойових дій у визначений час, а також переслідують спільні політичні та військові цілі.

Джерело: НАТО

кодекс військових

Збірка законодавчих документів, що визначають правопорушення, які належать до юрисдикції військової юстиції, вироків, що по них ухвалюють, та процесуальні норми, що застосовують під час кримінального процесу.

Джерело: ФР

кодекс поведінки

1. Сукупність принципів, яких мають дотримуватись миротворчі війська та які передбачають: уникнення застосування сили, безпристрасність, прозорість та

autorité militaire de l'OTAN

Etat-major ou organisme international, aux termes du Protocole sur le statut des états-majors internationaux, mis sur pied dans le cadre du Traité de l'Atlantique Nord (dit Protocole de Paris). Ce terme s'applique également à toute autorité militaire à laquelle le Conseil de l'OTAN a décidé d'appliquer les dispositions de la Convention sur les statuts de l'OTAN, des représentants nationaux et du personnel international (dit Accord d'Ottawa).

Source : OTAN

gestion des catastrophes

Corpus de décisions administratives et politiques et ensemble des activités opérationnelles ayant trait aux différents stades d'une catastrophe, à tous niveaux.

Source : ONU

coalition

Groupe circonstanciel d'Etats, non liés dans leur ensemble par une organisation permanente de sécurité ou de défense, qui s'organise pour conduire des actions armées contre un adversaire commun sur un théâtre d'opérations défini, dans un temps donné, en vue d'un objectif politique et militaire commun.

Source : OTAN

code de justice militaire

Recueil des textes législatifs définissant les infractions relevant de la justice militaire, les peines qui leurs sont applicables ainsi que les règles de procédure applicables au cours du procès pénal.

Source : FRA

code de conduite

1. Groupe de principes devant être suivis par les forces de maintien de la paix, comme action pour éviter l'emploi de la force, l'impartialité, la transparence et la clarté de but, la fermeté, la fiabilité,

NATO military authority

Any international military headquarters or organization covered by the Protocol on the Status of International Military Headquarters set up pursuant to the North Atlantic Treaty, (called the Paris Protocol) and any other military authority to which the NATO Council has applied the provisions of the Agreement on the Status of the North Atlantic Treaty Organization, National Representatives and International Staff (called the Ottawa Agreement) by virtue of the said agreement.

Source: NATO

disaster management

The body of policy and administrative decisions and operational activities which pertain to the various stages of a disaster at all levels.

Source: UN

coalition

Contingency grouping of States which are not linked together within a standing security or defense organization, which organize themselves to conduct armed actions against a common opponent on a defined theater of operations, in a given timeframe, pursuing a common political and military objective.

Source: NATO

manual of military law

Compendium of legislative texts defining the infractions falling within the competence of military justice, the applicable sanctions as well as the procedural regulations applicable during the legal trial.

Source: FRA

code of conduct

1. Set of principles to be followed by peacekeeping forces, such as avoidance of force, impartiality, transparency and clarity of purpose, firmness, reliability, anticipation of situations leading to

чіткість мети, рішучість, надійність, упередження ситуацій, що можуть призвести до насильства, врегулювання суперечок між представниками різних національностей.

2. Міжнародний Комітет Червоного Хреста та неурядові організації також визначили окремі кодекси поведінки для регулювання діяльності організацій, що залучені в наданні допомоги у надзвичайних ситуаціях.

Джерело: ООН

колективна оборона

Військові операції, що проводяться союзниками на підставі статті 5 Вашингтонського договору (здійснюючи право на індивідуальну та колективну самооборону, закріплене в статті 51 Статуту ООН) для надання допомоги будь-якому союзнику чи союзникам, на яких було здійснено напад в Європі або Північній Америці.

Джерело: НАТО

колективні сили з підтримки миру

Тимчасові коаліційні формування, що створюються на період проведення операцій з підтримки миру на території будь-якої держави-учасника СНД, з метою сприяння врегулюванню конфлікту. Також колективні миротворчі сили.

Джерело: РОС

командування

1. Повноваження, покладені на військового командира для командування, координації та управління військовими підрозділами.

2. Наказ, відданий командиром, тобто воля командира, що виражається у вигляді виконання визначеної дії.

3. Сукупність військових органів, що відповідають за управління військами на рівні своєї відповідальності.

Джерело: РОС

L'anticipation de situations menant à la violence et l'intégration de nationalités différentes.

2. Le Comité Internationale de la Croix Rouge (CICR) et les organisations non gouvernementales (ONGs) ont aussi promulgué un code de conduite pour définir des règles à l'exécution d'organisations impliquées dans les secours d'urgence.

Source : ONU

défense collective

Opérations militaires et autres actions entreprises par les Alliés en vertu de l'article 5 du Traité de Washington (et dans l'exercice du droit de légitime défense, individuelle ou collective, reconnu par l'Article 51 de la Charte des Nations Unies) en vue d'aider un ou plusieurs Alliés faisant l'objet d'une attaque armée en Europe ou en Amérique du Nord.

Source : OTAN

force collective de soutien de la paix

Groupement provisoire de forces coalisées, établi pour la durée d'une opération de soutien de la paix sur le territoire de tout Etat-membre de la CEI dans le but de contribuer au règlement du conflit. Aussi appelé force collective de maintien de la paix.

Source : RUS

commandement

1. Autorité conférée à un chef militaire pour la direction, la coordination et la conduite d'unités militaires.

2. Ordre donné par un chef : c'est-à-dire la volonté du chef exprimée en vue de l'exécution d'un acte donné.

3. Ensemble des organismes militaires responsable de la gestion des forces au niveau sa responsabilité.

Source : RUS

violence, integration of different nationalities.

2. The International Committee of the Red Cross (CICR) and Non Government Organisations (NGOs) have also promulgated a code of conduct, to regulate the performance of organizations involved in emergency relief.

Source: UN

collective defence

Military operations and other actions undertaken by the Allies under Article 5 of the Washington Treaty (and in exercise of the right of individual or collective self-defence recognized by Article 51 of the Charter of the United Nations) to assist any Ally or Allies subjected to armed attack in Europe or North America.

Source: NATO

collective peace support Force

Temporary grouping of forces from a coalition of States set up for the duration of a peace support operation in the territory of any CIS state for the purposes of contributing to conflict settlement. Also called collective peacekeeping force.

Source: RUS

command

1. The authority vested in an individual of the armed forces for the direction, coordination, and control of military forces.

2. Order given by a leader: the will of the leader expressed with the aim of the execution of a given act.

3. Set of military bodies responsible for the management of forces at their level of responsibility.

Source: RUS

комбатант

Особа, яка має відношення до збройних сил однієї з конфліктуючих сторін, якщо вони є навіть невизнаними, та яка не належить до медичного особового складу або капеланів та бере участь у бойових діях.

Примітка: комбатант мусить носити встановлені знаки розрізнення та має право вільного носіння зброї. Шпігуни та найманці не є комбатантами та не можуть отримати статус військовополоненого.

Джерело: ООН

комендантська година

Адміністративний захід, що забороняє вільне пересування людей в обмеженій зоні та протягом визначеного часу.

Джерело: ФР

комітет оборонного планування

Вищий політичний та керівний орган НАТО, який визначає стратегічні напрями розвитку та приймає рішення щодо багатьох оборонних питань і має відношення до колективного планування оборони. В комітеті представлені всі країни-учасниці, за виключенням Франції. Засідання комітету зазвичай проходять на рівні постійних представників, а також, не менше двох разів на рік, на рівні міністрів оборони. Комітет визначає напрями діяльності органів військового управління НАТО, в рамках їх відповідальностей, виконує ті самі функції та має такі самі повноваження, як і Північноатлантична Рада, в питаннях своєї компетенції.

Джерело: НАТО

комплекс сил та засобів

Сукупність об'єктів інфраструктури, які у сполученні з військовими підрозділами дають можливості командуючому ОЗС НАТО створювати визначений військовий потенціал, необхідний Північноатлантичному союзу. Фінансування таких об'єктів

combattant

Membre des forces armées régulières d'une des parties en conflit, même non reconnues, autre que le personnel sanitaire et les religieux, prenant part aux hostilités.

Note : Le combattant doit être distinctement identifiable par son uniforme, par un signe fixe reconnaissable ou en portant les armes ouvertement. Les espions et les mercenaires ne sont pas des combattants et n'ont pas le droit au statut de prisonnier de guerre.

Source : ONU

couvre feu

Mesure administrative qui interdit la libre circulation des personnes dans une zone délimitée et pendant des horaires définis.

Source : FRA

Comité des plans de défense

Haut comité de l'OTAN qui détermine les grandes orientations et prend des décisions sur la plupart des questions concernant la défense et ayant trait à la planification collective de la défense. Tous les pays membres, sauf la France, y sont représentés. Il se réunit ordinairement à l'échelon des Représentants permanents et au moins deux fois par an au niveau des Ministres de la défense. Il donne des orientations aux autorités militaires de l'OTAN et, dans le cadre de ses responsabilités, assume les mêmes fonctions et dispose des mêmes pouvoirs que le Conseil de l'Atlantique Nord pour les questions relevant de sa compétence.

Source : OTAN

ensemble de capacités

Installations d'infrastructure et frais d'exploitation liés à celles-ci, financés conjointement par le pays et par l'OTAN et qui, avec les forces elles-mêmes, permettent à un commandant de l'OTAN d'atteindre la capacité militaire requise.

combatant

A member of the armed forces of a Party to a conflict, even non recognised forces, other than medical personnel and chaplains, who participates in hostilities.

Note: A combatant must be easily recognized through a uniform, a fixed distinctive sign recognizable at a distance and he/she must carry arms openly. Spies and mercenaries are not combatants and are not covered by the rules on prisoners of war.

Source: UN

curfew

Administrative measure denying the free circulation of individuals within a given area and at given hours.

Source: FRA

Defence Planning Committee

A senior NATO policy and decision-making body where all member states, except France, are represented. Normally at the Permanent Representatives level and, at least twice a year, at the Defence Ministers level, this committee meets to deal with most defence matters and subjects related to collective defence planning, and provides guidance to NATO's military authorities and, within the area of its responsibilities, has the same function and attributes and the same authority as the North Atlantic Council on matters within its competence.

Source: NATO

capability package

A combination of national and NATO-funded infrastructure and the associated running costs which, together with the military forces, enable a NATO commander to achieve a specific NATO military required capability.

інфраструктури і пов'язаних з ними експлуатаційних витрат, здійснюється як НАТО, так і країнами-учасницями.

Джерело: НАТО

конвенція про заборону біологічної зброї (КЗБЗ)

Конвенція, що була підписана 118 державами та набрала чинності у 1975 року. Вона також доповнила Женевський протокол від 1925 року та заборонила розробку, виробництво, зберігання та купівлю небезпечних біологічних речовин в необоронних або немирних цілях.

Джерело: ФР

конвенція про статус військ (сил)

Міжнародна конвенція, що визначає юридичний статус військовослужбовців збройних сил однієї країни-члена НАТО, які знаходяться на території іншої країни-члена НАТО.

Джерело: НАТО

консенсус

Принцип, що лежить в основі процесу прийняття рішення, згідно з яким єдність між усіма державами-членами НАТО є необхідною для впровадження визначеної політики та заходів.

Джерело: НАТО

консультація

Обмін поглядами та думками серед найвищого керівництва з метою узгодження позицій та створення рекомендацій щодо спільних питань.

Примітка: консультація може відбуватися між міжнародними організаціями, між їх керівництвом та країнами-членами, а також між визнаними партнерами, наприклад, між неурядовими організаціями.

Джерело: ФР

консультація, командування та управління

Відповідальність та діяльність

Source : OTAN

convention sur l'interdiction des armes biologiques (CIAB)

Entrée en vigueur en 1975, regroupant 118 signataires, elle élargit le protocole de GENEVE de 1925 en interdisant la mise au point, la production, le stockage et l'acquisition d'agents biologiques à des fins non défensives ou non pacifiques.

Source : FRA

convention sur le statut des forces

Convention internationale qui définit le statut juridique des membres des forces armées d'un pays de l'OTAN présents sur le territoire d'un autre pays de l'OTAN.

Source : OTAN

consensus

Principe à la base du processus décisionnel de l'OTAN, selon lequel l'unanimité entre tous les pays membres est requise pour la mise en œuvre des orientations ou des mesures proposées.

Source : OTAN

consultation

Echanges de vues et délibérations entre les plus hautes autorités, visant à harmoniser les positions et à formuler des recommandations sur des questions d'intérêt commun.

Note : La consultation peut avoir lieu entre organisations internationales, entre les autorités de celles-ci et les Etats membres, entre des Etats, entre des Etats et des partenaires reconnus, comme par exemple, des organisations non gouvernementales.

Source : FRA

consultation, commandement et contrôle

Responsabilités et activités des

Source: NATO

Biological and Toxin Weapons Convention (BTWC)

Come into effect in 1975, regrouping 118 signatories, it widens the protocol of GENEVA of 1925 by forbidding the settling, the production, the stocking and the purchase of biologic agents for not defensive or not peaceful purposes.

Source: FRA

status of forces agreement

An international agreement which defines the legal status of the members of the armed forces of a NATO member state when present on the territory of another NATO member state.

Source: NATO

consensus

The decision-making process whereby, in NATO, unanimity between all member states is required for the implementation of proposed policies or actions.

Source: NATO

consultation

The exchange of views and deliberations amongst the highest authorities, aiming at harmonising positions and formulating recommendations on issues of common concern.

Note : Consultation may occur between international organisations, between their authorities and member States, between States, between States and recognised partners, such as, for instance, non governmental organisations.

Source: FRA

consultation, command and control

The responsibilities and activities

політичного, військового та цивільного керівництва за політичні консультації, що включають питання врегулювання кризових ситуацій, за ядерні консультації та планування врегулювання надзвичайних ситуацій цивільними засобами. Даний термін також включає владу, відповідальність та діяльність військових командирів щодо управління та координації військ, виконання наказів на проведення операцій.

Джерело: НАТО

континентальна територія

Зона, що включає в себе морські території та їх корисні копалини як продовження території суші по бережній державі, на якій ця держава володіє ексклюзивним правом на використання корисних копалин на відстані 200 морських миль від берегової лінії.

Примітка: континентальна територія може все-таки подовжуватися поза цей ліміт через певні геологічні та географічні умови але не повинна перевищувати 350 морських миль від території суші.

Джерело: ООН

контратака

Атака із застосуванням частини або повного складу військ, які обороняються, проти військ, які здійснюють напад, з метою або повернення втраченої території, або оточення чи знищення передових підрозділів противника, а також із загальною метою запобігання противнику досягти своїх цілей. При тривалій обороні, контратака здійснюється з метою повернення вигідної бойової позиції і спрямовується на окремі цілі.

Джерело: ФР

контрмобільність

Низка дій, спрямованих на зниження мобільності противника шляхом встановлення штучних та оцінки природних перешкод у рамках загальновійськових маневрів.

autorités politiques, militaires et civiles pour la consultation politique y compris la gestion de crise, la consultation nucléaire et la planification civile d'urgence. Ce terme désigne également l'autorité, les responsabilités et les activités des commandants militaires pour la direction et la coordination des forces militaires et pour la mise en oeuvre des ordres relatifs à l'exécution des opérations.

Source : OTAN

plateau continental

Zone composée des fonds marins et de leur sous-sol dans le prolongement du territoire terrestre d'un Etat côtier, où ce dernier exerce sa juridiction exclusive aux seules fins d'exploration et d'exploitation des ressources naturelles, dans la limite de 200 milles marins des lignes de base.

Note : le plateau continental peut toutefois s'étendre au-delà de cette limite lorsque certaines conditions géologiques et géographiques sont réunies, sans toutefois pouvoir dépasser une distance de 350 milles marins des lignes de base.

Source : ONU

contre-attaque

Attaque, par tout ou partie d'une force défensive, d'une force ennemie assaillante, ayant pour but soit de reprendre le terrain perdu, soit de couper ou détruire les unités ennemies assaillantes, avec pour objectif général d'interdire à l'ennemi la réalisation de ses intentions. En défense d'arrêt, elle est déclenchée pour rétablir la position de résistance principale et ne poursuit que des objectifs limités.

Source : FRA

contremobilité

Ensemble de procédés de combat visant à réduire les possibilités de mouvement de l'adversaire par la réalisation d'obstacles artificiels et la valorisation d'obstacles naturels dans le cadre de la manœuvre

of political, military and civil authorities in political consultation, including crisis management, nuclear consultation and civil emergency planning. The term also applies to the authority, responsibilities and activities of military commanders in the direction and coordination of military forces and in the implementation of orders related to the execution of operations.

Source: NATO

continental shelf

Zone composed of the depths of the sea and their subsoil in the continuation of the ground territory of a coastal State, where this last one exercises its exclusive jurisdiction in the only purposes of investigation and exploitation of natural resources, within the limits of 200 nautical miles of basic lines.

Note: the continental shelf can however extend beyond this limit when certain geologic and geographic conditions are combined, without being however able to exceed a distance of 350 nautical miles of basic lines.

Source: UN

counter-attack

An attack by a part or all of a defending force against an enemy attacking force, for such specific purposes as regaining ground lost or cutting off or destroying enemy advance units, and with the general objective of denying to the enemy the attainment of his purpose in attacking. In sustained defensive operations, it is undertaken to restore the battle position and is directed at limited objectives.

Source: FRA

countermobility

Set of processes of fight aimed at reducing the possibilities of movement of the opponent by the development of artificial obstacles and upgrading of natural obstacles within the framework of the

Джерело: ФР

контроль за морським простором

Ситуація, за якої одна сторона може діяти без перешкод в морському просторі протягом визначеного часу.

Примітка: у французькій мові термін "морський простір" означає простір під водою, на воді і над водою.

Джерело: НАТО

контроль над інформацією

Ситуація, яка виникає внаслідок глобальної і постійної здатності підрозділів використовувати сприятливу ситуацію для досягнення поставлених цілей під час виконання завдань завдяки чіткому поєднанню наступальних і оборонних дій у матеріальному і психологічному плані. Все це впливає на всіх учасників бойових дій, а також на систему командування, або на поставлені ним цілі.

Джерело: ФР

контроль над насиллям

Оперативний спосіб або такий спосіб дій сухопутних військ, який вимагає від них здатності усвідомлювати і проводити відповідно до сукупності певних дипломатичних, економічних посередницьких дій військові операції, спрямовані на вирішення і стабілізацію кризової ситуації.

Цей спосіб включає в себе заходи безпеки, довіри і, навіть, надання допомоги присутнім сторонам, і контролю. Він може призвести до обмежувальних або примусових дій.

Джерело: ФР

контроль над озброєнням

Процес взаємодії між країнами з таких питань, як обмеження, скорочення, нерозповсюдження, виробництва озброєння, так і розгортання, використання збройних сил.

interarmes.

Source : FRA

contrôle de l'espace maritime

Situation qui existe lorsqu'une partie peut agir sans entraves dans une zone de l'espace maritime pendant une période donnée.

Note: En français, l'expression "espace maritime" englobe les environnements sous-marin, de surface et aéromaritime.

Source : OTAN

maîtrise de l'information

Situation résultant de l'aptitude globale et permanente des forces à façonner un contexte favorable à la réalisation de leurs objectifs en opérations, par une combinaison cohérente et coordonnées d'actions d'agression ou de protection dans tous les champs matériels et immatériels. Celles-ci s'exercent sur tous les acteurs du théâtre et systèmes de commandement ou à leur profit.

Source : FRA

maîtrise de la violence

Mode opératoire ou mode d'action des forces terrestres qui exige leur aptitude à concevoir et à conduire, en coordination avec un ensemble d'actions diplomatiques, économiques et médiatiques, des actions militaires visant la résolution et la stabilisation d'une situation de crise.

Ce mode combine des mesures de sûreté, de confiance voire d'assistance aux parties en présence et de contrôle. Il peut éventuellement conduire à des contraintes ou des actions de coercition.

Source : FRA

maîtrise des armements

Processus d'interaction entre des pays sur les questions relatives à la limitation, la réduction, la non-prolifération et la production des armements, ainsi qu'au déploiement et à l'emploi des forces armées.

combined arms maneuver.

Source: FRA

sea control

Situation prevailing when a party can operate freely within part of the maritime environment for a given period of time.

Note: In French, "maritime environment" covers the submarine, surface and air-maritime environments.

Source: NATO

information dominance

Situation resulting from the general and permanent ability of the forces to create a context favourable to the accomplishment of their operational objectives, through a coherent and coordinated combination of aggression or protection actions in the material and psychological environments. They are exercised on all the actors of the theater and command system, or for their benefit.

Source: FRA

violence control

Operating mode or course of action for the Land Forces, requiring the ability to conceive and conduct, in coordination with a number of diplomatic, economic and media actions, military action aimed at the resolution and stabilization of a crisis situation.

This mode combines measures of safety, confidence and even assistance, for those factions involved, and control. It might lead to constraints or coercion actions.

Source: FRA

arms control

The process by which countries interact on issues relating to arms limitation, arms reduction, non-proliferation and manufacture and the deployment and/or use of the armed forces.

Джерело: РОС

контррозвідка

Операції, що проводяться з метою викриття та протидії загрозі безпеці від ворожих розвідувальних служб та організацій або від окремих осіб, які здійснюють акти шпигунства, саботажу, підривної діяльності або терористичних дій.

Джерело: ФР

контртероризм

Всі активні заходи, спрямовані на боротьбу проти тероризму як до, так і після здійснення терористичного акту.

Примітка: дані дії включають контрзаходи, що виправдані правом на самооборону людини, а також стримуючі заходи, які застосовуються збройними силами або громадськими організаціями.

Джерело: ФР

конфлікт

Розбіжність або непорозуміння між двома або більше державами, що характеризується можливістю застосування збройних сил. Термін „конфлікт” часто використовується замість терміну „відкритий конфлікт”.

Джерело: ФР

конфлікуючі сторони

Сторони, які проводять ворожі дії по відношенню одна до одної або які знаходяться в стані тимчасового перемир'я, але ще не досягли взаємоприйнятної домовленості для остаточного припинення військового конфлікту.

Джерело: РОС

концепція оперативних можливостей

Комплекс нових засобів та механізмів, що дозволяють підсилити оперативні можливості країн-учасниць програми ”Партнерства заради миру”, завдяки інтенсивній та тісній військовій співпраці, що має на меті покращення стану

Source : RUS

contre-ingérence

Opération visant à déceler et à neutraliser toute menace contre la sécurité résultant des activités des services de renseignement, d'organisations ou d'agents se livrant à l'espionnage, au sabotage, à la subversion ou au terrorisme.

Source : FRA

contre-terrorisme

Ensemble des mesures offensives prises pour neutraliser le terrorisme, avant comme après la commission d'actes hostiles.

Note : ces mesures comprennent les activités de contre-force justifiées par la légitime défense des individus et les mesures d'endigement exécutées par les forces militaires et les organismes civils.

Source : FRA

conflit

Opposition ou contestation entre deux ou plusieurs Etats caractérisée par le recours possible aux forces armées. Le terme "conflit" est souvent employé pour "conflit ouvert".

Source : FRA

parties en conflit

Parties se livrant mutuellement à des actes d'hostilité, ou qui se trouvent dans une situation de trêve temporaire mais ne sont pas encore parvenues à un accord mutuellement acceptable sur la cessation définitive d'un conflit armé.

Source : RUS

concept de capacités opérationnelles

Ensemble de nouveaux moyens et mécanismes permettant de renforcer les capacités opérationnelles du Partenariat pour la paix grâce à une coopération militaire intensifiée et plus étroite, le but étant de mettre les forces des Partenaires mieux à même de

Source: RUS

counter-intelligence

Those activities which are concerned with identifying and counteracting the threat to security posed by hostile intelligence services or organizations or by individuals engaged in espionage, sabotage, subversion or terrorism.

Source: FRA

counter-terrorism

All offensive measures taken to neutralize terrorism before and after hostile acts are carried out.

Note: such measures include those counterforce activities justified for the defence of individuals as well as containment measures implemented by military forces or civilian organizations.

Source: FRA

conflict

Dispute between two or more States, characterized by the possible use of armed forces. The term "conflict" is often used instead of "open conflict".

Source: FRA

conflicting parties

Parties engaged in hostile action towards each other, or those in a state of temporary truce but who have not reached mutually acceptable agreement on a final cessation of armed conflict.

Source: RUS

operational capabilities concept

A set of new means and mechanisms to reinforce Partnership for Peace's operational capabilities through enhanced and closer military cooperation to improve the ability of Partner forces to contribute to NATO-led Partnership for Peace operations, and to emphasise the desirability

сил шляхом надання допомоги під час виконання операцій в рамках програми ПЗМ, що сплановані НАТО; необхідно підкреслити важливість застосування у мирний час додаткових заходів задля покращення військової ефективності багатонаціональних сил, що здатні до співпраці під час спільного виконання операцій.

Джерело: НАТО

кордон

Лінія на уявній вертикальній площині, що визначає територіальні межі держави (по суходолу, водному простору, під землею, у повітрі) та відділяє її від території сусідніх держав (включаючи простір відкритого моря).

Джерело: НАТО/РОС

кордон де-факто

Міждержавний чи адміністративний кордон, встановлення якого було зумовлено практичною необхідністю розділення національних та регіональних адміністрацій, але не було закріплено юридично.

Джерело: ФР

кордон де-юре

Міждержавний чи адміністративний кордон, встановлення якого закріплено юридичними документами.

Джерело: ФР

корпус швидкого реагування об'єднаного командування збройними силами НАТО в Європі

Багатонаціональний корпус є сухопутною складовою сил швидкого реагування командування ОЗС НАТО в Європі. Штаб корпусу знаходиться в м. Райндален (Німеччина). За потребою корпус може розгорнутися по всій території командування ОЗС НАТО в Європі для збільшення чи підсилення військових угруповань будь-якої країни-члена НАТО, а також для участі в термінових операціях. Штаб корпусу та дві

contribuer à des opérations du Partenariat pour la paix dirigées par l'OTAN ; il s'agit aussi de souligner l'utilité de mettre en oeuvre, pour le temps de paix, des mesures supplémentaires visant à améliorer l'efficacité militaire des forces multinationales susceptibles de coopérer dans le cadre de ces opérations.

Source : OTAN

frontière

Ligne et plan vertical imaginaire passant par celle-ci, définissant les limites du territoire de l'Etat (terres, eaux, sous-sol, espace aérien) et le séparant des Etats voisins et des mers ouvertes.

Sources : OTAN/RUS

frontière de fait

Frontière internationale ou limite administrative dont l'existence et la légalité ne sont pas reconnues, mais qui constitue pratiquement une séparation entre autorités administratives nationales et provinciales distinctes.

Source : FRA

frontière de droit

Frontière internationale ou limite administrative dont l'existence et la légalité sont reconnues.

Source : FRA

corps de réaction rapide du Commandement allié en Europe

Corps multinational constituant la composante terre des forces de réaction rapide du Commandement allié en Europe. Son quartier général est établi à Rheindahlen, en Allemagne. Selon les besoins, ce corps peut être employé dans tout le Commandement allié en Europe pour augmenter ou renforcer localement les forces de n'importe quel pays de l'OTAN. Il peut également participer à des opérations d'urgence. Le quartier général du Corps de réaction rapide du Commandement allié en

of additional peacetime measures for improving the military effectiveness of multinational forces which are likely to cooperate in these operations.

Source: NATO

border

The line and the imaginary vertical plane that passes through it defining the territorial limits of a state (land, water, subsoil, airspace) and separating it from neighbouring states or the high seas.

Sources : NATO / RUS

de facto boundary

An international or administrative boundary whose existence and legality is not recognized but which is a practical division between separate national and provincial administering authorities.

Source: FRA

de jure boundary

An international or administrative boundary whose existence and legality is recognized.

Source: FRA

strategic command Europe's rapid reaction corps

A multinational corps with its headquarters in Rheindahlen, Germany, forming the land component of Strategic Command Europe's rapid reaction forces. It may be employed throughout Strategic Command Europe whenever necessary, to augment or reinforce local forces or to participate in contingency operations. The Corps headquarters and the two multinational divisions are already under command and control of the Supreme Allied Commander

багатонаціональні дивізії, які входять до його складу, підпорядковуються Верховному головнокомандувачу ОЗС НАТО в Європі, а решта дивізій підпадають під його оперативне командування лише в разі їх розгортання.

Джерело: НАТО

корупційний лобізм

Порушення, що полягає у пропонуванні подарунків або вигід окремішій особі для того, щоб вона скористалася своїм впливовим положенням в органах влади, з метою ухвалення необхідного рішення.

Джерело: ФР

країна, яка виділяє військовий контингент

Країна НАТО, держава-партнер або країна, що не є партнером НАТО, яка направляє військовий контингент для участі в операції під керівництвом НАТО та країна, яка готова прийняти умови передачі повноважень по командуванню сил, що були виділені відповідно до системи підпорядкованості НАТО. Контингент може складатися з окремих військовослужбовців, військових формувань чи служб, таких як: медична, матеріально-технічна, транспортна, чи служба зв'язку. Сили країн, що не входять у НАТО перед передачею повноважень обов'язково проходять сертифікацію у Верховного Головнокомандувача об'єднаних збройних сил НАТО в Європі для підтвердження їхньої готовності діяти разом із силами НАТО.

Джерело: НАТО

криза

Порушення рівноваги в країні, або між країнами, що створює значні напруження, які можуть перетворитися у серйозні заворушення або конфлікт.

Джерело: ФР

криза

Внутрішня державна або

Europe, de même que deux divisions multinationales, se trouvent déjà sous le commandement et le contrôle du Commandant suprême des forces alliées en Europe, mais les divisions et unités restantes ne tombent sous son contrôle opérationnel qu'après leur déploiement.

Source : OTAN

trafic d'influence

Infraction qui consiste à proposer des dons ou des avantages à une personne afin qu'elle use de son influence auprès d'une autorité en vue d'obtenir une décision favorable.

Source : FRA

pays contributeur de troupes

Pays allié, pays partenaire ou pays non partenaire qui fournit des forces militaires en vue de participer à une opération dirigée par l'OTAN et qui est prêt à accepter, à l'égard de cette contribution, un transfert d'autorité en faveur de la chaîne de commandement opérationnelle de l'OTAN. Cette contribution peut comprendre du personnel, des unités formées ou des offres de services, par exemple, dans les domaines de la santé, de la logistique, des transports ou des télécommunications. Avant le transfert d'autorité, les forces non OTAN font en principe l'objet d'une certification par le Commandement Suprême des Forces Alliées en Europe (SACEUR) quant à leur capacité d'opérer aux côtés des forces de l'OTAN. *Aussi appelé* pays fournisseur de troupes.

Source : OTAN

crise

Rupture d'équilibre au sein d'une nation ou entre plusieurs nations, créant des tensions susceptibles de déboucher sur des troubles graves ou un conflit.

Source : FRA

crise

Situation à l'échelon national ou

Europe in peacetime, but the remaining divisions and units come under his operational control only after being deployed.

Source: NATO

influence peddling

Infraction consisting on proposing gifts or benefits to someone, in order for this person to use his/her influence over an authority in order to obtain a favourable decision.

Source: FRA

troop-contributing nation

An Allied, Partner or non-Partner nation contributing military forces to participate in a NATO-led operation, which is prepared to accept transfer of authority over its contribution of forces to the NATO operational chain of command. Contribution could include individual personnel, formed units or the offer of services such as medical, logistic, transport or communications. Non-NATO forces prior to transfer of authority are normally certified by Supreme Allied Commander in Europe (SACEUR) as capable of operating alongside NATO forces.

Source: NATO

crisis

A national or international situation in which there is a threat to priority values, interests or goals of the parties involved.

Source: FRA

crisis

A national or international

міжнародна обстановка, за якої існує загроза цінностям, інтересам або цілям зацікавлених сторін.

Джерело: НАТО

кризова ситуація

Особливі події, під час яких оголошується стан загрози, надзвичайний стан чи стан загрози державі.

Джерело: ФР

кризова ситуація

Особлива ситуація, коли суверенній владі та територіальній цілісності держави, її демократичним засадам, існуючій економіці, її адміністративній та судовій системам, здоров'ю та життю великої кількості населення, великій кількості її власності, культурним надбанням, оточуючому середовищу чи виконанню міжнародних зобов'язань існує одночасно загроза, під час якої неможливо уникнути небезпеки чи її наслідків за допомогою звичайних дій органів влади, автономних територіальних органів влади, збройних сил, рятувальних підрозділів, аварійних служб тощо.

Джерело: ЧЕХ

кризова ситуація під час ведення війни

Оперативна обстановка, що складається на обмеженій території внаслідок несприятливого розвитку подій, та вимагає особливих дій і негайного реагування командирів національних та союзних сил. Кризова ситуація, яка проголошується командувачем об'єднаних сил, який відповідає за визначену зону, з відома командувача національними силами.

Джерело: ФР

кризові заходи

Заходи, спрямовані на підготовку до кризових ситуацій і їх врегулювання; діяльність, яка проводиться з метою зменшити небажані наслідки під час таких операцій, як

international dans laquelle des valeurs, intérêts ou objectifs prioritaires des parties concernées sont menacés.

Source : OTAN

situation de crise

Événement exceptionnel au cours duquel est proclamé l'état de danger, l'état d'urgence ou l'état de menace de l'Etat.

Source : FRA

situation de crise

Situation exceptionnelle où la souveraineté et l'intégrité territoriale de l'Etat, ses fondements démocratiques, la marche de son économie, son système administratif et judiciaire, la santé et la vie d'un grand nombre de ses habitants, un nombre important de ses biens, ses biens culturels, son environnement ou l'exécution de ses engagements internationaux sont immédiatement menacés, et au cours de laquelle il n'est pas possible d'écarter ni la menace, ni ses effets, par l'action habituelle des autorités administratives, des organismes territoriaux autonomes, des forces armées, des unités de sauvetage, des services de dépannage et autres.

Source : CZE

état de crise en temps de guerre

Situation opérationnelle se présentant dans une zone limitée à la suite d'une sérieuse aggravation dans le déroulement des opérations et exigeant une action particulière et immédiate des commandants nationaux et alliés. L'état de crise est décrété par le commandant allié responsable de la zone en cause, en consultation avec le commandant national intéressé.

Source : FRA

mesures de crise

Mesures prises pour se préparer à des situations de crise et au règlement de celles-ci ; puis activités visant à réduire ou éliminer les effets occasionnés, notamment les tâches de sauvetage

situation in which there is a threat to priority values, interests or goals of the parties involved.

Source: NATO

situation of crisis

Exceptional event during which is proclaimed state of danger, state of emergency or state of threat of the State.

Source: FRA

situation of crisis

Exceptional position where sovereign power and territorial integrity of the State, its democratic foundations, the running of the economy, its administrative and judicial system, health and life of a big number of its inhabitants, an important number of its possessions, cultural possessions, environment or the execution of international commitments are at once threatened, and during which it is not possible to dispel aside either threat, or its effects, by usual action of authorities, autonomous territorial bodies, armed forces, units of rescue, breakdown services and others.

Source : CZE

emergency in war

An operational contingency in a limited area caused by a critical aggravation of combat operations and requiring special and immediate action by national and Allied Commanders. The existence of such an emergency shall be determined by the Allied Commander responsible for the limited area involved, in consultation with the national Commander concerned.

Source: FRA

crisis measures

Set of measures taken to face up to a crisis situations and for the settlement of these; then activities aiming to reduce or to eliminate induced effects, notably rescue and repair missions.

рятування і відновлення, які проводяться для ліквідації наслідків кризових ситуацій.

Джерело: ЧЕХ

кримінальне ув'язнення

Покарання у формі позбавлення волі, кримінального характеру, що полягає в ув'язненні засудженого на час, ухвалений судом присяжних в межах, передбачених законом.

Джерело: ФР

кримінально-процесуальний документ

Письмовий акт, складений військовослужбовцем жандармерії, де записані висловлювання осіб, яких заслуховували, а також дії, які проводились дізнавачами під час судово-слідчого розслідування.

Джерело: ФР

криміногенна міська зона

Зона, що характеризується високим рівнем злочинності та постійними порушеннями громадського порядку.

Джерело: ФР

et de réparation.

Source : CZE

détention criminelle

Peine privative de liberté, de nature criminelle, consistant dans l'incarcération du condamné, pendant un temps fixé par le jury d'assises dans les limites prévues par la loi.

Source : FRA

procédure pénale

Acte écrit établi par un militaire de la gendarmerie qui retranscrit les propos des personnes auditionnées, ainsi que les actes effectués par les enquêteurs au cours de l'enquête judiciaire.

Source : FRA

zone urbaine sensible

Zone caractérisée par un fort taux de délinquance et de fréquentes atteintes à l'ordre public.

Source : FRA

Source: CZE

imprisonment

Criminal penalty involving personal restraint, consisting in placing the convicted prisoner in jail, for a duration determined by the assizes jury within the limits defined by the law.

Source: FRA

criminal procedure

Official document written by a military member of the Gendarmerie transcribing the words of the heard individuals, as well as reporting all the actions carried out by the investigating officers during the judicial enquiry.

Source: FRA

sensitive urban area

Area characterised by a high level of crime and by frequent attacks against law and order.

Source: FRA

легітимна оборона

Поважна обставина, що дозволяє законно застосовувати силу, необхідну і пропорційну, для того, щоб відбити протиправний і наявний напад, який спрямовано проти осіб або майна.

Джерело: ФР

легітимна оборона; самооборона

Відповідно до міжнародного права негайна та миттєва реакція держави, яка особисто несе відповідальність за використання засобів, які можуть суперечити міжнародному праву проти нелегітимної сили, яка підтримується або доповнюється іншою державою. Використання таких пропорційних та відповідних до ситуації засобів проводиться у імперативному режимі. Цей термін використовується також у діяльності сил з підтримки миру, на які був здійснений збройний напад.

Джерело: ООН

ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій

Рятувальні роботи та інші типи робіт, які проводять при виникненні надзвичайної ситуації. Вони спрямовані на збереження життя та здоров'я людей, зменшення розмірів збитків докільню та матеріальних збитків, а також на локалізацію зон надзвичайних ситуацій.

Джерело: РОС

лінії стратегічного зв'язку

Сукупність сухопутних, морських, річкових, повітряних шляхів, які зв'язують одне або багато угруповань військ під час проведення операції з однією або більше тиловими базами, якими доставляються підкріплення та техніка.

Примітка: найголовніше у підтримці військ – це те, що лінії

légitime défense

Fait justificatif permettant d'utiliser légitimement une violence nécessaire et proportionnée pour contrer une agression actuelle et injuste dirigée contre les personnes ou les biens.

Source : FRA

légitime défense ; autodéfense

En droit international, réaction immédiate et spontanée d'un Etat, agissant sous sa responsabilité, par des moyens qui peuvent être en eux-mêmes contraires au droit international contre une action de force illicite accomplie ou tolérée par l'Etat frappé par cette réaction et qui trouve sa justification exceptionnelle dans le fait que l'emploi de ces moyens, proportionnés aux exigences de la situation, s'est imposé de manière impérieuse. Le terme s'applique aussi au droit qu'ont les forces de maintien de la paix de se défendre lorsqu'elles sont attaquées.

Source : ONU

opération de secours d'urgence

Secours et autres activités visant à faire face à une situation d'urgence, le but étant de sauver des vies et de préserver la santé, de limiter les dommages causés à l'environnement et les dégâts matériels, et de circonscrire la situation d'urgence.

Source: RUS

lignes de communications stratégiques

Ensemble des itinéraires terrestres, maritimes, fluviaux ou aériens qui relient une ou plusieurs forces en opération à une ou plusieurs bases arrières, et par lesquels le matériel et les renforts sont acheminés

Note : essentielles au soutien des forces, elles s'opposent aux lignes

self-defence

Justifying fact permitting to legitimately use the necessary and relevant level of violence in order to counter a current and unfair assault against individuals or property.

Source: FRA

self-defence

In international law, immediate and spontaneous reaction of a State, acting under its responsibility, by means which can be in themselves opposed to international law against an illicit action of a force committed or tolerated by the State struck by this reaction and which finds its exceptional justification in the fact that the use of these means, proportioned to the requirements of the situation, was necessary in an authoritarian way. The term also applies to the right granted to peacekeeping forces to defend themselves when attacked.

Source: UN

emergency relief operation

Obligation for physical persons to execute during an inevitably indispensable period of determined works which are necessary to settle a situation of crisis and which are necessarily executed within an organization planned for crisis settlement, and if necessary, beyond legal working period defined in legal prescriptions.

Source: RUS

strategic lines of communications

Set of earthly, maritime, river routes or aeriels which connect one or several forces in operation for one or several rear bases, and by that material and reinforcements are forwarded.

Note : Lines of communication are essential to the support of forces

стратегічного зв'язку знаходяться протилежно лінії проведення операції.

Джерело: ФР

локалізація збройного конфлікту

Сукупність дій, у тому числі з використанням військової сили, спрямованих на обмеження масштабів збройного конфлікту, з метою створення умов для його припинення мирними засобами.

Джерело: ФР

локальна війна

Війна, обмежена за своїми політичними цілями, просторовим розмахом, кількістю сторін, а також задіяних сил і засобів.

Джерело: РОС

локальна війна (конфлікт середньої інтенсивності)

Війна, що ведеться між державами з обмеженими цілями, для досягнення яких використовуються звичайні засоби збройної боротьби з обмеженням масштабу і географічного району їх застосування.

Джерело: УКР

d'opérations, qui commandent la manœuvre.

Source : FRA

endiguement d'un conflit

Action visant à limiter l'ampleur d'un conflit armé, et à créer ainsi les conditions nécessaires pour qu'il puisse être mis fin à ce conflit par des voies pacifiques ; cette action peut comporter un recours à la force militaire.

Source : FRA

guerre locale

Guerre limitée quant aux objectifs politiques, à son envergure, au nombre des parties et aux forces et moyens employés.

Source : RUS

guerre locale (conflit de moyenne intensité)

Guerre (conflit de moyenne intensité) menée par des Etats ayant des objectifs limités. Pour atteindre ceux-ci, les forces conventionnelles sont utilisées sur un théâtre d'opération limité et dans une région géographique définie.

Source : UKR

and are opposed to operational lines, which are essential to the movement of forces.

Source: FRA

containment of a conflict

Action including the use of military force aimed at limiting the scale of an armed conflict in order to create the conditions for ending it by peaceful means.

Source: FRA

local war

A war limited in political aims, scope, the number of parties involved and the forces and assets employed.

Source: RUS

Local war (medium intensity conflict)

War among States conducted with the limited (both by scale and geographic area) use of conventional forces and capabilities of armed struggle in order to achieve their limited goals.

Source: UKR

мандат на проведення миротворчих операцій

Нормативно-правовий документ, затверджений Радою Безпеки ООН чи іншим органом колективної безпеки. Він є юридичною основою для розміщення колективних сил з підтримки миру в зоні конфлікту, а також вихідним документом для розробки плану операції з підтримки миру.

Джерело: РОС

матеріально-технічне забезпечення збройних сил

Заходи, що вживаються у мирний та воєнний час для задоволення поточних та оперативних потреб збройних сил у матеріально-технічному забезпеченні. Матеріально-технічне забезпечення збройних сил є однією з форм тилового забезпечення і включає в себе: визначення потреб у різноманітних ресурсах (за кількістю і типом), їх виробництво, замовлення, доставку, утворення запасів, їх збереження, заміна застарілих та використаних запасів, відвантаження, доставка споживачеві, а також управління та розподілення запасів під час проведення операцій.

Джерело: НАТО

мир

Ситуація, що характеризується збалансованими відносинами між державами, які намагаються вирішувати конфліктні питання мирним шляхом, не вдаючись до сили чи погроз.

Джерело: ФР

мирне вирішення міжнародних суперечок

Один з основних принципів міжнародного права, відповідно до якого розбіжності та суперечки між державами повинні вирішуватись виключно мирними засобами. Цей

mandat d'opération de soutien de la paix

Document juridique approuvé par le Conseil de sécurité des Nations Unies ou une autre organisation de sécurité collective et servant de base juridique au stationnement de forces collectives de soutien de la paix dans une zone de conflit; c'est aussi le document source pour la planification d'une opération de soutien de la paix.

Source : RUS

approvisionnement des forces armées

Ensemble de mesures prises en temps de paix comme en temps de guerre, ayant pour but de répondre aux besoins courants et aux besoins opérationnels d'approvisionnement des forces. L'approvisionnement des forces armées est une des formes du soutien logistique. Il comporte : la détermination des besoins d'après le type d'approvisionnement requis par quantité et par nomenclature, la fabrication ou production de ces approvisionnements, leur commande, leur réception, la constitution de stocks, la conservation, le rechargement selon les sorties et les pertes, l'expédition et le transport de ces approvisionnements jusqu'au destinataire, ainsi que la gestion et la distribution des stocks en cours d'opération.

Source : OTAN

paix

Situation caractérisée par un équilibre des relations interétatiques, les Etats cherchant à régler leurs différends par des moyens pacifiques, sans recourir ou menacer de recourir à la force armée.

Source : FRA

résolution pacifique des différends internationaux

Principe fondamental du droit international selon lequel les désaccords et différends entre Etats doivent être réglés par des moyens exclusivement pacifiques. En vertu de ce principe, tous les Etats

peace-support operation mandate

A statutory document approved by the UN Security Council or other collective security agency, which provides the legal basis for stationing collective peace support forces in an area of conflict and the source document for planning a peace support operation.

Source: RUS

supply of the armed forces

Peacetime and wartime measures to satisfy the requirements of forces for the material resources essential to their subsistence and operations. It is an aspect of logistic support, and includes determining the requirements for various resources (by type and quantity), their production, requisition, delivery, constitution of stocks, storage, replacement of items consumed or lost, delivery to the user and stock management during operations.

Source: NATO

peace

Situation of balanced relations between States, which try to settle their disputes through peaceful actions, without threatening to use armed force or actually using it.

Source: FRA

peaceful resolution of international disputes

A basic principle of international law, whereby disagreements and disputes between States are to be settled only by peaceful means. This principle obliges all States to refrain from using, or threatening

принцип зобов'язує всі держави, при виникненні між ними розбіжностей і суперечок, не вдаватись до застосування сили або погроз.

Джерело: РОС

миротворча операція

Миротворча операція проводиться з метою підтримання або відновлення миру у країні, де на даний момент існує внутрішня криза або конфлікт між двома країнами, а також значна загроза безпеці або виживанню населення. Порядок проведення миротворчої операції закріплений в розділах VI і VII Хартії ООН. Операція розпочинається після отримання мандату цієї міжнародної організації. Вона проводиться з або без згоди конфліктуючих сторін та включає: а- операції з підтримки превентивної дипломатії; б- операції з відновлення миру; в- операції з підтримки миру; г- операції з примусового встановлення миру; д- операції зі зміцнення миру. Ці операції здійснюються в рамках інтенсивних заходів з залученням збройних сил, дипломатичних і гуманітарних організацій.

Джерело: ФР

мистецтво ведення війни

Має відношення до сфери "дій". Суть терміну полягає у використанні військ під час ведення бою. Базується в основному на доктрині, яка використовується під час бою.

Джерело: ФР

міжнародна агенція атомної енергетики

Спеціалізована установа ООН, створена у 1957 році, із штаб-квартирою у Відні. Головні завдання: а- контроль за цільовим використанням цивільними інфраструктурами ядерної сировини, але не у військових цілях; б- надання допомоги у ядерній сфері для сприяння використанню атомної енергії у мирних цілях.

Джерело: ФР

doivent s'abstenir de recourir à la force, ou de menacer de le faire, lors de désaccords ou de différends.

Source : RUS

mission de soutien de la paix

Mission ayant pour objectif de maintenir ou de faciliter le retour à la paix dans un pays en état de crise interne ou entre deux pays, alors qu'il existe un risque majeur pour la sécurité ou la survie des populations. Menée de façon impartiale avec ou sans le consentement des parties, elle est placée sous les chapitres VI ou VII de la Charte des Nations Unies et est initiée par le mandat d'une organisation internationale. Ce vocable englobe : a- les opérations de soutien à la diplomatie préventive; b- les opérations de rétablissement de la paix; c- les opérations de maintien de la paix; d- les opérations d'imposition de la paix; e- les opérations de consolidation de la paix. Ces missions entrent dans le cadre d'opérations d'intensité variable avec des forces militaires et des organisations diplomatiques et humanitaires.

Source : FRA

art militaire

Appartenant au domaine de l'action, consiste à mettre en oeuvre les forces lors de leur engagement. Il s'inspire pour cela de la doctrine, mais l'adapte au contexte de l'engagement.

Source :FRA

agence internationale de l'énergie atomique

Institution spécialisée de l'ONU, créée en 1957 et installée à Vienne, elle est chargée : a- de s'assurer que les matières nucléaires et les installations à usage civil ne sont pas utilisées à des fins militaires ; b- de fournir une assistance en matière nucléaire afin de promouvoir les applications pacifiques de l'énergie atomique.

Source : FRA

to use, force in disagreements or disputes.

Source: RUS

peace support mission - peace mission

Mission aimed at preserving peace or facilitating the restoration thereof in a country plagued by a domestic crisis or between two countries, while there stands a major threat for the security or survival of the populations. This impartial operation is conducted with or without the consent of the parties: it is placed under Chapters VI or VII of the United Nations Charter, and is initiated by a mandate given by an international organization. This term encompasses: a- operations in support of preventive diplomacy; b- peace restoration operations; c- peacekeeping operations; d- peace enforcement operations; e- peace-building operations. These missions take place within the framework of operations of variable intensity, with the participation of military forces as well as that of diplomatic and humanitarian organizations.

Source: FRA

operational art

Pertaining to the "action" domain, it consists in implementing forces during their engagement. It is indeed based on doctrine, but it adapts the latter to the engagement context.

Source :FRA

international atomic energy agency

Specialized UN institution created in 1957 and located in Vienna, tasked with: a- ensuring that nuclear material and civilian infrastructure are not used for military purposes; b- providing assistance in the atomic domain in order to promote the peaceful employment of the atomic energy.

Source: FRA

міжнародна організована злочинність

Сукупність злочинів та правопорушень, що були скоєні злочинними угрупованнями. Задум, здійснення та наслідки останніх зачіпають інтереси відразу декількох держав.

Джерело: ФР

міжнародна протока

Природне морське звуження, прохід (переліт) через який регулюється принципами та нормами міжнародного права, що, в разі потреби, можуть змінюватися спеціальними міжнародними конвенціями.

Джерело: НАТО

міжнародне гуманітарне право (МГП)

Включає звичайний закон, а також Женевські конвенції (стосовно збройних конфліктів) та міжнародні інструменти щодо прав людини.

Примітка: часто називається "Женевське право" (на протипагу "Гаазькому праву", яке стосується правил ведення бойових дій).

Джерело: ООН

міжнародне злочинне угруповання

Ієрархізована група юридичних або фізичних осіб з прихованою структурою та чисельністю, члени якої скоюють або намагаються скоїти правопорушення або злочини з метою отримання економічного чи фінансового прибутку; її діяльність поширюється на декілька країн.

Джерело: ФР

міжнародне примирення

Засіб врегулювання міжнародних спорів при посередництві комісії, яка відповідає за вивчення конфліктної ситуації, а також за розробку шляхів її вирішення.

Джерело: ФР

criminalité transnationale organisée

Ensemble des crimes et délits commis par des organisations criminelles et dont la conception, l'exécution ou les effets font intervenir plusieurs Etats.

Source : FRA

détroit international

Passage maritime naturel resserré dans lequel le transit et le survol sont régis par les principes et les normes du droit international, modifiés, le cas échéant, par une convention internationale particulière.

Source : OTAN

droit international humanitaire (DIH)

Inclut la loi usuelle aussi bien que les Conventions de Genève (quant aux conflits armés) et des instruments internationaux concernant des droits de l'homme.

Note : Souvent dénommé "droit de Genève" (par opposition au "droit de La Haye" qui porte sur la conduite des hostilités).

Source : ONU

organisation criminelle transnationale

Groupe hiérarchisé de personnes morales ou physiques qui tient sa structure et ses effectifs secrets, dont les membres commettent ou tentent de commettre des délits ou des crimes dans le but d'obtenir des profits d'ordres économique ou financier, et qui étend ses activités sur plusieurs Etats.

Source : FRA

conciliation internationale

Mode de règlement des différends internationaux consistant en l'intervention d'une commission chargée d'examiner le litige et de proposer une solution.

Source : FRA

transnational organised crime

All crimes and offences which are committed by criminal organizations and whose conception, perpetration or effects involve several States.

Source: FRA

international straits

A natural narrow sea passage, through which transit or overflights are regulated by the principles and standards of international law, modified when necessary by a specific international convention.

Source: NATO

international humanitarian law (IHL)

Includes customary law as well as the Geneva Conventions (regarding armed conflicts) and international instruments concerning human rights.

Note: Often called "law of Geneva" (as opposed to the "law of The Hague" which designates the law of war).

Source: UN

transnational crime organisation

Group of moral or physical persons organised into a hierarchy, which keeps its structure and strength secret, whose members commit or try to commit misdemeanours or crimes in order to gain economical or financial profits, and whose activity covers several states.

Source: FRA

international conciliation

A method of settlement of international disputes consisting in the intervention of a committee in charge of examining the dispute and proposing a solution.

Source: FRA

міжнародний військовий штаб

Міжнародний військовий штаб відповідає за планування політики у військовій сфері, проведення її оцінки і надання рекомендацій на розгляд Військовому комітету. Він також відповідає за забезпечення належного виконання вказівок Військового комітету й імплементації його політики. Активно бере участь у процесі співробітництва з країнами Центральної і Східної Європи в рамках програми "Партнерство заради миру". Міжнародний Військовий штаб очолюється директором в званні генерала або адмірала, який вибирається Військовим комітетом серед кандидатів, висунутих країнами-членами. Йому допомагають у роботі п'ять заступників, кожен з яких очолює відділ: планування та політики; оперативний; розвідки; співробітництва та регіональної безпеки; матеріально-технічного забезпечення, озброєння та ресурсів.

Джерело: НАТО

міжнародний збройний конфлікт

Збройний конфлікт, який охоплює дві або більше держав.

Джерело: ФР

міжнародний звичай

Постійна та загальна юридична практика, заснована на використанні прецедентів, яка визнається державами як право і є одним із джерел збагачення міжнародного права.

Джерело: ФР

міжнародний карний трибунал

Спеціальний трибунал, незалежний від Міжнародного суду, створений за рішенням Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй в 1993 році, потім в 1994 році, з метою розгляду та покарання серйозних порушень міжнародного гуманітарного права, скоєних в колишній Югославії та Руанді.

état-major international

L'Etat-major militaire international est chargé de dresser des plans, d'effectuer des évaluations et de recommander une doctrine au sujet des questions militaires soumises au Comité militaire pour examen, et il doit aussi veiller à ce que les orientations et les décisions du Comité soient mises en oeuvre conformément aux directives. Il participe par ailleurs activement au processus de la coopération avec les pays d'Europe centrale et orientale, dans le cadre de l'initiative du Partenariat pour la paix. Il a à sa tête le Directeur de l'Etat-major militaire international, un officier ayant le rang de général ou d'amiral choisi par le Comité militaire parmi les candidats désignés par les pays membres. Celui-ci est assisté de cinq directeurs adjoints, dont chacun est à la tête d'une division fonctionnelle: plans et orientations; opérations; renseignement; coopération et sécurité régionale; logistique, armements et ressources.

Source : OTAN

conflit armé international

Conflit armé impliquant deux ou plusieurs Etats.

Source : FRA

coutume internationale

Pratique juridique continue et générale, fondée sur la répétition des précédents et acceptée par les Etats comme étant le droit, constituant l'une des sources du droit international.

Source : FRA

tribunal pénal international (TPI)

Tribunal *ad hoc*, indépendant de la Cour Internationale de Justice, créé par résolutions du Conseil de sécurité des Nations unies en 1993 puis en 1994, afin de juger et de sanctionner les violations graves du droit international humanitaire commis en ex-Yougoslavie (TPIY) et au Rwanda (TPIR).

militaire**international military staff**

The International Military Staff is responsible for planning, assessing and recommending policy on military matters for consideration by the Military Committee, as well as ensuring that the policies and decisions of the Committee are implemented as directed. It is also actively involved in the process of cooperation with the countries of Central and Eastern Europe under the Partnership for Peace Initiative. It is headed by the Director of the International Military Staff, a general/flag officer selected by the Military Committee from candidates nominated by member nations. He is supported by five Assistant Directors, each of whom heads a separate functional division: Plans and Policy, Operations, Intelligence, Cooperation and Regional Security, Logistics, Armaments and Resources.

Source: NATO

international military conflict

An armed conflict involving two or more States.

Source: FRA

international custom

A continuous, general legal practice, based upon precedents and accepted by sovereign States as being the law, and a source of international law.

Source: FRA

international (penal) criminal tribunal (ICT)

Ad hoc court, independent from the International Court of Justice, created by resolutions of the Security Council of United Nations in 1993 then in 1994, to judge and to sanction the grave violations of humanitarian international law committed in ex-Yugoslavia (TPIY) and in Rwanda (TPIR).

Примітка: ці трибунали користуються географічно та хронологічно обмеженими повноваженнями. 17 липня 1998 року в Римі держави прийняли статут міжнародного кримінального трибуналу.

Джерело: ФР

Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ)

Міжнародний Комітет Червоного Хреста, що розташовується у Женеві, є незалежною гуманітарною установою. Створений у 1863 році. Його задачі визначені у чотирьох Женевських угодах 1949 року та їх додаткових Протоколах 1977 року. Насамперед, ці завдання мають на меті захист жертв війни, а повноваження МКЧХ дозволяють йому вести діалог з державами та сторонами у конфлікті.

Джерело: МКЧХ

міжнародний тероризм

Суспільно небезпечне в міжнародному масштабі явище, пов'язане зі спробами досягнення політичних цілей шляхом терору.

Джерело: РОС

міжнародні поліцейські сили

Тимчасове формування, що складається з цивільного поліцейського персоналу і техніки різних держав, якому доручено контролювати суспільну безпеку і порядок у третій державі, як правило, у відповідності з мандатом Ради Безпеки ООН. У його задачі може входити виконання основних обов'язків цивільної поліції, запобігання безпорядкам, прикордонний контроль і створення місцевих цивільних поліцейських сил, у тому числі комплектування особовим складом, підготовка, оснащення подібних місцевих сил і здійснення контролю над ними. Міжнародні поліцейські сили можуть бути озброєними, незброєними чи комбінованими.

Джерело: НАТО

Note : ces tribunaux jouissent d'une compétence géographique et chronologiquement limitée. Depuis lors, les Etats ont adopté le 17 juillet 1998 à Rome le statut d'une cour pénale internationale (CPI).

Source : FRA

Comité international de la Croix-Rouge (CICR)

Fondé en 1863, le Comité international de la Croix-Rouge, dont le siège est situé à Genève, est une institution humanitaire indépendante. Sa vocation est définie par quatre Conventions de Genève de 1949 et leurs Protocoles additionnels de 1977. Ces tâches visent surtout la protection des victimes de la guerre et son mandat lui permet de dialoguer avec les Etats et les parties à un conflit.

Source : CICR

terrorisme international

Phénomène d'échelle internationale, dangereux pour la société, caractérisé par des tentatives visant à atteindre des objectifs politiques par le biais de la terreur.

Source : RUS

force de police internationale

Force établie temporairement, composée de personnel et de matériel de police civils fournis par des pays. Cette force est chargée de veiller à la sécurité et à l'ordre publics dans un pays tiers, généralement en vertu d'un mandat du Conseil de sécurité des Nations Unies. Les tâches peuvent consister à remplir les devoirs ordinaires de police civile, à maintenir l'ordre dans les mouvements de foule, à surveiller les frontières, ainsi qu'à constituer une force de police civile autochtone, notamment en recrutant, en entraînant, en équipant et en supervisant cette police locale. Une force de police internationale peut être composée d'éléments armés ou non armés, ou combiner les deux.

Source : OTAN

Note: these courts enjoy a geographically and chronologically limited competence. Since then, States adopted on July 17, 1998 in Rome the status of an international penal court (CPI).

Source: FRA

International Committee of the Red Cross (ICRC)

The international Committee of the Red Cross, the seat of which is situated in Geneva, is an independent humanitarian institution. It was created in 1863. The vocation is defined by four Agreements of Geneva of 1949 and their additional Protocols of 1977. These tasks aim especially at the protection of the victims of the war and its mandate allows him to have a dialogue with States and parts in a conflict.

Source: ICRC

international terrorism

A socially dangerous phenomenon on an international scale which attempts to achieve political aims through the use of terror.

Source: RUS

international police force

A temporary force consisting of civil police personnel and equipment from nations, established to oversee public safety and order in a third state party, usually in response to a United Nations Security Council mandate. Tasks could include conducting basic civil police duties, crowd control, border control and establishing an indigenous civil police force, including recruitment, training, equipping and supervision of such a local force. An international police force might be armed, unarmed or a combination of the two.

Source: NATO

міністерська директива

Загальна політична директива по напрямках планування Північноатлантичного альянсу, що приймається колективно на відповідних засіданнях на рівні міністрів і, як правило, підлягає перегляду та поданню на затвердження міністрів кожні два роки. Існує три типи міністерських директив: а- директива з військового планування НАТО, яка затверджується міністрами оборони держав-союзниць, що беруть участь у колективному військовому плануванні (за винятком Франції); б- директива щодо планування й аналізу програми "Партнерство заради миру", яка затверджується міністрами оборони всіх держав-союзниць, а також тих держав-партнерів (на даному етапі їх 19), які беруть участь у цьому процесі; в- директива з планування допомоги цивільному населенню, під час виникнення надзвичайних ситуацій, яка затверджується всіма міністрами закордонних справ країн-членів НАТО.

Джерело: НАТО

місія військових спостерігачів ООН

Форма здійснення Радою Безпеки ООН операції з підтримки миру. Створюється для контролю за розвитком воєнно-політичної і оперативної обстановки в районі конфлікту і дотриманням його учасниками угоди про припинення вогню чи угод про перемир'я.

Джерело: ООН

місія спостереження

Місія, спрямована відповідно до мандату Ради Безпеки ООН, ОБСЄ у зону потенційного чи існуючого збройного конфлікту з метою контролю і перевірки конфліктуючих сторін стосовно виконання прийнятих зобов'язань і досягнутих домовленостей. До складу місії спостереження можуть входити військові і цивільні спостерігачі.

Джерело: РОС

directive ministérielle

Grandes orientations pour les divers secteurs de planification de l'Alliance agréées collectivement aux réunions des ministres compétents et, en général, révisées et de nouveau soumises à approbation ministérielle tous les deux ans. Il existe trois types de directive ministérielle: a- directive pour la planification de la défense de l'OTAN, agréée par les ministres de la défense des pays alliés participant à la planification de la défense collective (la France n'y participe pas); b- directive ministérielle du Processus de planification et d'examen du Partenariat pour la paix, agréée par les ministres de la défense de tous les pays alliés et par ceux des pays partenaires (actuellement 19) participant à ce processus; c- directive ministérielle pour les plans civils d'urgence, agréée par les ministres des affaires étrangères de tous les pays de l'OTAN.

Source : OTAN

mission d'observateurs militaires des Nations Unies

Un des moyens employés par le Conseil de sécurité pour mettre en oeuvre une opération de maintien de la paix. La tâche consiste à suivre l'évolution de la situation du point de vue politico-militaire et sur le plan opérationnel dans la région en conflit, et à observer si les parties respectent un accord relatif à un cessez-le-feu ou à une trêve.

Source : ONU

mission d'observation

Mission mandatée par le Conseil de sécurité de l'ONU, de l'OSCE, et envoyée dans la zone d'un conflit armé existant ou en puissance dans le but de contrôler et de vérifier l'exécution par les parties en conflit de leurs engagements et de leurs accords. La mission peut comprendre des observateurs militaires et civils.

Source : RUS

ministerial guidance

Broad policy guidance for Alliance planning disciplines agreed collectively at the appropriate Ministerial meetings and in general revised and resubmitted for ministerial approval every two years. There are three types of ministerial guidance: a- guidance for NATO defence planning agreed by the Defence Ministers of Allies participating in collective defence planning (except France); b- Partnership for Peace Planning and Review Process ministerial guidance agreed by Defence Ministers of all Allies and those Partner nations (currently 19), participating in this process; and c- ministerial guidance for Civil Emergency Planning agreed by all NATO Foreign Ministers.

Source: NATO

United Nations military observer mission

One of the ways in which the UN Security Council implements a peace support operation. Such missions are set up to monitor the development of the politico-military and operational situation in the region of conflict and observance by the parties of a cease-fire or truce agreements.

Source: UN

observer mission

One of the ways in which the UN Security Council implements a peace support operation. Such missions are set up to monitor the development of the politico-military and operational situation in the region of conflict and observance by the parties of a cease-fire or truce agreements.

Source: RUS

місцевий орган управління операціями з ліквідації наслідків катастроф

У рамках операцій з ліквідації катастроф, загальний термін, що визначає національну, регіональну та місцеву установу, яка є відповідальною за ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій чи катастроф.

Джерело: ООН

мобілізаційна підготовка

Здатність держави, її органів влади та місцевого самоврядування, підприємств, населення та збройних сил до проведення мобілізації; стан військ (сил), що дозволяє, у встановлені строки, здійснити перехід на організаційно-штатну структуру військового часу. Об'єм заходів, порядок переходу та часові нормативи визначаються, розробленими у мирний час, мобілізаційними планами.

Джерело: НАТО

мобілізація

1. Діяльність по підготовці до війни чи інших надзвичайних ситуацій за допомогою зосередження й організації національних ресурсів.

2. Процес приведення збройних сил чи їх частини в стан готовності до ведення бойових дій чи до дій у надзвичайних ситуацій на національному рівні. Містить у собі збирання і організацію особового складу, матеріальних засобів і військової техніки для виконання задач несення військової служби.

Джерело: НАТО

мобільні сили об'єднаного командування збройних сил НАТО в Європі (ОЗС)

Невеликі за чисельністю багатонаціональні сили, що можуть бути спрямовані, після попередження, у будь-яку частину регіону (якому загрожує небезпека) об'єднаного командування збройними силами НАТО у Європі. Штаб сил знаходиться у м. Гейдельберг (Німеччина).

autorité locale chargée de la gestion des opérations de secours en cas de catastrophe

Dans le contexte de la gestion des catastrophes, terme générique désignant l'organisme national, régional ou local responsable en cas de situation d'urgence ou de catastrophe.

Source : ONU

aptitude à la mobilisation

Capacité de l'Etat, de ses organes de pouvoir central et local, de ses entreprises, de sa population et de ses forces armées à procéder à la mobilisation ; état des forces leur permettant de passer dans les délais prévus à l'organisation et aux effectifs du temps de guerre. L'ampleur des mesures permettant de passer du pied de paix au pied de guerre, ainsi que les délais impartis sont déterminés par les plans de mobilisation établis en temps de paix.

Sources : OTAN

mobilisation

1. Action de se préparer à la guerre ou à tout autre état d'urgence en rassemblant et organisant les ressources nationales.

2. Procédés par lesquels les forces armées, en totalité, ou en partie, sont mises sur pied de guerre ou préparées en vue de toute autre situation critique sur le plan national. Ils comprennent: le rassemblement et l'organisation des personnels, ravitaillements et matériels en vue de leur emploi opérationnel.

Source : OTAN

force mobile du Commandement Allié en Europe (CAE)

Force multinationale réduite pouvant être envoyée sur court préavis dans toute zone menacée du Commandement allié en Europe. Son quartier général est situé à Heidelberg, en Allemagne. Elle a pour rôle de montrer que les Alliés sont solidaires et ont la capacité et la volonté de résister à toutes les formes d'agression

local emergency management authority in case of disaster

In disaster management, a generic term for the national, regional or local body in charge in case of an emergency or disaster.

Source: UN

mobilization preparedness

The ability of the State, its government, local authorities, enterprises, population and armed forces to mobilize and the preparedness of the forces to make the transition to their wartime organization and establishment within a prescribed period. The scale of the measures, the sequence of transition and the deadlines in force are all prescribed in mobilization plans drawn up in peacetime.

Source: NATO

mobilization

1. The act of preparing for war or other emergencies by assembling and organizing national resources.

2. The process by which the armed forces or part of them are brought to a state of readiness for war or other national emergency. This includes assembling and organizing personnel, supplies, and material for active military service.

Source: NATO

Allied Command in Europe Mobile Force (ACE)

A small multinational force which can be sent at short notice to any threatened part of Allied Command Europe. The Headquarters of the ACE Mobile Force is at Heidelberg, Germany. Its role is to demonstrate the solidarity of the Alliance and its ability and determination to resist all forms of aggression against any

Їхньою задачею є демонстрація солідарності Північноатлантичного союзу, його здатності й рішучості протистояти усім формам агресії проти будь-якого члена НАТО. Склад мобільних сил приведений у відповідність з їхньою новою роллю у рамках Сил негайного реагування НАТО. Вони містять у собі авіаційні й сухопутні елементи, у комплектуванні яких бере участь більшість держав-членів НАТО.

Джерело: НАТО

морська блокада

Ізоляція портів, зон проходів, секторів або всього узбережжя країни, блокада якої здійснюється з метою позбавити її шляхів сполучення із зовнішнім світом та заборонити своїм морським підрозділам залишати зону блокади.

Джерело: НАТО

dirigées contre l'un quelconque d'entre eux. La composition de la Force mobile du CAE a été adaptée aux exigences du nouveau rôle que celle-ci doit jouer dans le cadre des forces de réaction immédiate de l'OTAN. La Force comporte des éléments terre et air, auxquels la plupart des Alliés fournissent une contribution.

Source : OTAN

blocus naval

Isolation des ports, des zones de passage resserrés (détroits), de secteurs ou de la totalité du littoral de l'Etat soumis au blocus, afin de le priver de ses moyens de liaison avec le monde extérieur par la mer et d'interdire à ses forces navales de quitter la zone bloquée.

Source : OTAN

member of the Alliance. The composition of the Force has been adapted to the new role it has to play in the framework of the NATO immediate reaction forces. The Force comprises land and air elements, to which the majority of Allies contribute.

Source: NATO

naval blockade

Isolation of the ports, straits areas or all or part of the shoreline of the blockaded state in order to sever its sea links with the outside world and to prevent its naval forces from going outside the blockaded area.

Source: NATO

навколишнє середовище

Середовище, в якому функціонує організм, включаючи повітря, воду, землю, природні ресурси, флору, фауну, людину та взаємини між ними.

Джерело: ФР

навчальний центр для учасників програми „Партнерство заради миру”

Національний центр, наданий у розпорядження усіх країн-учасниць цієї програми, з метою покращення підготовки і організації навчання. Ця ініціатива відіграє важливу роль у програмі покращення підготовки кадрів і організації навчання, що була прийнята у 1999 році.

Джерело: НАТО

навчання в рамках НАТО

Навчання за участі стратегічних командувань ОЗС НАТО і більшості підпорядкованих командувань, а також національних військових штабів.

Джерело: НАТО

надзвичайна ситуація

Порушення нормальних умов життя і діяльності людей на об'єкті або території, спричинене аварією, катастрофою, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, великою пожежею, застосуванням засобів ураження, що призвели або можуть призвести до людських і матеріальних втрат.

Джерело: УКР

надзвичайна ситуація

Обстановка на визначеній території, яка виникла у результаті аварії, небезпечного природного явища, катастрофи, стихійного лиха чи іншої надзвичайної ситуації, які можуть призвести до людських або матеріальних втрат, нанести збиток здоров'ю людей чи

environnement

Milieu dans lequel un organisme fonctionne, incluant l'air, l'eau, la terre, les ressources naturelles, la flore, la faune, les êtres humains et leurs interrelations.

Source : FRA

centre d'entraînement du Partenariat pour la paix

Centre national mis à la disposition de tout pays du Partenariat pour la paix, afin d'améliorer la formation et l'entraînement. Cette initiative joue un rôle moteur dans le programme d'amélioration de la formation et de l'entraînement, adopté en 1999.

Source : OTAN

exercice à l'échelle de l' OTAN

Exercice auquel participent les commandements stratégiques de l'OTAN ainsi que la majorité des commandements subordonnés et les états-majors nationaux de défense.

Source : OTAN

situation d'urgence

Violation des conditions normales de la vie et de l'activité humaine sur un site ou sur un territoire, provoquée par un accident, un phénomène naturel dangereux, une catastrophe, une épidémie, une épizootie, une épiphitotie, un grand incendie, une utilisation de moyens de destruction, ayant causé des pertes en vies humaines et des dégâts matériels importants.

Source : UKR

situation d'urgence

Situation provoquée, dans une zone déterminée, par un accident, un phénomène naturel dangereux ou une catastrophe susceptible de causer - ou ayant causé - des pertes en vies humaines, des dommages pour la santé et l'environnement, des dégâts matériels importants et des perturbations dans la vie

environment

The surroundings in which an organization operates, including air, water, land, natural resources, flora, fauna, humans, and their interrelation.

Source: FRA

Partnership for Peace training centre

National facility made available to all Partnership for Peace nations to enhance training and education activities. This is an initiative which figures prominently in the Partnership for Peace Training and Education Enhancement Programme agreed in 1999.

Source: NATO

NATO-wide exercise

Exercice involving the NATO strategic commands and the majority of subordinate commands and national defence staffs.

Source: NATO

emergency situation

Violation of normal life conditions and activity of people within a facility or a territory caused by an accident, catastrophe, natural disaster, epidemic, epizooty, epiphyty, major fire, use of destruction means that resulted or may result in human or material losses.

Source : UKR

emergency situation

A situation in a specific area, resulting from an accident, dangerous natural phenomenon or any kind of disaster, which may entail, or have entailed, human casualties, damage to health and the environment, significant material losses and disruption of everyday life.

навколишньому середовищу, а також порушити умови життєдіяльності.

Джерело: НАТО

надзвичайний стан

1. Особливий режим, який надає спеціальних повноважень Міністру внутрішніх справ, а також місцевій владі щодо підтримання громадського порядку.

2. Режим обмеження свобод громадян, встановлений відповідним законом на всій або частині території країни. Такий режим передбачає розширення повноважень поліції та цивільні органи влади.

Джерело: ФР

надзвичайний стан

Особливий правовий режим, який вводиться в країні чи в окремих районах на визначений період, у зв'язку з надзвичайною обстановкою, яка виникла протягом кризи, що характеризується різким загостренням соціально-політичних, економічних, національних, релігійних та інших протиріч. Такий стан вводиться також при надзвичайних ситуаціях природного та техногенного характеру. Звичайно супроводжується повним чи частковим скасуванням діючого законодавства. Є тимчасовою мірою, яка вводиться в інтересах забезпечення безпеки громадян, суспільства і захисту конституційного ладу.

Джерело: НАТО

надзвичайний стан

Особливий стан, який оголошується урядом у разі катаклізмів, екологічних та техногенних катастроф або інших загроз життєдіяльності, здоров'ю, цінностям, устрою та внутрішній безпеці суспільства.

Джерело: РОС

наднаціональний

Те, що переважає закон суверенних держав.

quotidienne.

Source : OTAN

état d'urgence

1. Etat d'exception ayant pour effet de donner au ministre de l'Intérieur et aux préfets des pouvoirs spéciaux en matière d'ordre public.

2. Régime restrictif des libertés publiques mis en oeuvre par une loi sur tout ou partie du territoire, qui consiste à étendre les pouvoirs ordinaires de police des autorités civiles.

Source : FRA

état d'urgence

Régime juridique particulier instauré dans un pays ou certaines régions d'un pays pour une période déterminée en raison d'une situation d'urgence, la société ou l'Etat traversant une période de crise caractérisée par une forte aggravation des conflits sociaux, politiques, économiques, nationaux, religieux, etc. Il est aussi instauré lors de catastrophes naturelles ou technologiques. Il s'accompagne habituellement d'une suspension totale ou partielle de la législation en vigueur. Il s'agit d'une mesure temporaire visant à assurer la sécurité des personnes et de la société, et à défendre l'ordre constitutionnel.

Source : OTAN

état d'urgence

Etat proclamé par le gouvernement en cas de cataclysmes, de catastrophes écologiques ou industrielles, d'accidents ou d'autres dangers menaçant très gravement la vie, la santé, la valeur des biens ou l'ordre et la sécurité intérieure.

Source : RUS

supranational

Qui prévaut sur le droit des Etats.

Source: NATO

state of emergency

1. Exceptional state whose consequence is to give the Minister of the Interior and the prefects special law and order powers.

2. Limitation of public liberties implemented through a law on the entire territory or on part of it, consisting in extending the normal police power of the civilian authorities.

Source: FRA

state of emergency

Special legal provisions introduced in a country or in particular regions for a specified period due to an emergency, i.e. a crisis situation in the state or society at a time of sharp escalation in social, political, economic, national, religious or other conflicts. A state of emergency is also declared in the event of natural and technological disasters. It is usually accompanied by the complete or partial abrogation of current legislation. It is a temporary measure, introduced in the interests of maintaining the safety of individuals and society and of defending the constitutional order.

Source: NATO

state of emergency

State proclaimed by the government in case of cataclysm, ecological or industrial disaster, accidents or other hazards threatening very seriously life, health, properties or order and internal security.

Source: RUS

supranational

Which prevails over the law of sovereign States.

Джерело: ФР

напівзакрите море

Затока, басейн чи море, оточене двома і більше країнами, сполучене з іншим морем чи океаном через вузький прохід, або яке складається повністю чи головним чином з територіальних морів і ексклюзивних економічних зон двох чи більше прибережних держав.

Джерело: НАТО

направляюча країна

Під час переміщення та транспортування – країна, яка направляє або бере участь в направленні або в розгортанні національних військ і/чи національних формувань у складі багатонаціональних сил. Направляюча країна може звернутися до приймаючої країни з запитом про можливість використання тилової адміністративної підтримки під час транзиту військ чи їх перебування на театрі воєнних дій.

Джерело: НАТО

національна територія

Частина поверхні земної кулі, що розташована в межах кордону держави і знаходиться під її суверенітетом. За своїм складом поділяється на сухопутну, водну та повітряну частини.

Джерело: РОС

національна безпека

Захищеність життєвоважливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам.

Джерело: УКР

національна військова місія

Представник країни-члена НАТО, який не бере участі в інтегрованій командній структурі. Цей представник безпосередньо

Source : FRA

mer semi-fermée

Golfe, bassin ou mer entourés par plusieurs Etats et reliés à une autre mer ou à l'océan par un passage étroit, ou constitués, entièrement ou principalement, par les mers territoriales et les zones économiques exclusives de plusieurs Etats.

Source : OTAN

pays d'origine

En mouvement et transport, pays qui envoie ou déploie des forces nationales ou des composants nationaux de forces multinationales en cours de déploiement ou participant à l'envoi de tels forces ou composants. Le pays d'origine peut demander au pays hôte de fournir un soutien logistique et administratif durant le transit ou sur le théâtre des opérations.

Source : OTAN

territoire national

Partie de la surface du globe terrestre située dans les limites d'un Etat et se trouvant soumis à sa souveraineté. Elle est subdivisée en territoire terrestre, eaux territoriales et espace aérien.

Source : RUS

sécurité nationale

Protection des intérêts vitaux de l'homme et du citoyen, de la société et de l'Etat en assurant le développement stable de la société, la détection à temps, la prévention et la neutralisation des menaces réelles et potentielles contre les intérêts nationaux.

Source : UKR

mission militaire nationale

Terme généralement utilisé pour désigner le représentant militaire d'un pays membre de l'OTAN ne faisant pas partie de la structure de commandement intégré. Ce

Source: FRA

semi-enclosed sea

A gulf, basin or sea surrounded by two or more states and connected to another sea or the ocean by a narrow outlet or consisting entirely or primarily of the territorial seas and exclusive economic zones of two or more coastal states.

Source: NATO

sending nation

In movement and transport, a nation sending or participating in the sending or deployment of national forces and/or national components of multinational forces. The sending nation may request the use of host nation logistics and administrative support during transit and in the theatre of operations.

Source: NATO

state territory

That part of the earth's surface within the borders of a state and under its sovereignty. It is subdivided into land, water and airspace.

Source: RUS

national security

Protectiveness of vitally important interests of a person and a citizen, society and state, that provides for stable development of society, timely detection, prevention and neutralization of existing and potential threats to national interests.

Source : UKR

national military mission

The term is generally used for the military representative of a NATO member nation not participating in the integrated command structure. This representative is directly

підпорядковується начальнику генерального штабу збройних сил своєї держави і підтримує зв'язок між ним і командуючими стратегічними командуваннями чи їхніми штабами. Також національний військовий представник.

Джерело: НАТО

національне тилове забезпечення

Взяття державою на себе повної відповідальності за постачання і тилове забезпечення своїх військ на національній основі і/чи, у залежності від обставин, за допомогою двосторонніх чи багатосторонніх угод з іншими державами, НАТО чи іншими організаціями.

Джерело: НАТО

національний військовий представник

Акредитований військовий представник країни-союзника, яка бере участь в інтегрованій командній структурі при стратегічному командуванні ОЗС НАТО у Європі. Він відповідає за зв'язок, координацію й обмін інформацією між стратегічним командуванням ОЗС НАТО в Європі і своєю країною. Національний військовий представник безпосередньо підпорядковується начальнику генерального штабу своєї країни.

Джерело: НАТО

національний підрозділ підтримки

Підрозділ, що знаходиться під національним командуванням і в національному оперативному підпорядкуванні. Він виконує задачі на національному рівні і взаємодіє з національним центром координації переміщень чи центром координації переміщень на театрі воєнних дій.

Джерело: НАТО

національні військові органи влади

Урядові органи, такі як Міністерство оборони чи міністерства видів збройних сил,

représentant est directement subordonné à son chef d'état-major des armées et sert d'intermédiaire entre ce dernier et les commandants stratégiques ou leurs états-majors. Voir aussi représentant militaire national.

Source : OTAN

soutien logistique national

Situation consistant, pour un pays, à assumer l'entière responsabilité de l'acquisition et de la fourniture de soutien logistique à ses propres forces sur une base purement nationale ou grâce à des accords bilatéraux ou multilatéraux avec d'autres pays, l'OTAN ou d'autres organismes, selon les besoins.

Source : OTAN

représentant militaire national

Représentant militaire d'un pays membre de l'OTAN participant à la structure de commandement intégré accrédité auprès du Commandant stratégique en Europe. Il est chargé de la liaison, la coordination et l'échange d'informations entre le Commandement stratégique en Europe et son pays. Le représentant militaire national est directement subordonné à son chef d'état-major de la défense.

Source : OTAN

élément de soutien national

Elément sous commandement et contrôle nationaux accomplissant des missions nationales et servant d'interface avec un centre national de coordination des mouvements ou un centre de coordination des déplacements sur le théâtre.

Source : OTAN

autorité nationale militaire

Instance gouvernementale telle que Ministère de la Défense ou Ministère des Armées ayant

subordinate to his Chief of Defence and liaises between the latter and the strategic commanders or their staffs. See also national military representative.

Source: NATO

national logistic support

The full responsibility of a nation for procuring and providing logistic support to its forces on a solely national basis and/or through bilateral or multilateral agreements with other nations, NATO or other organizations as appropriate.

Source: NATO

national military representative

The accredited military representative to Strategic Command Europe of a NATO nation participating in the integrated command structure. He is responsible for liaison, coordination and information exchange between Strategic Command Europe and his nation. The national military representative is directly subordinate to his Chief of Defence.

Source: NATO

national support element

Element under national command and control which undertakes national tasks and interfaces with a national movement-coordination centre or a theatre movement-coordination centre.

Source: NATO

national military authority

The government agency, such as Ministry of Defence or Service Ministry, empowered to make

які вповноважені приймати рішення стосовно військових аспектів від імені Держави. Ці повноваження можуть бути передані військовій чи цивільній групі або особі на будь-якому рівні, який буде необхідним для того, щоб працювати з Командуванням Альянсу чи їх підлеглими.

Джерело: НАТО

національні інтереси

Життєвоважливі матеріальні, інтелектуальні і духовні цінності Українського народу як носія суверенітету і єдиного джерела влади в Україні; визначальні потреби суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет України та її прогресивний розвиток.

Джерело: УКР

начальник об'єднаного штабу видів збройних сил

Офіцер в званні генерала, що обіймає найвищу посаду у військовій ієрархії. Він одночасно є військовим радником уряду з оперативного планування (щодо загальної військової стратегії) та є відповідальним за застосування військ (оперативна стратегія). В цих рамках він відповідає за задум, підготовку та ведення всіх операцій, ініційованих урядом.

Примітка: у Збройних Силах України "Начальник генерального штабу"

Джерело: ФР / НАТО

наявні війська (сили)

Війська (сили), заявлені у відповідних документах Військового комітету НАТО як такі, що знаходяться у стані бойової готовності.

Джерело: НАТО

невоснна кризова ситуація

Ситуація, пов'язана з катаклізмами, великомасштабними катастрофами чи їх наслідками, викликаними значною загрозою демократичному режимові, економічному розвитку чи

pouvoir de prendre des décisions sur des questions militaires au nom de son pays. Ce pouvoir peut être délégué à un groupe ou à une personne unique, civile ou bien militaire, d'un échelon hiérarchique quelconque, qualifié pour traiter avec les chefs alliés ou leurs subordonnés.

Source : OTAN

intérêts nationaux

Valeurs vitales matérielles, intellectuelles et morales du peuple Ukrainien qui est le support de la souveraineté et la source unique de pouvoir en Ukraine. La satisfaction des besoins vitaux de la société et du pays sont les garanties de la souveraineté de l'Ukraine et de son développement progressif.

Source : UKR

chef d'état-major des armées (CEMA)

Officier général occupant le poste le plus élevé dans la hiérarchie militaire, à la fois conseiller militaire du gouvernement pour les concepts opérationnels (stratégie générale militaire) et responsable de l'emploi des forces (stratégie opérationnelle). A ce titre, il assure la conception, la préparation et la conduite générale de l'ensemble des opérations décidées par le gouvernement.

Sources : FRA / OTAN

forces constituées

Forces déclarées comme étant en état de préparation A ou B conformément aux définitions contenues dans les documents appropriés du Comité militaire.

Source : OTAN

situation de crise non militaire

Situation liée à l'apparition de cataclysmes, de catastrophes de grande ampleur, ou consécutive à une violente menace contre le régime démocratique, la marche de l'économie ou le respect de la liberté et des droits de l'homme,

decisions on military matters on behalf of its country. This authority may be delegated to a military or civilian group or individual at any level appropriate for dealing with Allied commanders or their subordinates

Source : OTAN

national interests

Vitally important material, intellectual and spiritual values of the Ukrainian people as the holder of sovereignty and the unique source of power in Ukraine; determining needs of society and state the realisation of which guarantees state sovereignty of Ukraine and its progressive development.

Source : UKR

chief of defence (CHOD) - chief of the defence staff (UK)

General officer having the highest position in the military hierarchy. He is both the government's military advisor for operational concepts (overall military strategy) and responsible for the employment of the forces (operational strategy). As such, he takes care of the conception, preparation and overall conduct of all the operations ordered by the government.

Note: for US Armed Forces « Chairman of the joint chiefs of staff »

Sources: FRA / NATO

forces in being

Forces declared as being in a state of readiness A or B as defined in appropriate Military Committee documents.

Source: NATO

non-military crisis situation

Situation linked to the appearance of, large-scale disasters, or consecutive to a violent threat against the democratic regime, the running of the economy or the respect of freedom and human rights, consecutive to violation of

дотримання прав та свобод людини, наслідки порушення кордонів держави потоком мігрантів або під час серйозної загрози життю, здоров'ю та власності, що не залежить безпосередньо від політики оборони держави.

Джерело: ЧЕХ

невтручання

Один з основних принципів міжнародного права згідно з яким пряме чи непряме втручання у внутрішні справи інших держав неприпустимо.

Джерело: РОС

негативні гарантії безпеки

Зобов'язання держав, які володіють ядерною зброєю, про невикористання чи незалучення ядерною зброєю неядерних держав.

Джерело: ФР

недоторканість

Національна територія, а також життєвоважливі інтереси держави, порушення яких призведе до нанесення ядерних ударів у відповідь.

Джерело: ФР

недоторканість територій

Розширення недоторканості на сусідні території чи райони, на які поширюються економічні інтереси держави чи її інтереси щодо політики безпеки.

Джерело: ФР

недружній акт

Дії однієї держави проти іншої держави чи її юридичних або фізичних осіб, що не обов'язково носять протиправний характер, але є за своєю природою конфронтаційними.

Джерело: НАТО

незаперечний кордон

Кордон, юридично визнаний сусідньою державою та міжнародною спільнотою.

consécutive à la violation des frontières de l'Etat par un flux migratoire ou lors d'une grave menace contre la vie, la santé et les biens, et qui ne dépend pas directement de la défense de l'Etat.

Source : CZE

non ingérence

Un des principes de base du droit international, selon lequel l'ingérence directe ou indirecte dans les affaires intérieures d'autres Etats ne peut être admise.

Source : RUS

garanties de sécurité négatives

Engagement des Etats dotés d'armes nucléaires à ne pas recourir ou menacer de recourir aux armes nucléaires à l'encontre des Etats non dotés d'armes nucléaires.

Source : FRA

sanctuaire

Territoire national, regroupant les intérêts vitaux du pays, dont l'attaque entraînerait une riposte nucléaire.

Source : FRA

sanctuarisation d'un territoire

Extension du sanctuaire aux territoires voisins ou aux zones où sont situés des intérêts vitaux pour la sécurité ou l'économie du pays.

Source : FRA

acte inamical

Actions, fondamentalement conflictuelles sans être nécessairement illégales, qui sont entreprises par un Etat contre un autre Etat, ou à l'encontre des ressortissants ou des entités juridiques de celui-ci.

Source : OTAN

frontière intangible

Frontière reconnue de jure par les Etats concernés et la communauté internationale.

the borders of the State by a migratory flow or during a grave threat against the life, the health and possessions, and which does not directly depend from the defence of the State.

Source: CZE

non-interference

One of the basic principles of international law, which lays down that direct or indirect interference in the internal affairs of other states is inadmissible.

Source: RUS

negative security assurances

Pledge by nuclear-weapon States not to use or threaten to use nuclear weapons against non-nuclear weapon States.

Source: FRA

sanctuary

The national territory, together with the State's vital interests any attack on which would trigger a nuclear response

Source: FRA

sanctuarisation of a territory

The extension of the sanctuary to adjacent territories or to areas where vital interests for the State's economy or security are located.

Source: FRA

unfriendly act

The actions of one State against another or against its legal entities or natural persons, not necessarily unlawful, but essentially confrontational.

Source: NATO

undisputed border

A de jure border recognised by adjacent States and the international community.

Джерело: ФР

нейтралітет

Політика та особливий правовий статус держави, яка відмовляється від участі у збройних конфліктах (війнах) та воєнно-політичних союзах. Нейтралітет може здійснюватися як у воєнний, так і в мирний час.

Джерело: РОС

нейтральна зона

Географічний район, де за міжнародною угодою або за рішенням держави, якому він належить, забороняється розміщення військових об'єктів, підготовка та ведення бойових дій. Різновидом нейтральної зони є демілітаризована зона.

Джерело: РОС

нейтральний

1. Особа, група осіб, організація чи держава, яка не бере участі в конфлікті або не здійснює ніякої підтримки будь-якій воюючій стороні під час розвитку конфлікту.

2. Позначення, характеристики, поведінка, походження чи національність яких не вказують ні на підтримання, ні на протистояння дружнім силам, що надається ділянці, об'єкту або особі. *Також див.* друг, ворожий, ідентифікація, невідомий.

Джерело: ФР

нейтральні води

1. Територіальні води та внутрішні морські води нейтральних (невоюючих) держав у період військових дій на морі.

2. Морські простори, у межах яких, відповідно до міжнародних договорів, заборонене ведення воєнних дій.

Джерело: ФР

Source : FRA

neutralité

Politique et statut particuliers d'un Etat refusant de prendre part aux conflits armés (guerres) ainsi qu'à des alliances politico-militaires. La neutralité peut être exercée en temps de guerre et en temps de paix.

Source : RUS

zone neutre

Région géographique où, par accord international ou par décision de l'Etat auquel elle appartient, l'installation de sites militaires, ainsi que la préparation et la conduite d'opérations militaires, sont interdites. Les zones démilitarisées sont une des formes de zone neutre.

Source : RUS

neutre

1. Individu, groupe d'individus, organisation ou nation qui n'est pas hostile, ou qui n'apporte pas son soutien à une seule force belligérante dans un environnement hostile.

2. En identification, désignation donnée à une piste, à un objet ou à une entité dont les caractéristiques, le comportement, l'origine ou la nationalité n'indiquent ni un appui ni une opposition aux forces amies. *Voir aussi* ami; hostile; identification; inconnu.

Source : FRA

eaux neutres

1. Mer territoriale et mers intérieures des Etats neutres (non-belligérants) durant des opérations navales.

2. Espaces maritimes dans les limites desquels, conformément aux traités internationaux, la conduite d'opérations militaires est interdite.

Source : FRA

Source: FRA

neutrality

The policy and special legal status of a state that rejects involvement in armed conflicts (wars) and in politico-military alliances. Neutrality may be exercised in war and in peace.

Source: RUS

neutral zone

A geographical region in which the location of military sites and the preparation and conduct of military action are prohibited by international agreement or by decision of the state to which the zone belongs. A demilitarized zone is one kind of neutral zone.

Source: RUS

neutral

1. An individual, group of individuals, organization, or nation that is not hostile to or in any way supportive of only one belligerent force in a hostile environment.

2. In identification, the designation given to a track, object or entity whose characteristics, behaviour, origin or nationality indicate that it is neither supporting nor opposing friendly forces. *See also* friend; hostile; identification; unknown.

Source: FRA

neutral waters

1. The territorial sea and internal seas of neutral (non-combatant) states during a period of military action at sea.

2. Sea areas within which military action is prohibited by international treaties.

Source: FRA

некомбатант

У прямому смислі позначає будь-кого, хто не належить до збройних сил воюючої сторони, і через це не повинен бути атакований противником та не перебувати у статусі військовополоненого.

Відповідно до міжнародного права, кваліфікується як той, хто не вдається до воєнних дій. Проте цей термін іноді застосовується по відношенню до представників збройних сил, які не беруть безпосередньої участі у воєнних діях (медичні підрозділи, підрозділи матеріально-технічного забезпечення).

Джерело: ООН

некомбатант

1. Особа, в зоні ведення бойових дій, яка не озброєна і не бере участі у жодній діяльності на підтримку угруповання або сили, яка залучена до бою.

2. Особа, священик або медичний персонал, в обов'язки якої не входить участь у бойових діях.

Джерело: ФР

необхідність стандартизації

У рамках НАТО, чітко визначений та встановлений стратегічним командуванням, країною або органом НАТО, документ, який визначає, що має бути стандартизовано та стандартизований рівень, який необхідно досягти в галузі бойових дій, процедур, техніки, технічних засобів, та управління.

Джерело: НАТО

неподільність безпеки

Концепція, згідно з якою, дії однієї держави впливають на безпеку інших держав Євroatлантичного регіону, навіть якщо вони знаходяться в іншій частині регіону.

Джерело: НАТО

непрямі втрати

Ненавмисні та небажані дії своїх військ, що призвели до

non combattant

Au sens strict, désigne quiconque ne fait pas partie des forces armées de l'Etat belligérant, et qui à ce titre doit échapper tant à l'attaque de la part de l'ennemi qu'au traitement de prisonnier de guerre et n'est pas qualifié, selon le droit des gens, pour commettre des actes d'hostilité. Toutefois, le terme s'applique parfois aussi aux membres de l'armée qui n'ont pas pour mission de participer directement aux opérations de guerre (unités médicales, logistiques, etc.).

Source : ONU

non combattant

1. Individu, dans un secteur d'opérations de combat, qui n'est pas armé et ne participe à aucune activité de soutien au profit d'une faction ou force impliquée dans le combat.

2. Individu, comme un aumônier ou le personnel médical, dont les devoirs n'impliquent pas la participation aux combats.

Source : FRA

besoin de normalisation

Dans le cadre de l'OTAN, énoncé détaillé, établi par un commandement stratégique, un pays ou un organe de l'OTAN, qui spécifie ce qui devrait être normalisé et le niveau de normalisation à atteindre dans les domaines des opérations, des procédures, du matériel, de la technique et de l'administration.

Source : NATO

indivisibilité de la sécurité

Concept selon lequel les actions d'un Etat ont une incidence sur la sécurité d'autres Etats dans la région euro-atlantique, même si ces Etats se trouvent dans une autre partie de la région.

Source : OTAN

dommages collatéraux

Effets involontaires et indésirables causés par des armes amies,

non-combatant

In the strict sense, indicate whoever is not a part of armed forces of the belligerent State, and that as such must escape as the attack on behalf of the enemy as in war prisoner's treatment and is not qualified, according to the right of people, to commit acts of hostility. However, term applies sometimes also to the members of the army which have not for mission to participate directly in war operations (medical unities, logistics, etc.).

Source: UN

non-combatant

1. An individual, in an area of combat operations, who is not armed and is not participating in any activity in support of any of the factions or forces involved in combat.

2. An individual, such as a chaplain or medical personnel, whose duties do not involve combat.

Source: FRA

standardization requirement

Within NATO, a detailed statement, provided by a strategic command, a nation or a NATO body, that identifies what should be standardized and the level of standardization to be achieved in the operational, procedural, materiel, technical and administrative fields.

Source: NATO

indivisibility of security

The concept by which actions of one State affect the security of other States in the Euro-Atlantic area, even if they are in a different region.

Source: NATO

collateral damage

Unintended and undesirable civilian personnel injuries or

поранення цивільного населення або до руйнування цивільних та військових об'єктів поблизу цілі.

Джерело: ООН

несмертоносна зброя

Особливо зпроектована та вироблена зброя, для виведення особового складу з бою чи відбиття атаки противника, з невеликою вірогідністю фатальної дії чи нанесення довготривалих уражень. Для виведення зі строю техніки з мінімальними побічними пошкодженнями чи впливом на навколишнє середовище.

Джерело: НАТО

несмертоносні сили

Застосування цих сил не призводить до смертельних випадків чи серйозних поранень, внаслідок яких настає смерть. *Також див.* смертоносні сили.

Джерело: ФР

неурядова організація

Некомерційна організація, з надання гуманітарної допомоги, що працює на місцевому, національному чи міжнародному рівні. Відрізняється від урядової організації тим, що не має передбачених законом зв'язків з національним урядом.

Джерело: ООН

норма

Сукупність прийнятих національними або міжнародними установами правил, які визначають критерії підрахунку одиниць оснащення, мереж тощо.

Джерело: ФР

causant des blessures à des civils ou des dégâts à des matériels situés à proximité de cibles.

Source : ONU

arme non létale

Arme spécifiquement conçue et mise au point de façon à mettre hors de combat ou à repousser le personnel, avec une faible probabilité d'issue fatale ou de lésions permanentes, ou de mettre hors d'état le matériel avec un minimum de dommages non intentionnels ou d'incidence sur l'environnement.

Source : OTAN

force non létale

Force dont l'emploi n'a pas pour objectif ou ne risque pas de provoquer la mort ou d'entraîner des blessures graves aux conséquences mortelles. *Aussi appelée "force non mortelle". Voir aussi force létale.*

Source : FRA

organisation non gouvernementale (ONG)

Organisation d'assistance humanitaire à but non lucratif agissant à l'échelle locale, nationale ou internationale. Elle est distincte d'une organisation gouvernementale, n'ayant aucun lien statutaire avec un gouvernement national.

Source :ONU

norme

Ensemble de règles adoptées par les instances nationales ou internationales et qui définissent des critères permettant une comptabilité entre matériels, réseaux, etc.

Source : FRA

material damage adjacent to a target produced by the effects of friendly weapons.

Source: UN

non-lethal weapon

A specifically designed and developed weapon the aim of which is to disable or repel persons with a low probability of killing or permanently injuring them, or neutralise equipment with a minimum of collateral damage or effect on environment.

Source :NATO

non-lethal force

Force not intended or likely to cause death, or serious injury resulting in death. *See also* lethal force.

Source: FRA

non-governmental organisation (NGO)

Non-profit making humanitarian aid organization operating at the local, national, or international levels. Distinct from a governmental organization, having no statutory ties with a national government.

Source: UN

standard

Set of rules adopted by national or international authorities, defining the criteria ensuring a compatibility between items of equipment, networks, etc.

Source: FRA

об'єднані збройні сили

Військові сили і засоби, виділені за узгодженням між двома чи більше державами для спільних дій з метою гарантування їх безпеки. До їхнього складу від кожної сторони входять, як правило, найбільш підготовлені й оснащені найсучаснішим озброєнням та технічними засобами з'єднання і частини.

Джерело: РОС

обмежена військова акція

Обмежене цілями, місцем і часом застосування державою військової сили проти інших країн чи незаконних збройних формувань. Проводиться політичним і військовим керівництвом країни, коли цілі, що переслідуються, не вимагають великомасштабного застосування збройних сил чи коли таке застосування неможливе або небажане.

Джерело: ФР

обов'язок праці

Обов'язок фізичних осіб виконувати протягом необхідного періоду часу визначені роботи, необхідні для врегулювання кризової ситуації. Ці роботи обов'язково виконуються в рамках організації, на яку покладена задача по врегулюванню кризи, і, за необхідності, їх період виконання може виходити за закріплені чинним законодавством часові межі праці.

Джерело: ЧЕХ

оборона

Сукупність усіх заходів та засобів, які спрямовані, в будь-який час, в будь-яких умовах та незалежно від форми агресії, постійно забезпечувати безпеку та цілісність території, а також безпеку життя населення.

Джерело: ФР

forces armées conjointes

Forces et moyens militaires affectés, conformément à un accord entre deux Etats ou davantage, à des opérations conjointes visant à assurer la sécurité desdits Etats. En général, ce sont les unités et formations de chaque pays les mieux préparées et les mieux dotées en armements et en moyens techniques modernes qui font partie de ces forces conjointes.

Source : RUS

action militaire limitée

Opération militaire limitée quant à ses objectifs, sa durée et son étendue, menée par un Etat contre d'autres pays ou contre des formations armées illégales. Les autorités politiques et militaires de cet Etat y ont recourt quand les objectifs recherchés n'exigent pas le déploiement des forces armées sur une grande échelle, ou lorsqu'un tel déploiement n'est pas possible ou n'est pas souhaitable.

Source : FRA

obligation / devoir de travail

Obligation touchant des personnes physiques pour exécuter pendant une période nécessairement indispensable des travaux déterminés qui sont nécessaires au règlement d'une situation de crise et qui sont obligatoirement exécutés au sein d'un organisme prévu pour le règlement de crise, et si besoin est, au delà de la période de travail légale prévue dans les prescriptions juridiques.

Source : CZE

défense

Ensemble des mesures et dispositions de toute nature ayant pour objet d'assurer, en tout temps, en toutes circonstances et contre toute forme d'agression, la sécurité et l'intégrité du territoire, ainsi que la vie de la population.

Source : FRA

combined joint armed forces

Military forces and assets assigned by agreement between two or more states for joint action with a view to guaranteeing their security. As a rule the contribution from each side includes the most highly trained formations and units, with modern arms and equipment.

Source: RUS

limited military action

The use by a state of military force limited in aims, area and time against other countries or illegal armed formations. It is resorted to by the political and military leaders of a country when the ends pursued do not call for large-scale use of the armed forces, or when this is impossible or undesirable.

Source: FRA

obligation (working duty)

Obligation for physical persons to execute during an inevitably indispensable period of determined works which are necessary to settle a situation of crisis and which are necessarily executed within an organization planned for crisis settlement, and if necessary, beyond legal working period defined in legal prescriptions.

Source: CZE

defence

All types of measures and arrangements aimed at ensuring, at all times, under all circumstances, and against all types of aggression, the security and integrity of the territory, as well as the life of the population.

Source: FRA

оборона України

Система політичних, економічних, соціальних, воєнних, наукових, науково-технічних, інформаційних, правових, організаційних, інших заходів держави щодо підготовки до збройного захисту та її захист у разі збройної агресії або збройного конфлікту.

Джерело: УКР

оборонна готовність

Стан військової організації чи коаліції держав, що забезпечує здатність до негайного виконання своїх поставлених завдань. До компонентів оборонної готовності відноситься бойова готовність збройних сил, а також готовність інших елементів військової організації й інститутів суспільства до ведення збройної боротьби.

Джерело: РОС

оборонна достатність

Стан військової міці держави, при якому забезпечується стримування ймовірного супротивника від агресії чи її відбиття, але виключається здатність до раптового нападу і проведення великомасштабних операцій без попереднього розгортання збройних сил та інших заходів.

Джерело: РОС

оборонна політика

Політика, що являє собою постійну та природну складову зусиль країни в галузі безпеки. Вона визначає та реалізує політичні підходи до застосування ЗС на користь інтересів Чеської Республіки, визначеного стратегією безпеки. Основні заходи військової та оборонної політики були опубліковані в деклараціях принципів уряду Чеської Республіки.

Джерело: ЧЕХ

défense de l'Ukraine

Ensemble des mesures politiques, économiques, militaires, scientifiques, scientifiques et techniques, informatiques, juridiques et organisationnelles concernant la préparation à la défense armée de l'Etat et à la protection contre une agression ou un conflit armé.

Source : UKR

état de préparation de l'appareil de défense

Situation concernant l'organisation militaire d'un Etat ou d'une coalition d'Etats qui lui garantit la capacité d'accomplir immédiatement ses missions. L'état de préparation au combat des forces armées, ainsi que l'état de préparation à un conflit armé d'autres éléments de l'organisation militaire et des institutions civiles, sont des composantes de l'état de préparation de l'appareil de défense.

Source : RUS

suffisance en matière de défense

Degré de la puissance militaire d'un Etat qui permet de dissuader un adversaire potentiel de mener une agression ou, le cas échéant, de repousser celle-ci, mais qui exclut la capacité de lancer une attaque surprise ou de conduire des opérations offensives majeures sans déploiement préalable de forces armées ou autres mesures.

Source : RUS

politique de défense

Politique constituant une composante permanente et naturelle des efforts de l'Etat dans le domaine de la sécurité. Elle détermine et réalise les approches politiques pour l'envoi des forces armées, en accord avec les intérêts de la République Tchèque, définis par la stratégie de sécurité de la République Tchèque. Les mesures fondamentales de la politique militaire et de défense ont été publiées et actualisées dans les déclarations de principes du gouvernement de la République Tchèque.

Source : CZE

Defence of Ukraine

A system of political, economic, social, military, scientific, technical, informational, legal, organisational and other measures taken by the State to ensure readiness to an armed conflict and its protection in the case of an armed aggression or an armed conflict.

Source: UKR

defence preparedness

The status of military organization in a state or in a coalition of States that guarantees its ability to perform its assigned tasks immediately. The constituent elements of defence preparedness include the battle readiness of the armed forces, as well as the readiness for armed conflict of other parts of the military organization and of civil institutions.

Source: RUS

defence sufficiency

A level of military power in a state that deters or counters aggression by a potential adversary, but which excludes the capability of surprise attack or large-scale offensive operations without prior deployment of armed forces or other measures.

Source: RUS

defense policy

It constitutes a permanent and natural constituent of the efforts of the State in the field of security. It determines and realizes political approaches for the sending of armed forces, in agreement with interests of the Czech Republic, defined by the Czech Republic strategy of security. The fundamental measures of military policy and defence were published and were updated in the principal statements of the Czech Republic government.

Source: CZE

оборонна держава

Сукупність матеріальних і духовних ресурсів, а також військових і цивільних засобів, які може використати держава для ефективного забезпечення своєї оборони.

Джерело: НАТО

оборонна стратегія

Загальна військова стратегія Франції, по суті, оборонна. Ґрунтується на принципі ядерного стримування, що бере початок з періоду Холодної війни та який був переглянутий у Білій книзі 1994 р., де наголошується на новому балансі, що існує між силами ядерного стримування та звичайними силами. Останні ж відіграватимуть більшу роль за трьома напрямками: запобігання, активні дії та захист.

Джерело: ФР

оборонне планування

Складова частина системи стратегічного планування та управління державними ресурсами у сфері оборони, що здійснюється у встановлені законом строки з метою забезпечення необхідного рівня обороноздатності держави шляхом обґрунтування перспектив розвитку Збройних Сил України та інших військових формувань з урахуванням характеру реальних і потенційних загроз у воєнній сфері та економічних можливостей держави, із зазначенням конкретних заходів, виконавців та термінів їх реалізації.

Джерело: УКР

оборонний бюджет

Видатки, передбачені в Державному бюджеті України на оборону держави.

Джерело: УКР

оборонний огляд

Процедура оцінки стану і готовності Збройних Сил України та інших військових

спроможність**capacité de défense d'un Etat**

Ensemble des ressources matérielles et morales, ainsi que des moyens militaires et civils, qu'un Etat est capable de mobiliser afin d'assurer efficacement sa défense.

Source : OTAN

stratégie de défense

La stratégie générale militaire de la France est par essence défensive. Fondée sur la dissuasion nucléaire conçue pendant la guerre froide, elle a été redéfinie par le Livre Blanc sur la défense de 1994 et met l'accent sur un nouvel équilibre entre les forces nucléaires de dissuasion et les forces conventionnelles. Ces dernières sont désormais appelées à jouer dans la stratégie globale un rôle plus important sous trois formes : la prévention, l'action et la protection.

Source : FRA

planification de défense

Partie intégrante du système de la planification stratégique et de la gestion des ressources de l'Etat, dans les domaines de défense, réalisée en des délais prescrits afin d'assurer le niveau nécessaire de capacité défensive de l'Etat en argumentant et justifiant les perspectives de développement des Forces Armées de l'Ukraine et des autres formations militaires en fonction du caractère réel et potentiel des menaces militaires, des capacités économiques de l'Etat en définissant des mesures concrètes, des exécutants et les termes de leur réalisation.

Source: UKR

budget de la défense

Dépenses prévues dans le Budget de l'état de l'Ukraine au profit de la défense.

Source: UKR

inspection

Procédure d'évaluation et de préparation des Forces Armées de l'Ukraine et des autres formations

national defence capability

The tangible and intangible assets and military and non-military resources of a state that it is capable of mobilizing for reliable defence.

Source: NATO

defense strategy

France's overall military strategy is, by essence, defensive. Based on nuclear deterrence, designed during the Cold War, it has been redefined by the 1994 White Paper on Defense, and it places the accent on the new balance existing between nuclear deterrence forces and conventional forces. The latter are, from now on, going to play a larger part under three forms: prevention, action and protection.

Source: FRA

defence planning

Component of the system of strategic planning and state defence resource management, conducted within normative terms with the aim to provide required level of defence capability of state through justification of development perspectives of the Armed Forces of Ukraine and other military formations, with consideration of the character of real and potential threats in military sphere and economic capabilities of the state as well as determination of concrete measures, doers and accomplishment terms.

Source: UKR

defence budget

Appropriations provided in the State budget of Ukraine for the defence of the state.

Source: UKR

defence review

Procedure of review of state and readiness of the Armed Forces of Ukraine and other military

формувань до виконання завдань у сфері оборони, за результатами якої розробляється Стратегічний оборонний бюлетень та здійснюються заходи, спрямовані на зміцнення обороноздатності держави.

Джерело: УКР

оборонні можливості

Потенціал і якості, якими повинні володіти ЗС для ефективного виконання поставлених завдань.

Джерело: НАТО

обороноздатність держави

Здатність держави до захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту. Вона складається з матеріальних і духовних елементів та є сукупністю воєнного, економічного, соціального та морально-політичного потенціалу у сфері оборони та належних умов для його реалізації.

Джерело: УКР

обстановка

Сукупність факторів і умов за допомогою яких здійснюється підготовка і ведення операції (бою). Основними з них є: чисельність особового складу, бойовий порядок та характер дій військ (сил) противника; положення, стан, завдання, що вирішуються, матеріально-технічна забезпеченість дружніх військ (сил); положення і дії сусідів; характер місцевості; кліматичні і гідрометеорологічні умови; пора року і час доби; терміни підготовки до бойових дій і виконання бойових задач. За масштабом, обстановка може бути тактичною, оперативною чи стратегічною.

Джерело: НАТО

озброєний натовп

Зосередження людей в громадських місцях, які спроможні спричинити заворушення із використанням видимої зброї, за підтримки багатьох членів групи, що також озброєні видимою чи

militaires pour remplir des missions militaires. A partir des résultats de cette inspection est élaboré le Bulletin stratégique de la Défense et sont prises des mesures destinées au renforcement de la capacité de défense de l'Etat.

Source: UKR

capacités de défense

Potentiel et qualités que des forces militaires doivent posséder pour pouvoir exécuter leurs missions de façon efficace.

Source : OTAN

capacité de défense de l'Etat

Capacité de l'Etat à se défendre en cas d'agression armée ou de conflit armé. Elle se compose des éléments matériels et spirituels, et englobe les potentiels militaire, économique, social, civique et moral dans le domaine de la défense et des conditions de mise en valeur de ceux-ci.

Source : UKR

environnement

Ensemble des facteurs et conditions influant sur la préparation tactique et technique des opérations et la conduite de celles-ci. Les principaux sont les suivants : les effectifs des forces, le dispositif des forces et la nature des opérations de l'ennemi; la position des forces amies, leur état, les missions à accomplir et la disponibilité du soutien en matériel et en approvisionnement; la position et les opérations des forces voisines; la nature du terrain; les conditions climatiques et météorologiques; la période de l'année et le moment de la journée; les délais de préparation aux opérations et d'exécution de la mission. L'environnement peut être de niveau tactique, opératif ou stratégique.

Source : OTAN

atroupement armé

Rassemblement de personnes sur la voie publique ou dans un lieu public qui est susceptible de troubler l'ordre public et dont un membre est porteur d'une arme apparente et n'est pas expulsé par les autres membres du groupe, ou

formations for defence missions, used as a basis for the Strategic Defence Bulletin and measures to enhance defence capability of state.

Source: UKR

defence capabilities

Strengths and qualities that military forces must have if they are to be able to carry out their missions effectively.

Source: NATO

defensive capability of state

Capability of state for protection in case of an armed aggression of armed conflict. It is composed of material and moral elements and includes military, economic, social and morally-political potential in the sphere of defence, and appropriate conditions for its realisation.

Source : UKR

situation

The combination of factors and circumstances affecting the preparation and conduct of an operation or battle. The principal elements of the situation are the composition and grouping of enemy forces and how they operate, the position of friendly forces, their condition, their missions and the availability of logistic support, the position and actions of neighbouring forces, the terrain, the climate and the hydrometeorological conditions, the time of day and the season, and the time allotted to preparing combat operations and accomplishing the missions. The situation may be strategic, operational or tactical in scale.

Source: NATO

armed crowd

Gathering of individuals on the highway or in a public place, likely to cause public disorder, and a member of which carries one visible weapon without being expelled by the other members of the group, or several members of

прихованою зброєю.

Джерело: ФР

озброєння, обмежене Договором про скорочення звичайного озброєння

Термін, який позначає бойові танки, бронетанкову техніку, артилерію, бойові літаки та гелікоптери, що підлягають скороченню згідно з Договором СЗО.

Джерело: НАТО

оперативна база

Місце, де зберігаються усі матеріально-технічні засоби, що необхідні для ведення бою.

Джерело: ФР

оперативна взаємосумісність

Здатність сил НАТО і, за необхідності, сил держав-партнерів та інших країн спільно проводити бойову підготовку, навчання й ефективно діяти при виконанні поставлених перед ними загальних і конкретних задач.

Джерело: НАТО

оперативна здатність військ

Сукупність кількісних та якісних показників, що характеризують спроможність військ завдати втрат противнику і успішно виконувати бойові завдання у вимірі простір-час та у визначеному тактико-оперативному середовищі. Оцінюють оперативну здатність великої формації, як загальну суму бойових потенціалів, з'єднань і частин, які входять до її складу і які належать до різних видів, родів збройних сил, а також військ підтримки. Оперативна здатність великого угруповання залежить від підрозділів, які входять до його складу, від особового складу, рівня підготовки і бойового духу військ, якості й ефективності озброєння, а також від сили опору, який чинить противник, фізичних, географічних, кліматичних, метеорологічних умов тощо. Також бойовий

dont plusieurs membres sont proteurs d'une arme apparente ou cachée.

Source : FRA

équipements limités par le Traité des Forces conventionnelles en Europe (FCE)

Terme désignant les chars de bataille, les véhicules blindés de combat, l'artillerie, les avions de combat et les hélicoptères d'attaque soumis aux limites numériques prévues par le Traité FCE.

Source : OTAN

base d'opérations

Emplacement où sont stationnés les moyens nécessaires à une action.

Source : FRA

interopérabilité

Aptitude des forces de l'Alliance et, lorsqu'il y a lieu, de forces des pays partenaires et autres à s'entraîner, à s'exercer et à opérer efficacement ensemble en vue d'exécuter les missions et les tâches qui leur sont confiées.

Source : OTAN

capacité opérationnelle des forces

Ensemble des indicateurs quantitatifs et qualitatifs caractérisant la capacité des forces d'infliger des dommages à l'ennemi et de mener à bien une mission opérationnelle dans un cadre espace-temps et un environnement tactico-opératif déterminés. On définit la capacité opérationnelle d'une grande formation en additionnant le potentiel de combat des grandes unités et unités qui la composent et qui appartiennent à différentes armées, armes et armes de soutien. La capacité opérationnelle d'une grande formation ou d'un dispositif de forces dépend de sa composition, des effectifs, du degré d'instruction et du moral des troupes, de la qualité et de l'efficacité des armes dont sont équipées les forces, ainsi que du degré et de la nature de la résistance de l'ennemi et des conditions physiques, géographiques, climatiques,

which carry visible or hidden weapons.

Source: FRA

Conventional Forces in Europe (CFE) Treaty-limited equipment

Those battle tanks, armoured combat vehicles, artillery, combat aircraft and attack helicopters subject to the numerical limitations set forth in the CFE Treaty.

Source: NATO

operational base

A facility where all assets required to conduct an action are located.

Source: FRA

interoperability

The ability of Alliance forces and, when appropriate, forces of Partner and other nations, to train, exercise and operate effectively together in the execution of assigned missions and tasks.

Source: NATO

operational potential

All the qualitative and quantitative criteria of the ability of forces to inflict damage on the enemy and accomplish their assigned operational mission within the space and time parameters of the operational or tactical situation. The operational potential of a major formation is established by adding together the tactical potential of each of its component formations and units of various services, arms and specialized support troops. The operational potential of a major formation or force grouping depends on its effective combat strength, its levels of manning and equipment, the proficiency, morale and fighting spirit of its troops, the quality and effectiveness of their weapons, the strength and nature of enemy opposition, physical geography, climate, weather and other conditions. *See also* combat potential.

потенціал.

Джерело: НАТО

оперативна потреба

Див. військова потреба.

Джерело: НАТО

оперативна програма "Партнерство заради миру"

Сукупність домовленостей, які, у сполученні з іншими заходами для зміцнення програми "Партнерство заради миру", консолідують партнерів та їх боєздатність, здатність проводити військові навчання і розгортання разом із силами союзників, при проведенні операцій в рамках програми "Партнерство заради миру" під керівництвом НАТО. *Також див.* рамковий документ програми "Партнерство заради миру".

Джерело: НАТО

оперативна стратегія

1. На рівні театру воєнних дій координація сил різного характеру з метою здійснення стратегічного маневру на даній географічній місцевості.

2. Планування та виконання стратегічного маневру на одному чи більше театрах кампанії.

3. Оперативна стратегія – це процес, що формалізує, інтегрує, використовує та вдосконалює знання та ноу-хау збройних сил, що робить можливим координування задуму та ведення бойових дій. Вона допомагає досягти однієї чи більше політичних цілей, що визначені у загальній військовій стратегії. Серед іншого, вона дозволяє здійснити перехід політичних цілей у військові задачі заради оперативних цілей. Загалом це раціональний процес, направлений на розуміння комплексної ситуації та прийняття рішень, що дозволяє: а- керувати задумом бою та визначати їх "зовнішню специфікацію"; б- пропонувати та підтримувати сили і засоби заради вигоди командування, щоб воно могло продумувати,

météorologiques et autres. *Voir aussi* potentiel de combat.

Source : OTAN

besoin opérationnel

Voir besoin militaire.

Source : OTAN

Partenariat pour la Paix opérationnel

Série de dispositions qui, combinées avec d'autres mesures de renforcement du Partenariat pour la paix, consolident les forces des Partenaires et leur capacité de s'exercer, de s'entraîner et, le moment venu, de se déployer avec les Alliés dans des opérations du Partenariat pour la paix dirigées par l'OTAN. *Voir aussi* Document cadre du Partenariat pour la Paix.

Source : OTAN

stratégie opérationnelle

1. Coordination à l'échelon des théâtres des opérations de forces de natures différentes, pour mener à bien la manœuvre stratégique dans une aire géographique déterminée.

2. Conception et exécution d'une manœuvre stratégique, sur un ou plusieurs théâtres de campagne.

3. La stratégie opérationnelle est une démarche qui formalise, intègre, utilise et enrichit les savoir et savoir-faire de l'armée de terre qui permettent le pilotage de la conception et de la conduite d'opérations contribuant à atteindre un ou des buts politiques relevant de la Stratégie générale militaire. Elle permet notamment de traduire les buts politiques en objectifs militaires pour une opération. Elle se révèle être fondamentalement un processus rationnel de compréhension des situations complexes et de décision qui permet: a- de piloter la conception des opérations et d'établir leur "spécification externe"; b- de proposer et d'entretenir des méthodes et des moyens à l'usage du commandement pour raisonner, concevoir et conduire les

Source: NATO

operational requirement

See military requirement.

Source: NATO

operational Partnership for Peace

A set of arrangements which, combined with other Partnership for Peace enhancement measures, strengthen Partners' forces and capabilities to exercise, train for and ultimately deploy with Allies in NATO-led Partnership for Peace operations. *See also* Partnership for Peace framework document.

Source: NATO

operational strategy

1. At theater level, coordination of forces of various nature, in order to carry out the strategic maneuver in a given geographic area.

2. Conception and execution of a strategic maneuver on one or more campaign theater(s).

3. The operational strategy is a process which formalizes, integrates, uses and enhances the Army's knowledge and know-how, enabling to steer the conception and conduct of operations. It contributes to reaching one or more political goal(s) defined in the overall military strategy. Among others, it permits to translate political goals into military objectives for operational purposes. Basically, this is a rational process aimed at understanding complex situations and at making decisions, permitting to: a- steer the conception of operations, and define their "external specifications"; b- propose and sustain methods and means for the benefit of command for it to reason about, conceive and conduct the operations; c- "redefine" or even

розробляти задум та вести бій; в- "перевизначити" або змінити направленість бою, беручи до уваги результати бою; г- зробити власний критичний аналіз та застосувати його.

Джерело: ФР

оперативне мистецтво

Складова мистецтва ведення війни, яка стосується ведення бойових дій (як теоретично, так і практично), підготовки та проведення спільних або ж самостійних операцій (що проводяться оперативними угрупованнями сил, видами Збройних сил), дій командування на оперативному рівні, питань оцінки та використання факторів під час підготовки, під час ведення бойових дій та підтримки операцій для досягнення оперативних цілей. Це виходить з вимог воєнної стратегії, спрямовує тактику, яка має зворотній вплив.

Джерело: ФР

оперативне розгортання військ

Сукупність заходів, які проводяться з метою створення оперативних угруповань військ на театрі бойових дій, стратегічних і операційних напрямках та яка є найважливішою складовою стратегічного розгортання військ. Має на меті забезпечити організований та своєчасний початок бойових дій, відбиття агресії, проведення операцій з локалізації збройних конфліктів. Оперативне розгортання військ здійснюється, як правило, завчасно, безпосередньо перед війною чи у випадку раптового нападу противника – на початку війни. *Також див.* стратегічне розгортання, мобілізаційне розгортання.

Джерело: НАТО

оперативний рівень

Рівень, на якому здійснюється планування, проведення та забезпечення широкомасштабних операцій та кампаній з метою досягнення стратегічних цілей на театрах воєнних дій чи у районах

opérations; c- de « recaler », voire de ré-orienter, les opérations compte-tenu des résultats constatés en cours d'opération; d- de procéder à sa propre analyse critique et à son enrichissement.

Source : FRA

art opératif

Partie de l'art militaire traitant, en théorie et en pratique, de la préparation et de la conduite d'opérations communes (interarmées) ou autonomes menées par les groupements de forces opérationnels (ensembles de grandes unités), des types de forces armées, des actions des niveaux de commandement opérationnels, des questions d'évaluation et d'emploi des facteurs lors de la préparation, de la conduite et du soutien d'une opération pour en atteindre les objectifs opérationnels. Il émane des exigences de la stratégie militaire et il oriente la tactique qui l'influence rétroactivement.

Source : FRA

déploiement opérationnel des forces

Ensemble de mesures prises pour créer et mettre en place des dispositifs de forces sur le théâtre de la guerre ou des opérations, et sur les axes stratégiques et opératifs. Le déploiement opérationnel des forces est une des composantes essentielles du déploiement stratégique des forces. Il a pour but de permettre que le début des opérations s'effectue en temps voulu et en bon ordre, ainsi que de repousser une agression ou de circonscire le conflit. Le déploiement opérationnel des forces s'effectue en général avant - ou juste avant - la guerre ou, en cas d'attaque surprise de l'ennemi, dès le début de la guerre. *Voir aussi* déploiement stratégique; montée en puissance.

Source : OTAN

niveau opératif

Niveau de la guerre auquel des opérations de grande envergure et des campagnes sont planifiées, conduites et soutenues, en vue d'atteindre des objectifs stratégiques sur des théâtres ou des zones d'opérations.

give a new orientation to the operations, given the results seen during an operation; d- make one's own critical analysis and develop it.

Source: FRA

operational art

That part of military art dealing with both the theory and practice of the preparation and conduct of operations led in common (joint), or autonomously by operational groups of forces (group of major units), with the types of armed forces, with the actions of the various levels of operational commands, with the assessment and employment of various factors during the preparation stage, with the conduct and support of an operation in order to reach the desired operational objectives. It is the consequence of the requirements of military strategy, and it guides the tactique which, in turn, also exercises influence on it.

Source: FRA

operational deployment

Measures to constitute force groupings in theaters of war or operations and on strategic or operational axes, and to deploy. It is a vital element in the strategic deployment of forces. Its purpose is to ensure an orderly and timely start to military operations, to repel aggression and to conduct operations to contain armed conflict. As a rule, operational deployment is carried out in advance, on the eve of a war, or at its outset in the event of a surprise attack. *See also* strategic deployment of the armed forces; activation. *See also:* strategic deployment, build-up.

Source: NATO

operational level

The level of war at which campaigns and major operations are planned, conducted and sustained to accomplish strategic objectives within theatres or areas of operations.

бойових дій.

Примітка: в НАТО цей рівень називається оперативним рівнем воєнних дій.

Джерело: НАТО

оперативні зв'язки

Ряд видів діяльності, що має на меті узаконення дій військових сил шляхом розробки та передачі повідомлень населенню, противнику, військам, існуючим сторонам та всім, кого це стосується. Він проходить у межах діяльності психологічної сфери та включає внутрішній зв'язок, місцевий зв'язок та зв'язки із засобами масової інформації.

Джерело: ФР

оперативно-тактична група коаліції

Тимчасове угруповання частин і підрозділів, виділених збройними силами держав-членів коаліції у підпорядкування єдиного командування, яке призначається цими країнами. Дані угруповання розгортаються і розміщуються у відповідності з задумом бойових дій, вони призначені для відбиття нападів противника.

Джерело: РОС

операція з врегулювання криз

Операція по захисту населення, миру чи міжнародного права, яка спрямована на: а- утримання кризи та регіонального конфлікту на якомога нижчому рівні напруженості та сприяння їх мирному врегулюванню; б- припинення локальних конфліктів, встановлення норм міжнародного права та захист наших інтересів, а також інтересів наших союзників; в- зменшення впливу наслідків цих конфліктів на постраждале населення.

Джерело: ФР

операція з підтримки миру

Операція, що проводиться згідно з цілями та принципами Статуту ООН для відновлення

Note: au sein de l'OTAN, ce niveau est appelé niveau opérationnel de la guerre.

Source : OTAN

communication opérationnelle

Ensemble des activités visant à légitimer l'action des forces en explicitant son sens par l'élaboration et la diffusion de messages vers les populations, les adversaires, les forces, les parties en présence et les autres acteurs concernés. Elle relève des actions dans les champs psychologiques et comprend la communication interne, la communication médiatique et la communication locale.

Source : FRA

force de coalition

Force non permanente composée d'hommes et de matériel détachés des forces armées d'Etats coalisés; cette force, placée sous un commandement unique établi par les Etats concernés, est déployée ou stationnée conformément au concept d'opérations, le but étant de repousser une agression. *Aussi appelé* forces coalisées.

Source : RUS

opération de maîtrise des crises

Opération en faveur des populations, de la paix ou du droit international, visant à : a- maintenir les crises et conflits régionaux au plus bas niveau d'intensité possible et faciliter leur règlement pacifique ; b- mettre fin à des conflits locaux, faire appliquer le droit international, défendre nos intérêts et ceux de nos alliés ; c- réduire les conséquences de ces conflits pour les populations concernées.

Source : FRA

opération de soutien de la paix

Opération comportant l'utilisation impartiale de mesures diplomatiques, civiles et militaires,

Note: within the NATO, this level is called operational level of the war.

Source: NATO

operational communication

Set of activities aiming to legitimize the action of forces by clarifying its sense by the elaboration and the broadcasting of messages towards the populations, the opponents, the forces, the parts in presence and the other concerned actors. It falls under the scope of actions in the psychological fields and includes internal communication, media communication and local communication.

Source: FRA

coalition task force

A temporary grouping of units detached by the armed forces of coalition member-states under a single command established by the states concerned. Such groupings are deployed or stationed in accordance with the concept of operations and their purpose is to repel aggression.

Source: RUS

crisis control operation

Operation conducted for the benefit of populations, peace or international law, aimed at: a- keeping regional crises and conflicts at the lowest possible level of intensity, and facilitate their peaceful settlement; b- ending local conflicts, having international law enforced, defending our interests and that of our allies; c- reducing the consequences of these conflicts for the concerned populations.

Source: FRA

peace support operation

An operation that impartially makes use of diplomatic, civil and military means, normally in pursuit

або підтримки миру, в ході проведення якої використовуються дипломатичні, цивільні та військові заходи. Такі операції можуть поділятися на операції з запобігання конфліктам, відновлення миру, примусове встановлення миру, підтримку миру, зміцнення миру або гуманітарні операції.

Джерело: НАТО

операція з підтримки превентивної дипломатії

Операція, спрямована на запобігання виникнення суперечностей між державами чи збройними угрупованнями та недопущення того, щоб ці суперечності переросли у відкритий конфлікт. Такі операції розгортаються поза районами безпосередніх військових дій.

Джерело: ФР

операція з реагування на кризу

Військова операція НАТО, яку проводять з метою врегулювання кризи.

Джерело: НАТО

операція під керівництвом НАТО в рамках програми "Партнерство заради миру"

Військова операція, яку проводять зацікавлені союзники та держави-партнери, що відноситься до категорії "операції поза статтею 5". До таких операцій належить все коло нових задач Північноатлантичного союзу, включно з операціями з підтримки миру та інші операції по реагуванню на кризи.

Джерело: НАТО

операція по евакуації громадян іноземної держави

Тип операцій, які проводяться для повернення громадян, яким загрожує небезпека на іноземній території, в їх рідні країни. У Франції такі операції проводяться спільно міністерством закордонних справ та міністерством оборони.

normalement menée conformément aux buts et principes de la Charte des Nations Unies, en vue de restaurer ou de maintenir la paix. De telles opérations peuvent comprendre la prévention des conflits, le rétablissement de la paix, l'imposition de la paix, le maintien de la paix, la consolidation de la paix ou les opérations humanitaires.

Source : OTAN

opération de soutien à la diplomatie préventive

Opération dont l'objectif est d'éviter que des différends ne surgissent entre des pays ou des groupes armés ou d'empêcher qu'ils ne dérivent en conflit ouvert. Cette opération se déroule en dehors des zones d'hostilités directes.

Source: FRA

opération de réponse aux crises

Toute opération militaire de l'OTAN entreprise à des fins de gestion des crises.

Source : OTAN

opération du Partenariat pour la paix dirigée par l'OTAN

Toute opération militaire de pays alliés et de pays partenaires intéressés qui fait partie des opérations ne relevant pas de l'article 5, celles-ci couvrant toute la gamme des nouvelles missions de l'Alliance, y compris les opérations de soutien de la paix et autres opérations de réponse aux crises.

Source : OTAN

opération d'évacuation de ressortissants

Type d'opération ayant pour objectif d'assurer le retour dans leur pays d'origine de ressortissants menacés sur un territoire étranger. En France, elle est conduite conjointement entre le ministère des affaires étrangères et celui de la défense.

of United Nations Charter purposes and principles, to restore or maintain peace. Such operations may include conflict prevention, peacemaking, peace enforcement, peacekeeping, peacebuilding and/or humanitarian operations.

Source: NATO

preventive diplomacy support operation

Operation whose goal is to prevent disagreements between countries or armed groups and/or to prevent them from deteriorating into an open conflict. This operation takes place outside of the direct hostilities area.

Source: FRA

crisis response operation

Any NATO military operation undertaken for purposes of crisis management.

Source: NATO

NATO-led Partnership for Peace operation

Any military operation undertaken by interested Allied and Partner nations that falls under non-Article 5 operations, encompassing the full range of the Alliance's new missions, including peace support and other crisis response operations.

Source: NATO

national evacuation operation

Type of operation designed to ensure the return to their country of origin of foreigners threatened on foreign soil. In France, it is led together by the Ministry of Foreign Affairs and the Ministry of Defense.

Джерело: ФР

операція по евакуації цивільних осіб

Операція по переміщенню в безпечне місце визначених цивільних осіб, яким загрожує небезпека в іноземній країні.

Джерело: НАТО

операція при особливих обставинах

Переважно миротворча операція або операція по врегулюванню кризи, яка проводиться Північноатлантичним союзом під егідою ООН, під юрисдикцією ОБСЄ або разом із ЄС. Концепція багатонаціональних об'єднаних оперативних-тактичних груп надає можливість країнам-членам НАТО та державам-партнерам в залежності від обставин брати участь в подібних операціях.

Джерело: НАТО

операція реагування на кризу

Військова операція НАТО, що проводиться з метою врегулювання криз.

Джерело: ФР

операція, що не підпадає під дію статті 5

Військова операція, що проводиться Північноатлантичним союзом. На таку операцію не поширюється зобов'язання про колективну оборону, визначене в статті 5 Вашингтонського договору.

Джерело: НАТО

операція, що підпадає під дію статті 5

Військова операція, що проводиться згідно із статтею 5 Вашингтонського договору (здійснюючи право на колективну самооборону, закріплене в статті 51 Статуту ООН) для надання допомоги одній або кільком державам-учасникам договору, на які було здійснено збройний напад.

Джерело: НАТО

Source : FRA

opération d'évacuation de non-combattants

Opération visant à relocaliser dans un endroit sûr des non-combattants désignés qui sont menacés dans un pays étranger.

Source : OTAN

opération de circonstance

Opération principalement axée sur la gestion des crises et le maintien de la paix, effectuée par l'Alliance sous l'égide des Nations Unies, la responsabilité de l'OSCE ou de concert avec l'UE. Le concept des groupes de forces interarmées multinationales permettra également tant aux partenaires OTAN que non OTAN de participer, selon les circonstances, à ce type d'opération.

Source : OTAN

opérations de réponses aux crises

Toute opération militaire de l'OTAN entreprise à des fins de gestion des crises. *Aussi appelé CRO.*

Source : FRA

opération ne relevant pas de l'article 5

Toute opération militaire de l'Alliance qui ne relève pas de l'engagement de défense collective prévu à l'article 5 du Traité de Washington.

Source : OTAN

opération relevant de l'article 5

Toute opération militaire entreprise en vertu de l'article 5 du Traité de Washington (et dans l'exercice du droit de légitime défense, individuelle ou collective, reconnu par l'Article 51 de la Charte des Nations unies) pour aider une ou plusieurs des Parties au Traité faisant l'objet d'une attaque armée.

Source : OTAN

Source: FRA

non-combatant evacuation operation

An operation conducted to relocate designated non-combatants threatened in a foreign country to a place of safety.

Source: NATO

contingency operation

Principally crisis management and peacekeeping operations, undertaken by the Alliance under the authority of the United Nations or the responsibility of the OSCE, or with the EU. The concept of combined joint task forces will also enable NATO and non-NATO partners to participate as appropriate in these operations.

Source: NATO

crisis responses operations

Any NATO military operation undertaken for crisis management purposes. *Also called CRO*

Source: FRA

non-article 5 operation

Any military operation undertaken by the Alliance that does not fall under the commitment to collective defence of Article 5 of the Washington Treaty.

Source: NATO

article 5 operation

Any military operation undertaken under Article 5 of the Washington Treaty (and in exercise of the right of collective self-defence recognized by Article 51 of the United Nations Charter) to assist one or more parties to the Treaty subjected to armed attack.

Source: NATO

орган загальновійськового призначення

Орган, завданням якого є надання допомоги різним видам збройних сил, управлінь чи служб забезпечення, і який входить в організаційно-штатну структуру певного виду збройних сил.

Джерело: ФР

органи військового управління

Міністерство оборони України, інші центральні органи виконавчої влади, що здійснюють керівництво військовими формуваннями, утвореними відповідно до законів України, Генеральний штаб Збройних Сил України, інші штаби, командування, управління, постійні чи тимчасово утворені органи у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, призначені для виконання функцій з управління, в межах їх компетенції, військами (силами), об'єднаннями, з'єднаннями, військовими частинами, військовими навчальними закладами, установами та організаціями, які належать до сфери управління зазначених центральних органів виконавчої влади, а також військові комісаріати, що забезпечують виконання законодавства з питань загального військового обов'язку і військової служби, мобілізаційної підготовки та мобілізації.

Джерело: УКР

організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ)

Створена після проведення конференції з питань безпеки та співробітництва в Європі, об'єднує 52 держави, з США та Канадою включно. Діяльність ОБСЄ спрямована на запобігання, контроль та врегулювання кризових ситуацій у Європі, особливо через Верховного комісара у справах меншин, шляхом проведення операцій з підтримки миру в рамках статуту ООН та за допомогою НАТО. Проводячи

organisme à vocation interarmées

Organisme dont la mission principale s'exerce au profit de plusieurs armées, directions ou services de soutien, et qui relève organiquement d'une armée (organisation et fonctionnement interne).

Source : FRA

Organismes de direction et de commandement militaire

Ministère de la Défense de l'Ukraine et autres instances du pouvoir exécutif qui dirigent les formations militaires (créées en conformité avec la législation de l'Ukraine) : l'état-major général, les autres état-majors, les commandements, les administrations, les instances permanentes et temporaires au sein du Ministère de la Défense et les autres formations militaires destinées (dans les cadres de leur compétence) à diriger les forces, les grandes unités, les unités, les écoles militaires, les institutions et les organisations dépendantes des instances du pouvoir exécutif, les bureaux de recrutement chargés de l'application de la législation dans les domaines des obligations militaires nationales et du service militaire, de la préparation à la mobilisation et la mobilisation elle-même.

Source : UKR

Organisation pour la sécurité et la coopération en Europe (OSCE)

Issue de la Conférence sur la sécurité et la coopération en Europe (CSCE), réunissant 52 Etats, dont les Etats-Unis et le Canada, elle vise à prévenir, gérer et traiter les crises en Europe, notamment par l'intermédiaire du haut commissaire aux minorités, par la mise en place d'opérations de maintien de la paix dans le cadre de la charte des Nations-Unies et par le recours à l'OTAN. L'OSCE contribue également, par l'intermédiaire du forum de

joint-dedicated agency

Agency whose main mission is performed in support of many services, directorates or support departments, whose personnel comes from one or more services, directorates, or support departments and which is organically attached to a service (organization and internal activity).

Source: FRA

military authorities

The Ministry of Defence of Ukraine, other central bodies of executive power that exercise command over military formations created in accordance to the laws of Ukraine, the General Staff of the Armed Forces of Ukraine, other headquarters, commands, departments, constant or temporarily created organisations within the Ministry of Defence of Ukraine and other military formations which are responsible for the exercise of command, within their field of responsibility, over troops (forces), large units, units, military educational establishments, institutions and organisations that belong to the sphere of command of the above mentioned central bodies of executive power, and military commissariats that provide execution of the legislation on general military duty and military service, mobilisation training and mobilisation.

Source : UKR

Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE)

Born from the Conference for Security and Cooperation in Europe (CSCE), gathering 52 States including the United States and Canada, it is designed to prevent, manage and settle crises in Europe, especially through the High Commissariat for Minorities, through the setting up of peacekeeping operations within the framework of the UN Charter, and through NATO. With the permanent security forum, the OSCE also participates in the

постійні форуми з питань безпеки, ОБСЄ сприяє гармонізації зусиль по роззброєнню серед країн-учасниць, а також встановленню відносин довіри (кодекс поведінки, переговори в рамках організації між державами-партнерами).

Джерело: ФР

організація Північноатлантичного договору

Організація Північноатлантичного договору була створена на основі Вашингтонського договору, укладеного між державами-учасницями, які вільно приєдналися до нього після обговорення цього питання громадськістю і відповідного ухвалення парламентом. Договір захищає права окремих держав, а також їх міжнародні зобов'язання. Відповідно до договору кожна держава-член НАТО зобов'язується брати участь у розподілі ризиків та обов'язків, а також переваг колективної безпеки.

Також Північноатлантичний альянс.

Джерело: НАТО

організоване злочинне угруповання

Чітко структуроване угруповання чи об'єднання, створене для підготовки актів правопорушення, що характеризуються чисельними матеріальними втратами чи іншими порушеннями закону.

Джерело: ФР

основні показники оборонного планування

Вихідні дані для оборонного планування, які включають завдання мирного та воєнного часу для військових формувань на плановий період, пріоритетні цілі їх розвитку, перелік основних оборонних програм, аналіз стану та оцінку тенденцій розвитку військових формувань, основні (орієнтовні) показники забезпечення потреб оборони матеріальними, фінансовими і людськими ресурсами, мету, завдання, строки, порядок

sécurité permanent, à l'harmonisation des efforts de désarmement entre les pays participants ainsi qu'à l'établissement de relations de confiance (code de conduite, négociations dans le cadre de l'organisation entre pays partenaires).

Source : FRA

Organisation du Traité de l'Atlantique Nord

Organisation établie sur la base du Traité de Washington, conclu librement entre des Etats après débat public et ratification parlementaire. Le Traité garantit les droits de chacun de ces Etats, de même que le respect par eux de leurs obligations internationales. Chaque Etat partie au Traité s'engage à partager les risques, les responsabilités et les avantages liés à la sécurité collective. *Aussi appelée* Alliance.

Source : OTAN

bande organisée

Tout groupement de personnes formé ou toute entente établie en vue de la préparation, caractérisée par un ou plusieurs faits matériels, d'une infraction.

Source : FRA

critères principaux de la planification défensive

Données de base de la planification défensive incluant les missions des formations militaires en temps de paix et de guerre, les objectifs prioritaires du développement de ces formations, la liste des programmes défensifs principaux, l'examen de la situation et de l'évaluation des tendances du développement des formations militaires, les critères de gestion de la défense en ressources humaines, matérielles et financières, le but, les missions, les

harmonization of disarmament efforts between participating countries, as well as in the creation of confidence-based relations (code of behavior, negotiations within the organization between partner countries).

Source: FRA

North Atlantic Treaty Organization

The North Atlantic Treaty Organization was founded on the basis of the Washington Treaty between member states, which entered into it freely after a public debate and due parliamentary approval. The Treaty upholds their individual rights as well as their international obligations. It commits each member state to sharing the risks and responsibilities as well as the benefits of collective security. *Also called* Alliance.

Source: NATO

organised group

Any formed group of people or any club created in order to prepare an infraction, possibly characterised by one action or more.

Source: FRA

main indices of defence planning

Output data for defence planning that include mission for peacetime and that of war for military formations planned period, priority goals of their development, list of main defence programmes, analysis of state and assessment of trends of military formations development, main (orientation) indices of supply of defence needs with material, finance and human resources, objective, tasks, terms, order of development, approval and adoption of planning

розроблення, узгодження та затвердження документів планування, інші необхідні дані.

Джерело: УКР

Основоположный акт НАТО-Росия

Підписаний 27 травня 1997 року у Парижі на найвищому політичному рівні, Основоположный акт про взаємні відносини, співпрацю і безпеку між організацією Північноатлантичного договору та Російською Федерацією, що визначає цілі та консультативні механізми, шляхи співробітництва, процесу прийняття спільного рішення і ведення спільних дій, що складають основу відносин між НАТО та Росією.

Джерело: НАТО

особа, переміщена в межах країни

Особа, яка за умов масової утечі була змушена раптово чи неочікувано покинути свою домівку або місце свого постійного проживання в результаті збройного конфлікту, внутрішнього конфлікту, систематичних порушень прав людини, від страху вчинення таких порушень, природного чи антропогенного лиха, але при цьому така особа не перетинає державний кордон, визнаний на міжнародному рівні.

Джерело: НАТО

особливий період

Період функціонування органів державної влади, Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, органів місцевого самоврядування, органів управління у справах цивільної оборони і сил цивільної оборони, а також галузей національної економіки, підприємств, установ та організацій, який настає з моменту оголошення рішення про мобілізацію (крім цільової) або доведення його до виконавців стосовно прихованої мобілізації чи з моменту

termes, la procédure d'élaboration, le règlement et la ratification des documents sur la planification ainsi que les autres données nécessaires.

Source : UKR

Acte fondateur OTAN-Russie

Signé à Paris le 27 mai 1997 au plus haut niveau politique, l'Acte fondateur sur les relations, la coopération et la sécurité mutuelles entre l'Organisation du Traité de l'Atlantique Nord et la Fédération de Russie" définit les objectifs et les mécanismes de consultation, de coopération, de décision conjointe et d'action conjointe qui sont au coeur des relations mutuelles entre l'OTAN et la Russie.

Source : OTAN

personne déplacée

Personne qui, dans le cadre d'un mouvement de masse, a été contrainte de fuir son domicile de manière subite en raison d'un conflit armé, d'un conflit interne, de violations systématiques ou de crainte de violations des droits de la personne, voire d'une catastrophe naturelle ou provoquée par l'homme, mais qui n'a pas traversé de frontière internationalement reconnue et qui, de ce fait, se trouve encore en danger.

Source : NATO

période particulière

Période de fonctionnement du pouvoir public, des Forces Armées et des autres formations militaires (créées conformément à la législation ukrainienne), de la collectivité administrative, des institutions de défense civile et des forces de défense civile, des domaines de l'économie nationale, des entreprises, des institutions, des organisations, qui entre en vigueur soit à partir du moment de la déclaration de mobilisation (hors cas de mobilisation spécifique), soit lorsque cette déclaration (hors cas de mobilisation confidentielle) est communiquée aux acteurs, soit lors de la proclamation de la loi

documents, and other necessary data.

Source: UKR

NATO-Russia Founding Act

Signed in Paris on 27 May 1997 at the highest political level, the Founding Act on Mutual Relations, Cooperation and Security between the North Atlantic Treaty Organisation and the Russian Federation defines the goals and mechanisms of consultation, cooperation, joint decision-making and joint action that constitute the core of the mutual relations between NATO and Russia.

Source: NATO

internally displaced person

A person who, as part of a mass movement, has been forced to flee his or her home or place of habitual residence suddenly or unexpectedly as a result of armed conflict, internal strife, systematic violation of human rights, fear of such violation, or natural or man-made disasters, and who has not crossed an internationally recognized State border.

Source: NATO

special period

Period of function of bodies of state power, the Armed Forces of Ukraine and other military formations created in accordance with the laws of Ukraine, organs of local administration, control bodies in the sphere of civil defence and forces of civil defence as well as branches of national economy, enterprises, institutions and organisations, that starts at the moment of announcement of decision for mobilisation (apart the targeted one), of its delivery of the its executives concerning concealed mobilisation or since the moment of introduction of the martial law in Ukraine, or in its

введення воєнного стану в Україні, або в окремих її місцевостях та охоплює час мобілізації, воєнний час і частково відбудовний період після закінчення воєнних дій.

Джерело: УКР

отримання хабара

Правопорушення, що полягає, для особи, яка є носієм державної влади, у прийнятті дарунків або привілеїв в обмін на здійснення або нездійснення дії, пов'язаною з її посадою.

Джерело: ФР

офіцер судової поліції

Військовослужбовець жандармерії, який має відповідну кваліфікацію в юридичній галузі, отриману після відповідного екзамену або відповідно до свого статусу, що здатний діяти у надзвичайних умовах та який має специфічні повноваження в рамках проведення розслідування.

Джерело: ФР

охорона національної території

Сукупність заходів, що забезпечують безперервну діяльність уряду та життя народу і включають захист життєвоважливих об'єктів та мереж держави. Охорона національної території поєднує діяльність мінімальних постійних військових підрозділів та мобільних підрозділів для уточнення, підтвердження та використання розвідданих, отриманих органами поліції чи жандармерії про підрозділи противника.

Джерело: ФР

охорона державного кордону

Заходи, які проводяться командуванням прикордонних військових округів та прикордонних управлінь, що спрямовані на відбиття та послаблення ударів противника з суходолу, моря чи повітря, забезпечення сприятливих умов для розгортання військ і ведення ними бойових дій, недопущення

martiale en Ukraine. Cette période particulière englobe les périodes de mobilisation, de guerre, de réhabilitation, de reconstruction et de restauration de la paix. *Voir* aussi état d'urgence.

Source : UKR

corruption passive

Infraction qui consiste, pour une personne dépositaire de l'autorité publique, à accepter des dons ou des avantages en échange de l'accomplissement ou du non accomplissement d'un acte lié à sa fonction.

Source : FRA

officier de police judiciaire

Militaire de la gendarmerie à qui est reconnue une compétence technique dans le domaine judiciaire soit par un examen, soit par son statut, qui est juridiquement habilité à exercer sur une circonscription délimitée et qui dispose de pouvoirs spécifiques dans le cadre des enquêtes judiciaires.

Source : FRA

couverture générale du territoire

Ensemble de mesures contribuant à garantir la continuité de l'action gouvernementale et la vie de la nation et comprenant la défense des points et réseaux sensibles. Elle combine un dispositif statique minimum et l'engagement d'unités mobiles pour préciser et confirmer ou exploiter les renseignements obtenus, notamment par les services de police et la gendarmerie, sur les éléments adverses.

Source : FRA

couverture des frontières nationales

Mesures prises par le commandement des districts militaires frontaliers et des directions des frontières, destinées à repousser ou à affaiblir les attaques terrestres, aériennes ou navales de l'ennemi, à assurer des conditions propices au déploiement des forces et à leurs opérations, à empêcher

separate locations, and which embraces the time for mobilisation, the martial law and partly the recovery period after completion of military actions. See also emergency state

Source : UKR

passive corruption

Infraction consisting, for someone entrusted with public authority, in accepting gifts or benefits in exchange for the accomplishment or non accomplishment of an action linked to his/her function.

Source: FRA

law enforcement officer

Military member of the Gendarmerie whose technical competence in the judicial domain is acknowledged either through an examination or through his/her status. This person is legally entitled to operate within a given district, and has specific powers during judicial investigations.

Source: FRA

overall coverage of the territory

Package of measures contributing to guaranteeing the continuance of the governmental action and the life of the nation including the defence of sensitive points and networks. It combines a minimum static device and the commitment of mobile units to clarify and to confirm or to exploit obtained intelligence, notably by the police and Gendarmerie forces, on the opposite elements.

Source: FRA

securing national borders

Action taken by border military district commanders and border authorities to weaken or repel enemy land, sea or air attacks, to create favourable conditions for deployment and combat by friendly forces and also to prevent enemy agents, sabotage and reconnaissance forces, other special forces, terrorist groups or

проривів через кордон агентів служб розвідки, диверсійно-розвідувальних та інших спеціальних сил противника, а також терористичних та бандитських угруповань.

Джерело: НАТО

l'infiltration d'agents des services de renseignement, de forces de reconnaissance et de sabotage et d'autres forces d'opérations spéciales de l'ennemi, ainsi que l'infiltration de groupes terroristes et de bandes armées.

Source : OTAN

armed gangs from penetrating the border.

Source: NATO

партизанська війна

1. Військові та воєнізовані операції, які проводять, на зайнятій противником або ворожій території, військові та воєнізовані формування.

2. Збройна боротьба, яку ведуть партизани або нелегальні угруповання із існуючою владою.

Джерело: ФР

Партнерство заради миру (ПЗМ)

Програма НАТО, що направлена на зміцнення довіри та на впровадження заходів для зміцнення безпеки. Вона надає країнам-учасникам можливість зміцнити свої відносини з НАТО. Метою програми є спільне планування, спільне проведення військових навчань та взаємодія з військами НАТО, в таких галузях, як підтримання миру, проведення рятувально-пошукових та гуманітарних операцій на базі існуючих договорів.

Джерело: РОС

перебіжчик

Особа, яка зреклася своєї країни після того, як їй вдалось уникнути судового переслідування або відповідних дій влади.

Джерело: ФР

передача ресурсів

Надання матеріально-технічних ресурсів, що вважаються за умовами відповідних документів НАТО „наданими ресурсами”, військами (силами) однієї країни військам (силам) іншої країни або інших країн за вказівкою відповідної військової інстанції.

Джерело: НАТО

guérilla

1. Opérations militaires et paramilitaires, conduites en principe en territoire tenu par l'ennemi ou hostile, principalement par des forces militaires ou paramilitaires autochtones.

2. Lutte armée menée par des partisans ou des groupes clandestins, se battant le plus souvent contre le pouvoir en place.

Source : FRA

Partenariat pour la Paix (PpP)

Programme de l'OTAN visant à accroître la confiance et à mettre en oeuvre des mesures de renforcement de la sécurité. Il donne aux pays participants la possibilité de resserrer leurs liens avec l'OTAN. Les objectifs du programme sont la planification conjointe, les exercices militaires conjoints et la coopération avec les troupes de l'OTAN dans des domaines tels que les opérations de soutien de la paix de même que de recherche et de sauvetage et les opérations humanitaires, sur la base des accords pertinents.

Source : RUS

transfuge

Personne qui renie son pays dès qu'elle a réussi à échapper à sa juridiction ou à son pouvoir.

Source : FRA

réallocation de ressources

Mise à la disposition, par les forces militaires d'une nation, de ressources logistiques prélevées sur ses ressources considérées comme "rendues disponibles", conformément aux définitions figurant dans la documentation OTAN, au profit des forces militaires d'une autre ou de plusieurs autres nations, suivant les instructions de l'autorité militaire compétente.

Source : OTAN

guerilla warfare

1. Military and paramilitary operations conducted in enemy held or hostile territory by military or paramilitary forces.

2. An armed struggle conducted by partisans or clandestine groups who most often fight the power in place.

Source: FRA

Partnership for Peace (Pfp)

A NATO programme aimed at building confidence and implementing measures to achieve greater security. It gives the participating countries the opportunity to strengthen their ties with NATO. The aims of the programme are joint planning and joint military exercises and cooperation with NATO troops in areas such as peace support, search and rescue and humanitarian operations, based on the relevant agreements.

Source: RUS

defector

A person who repudiates his or her country when beyond its jurisdiction or control.

Source: FRA

reallocation of resources

The provision of logistic resources by the military forces of one nation from those deemed "made available" under the terms incorporated in appropriate NATO documents, to the military forces of another nation or nations as directed by the appropriate military authority.

Source: NATO

передислокація

Пересування військ від театру воєнних дій до місця їхньої дислокації у мирний час.

Джерело: НАТО

перекидання

Сукупність військових заходів, що проводяться військами не на території своєї держави. Поділяється на внутрішнє та зовнішнє перекидання, та може приймати форму перекидання військ (сил). Під перекиданням мають на увазі можливість задіювати сили та засоби на значній відстані з національної території держави.

Примітка: під внутрішнім перекиданням мають на увазі розгортання сил на територіях департаментів та заморських територіях.

Джерело: ФП

перекидання військ

Здатність держави застосувати всю або частину національної міці (політичну, економічну, інформаційну або військову) для швидкого розгортання та ефективного підтримання сил на різних і розосереджених позиціях для врегулювання кризи, здійснення заходів ядерного стримування та зміцнення стабільності в регіоні.

Джерело: ФП

перемир'я

Конвенція, що укладена між ворогуючими сторонами, щодо тимчасового припинення воєнних дій. Але ворогуючі сторони залишаються при цьому у стані війни.

Джерело: ООН/ФП

період загострення ситуації

Період поступового чи раптового загострення ситуації, що, як правило, безпосередньо передуює початку війни. Характеризується крайнім напруженням відносин між державами, що конфліктують. У цей період проводяться заходи з переведення економіки на роботу в

redéploiement

Mouvement des troupes de leur théâtre d'opération à leur emplacement du temps de paix.

Source : OTAN

projection

Ensemble des interventions conduites hors des frontières métropolitaines qui se décline en projection extérieure et projection intérieure et peut prendre la forme d'une projection de forces ou de puissance. La projection suppose une capacité d'engager à distance et à partir du territoire national des moyens importants.

Note : la projection intérieure désigne le déploiement des forces à l'intérieur des frontières, départements et territoires d'outre-mer.

Source : FRA

projection de puissance

Aptitude d'une nation à appliquer tout ou partie de ses éléments de puissance nationale (politiques, économiques, d'information ou militaires) afin de pouvoir déployer et soutenir rapidement et efficacement des forces dans des positions multiples et dispersées ou à partir de ces positions, de manière à répondre à des crises, à contribuer à la dissuasion et à aider à la stabilité régionale.

Source : FRA

armistice

Convention conclue entre des belligérants afin de suspendre de façon convenue et provisoire les hostilités tout en laissant subsister l'état de guerre.

Sources : ONU / FRA

période critique

Période d'aggravation progressive ou soudaine d'une situation qui, en général, précède immédiatement le déclenchement d'une guerre. Elle se caractérise par une tension extrême entre des Etats antagonistes. Pendant cette période, les mesures nécessaires sont prises pour instaurer

redeployment

The movement of troops from the theatre of operations to their peacetime location.

Source: NATO

projection

Any deployment beyond France's mainland borders which can take the form of force or power projection. They can be further broken down into in-area projection and out-of-area projection. Projection implies a capability to deploy significant assets from France's territory to remote areas.

Note: in-area projection means deploying forces within France's borders (i.e. including French overseas departments and territories).

Source: FRA

power projection

The ability of a nation to apply all or some of its elements of national power – political, economic, informational, or military – to rapidly and effectively deploy and sustain forces in and from multiple, dispersed locations to respond to crises, to contribute to deterrence, and to enhance regional stability.

Source: FRA

armistice

A temporary and agreed suspension of hostilities, without putting an end to a state of war.

Sources : UN / FRA

period of threat

A period of gradual or sudden exacerbation of a situation, usually immediately preceding the onset of war. It is characterized by extreme tension in relations between opposing states. Measures are taken during this period to put the economy on a war footing, carry out full or partial strategic

умовах воєнного часу, проведенню повного чи часткового стратегічного розгортання збройних сил, підвищення ступеня їх бойової готовності. Військова доктрина РФ передбачає також протягом цього періоду проведення необхідних заходів з метою уникнення війни та встановлення міжнародної безпеки.

Також критична ситуація.

Джерело: РОС

першочергові завдання НАТО щодо забезпечення безпеки

Основні функції Північноатлантичного союзу, викладені в Стратегічній концепції НАТО 1999 року, які засновані на його ролі в забезпеченні гарантій свободи і безпеки своїх членів і зміцненні миру і стабільності в Євроатлантичному регіоні.

Джерело: НАТО

Петерберзькі завдання

Військові завдання, визначені державами-членами ЗЕС у 1992 році і потім включені державами-членами Європейського Союзу в Договір про Європейській Союз (змінений „Амстердамським Договором”). До них можуть відноситись задачі по наданню гуманітарної допомоги і порятунку, миротворчі задачі, а також задачі бойових сил по врегулюванню криз, включаючи встановлення миру.

Джерело: ЄС

Північноатлантична Рада

Головний орган НАТО, що визначає головні орієнтири організації та найвищий орган Альянсу, що приймає рішення. Рада є основою співробітництва Альянсу у всіх сферах діяльності. Всі уряди країн-членів є учасниками політики, яку визначає Рада або орган під її керівництвом та розділяють переконання, на яких ґрунтуються рішення. Рада приділяє значну увагу зв'язкам із громадськістю: вона видає декларації, комюніке та інші документи, що роз'яснюють громадськості та країнам, які не є членом НАТО, основні

l'économie de guerre, effectuer le déploiement stratégique total ou partiel des forces armées et augmenter leur degré d'aptitude opérationnelle. La doctrine militaire de la Fédération de Russie prévoit également d'utiliser au cours de cette période les moyens voulus pour éviter la guerre et pour rétablir la sécurité sur le plan international. *Aussi appelée* situation critique.

Source : RUS

tâches de sécurité fondamentale de l'OTAN

Fonctions essentielles de l'Alliance, énoncées dans le Concept stratégique 1999 de l'OTAN, et fondées sur le rôle de celle-ci, à qui il appartient de sauvegarder la liberté et la sécurité de ses membres et de contribuer à la paix et à la stabilité dans la région euro-atlantique.

Source : OTAN

missions de Petersberg

Missions militaires, définies par les Etats membres de l'UEO en 1992, puis incorporées au Traité sur l'Union européenne (modifié par le Traité d'Amsterdam) par les Etats membres de l'Union européenne. Il peut s'agir de missions humanitaires ou d'évacuation de ressortissants; de missions de maintien de la paix; et de missions de forces de combat pour la gestion des crises, y compris les opérations de rétablissement de la paix.

Source : UE

Conseil de l'Atlantique Nord

Principal organe de l'OTAN pour la définition des orientations et plus haute instance de l'Alliance pour la prise de décisions, le Conseil est à la base de la coopération mise en oeuvre dans toute la gamme des activités de l'Alliance. Tous les gouvernements des pays membres sont parties aux orientations formulées au Conseil ou sous l'autorité de celui-ci, ainsi qu'au consensus sur lequel reposent les décisions. Le Conseil joue un rôle important auprès de l'opinion, et il diffuse des déclarations et des communiqués qui expliquent les orientations et les décisions de l'Alliance au grand

deployment of the armed forces and enhance their combat readiness. In this period the military doctrine of the Russian Federation also provides for using every opportunity to prevent war and re-establish international security. *Also called* threat situation.

Source: RUS

NATO fundamental security tasks

The essential functions of the Alliance, set out in its 1999 NATO Strategic Concept, based on its role in safeguarding the freedom and security of its members and contributing to peace and stability in the Euro-Atlantic region.

Source: NATO

Petersberg tasks

Military tasks, as defined by WEU Member States in 1992, and subsequently incorporated into the Treaty on European Union (modified by the Amsterdam Treaty) by the Member States of the European Union. These may be humanitarian and rescue tasks; peacekeeping tasks; and tasks of combat forces in crisis management, including peacemaking.

Source: EU

North Atlantic Council

The principal policy-making and most important decision-making body of NATO which provides the basis for cooperation across the full spectrum of Alliance activities. All member governments are party to the policies formulated in the Council or under its authority and share in the consensus on which decisions are based. The Council has an important public profile and issues declarations and communiqués explaining the Alliance's policies and decisions to the general public and to governments of countries which are not members of NATO.

напрями діяльності та рішення Альянсу.

Джерело: НАТО

Північноатлантичний договір

Договір, підписаний 4 квітня 1949 року у Вашингтоні, відповідно до якого був створений союз, що ставить за свою мету колективну оборону, як це визначено в статті 51 Статуту ООН. Договір є безстроковим і в даний час поєднує 17 країн Європи і дві країни Північної Америки. Підписуючи цей договір, держави-члени виявляють бажання стабільності і процвітання в Північноатлантичному регіоні. Забезпечення гарантій свободи, спадщини і цивілізації держав-учасниць ґрунтуючись на принципах демократії, свободи людини і верховенства закону. *Також* Вашингтонський договір.

Джерело: НАТО

підданий

Визначення особи, яка знаходиться під захистом дипломатичного та консульського представництва даної країни під час проживання цієї особи в іншій країні.

Джерело: ФР

підозрюваний

Особа, яку підозрюють в участі у скоєнні правопорушення, але ще без доведення її провини.

Джерело: ФР

підривна боротьба

Боротьба, яку веде певна частина населення (за або без підтримки зовнішніх елементів) проти політичної влади країни. Її метою є позбавлення діючої влади контролю над територією або, принаймні, припинення її діяльності.

Джерело: ФР

підривна діяльність

Дії, спрямовані на послаблення військової, економічної чи

public, ainsi qu'aux gouvernements des pays qui ne sont pas membres de l'OTAN.

Source : OTAN

traité de l'Atlantique Nord

Traité signé à Washington le 4 avril 1949, créant une alliance de défense collective au sens défini à l'Article 51 de la Charte des Nations Unies. De durée indéterminée, il lie aujourd'hui dix-sept pays d'Europe à deux pays nord-américains. En accédant au Traité, les pays signataires marquent leur volonté de favoriser le bien-être et la stabilité dans la région de l'Atlantique Nord, et de sauvegarder la liberté de leurs peuples, leur héritage commun et leur civilisation, fondés sur les principes de la démocratie, les libertés individuelles et le règne du droit. *Aussi appelé* Traité de Washington.

Source : OTAN

ressortissant

Qualificatif attribué à une personne protégée par les représentants diplomatiques ou consulaires d'un pays donné lorsqu'elle réside dans un autre pays.

Source : FRA

suspect

Personne soupçonnée d'avoir participé à la commission d'une infraction, sans que ce fait soit encore prouvé.

Source : FRA

guerre subversive

Lutte menée à l'intérieur d'un territoire, contre l'autorité politique en place, par une partie des habitants de ce territoire, aidée et renforcée ou non de l'extérieur, dans le dessein d'enlever à cette autorité le contrôle de ce territoire ou, au minimum, de paralyser son action.

Source : FRA

subversion

Action ayant pour but d'affaiblir la force militaire, la puissance

Source: NATO

North Atlantic Treaty

A treaty, signed in Washington on 4 April 1949, which created an Alliance for collective defence as defined in Article 51 of the United Nations Charter. Of indefinite duration, the Treaty now links 17 European countries with two North American countries. In signing the Treaty, member states seek to promote stability and well-being in the North Atlantic area and also to safeguard the freedom, common heritage and civilisation of their peoples, founded on the principles of democracy, individual liberty and the rule of law. *Also called* Washington Treaty.

Source: NATO

national

Pertains to an individual protected by the diplomatic and consular representatives of a given country, when this individual lives in another country.

Source: FRA

suspect

Individual suspected of having participated in the perpetration of an infraction, although the fact has not been proved yet.

Source: FRA

subversion warfare

Fight taking place within a territory against its political authorities by a part of this country's inhabitants, helped or not by external elements. It is aimed at depriving this authority from the control of this territory or, at least, at paralyzing its action

Source: FRA

subversion

Action designed to weaken the military, economic or political

політичної міці держави шляхом підриву морально-психологічного стану, відданості та надійності її громадян.

Джерело: ФР

підрозділ збройних сил іншої держави

Військове формування іноземної держави, що має постійну чи тимчасову організацію, належить до сухопутних (наземних), морських, повітряних або спеціальних військ (сил) цієї держави, оснащене легкою зброєю чи важкою бойовою технікою, яка підпадає під дію Договору про звичайні збройні сили в Європі, перебуває під командуванням особи, відповідальної перед своєю державою і законами України за поведінку своїх підлеглих, які зобов'язані дотримуватися внутрішньої дисципліни, законів України, норм міжнародного права, та яке направляється в Україну з конкретною метою, визначеною міжнародним договором України.

Джерело: УКР

підтримання правопорядку

1. Сукупність заходів, спрямованих на попередження заворушень або на їх припинення, якщо необхідно – із застосуванням сили. Це постійні підготовчі заходи (зокрема, розвідка), превентивні заходи (реалізація запланованих дій) і інтервенційні заходи: а- виконання спостережних місій щодо припинення вогню, дотримання міжнародних політичних домовленостей; втручання у конфлікт між опозиційними або воюючими сторонами; б- патрулювання кордонів, розмежувальних ліній і контроль буферних зон; в- роззброєння і демобілізація бойовиків. Дані сили мають дотримуватись нейтралітету і бути незацікавленими. Вони дотримуються чітко встановлених обмежень стосовно застосування зброї.

2. Завдання цивільної оборони, відповідальність за підготовку та проведення якої покладається на цивільне керівництво. Воно спрямоване на попередження громадських

économique ou la volonté politique d'un pays en minant le moral, la loyauté de ses citoyens ou la confiance qu'on peut leur accorder.

Source : FRA

unité des forces armées étrangères

Formation militaire permanente ou temporaire d'un pays étranger, appartenant aux forces terrestres, navales, aériennes ou spéciales, équipée d'armes légères ou de matériels lourds (soumise au traité des Forces Conventionnelles en Europe), placée sous le commandement de son chef, responsable de la conduite de ses subordonnés devant sa législation nationale et celle de l'Ukraine. Ceux-ci sont tenus de respecter les lois ukrainiennes et les normes du droit international ainsi que d'observer la discipline interne. Cette formation arrive en Ukraine dans un but précis, en application d'un accord international conclu avec cette dernière.

Source : UKR

maintien de l'ordre

1. Ensemble des mesures destinées à prévenir les troubles ou à les faire cesser, au besoin par la force. Cet ensemble comprend des mesures préparatoires permanentes (renseignements en particulier), des mesures préventives (mise en oeuvre de plans) et des mesures d'intervention : a- effectuer des missions d'observation de cessez-le-feu, d'application de décisions politiques internationales; · s'interposer entre les parties opposées ou les belligérants; b- surveiller des frontières, des lignes de démarcation ou contrôler des zones "tampon"; c- désarmer et démobiliser des combattants. Les forces ainsi engagées doivent rester neutres et impartiales. Elles sont soumises à de fortes restrictions en ce qui concerne l'emploi des armes.

2. Mission de défense civile dont la responsabilité de la préparation et de la mise en œuvre relève de l'autorité civile. Destinée à prévenir les troubles à l'ordre public afin de n'avoir pas à le réprimer, le

strength of a nation by undermining the morale, loyalty or reliability of its citizens.

Source: FRA

unit for foreign armed forces

Military formation of a foreign state, having a constant or temporary organization, which belongs to army (land), naval, air or specialized troops (forces) of that state, equipped with light armament or heavy materiel, is listed in Conventional Armed Forces in Europe Treaty, is commanded by a person responsible before his/her state and laws of Ukraine for behavior of his/her subordinates who must comply to the internal discipline, legislation of Ukraine, international law; and which is sent to Ukraine with a specific goal determined by an international treaty of Ukraine.

Source : UKR

crowd control

1. All measures aimed at preventing troubles or at stopping them, by force if need be. These measures include standing preparatory measures (especially intelligence), preventive measures (implementation of plans) and intervention measures: a- ensure the observation of the ceasefire and the implementation of international political decisions; b- interpose themselves between opposing or belligerent parties; watch the borders and lines of demarcation, and control the "buffer zones"; c- disarm and demobilize combatants. The forces thus engaged have to remain neutral and impartial. There are subject to strict constraints regarding the employment of weapons.

2. Civilian defence mission the preparation and implementation responsibilities of which belong to the civilian authority. Aimed at preventing public disorders in order not to have to repress them,

заворушень. Підтримання порядку передбачає, з одного боку, превентивні заходи, а з іншого, у разі порушення порядку, відповідні заходи по його відновленню.

Джерело: ФР

підтримка

Під час виникнення катаклізмів, якщо життя людини чи власності загрожує небезпека, збройні сили беруть участь у рятувальних роботах, у разі, коли сил та засобів цивільних інституцій адміністративної влади та рятувальних підрозділів МНС не достатньо.

Джерело: ФР

підтримка миру

Колективні дії міжнародних організацій, що спрямовані на припинення міждержавних чи внутрішніх збройних конфліктів, з використанням збройних сил, військових спостерігачів, поліції (міліції), цивільного персоналу і що сприяють політичному процесу відновлення миру. Як правило, здійснюються у формі операцій по підтримці миру.

Джерело: НАТО

підтримка приймаючої країни

Сприяння приймаючої країни в цивільній і військовій сфері збройним силам НАТО і/чи іншим силам, а також організаціям Північноатлантичного союзу, які перебувають чи діють на території країни, що приймає, чи перетинають її транзитом у мирний час, під час кризи чи війни.

Джерело: НАТО

піратство

Будь-який акт насильства, примусового утримання або викрадення, скоєний екіпажем, пасажиром корабля або приватного літаючого засобу, що діють у власних цілях, знаходячись у відкритому морі

maintien de l'ordre comporte d'une part des mesures préventives et, d'autre part, si l'ordre public est troublé, des mesures destinées à le rétablir.

Source : FRA

assistance

Lors de cataclysmes, si des vies humaines ou des biens sont gravement menacés, convocation des forces armées pour des travaux de sauvetage, et ceci dans le cas où les forces et moyens des organismes civils de l'autorité administrative et des unités de sauvetage de la protection civile ne suffisent pas.

Source : FRA

soutien de la paix

Action collective entreprise par des organisations internationales et visant à mettre fin à un conflit armé existant à l'intérieur d'un Etat ou entre des Etats, en employant des forces armées, des observateurs militaires, des policiers (milice) et du personnel civil, et en facilitant le processus politique de consolidation de la paix.

Source : OTAN

soutien fourni par le pays hôte

Aide civile et militaire fournie en temps de paix, de crise ou de guerre par un pays hôte à des forces de l'OTAN ou autres et à des organismes de l'OTAN, implantés, opérant ou en transit sur son territoire. Ce soutien est fondé sur des engagements résultant soit du Traité de l'Atlantique Nord, soit d'accord bilatéraux ou multilatéraux conclu entre le pays hôte, les organisations de l'OTAN et la ou les nations auxquelles appartiennent les forces opérant sur le territoire de la nation hôte.

Source : OTAN

piraterie

Tout acte illicite de violence, de détention ou de déprédation commis par l'équipage ou les passagers d'un navire ou d'un aéronef privé, agissant à des fins privées, et dirigé en haute mer ou dans un lieu ne relevant de la

crowd control comprises on the one hand preventive missions and, on the other hand, in the event of public disorders, measures aimed at restoring public order.

Source: FRA

assistance

In case of disasters, if human lives or properties are severely threatened, calling up of the armed forces to conduct rescue operations, should the forces and assets of the civilian organizations of the administrative authority, and the rescue units of the Civil Protection be insufficient.

Source: FRA

peace support

A collective action undertaken by international organisations aimed at ending armed conflict within or between States, employing armed forces, military observers, police (militia) and civilian personnel and assisting the political process of peace restoration.

Source: OTAN

host-nation support

Civil and military assistance rendered in peace, crisis or war by a host nation to NATO or other forces and NATO organizations which are located on, operating on/from, or in transit through the host nation's territory. This support is based on commitments deriving either from the North Atlantic Treaty or from bilateral or multilateral agreements contracted between the host country, NATO organizations and the nation(s) to which the forces operating on the territory of the host nation belong.

Source: NATO

piracy

Any illicit act of violence, detention or plundering committed by crew or passengers of a vessel or a private aircraft to private purposes, and conducted in open sea either in a place outside the sovereign power of any State,

або на території, що не належить жодній з держав, проти іншого корабля або літаючого засобу або проти осіб та майна на його борту.

Примітка: також розцінюється співучасть у піратстві. Будь-яка держава може затримати піратський корабель або літаючий засіб та притягнути злочинців до відповідальності.

Джерело: ООН

план готовності до катастроф

План дій, спрямований на забезпечення готовності суспільства і його здатності прогнозувати і завчасно здійснювати запобіжні заходи, а також реагувати на наслідки лих і ліквідувати їх шляхом організації і проведення своєчасних та ефективних аварійно-рятувальних робіт, надання допомоги та інших відповідних форм допомоги після катастрофи.

Джерело: ООН

план дій з підготовки до членства в НАТО

Програма діяльності НАТО, що була запропонована на Вашингтонській зустрічі на високому рівні у квітні 1999 році з метою допомоги державам-претендентам для вступу у НАТО в їх підготовці до можливого майбутнього членства, у рамках більш широких відносин з ними.

Джерело: НАТО

план дій

Опис потенційної майбутньої стратегічної обстановки, а також послідовність подій, що призведуть до її виникнення.

Джерело: ФР

план дій при особливих обставинах

План можливих бойових дій, при розробці якого враховуються виявлені чи передбачувані вихідні дані. Такий план слугує основою для наступного планування і розробляється дуже детально, із включенням у нього необхідних ресурсів і варіантів розгортання

souveraineté d'aucun Etat, contre un autre navire ou aéronef, ou contre les personnes et les biens à leur bord.

Note : la complicité est également visée. Tout Etat peut **se saisir** d'un navire ou d'un aéronef pirate et traduire les personnes en cause devant ses tribunaux.

Source : ONU

plan de préparation aux catastrophes

Plan visant à limiter l'impact des catastrophes en structurant la réponse et les actions à mettre en œuvre après d'éventuelles catastrophes; comprend les actions des phases antérieures mais aussi des phases postérieures à une catastrophe.

Source : ONU

plan d'action pour l'adhésion

Programme d'activités que l'OTAN a lancé au Sommet de Washington, en avril 1999, pour aider les pays candidats à se préparer à une éventuelle future adhésion à l'Alliance, dans le contexte de ses relations plus poussées avec eux.

Source : OTAN

scénario

Description d'une situation stratégique future possible et du cheminement des événements qui y conduit.

Source : FRA

plan de circonstance

Plan mis au point en vue d'opérations éventuelles dont les éléments de planification ont été identifiés ou peuvent être estimés. Ce plan est établi avec le plus de détails possibles et comprend les moyens nécessaires et les options de déploiement qui serviraient de base à une planification ultérieure.

against another vessel or aircraft, or against the persons and the belongings they transport.

Note: complicity is also aimed. Any State can seize a vessel or a pirate aircraft and bring those implicated persons to justice.

Source: UN

disaster preparedness plan

A plan that ensures the readiness and ability of a society to forecast and take precautionary measures in advance of an imminent threat and respond to and cope with the effects of a disaster by organizing and delivering timely and effective rescue, relief and other appropriate post-disaster assistance.

Source: UN

membership action plan a NATO

programme of activities, launched at the Washington Summit in April 1999, in order to assist aspiring countries in their preparations for possible future NATO membership in the context of its wider relationship with them.

Source: NATO

scenario

A description of a potential future strategic situation and of the succession of events which can lead to it.

Source: FRA

contingency plan

A plan which is developed for possible operations where the planning factors have been identified or can be assumed. This plan is produced in as much detail as possible, including the resources needed and deployment options, as a basis for subsequent planning.

військ.

Джерело: НАТО

план надзвичайних заходів

План організації допомоги, представлений у вигляді загальної схеми надання обладнання і особового складу. Такі засоби можуть скоординовано застосовуватися адміністративним органом у разі виникнення масштабної надзвичайної події.

Джерело: ФР

план операції

План проведення окремої або низки взаємозалежних операцій одночасно чи послідовно. Як правило, базується на визначених припущеннях і має форму директиви вищої інстанції, яка дозволяє підпорядкованим командирам підготувати власні плани та накази. При попередній підготовці до операції зазвичай використовується слово "план" замість "наказ". План операції може виконуватися в заданий час чи за сигналом, і потім він стає бойовим (оперативним) наказом.

Джерело: НАТО

план цивільної оборони

Сукупність спланованих заходів, спрямованих на забезпечення порядку та безпеки цивільного населення, захисту економіки, постійного функціонування державної адміністрації та підтримання на належному рівні державної, соціальної та економічної активності. Координація запитів до цивільних ресурсів, необхідних для безпеки, складає важливий елемент плану.

Джерело: ЧЕХ

планування бойового потенціалу

Див. планування бойових можливостей

Джерело: НАТО

Source : OTAN

plan ORSEC

Plan d'ORganisation des SECours qui consiste en un schéma général des secours en matériel et personnel pouvant être mis en œuvre de manière coordonnée par l'administration en cas d'évènements calamiteux d'envergure.

Source : FRA

plan d'opération

Plan établi pour une seule opération ou une série d'opérations liées, à exécuter simultanément ou successivement. Il est généralement basé sur des hypothèses énoncées. C'est la forme de directive employée à un échelon élevé du commandement pour permettre aux commandants subordonnés de préparer leurs propres plans et leurs ordres d'opérations. Le mot "plan" est généralement utilisé à la place du mot "ordre" dans la préparation lointaine des opérations. Ce plan d'opération peut être rendu effectif à une date prescrite ou sur ordre; il devient alors "l'ordre d'opération".

Source : OTAN

plans civils d'urgence

Ensemble de mesures de planification destinées à assurer la sauvegarde de la sécurité intérieure et de l'ordre public, la protection de la population, la protection de l'économie, la sauvegarde d'une fonctionnalité permanente de l'administration de l'Etat, et d'une activité sociale et économique de l'Etat et de la population maintenue à un niveau acceptable. La coordination des demandes en ressources civiles, qui sont indispensables pour assurer la sécurité de la République Tchèque, en constitue un élément indissociable.

Source : CZE

planification des capacités

Voir planification des moyens.

Source : OTAN

Source: NATO

ORSEC plan

Emergency organization plan consisting in a general emergency relief scheme including the equipment and personnel that can be implemented in a co-ordinated way by the administration in case of a large-scale disaster.

Source: FRA

operation plan

A plan for a single operation or a series of connected operations to be carried out simultaneously or in succession. It is usually based upon stated assumptions and is the form of directive employed by higher authority to permit subordinate commanders to prepare supporting plans and orders. The designation "plan" is usually used instead of "order" in preparing for operations well in advance. An operation plan may be put into effect at a prescribed time, or on signal, and then becomes the operation order.

Source: NATO

urgent civil plans

Package of planning measures aimed at ensuring the protection of internal security, law and order, the protection of the population, the protection of the economy, the protection of a permanent feature of the State administration, and the social and economic activity of the State and the population maintained at an acceptable level. The coordination in requirements for civil resources, which are essential for ensuring the security of the Czech republic, constitutes an inextricable element of it.

Source: CZE

capacity planning

See capability planning.

Source: NATO

планування оборони

Див. планування оборони НАТО

Джерело: НАТО

планування оборони НАТО

Сукупність установлених методів, за допомогою яких здійснюється узгодження напрямів військового планування окремих країн НАТО в таких галузях, як озброєння, цивільні надзвичайні ситуації, консультації, командування й керування, війська, тилове забезпечення, ядерна зброя і ресурси. Узгодження проводиться з урахуванням загальних проблем Північноатлантичного союзу в рамках єдиного послідовного і скоординованого процесу в цілях забезпечення ефективного використання оборонних ресурсів для задоволення всього комплексу прогнозованих військових потреб НАТО. Цей процес дозволяє державам-учасникам скористатися найважливішими політичними, військовими і ресурсними перевагами колективної оборони та іншими видами спільної військової діяльності для зміцнення безпеки і стабільності, запобіганню ренаціоналізації військової політики і це дає можливість країнам зберігати абсолютний суверенітет в оборонній сфері.

Джерело: НАТО

планування розвитку ЗС

Процес приведення військових вимог НАТО у відповідність з економічними та фінансовими ресурсами держав-членів.

Джерело: НАТО

повідомлення про правопорушення

Заява, якою особа, що не зазнала будь-якої шкоди, розголошує адміністративним, судовим або поліцейським установам факт скоєння правопорушення третьою особою.

Джерело: ФР

planification de la défense

Voir plans de défense de l'OTAN.

Source : OTAN

plans de défense de l'OTAN

Cadre de procédures établies, permettant d'harmoniser, en un processus unique, cohérent et coordonné dans la perspective globale de l'Alliance, les différentes disciplines de la planification de défense des pays membres de l'OTAN, telles que les armements, les plans d'urgence dans le domaine civil, la consultation, le commandement et contrôle, les forces, la logistique, le domaine nucléaire et les ressources. Ces procédures visent à obtenir un maximum d'efficacité dans l'utilisation des ressources de défense en répondant à toute la gamme des besoins militaires prévisibles de l'OTAN. Ce processus permet aux pays participants de bénéficier des avantages politiques, militaires et financiers de la défense collective, de même que d'autres efforts communs qui améliorent la sécurité et la stabilité. Il empêche également le retour à la nationalisation des politiques de défense et permet aux pays de garder toute leur souveraineté en matière de défense.

Source : OTAN

planification des forces

Processus permettant de concilier les besoins militaires de l'OTAN avec les ressources économiques et financières des pays membres. *Aussi appelée* établissement des plans de forces.

Source : OTAN

dénonciation

Acte par lequel une personne qui n'est victime d'aucun préjudice, signale aux autorités policières, judiciaires ou administratives la commission d'une infraction par un tiers.

Source : FRA

defence planning

See NATO defence planning.

Source: NATO

NATO defence planning

A framework of established procedures, whereby defence planning disciplines, such as armaments, civil emergency, consultation, command and control, forces, logistics, nuclear matters and resources of individual NATO nations are harmonized, from an overall Alliance perspective, into a single, coherent and coordinated process to ensure the most efficient and effective use of defence-related resources in meeting the full spectrum of anticipated NATO military requirements. The process enables participating nations to enjoy the crucial political, military and resource advantages of collective defence and other common military efforts to enhance security and stability, prevents the re-nationalization of defence policies and allows nations to retain ultimate sovereignty over defence activity.

Source: NATO

force planning

The procedure of reconciling NATO's military requirements with the economic and financial resources of member countries.

Source: NATO

denunciation

Action by which an individual which was not done any harm brings to the attention of the police, legal or administrative authorities, an infraction committed by a third party.

Source: FRA

повітряна територія

Повітряний простір, розташований над територією держави, її земельними та водними районами, над яким держава має повний та ексклюзивний суверенітет.

Джерело: ФР

повстання

Коллективні насильницькі дії з метою повалення державних інституцій або посягання на цілісність держави.

Джерело: ФР

повстання

Організований рух, спрямований на повалення конституційного уряду, використовуючи збройний конфлікт.

Джерело: ФР

поділ ворогуючих сторін

Один з етапів миротворчих операцій, призначений установити розмежувальну смугу між протиборчими сторонами з метою припинення збройних зіткнень, забезпечення умов для доставки гуманітарної допомоги цивільному населенню і його евакуації з зони конфлікту, створення умов для політичного врегулювання конфлікту.

Джерело: РОС

позитивне/конструктивне утримання при голосуванні

Згідно з загальними положеннями зовнішньої політики та політики безпеки утримання однієї чи кількох країн-членів під час голосування у Раді, що не блокує прийняття одностайних рішень.

Примітка: утримання при голосуванні супроводжується офіційною заявою країни-члена, яка не зобов'язана виконувати прийняте рішення, але повинна приймати дії Союзу, які є результатом цього рішення.

Джерело: ФР

territoire aérien

Espace aérien surplombant le territoire d'un Etat, ses régions terrestres et ses eaux territoriales, sur lequel l'Etat dispose d'une souveraineté complète et exclusive.

Source : FRA

insurrection

Violences collectives de nature à mettre en péril les institutions de la République ou à porter atteinte à l'intégrité du territoire national.

Source : FRA

sédition

Mouvement organisé ayant pour but le renversement, par subversion et conflit armé, d'un gouvernement constitué.

Source : FRA

séparation des belligérants

Phase d'une opération de maintien de la paix visant à établir une zone de séparation entre les camps adverses, à faire cesser les affrontements armés, à faire en sorte que la population civile puisse recevoir de l'aide humanitaire et être évacuée de la zone de conflit, ainsi qu'à créer des conditions propices à un règlement politique du conflit.

Source : RUS

abstention constructive

Dans le cadre de la Politique Etrangère et de Sécurité (PESC), abstention d'un ou de plusieurs Etats membres, lors d'un vote au sein du Conseil, n'empêchant pas l'adoption de décisions qui nécessitent l'unanimité.

Note : L'abstention est accompagnée d'une déclaration formelle de l'Etat membre qui n'est pas tenu d'appliquer la décision, mais doit en revanche accepter l'action de l'Union fondée sur cette décision.

Source : FRA

air territory

Airspace above the territory of a State, its land areas and territorial waters, under the complete and exclusive sovereignty of the State.

Source: FRA

insurrection / uprising

Collective violence likely to jeopardise the institutions of the Republic or to undermine the integrity of the national territory.

Source: FRA

insurgency

An organized movement aimed at the overthrow of a constituted government through use of subversion and armed conflict.

Source: FRA

separation of belligerents

A stage in a peacekeeping operation designed to establish a separation area between the opposing sides, to call a halt to armed clashes, to provide the conditions for delivery of humanitarian aid to the civilian population and its evacuation from the conflict zone and to create the conditions for a political solution of the conflict.

Source: RUS

positive abstention constructive abstention

Under the Common Foreign and Security Policy (CFSP), abstention of one or several member States, on a vote in Council, which does not block the adoption of unanimous decisions.

Note : The abstention is accompanied by a formal declaration, the member State is not obliged to apply the decision but must accept the Union action based on that decision

Source: FRA

позитивні гарантії безпеки

У випадку нападу чи погрози застосування ядерної зброї проти країн, які не володіють ядерною зброєю, ядерні держави зобов'язуються відразу ж повідомити про це Раду Безпеки ООН.

Джерело: ФР

політика безпеки

Сукупність життєвоважливих національних інтересів, цілей та головних для їх виконання інструментів. Вона має на меті захищати національний суверенітет та територіальну цілісність, діяльність демократичних інституцій, охорону здоров'я і життя громадян, національні ресурси, особисті, моральні та фізичні, культурні цінності та природне середовище тощо. Політика безпеки складається з таких політичних компонентів: іноземна політика Чеської Республіки в галузі безпеки; військова та оборонна політика; політика внутрішнього порядку та безпеки.

Джерело: ЧЕХ

політика спільної зовнішньої безпеки

Загальний курс у сфері зовнішньої політики та безпеки був закріплений в Маастрихтському договорі про Європейський союз, а потім в Амстердамському договорі в нього було внесено уточнення. Його задачами згідно з визначенням і реалізацією цього курсу Європейським союзом є: а- захист загальних цінностей, основних інтересів, незалежності та цілісності Європейського союзу відповідно до принципів статуту ООН; б- зміцнення безпеки Європейського союзу; в- збереження миру та зміцнення міжнародної безпеки; г- сприяння розвитку міжнародного співробітництва; д- розвиток та зміцнення демократії, законності, дотримання прав та свобод людини.

garanties de sécurité positives

Engagement des Etats dotés de l'arme nucléaire, dans le cas d'une agression ou de la menace d'une agression impliquant l'emploi d'armes nucléaires contre un Etat non doté de l'arme nucléaire, à porter immédiatement la question à l'attention du Conseil de sécurité des Nations Unies.

Source : FRA

politique de sécurité

Ensemble des intérêts vitaux nationaux, des objectifs et des principaux instruments nécessaires à leur réalisation. Elle a pour but de sauvegarder la souveraineté nationale et l'intégrité territoriale, la constitutionnalité et l'action des institutions démocratiques, la protection de la santé et de la vie des citoyens, des biens nationaux, des personnes physiques et morales, des valeurs culturelles, de l'environnement, etc. Elle est constituée de composantes politiques partielles : a- politique étrangère de la RT dans le domaine de la sécurité ; b- politique de défense et militaire ; c- politique d'ordre intérieur et de sécurité intérieure.

Source : CZE

politique étrangère de sécurité commune (PESC)

Etablie en vertu du Traité de Maastricht sur l'Union européenne et précisée dans le Traité d'Amsterdam, la politique étrangère et de sécurité commune définie et mise en oeuvre par l'Union européenne tend vers les objectifs suivants : a- sauvegarde des valeurs communes, des intérêts fondamentaux, de l'indépendance et de l'intégrité de l'Union européenne, conformément aux principes de la Charte des Nations Unies ; b- renforcement de la sécurité de l'Union européenne ; c- maintien de la paix et renforcement de la sécurité internationale; d- promotion de la coopération internationale; e- développement et renforcement de la démocratie et de l'Etat de droit, et respect des droits de l'homme et des libertés fondamentales.

positive security assurances

In the event of an aggression or the threat of an aggression involving the use of nuclear weapons against a non-nuclear-weapon State, pledge by nuclear weapon States to bring the issue immediately to the attention of the United Nations Council.

Source: FRA

security policy

A set of national vital interests, objectives and main instruments necessary for their realization. It aims to protect national sovereign power and territorial integrity, constitutionality and action of democratic institutions, the protection of citizens health and life, national possessions, the physical and moral persons, cultural values, environment, etc. It is constituted by partial political constituents: a- Foreign policy of the Czech Republic in the field of security ; b- Defence and military policy ; c- Internal order and internal security policy.

Source: CZE

Common Foreign and Security Policy (CFSP)

Established in the Maastricht Treaty on the European Union and refined in the Amsterdam Treaty, the Common Foreign and Security Policy as defined and implemented by the European Union is meant to: a- safeguard the common values, fundamental interests, independence and integrity of the European Union in conformity with the principles of the United Nations Charter; b- strengthen the security of the European Union; c- preserve peace and strengthen international security; d- promote international cooperation; and e- develop and consolidate democracy and the rule of law, and respect for human rights and fundamental freedoms.

Джерело: ФР (Визначення взято з Мaaстрixтської та Амстердамської угод)

політика спільної оборони

Курс дій чи план, ухвалений двома та більше державами, який передбачає виділення і підготовку сил і засобів, а також керівництво ними. Хоча у союзників відсутня політика спільної оборони в офіційному варіанті, у схваленій ними стратегічній Концепції НАТО викладається політика Північноатлантичного союзу в галузі безпеки і оборони, його оперативні концепції, побудова звичайних і ядерних сил, а також домовленості про колективну оборону. Крім того, формуванню загального підходу до проблем у галузі оборони і безпеки, яке стоїть перед Північноатлантичним союзом, сприяють відповідні виконавчі документи та інші рішення Ради НАТО.

Джерело: НАТО

попередження

Низка заходів, спрямованих на попередження виникнення можливої небезпечної ситуації для життєвоважливих інтересів Франції.

Джерело: ФР

попередження

Попередження, зроблене через мегафон або освітлювальною ракетою, щоб повідомити про присутність керівника цивільного органу влади, чи його представника, або застерегти демонстрантів про застосування сили, якщо вони негайно не залишать місце збору.

Джерело: ФР

попередження катастроф

Сукупність заходів, спрямованих на забезпечення постійного захисту від катастроф. Сюди відносяться технічні та інші практичні захисні міри, а також заходи законодавчого характеру, що регулюють користування землею і містобудування.

Джерело: ООН

Source : FRA (Dérivé des traités de Maastricht et d'Amsterdam)

politique de défense commune

Ligne de conduite ou plan visant à acquérir, à préparer et à diriger des forces militaires et autres moyens agréés par au moins deux pays. Bien que les Alliés n'aient pas de politique de défense commune au sens formel du terme, ils ont approuvé le Concept stratégique de l'OTAN, qui décrit la politique de sécurité et de défense de l'Alliance, ses concepts opérationnels, son dispositif de forces conventionnelles et nucléaires, de même que ses dispositions relatives à la défense collective. En outre, divers documents d'application pertinents et d'autres décisions du Conseil vont dans le sens d'une approche commune des problèmes de défense et de sécurité auxquels l'Alliance est confrontée.

Source : OTAN

prévention

Ensemble de mesures visant à prévenir, de manière générale, l'apparition de situations potentiellement dangereuses pour les intérêts vitaux de la France.

Source : FRA

summation

Avertissement effectué par porte-voix ou fusées éclairantes destiné à annoncer la présence de l'autorité civile ou de son représentant et avertir les manifestants de l'emploi de la force en cas de non-dispersion immédiate.

Source: FRA

prévention des catastrophes

Ensemble des actions destinées à fournir une protection permanente contre les catastrophes. Comprend les mesures pratiques de protection "physique" et relevant de l'ingénierie, comme les mesures législatives contrôlant l'aménagement du territoire et la planification urbaine.

Source : ONU

Source: FRA (Drafted from the Maastricht and Amsterdam Treaties.)

common defence policy

A course of action or plan for acquiring, preparing, and directing military forces and other capabilities agreed by two or more nations. While Allies do not have a common defence policy in a formal sense, they have agreed the NATO Strategic Concept which describes the Alliance's security and defence policy, its operational concepts, conventional and nuclear force posture, and collective defence arrangements. Additionally relevant implementing documents and other Council decisions also contribute to a shared approach to defence and security problems facing the Alliance.

Source: NATO

prevention

A set of measures aimed at avoiding in most cases the occurrence of potentially dangerous situations affecting France's vital interests.

Source: FRA

summons /warning

Warning given through a megaphone or flares aimed at announcing the presence of the civil authority or its representative, and at warning demonstrators that, should they not disperse immediately, the force will be made use of.

Source: FRA

disaster prevention

All activities designed to provide permanent protection from disasters. It includes engineering and other physical protective measures, and also legislative measures controlling land use and urban planning.

Source: UN

попередження надзвичайних ситуацій

Комплекс заходів, проведених завчасно і спрямованих на максимально можливе зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій, а також на збереження здоров'я людей, зниження нанесення шкоди природному середовищу та матеріального збитку у випадку його виникнення.

Джерело: РОС

попереднє розміщення

Розміщення військових частин та підрозділів, військової техніки і майна в зоні їх майбутнього розташування, поруч з нею чи в призначеному місці, для скорочення часу на виконання та забезпечення своєчасної підтримки визначеного угруповання військ на початкових фазах операції.

Джерело: НАТО

поразка

Тактична обстановка, за якої сили противника тимчасово або постійно втратили матеріальні засоби чи волю вести бойові дії. Командир підрозділу, що зазнав поразки, не маючи бажання чи можливості продовжувати бойові дії, поступається командуванням командирів дружніх сил і більше не може значною мірою впливати на дії дружніх підрозділів. Поразка може бути спричинена діями військ або загрозою їх застосування.

Джерело: ФР

порушення державного кордону

Перетинання (перехід, переїзд, переліт, переправа водним шляхом тощо) особою чи об'єктом сухопутного, водного або повітряного кордону держави.

Джерело: РОС

посередництво

Спосіб врегулювання міжнародних спорів шляхом посередництва третьої країни, яка намагається наблизити

prévention des situations d'urgence

Ensemble de mesures préventives visant à réduire le plus possible le risque de situation d'urgence, et à protéger la santé des populations, ainsi qu'à limiter les dommages causés à l'environnement et les dégâts matériels face à une telle situation.

Source : RUS

prépositionnement

Fait de placer des unités, du matériel ou des approvisionnements à l'emplacement ou à proximité de l'emplacement prévu pour leur mise en oeuvre, ou à un emplacement désigné, afin de réduire le délai de réaction et d'assurer en temps voulu le soutien à une force donnée dans les phases initiales de l'opération.

Source : OTAN

défaite

Situation tactique survenant quand une force ennemie a perdue temporairement ou de manière permanente les moyens physiques ou la volonté pour se battre. Le commandant de la force défaite ne veut pas ou est incapable de poursuivre le cours de son action, cédant ainsi à la volonté du commandant ami et ne pouvant influencer à un degré significatif sur les actions des forces amies. La défaite peut résulter de l'utilisation de la force ou de la menace de son utilisation.

Source : FRA

violation des frontières d'un Etat

Franchissement (à pied, en véhicule, par les airs, à la nage ou par tout autre moyen) par une personne (ou un objet) de la frontière terrestre, maritime ou aérienne d'un Etat.

Source : RUS

bons offices

Mode de règlement des différends internationaux par l'interposition d'un Etat tiers cherchant à rapprocher les parties afin de les

prevention of emergency situations

A set of early measures to minimize the risk of an emergency situation occurring, as well as to preserve public health and contain possible environmental damage and material losses.

Source: RUS

prepositioning

To place military units, equipment, or supplies at or near the point of planned use or at a designated location, to reduce reaction time and to ensure timely support of a specific force during initial phases of an operation.

Source: NATO

defeat

Tactical situation arising when an enemy force has temporarily or permanently lost its physical assets or will to fight. The commander of the defeated force does not want or is incapable of pursuing the course of his action, giving in to the will of the friendly commander and not being able to significantly influence the actions of friendly forces. Defeat can result from the use of the force or the threat of its use.

Source: FRA

violation of State borders

The crossing (on foot, by vehicle, by air, by swimming or by any other method) of the terrestrial, maritime or air frontier of a State by a person (or object).

Source: RUS

good offices

A way of settling international disputes by mediation of a third party State in an effort to bring the parties in conflict closer and

конфліктуючі сторони до мирного вирішення конфлікту, без втручання суду.

Джерело: ФР

посередництво

Військові дії, що полягають в розміщенні третьої сили між двома ворогуючими сторонами, задля запобігання початку бойових дій між ними.

Джерело: ФР

посередництво

Спосіб врегулювання міжнародного конфлікту шляхом втручання третьої країни, яка намагається спрямувати конфліктуючі сторони до мирного вирішення питання, пропонуючи їм юридичний шлях врегулювання цього конфлікту.

Джерело: ФР

посилення

Процес передислокації військ відповідно до стратегічної концепції в будь-який район, що знаходиться у небезпеці, у межах і за межами зони відповідальності Північноатлантичного союзу, з метою посилення військових можливостей, як засіб запобігання конфліктів, врегулювання кризи чи оборони.

Джерело: НАТО

постійна бойова готовність

Низка постійно діючих положень, прийнятих для захисту країни, у випадку агресії, навіть обмеженої, проти її території та інтересів. Цей інструмент дозволяє забезпечувати ядерне стримування та захист національної території, брати участь у попередженні криз та конфліктів та надавати владі необхідну негайну допомогу. Це допомагає створити сили та змінити їх формат.

Джерело: ООН

постійна зона відповідальності

Визначена на державному рівні

amener à recourir à un règlement pacifique, sans pour autant imposer de solution au litige.

Source : FRA

interposition

Action militaire qui consiste à placer une force tierce entre deux parties opposées pour les empêcher de s'affronter.

Source : FRA

médiation

Mode de règlement des différends internationaux par intervention d'un Etat tiers cherchant à amener les parties à recourir à un règlement pacifique, en leur proposant une solution au litige.

Source : FRA

renforcement

Processus consistant à déplacer, conformément au concept stratégique de l'Alliance, des forces vers toute zone à risque tant à l'intérieur qu'à l'extérieur de la zone de responsabilité de l'OTAN afin de renforcer les moyens militaires dans un but de prévention des conflits, de gestion des crises ou de défense.

Source : OTAN

posture permanente de sûreté

Ensemble des dispositions permanentes prises pour mettre le pays, en toutes circonstances, à l'abri d'une agression, même limitée, contre son territoire et ses intérêts immédiats. Ce dispositif permet d'assurer la dissuasion nucléaire et la protection du territoire national, de participer à la prévention des crises et des conflits et d'apporter aux pouvoirs publics les concours immédiats nécessaires. Il concourt à la constitution de forces et au changement de format.

Source : ONU

zone de responsabilité permanente

Zone géographique, définie dans

induce them to conclude a peaceful settlement without imposing any way out.

Source: FRA

interposition

Military action consisting in placing a third force between two opposing forces in order to prevent them from fighting each other

Source : FRA

mediation

Method of settlement of international disputes by intervention of a third State trying to bring parts to resort to a pacific settlement, by proposing them a solution to the dispute.

Source: FRA

reinforcement

The process of relocating forces, in accordance with the Strategic Concept, to any area at risk within and beyond the Alliance's area of responsibility, in order to strengthen military capabilities as a means of conflict prevention, crisis management or defence.

Source: NATO

permanent security posture

All standing arrangements made to constantly preserve the country from any aggression, even a limited one, against its territory and immediate interests. This system enables nuclear deterrence and protection of the national territory, to participate in crisis and conflict prevention and to provide the public authorities with the immediately needed assistance. It participates in force build-up and in the change of size.

Source : UN

permanent area of responsibility

Geographical area, established in a

географічна територія в Атлантиці, Середземномор'ї та Заморських територіях з чітко визначеними кордонами, включаючи територію суші, води, повітряний простір, що знаходиться у відповідальності властей, які здійснюють постійне оперативне командування. Дана відповідальність включає застосування сил, розвідку, розгортання об'єднаного штабу під час кризових ситуацій, підтримку об'єднаних операцій, а також у разі необхідності – проведення операцій.

Джерело: ФР

постійна об'єднана рада НАТО– Росія

Заснована основоположним актом НАТО – Росія з метою зміцнення довіри між двома сторонами. Постійна об'єднана рада НАТО – Росія здійснює консультації й координацію дій та програм НАТО – Росія з питань безпеки спільних інтересів.

Джерело: НАТО

посягання на безпеку держави

Злочини і правопорушення, що загрожують національній обороні, відносинам Франції з іноземними державами або безпеці держави та суспільному миру.

Джерело: ФР

потенціал оборони

Див. Оборонний потенціал.

Джерело: РОС

потенційно розділені, але не окремі

Принцип, який регулює питання надання Північноатлантичним союзом підтримки при операціях під керівництвом Європейського союзу, що проводяться у якості складової частини розвитку європейської складової безпеки і оборони. Схвалений на зустрічі на вищому рівні в 1994 році у Брюсселі і був неодноразово продовжений на наступний

un cadre national, en Atlantique, Méditerranée et Outre-mer, délimitée précisément, comprenant des espaces terrestre, maritime et aérien, confiée à la responsabilité d'une autorité investie d'un commandement opérationnel permanent. Cette responsabilité s'étend normalement à l'emploi des forces, au recueil du renseignement, à la mise sur pied, en cas de crise, d'un PCIAT, au soutien d'une opération interarmées et, le cas échéant, à la conduite des opérations.

Source : FRA

Conseil conjoint permanent OTAN-Russie

Etabli en vertu de l'Acte fondateur OTAN-Russie en vue d'instaurer des niveaux croissants de confiance, le Conseil conjoint permanent offre un mécanisme de consultation, de coordination et, là où il y aura lieu, d'action conjointe entre l'OTAN et la Russie sur les questions de sécurité d'intérêt commun.

Source : OTAN

atteinte à la sûreté de l'Etat

Crimes et délits qui compromettent, soit la défense nationale, soit les relations de la France avec l'étranger, soit la sécurité de l'état et la paix publique.

Source : FRA

potentiel de défense

Voir potentiel militaire.

Source : RUS

séparable mais non séparé

Principe adopté à la réunion du sommet de l'OTAN tenue à Bruxelles en 1994, maintes fois réaffirmé depuis, qui s'applique au soutien fourni par l'Alliance pour des opérations dirigées par l'Union Européenne dans le cadre du développement de l'Identité européenne de sécurité et de défense. En vertu de ce principe, l'Alliance ne maintiendra pas de capacités spécifiques ou distinctes

national (i.e French) context, in the Atlantic, the Mediterranean, or Overseas, precisely delimited, including a land-, sea-, and airspace, under the responsibility of an authority having a permanent operational command. This responsibility usually includes the employment of forces, the intelligence gathering, the set-up of a joint theater headquarter during a crisis, the support of joint operations, and, if the case arises, the conduct of operations.

Source: FRA

NATO-Russia Permanent Joint Council

Established by the NATO-Russia Founding Act with the aim of building increasing levels of trust, the Permanent Joint Council provides a mechanism for consultations, coordination and, where appropriate, for joint action between NATO and Russia with respect to security issues of common concern.

Source: NATO

breach against the security of the State

Crimes and misdemeanours which compromise either national defence or the relations of France with foreign countries, or the security of the State and public peace.

Source: FRA

defence potential

See military potential.

Source: RUS

separable but not separate

A principle, agreed at the NATO Summit in Brussels in 1994 and reconfirmed on many occasions since, governing the Alliance's support for operations led by the European Union as part of the development of the European Security and Defence Identity. Under this principle, no unique or separate capabilities will be maintained by the Alliance exclusively for the purposes of

період. Відповідно до цього принципу Північноатлантичний союз не буде підтримувати спеціальні чи окремі сили та засоби винятково для надання такої підтримки. Для цілей європейської складової безпеки і оборони можуть надаватися на разовій основі сили і засоби, виділені з усієї сукупності сил і засобів Північноатлантичного союзу.

Джерело: НАТО

початковий період війни

Відрізок часу, протягом якого ворогуючі сторони ведуть військові дії для досягнення першочергових стратегічних цілей використовуючи угруповання збройних сил створені до війни і додатково розгорнуті з її початком. Одночасно з цим можуть проводитися заходи з мобілізації і стратегічного розгортання збройних сил, переведення державної економіки на роботу в умовах воєнного часу та проведення відповідних політичних дій.

Джерело: РОС

правила вступу в бій

1. ООН: підготовлюються комітетом військового штабу і конкретно виражають умови виконання рішень Ради Безпеки ООН по відношенню до даної операції та доповідей Генерального секретаря.

2. НАТО: керівний документ, що надається компетентним військовим органом і розкриває обставини, в яких військам буде дозволено відкрити вогонь та/або продовжити бій.

Джерело: ФР

правила поведінки

Директиви, що видаються компетентним військовим органом, які виражають військово-політичний підхід до збройних дій з метою визначення загального ставлення, яке б підходило для будь-яких обставин.

Джерело: ФР

exclusivement destinées à ce soutien, mais des capacités provenant de l'ensemble de celles de l'Alliance pourront, cas par cas, être mises à disposition à des fins liées à l'Identité Européenne de Sécurité et de Défense.

Source : OTAN

période initiale de la guerre

Laps de temps au cours duquel les parties belligérantes, en vue d'atteindre des objectifs stratégiques prioritaires, mènent leurs opérations avec des dispositifs de forces constitués avant la guerre et déployés dès le déclenchement de celle-ci. Dans le même temps peuvent être prises des mesures prévoyant la mobilisation et le déploiement stratégique des forces, ainsi que le passage à l'économie de guerre, accompagnées des démarches politiques correspondantes.

Source : RUS

règles d'engagement (ROE)

1. ONU : Elaborées par le comité d'état-major, elles traduisent de façon concrète les termes des résolutions du Conseil de sécurité relatives à une opération déterminée et des rapports du secrétaire général.

2. OTAN : Directives provenant d'une autorité militaire compétente et précisant les circonstances et les limites dans lesquelles les forces pourront ouvrir le feu ou poursuivre le combat.

Source : FRA

règles de comportement

Directives provenant d'une autorité militaire compétente qui traduisent le cadre politico-militaire et l'esprit avec lesquels une action militaire doit être appréhendée, afin de déterminer l'attitude générale qu'il convient d'adopter en toutes circonstances.

Source : FRA

such support, but capabilities drawn from the full array of Alliance capabilities can, on a case-by-case basis, be made available for European Security and Defence Identity purposes.

Source: NATO

initial period of war

An interval during which the belligerents conduct operations to achieve their immediate strategic objectives using force groupings constituted before the war and further deployed at its outset. At the same time there may be mobilization and strategic deployment of the armed forces, transition of the national economy to a war footing and associated political approaches.

Source: RUS

rules of engagement (ROE)

1. UN: Prepared by the Military Staff Committee, they concretely translate the terms of the UN Security Council's resolutions regarding a given operation, as well as those of the reports of the Secretary General.

2. NATO: Guidance provided by a competent military authority, detailing the circumstances within which the forces will be allowed to open fire and/or continue combat.

Source: FRA

rules of behaviour

Directives resulting from a competent military authority which translate the politico-military frame and the spirit with which a military action must be understood, to determine the general attitude which it is advisable to adopt in any circumstances

Source: FRA

правила проведення військових операцій

Система міжнародних юридичних норм, яка регламентує відносини між державами під час збройного конфлікту, з метою обмежити під час бойових дій застосування варварських методів ведення війни, захистити жертв конфлікту та визначити ступінь відповідальності осіб, які скоїли протиправні дії. Також міжнародне гуманітарне право.

Джерело: НАТО

право війни

Збірка юридичних правил (законів та способів), що застосовується для ведення збройних дій по відношенню до воюючих сторін, між воюючими сторонами та нейтральними сторонами. Часто його називають "Гаазьке право", подібно до "Женевського права", яке визначає право людини.

Джерело: ООН

право війни - jus ad bellum

Правове забезпечення військових дій, яке визначає легітимні умови початку військових дій: оголошення відповідною владою виправданої причини (самозахист, наприклад, або відновлення миру, який було порушено незаконними шляхами) та з правовими намірами.

Джерело: ООН

право війни на морі

Складовою поняття права війни (Гаазьке право) що визначає правила, яких повинні дотримуватися сторони під час ведення бойових дій на морі або його частині, відповідно до принципів міжнародного гуманітарного права.

Джерело: ФР

право гуманітарного втручання

Право, що надається деяким організаціям, надсилати, без узгодження з країною, рятувальні загоны, інколи

droit des conflits armés

Système de normes juridiques internationales, régissant les relations entre les Etats durant un conflit armé afin de limiter, au cours de la guerre, l'emploi de moyens et de méthodes barbares, de protéger les victimes et définissant les responsabilités de ceux qui les transgressent. Aussi appelé « droit humanitaire international ».

Source : OTAN

droit de la guerre

Ensemble des règles juridiques (lois et usages) applicables à la conduite des hostilités, aux rapports entre belligérants et entre les belligérants et les neutres en cette qualité. Souvent dénommé "droit de La Haye" (par opposition au "droit de Genève" qui désigne le droit humanitaire).

Source : ONU

jus ad bellum - droit à la guerre

Partie du droit de la guerre qui fixe les conditions légitimant la guerre: déclarée par l'autorité compétente, pour une juste cause (autodéfense par exemple, ou rétablissement de la paix injustement violée) et avec une intention droite.

Source : ONU

droit de la guerre navale

Partie du droit de la guerre (droit de La Haye) qui fixe les règles que doivent observer les belligérants dans la conduite des hostilités sur mer ou à partir de la mer, conformément aux principes du droit international humanitaire.

Source : FRA

droit humanitaire d'ingérence

Droit (controversé) invoqué par certains acteurs pour envoyer, sans le consentement des autorités d'un pays, des équipes de secours, voire

law of military conflict law of armed conflict

A set of international legal standards governing relations between states during a period of armed conflict with a view to limiting the use of barbaric means and methods of waging war, protecting its victims and establishing liability for violation of such standards. Also called "international humanitarian law".

Source: NATO

law of war

Together legal rules (laws and manners) applicable to the conduct of hostilities, connections between belligerent parties and between belligerent parties and neutrals in this quality. Often called "right of Hague" (by opposition in the "right of Geneva" which indicates humane right).

Source: UN

jus ad bellum - war right

That part of the law of armed conflicts which defines the conditions legitimizing a war: to be declared by the relevant authority, for a just cause (such as self-defense, or the restoration of an unduly broken peace), and with an honorable intention.

Source: UN

law of naval warfare

Part of the law of the war (The Hague convention) which fixes the rules which belligerent parties have to observe in the conduct of hostilities over the sea or from the sea, according to the principles of international humanitarian law.

Source: FRA

right of humanitarian interference

(Controversial) right called by some actors to send, without the assent of the authorities of a country, rescue teams, even armed

збройні сили для встановлення безпечної зони, в якій вони можуть захистити цивільне населення (біженців) та допомогти у роботі гуманітарним організаціям.

Джерело: ООН

право на відрядження дипломатичного представника

Положення, згідно з яким держава має право відряджати дипломатичних представників за кордон або може приймати дипломатичних представників.

Джерело: ФР

право на колективну оборону

Форма легітимного застосування сили у міжнародних відносинах, яка здійснюється шляхом спільних дій багатьох країн з метою відбиття агресії, згідно з двосторонніми та багатосторонніми договорами про взаємодопомогу (відповідно до статті 51 Хартії ООН).

Джерело: НАТО

право на переслідування

Право, що надається повітряному чи морському засобу прибережної держави на супроводження іноземного судна до кінця територіальної зони цієї держави, у випадку, якщо цей корабель порушив закони цієї держави щодо проходження даної зони.

Примітка: порушення повинно бути зафіксовано перед тим, як почати супроводження; воно не може бути припинене.

Джерело: ООН

право на переслідування

Право, що дозволяє правоохоронним органам держави, яка підписала Шенгенські угоди, переслідувати на території іншої прикордонної держави, що підписала ті ж угоди, будь-яку особу, яка втекла з-під варти або здійснила вчинки, що закріплені як ті, що караються

des forces armées, pour instaurer une zone de sécurité où elles peuvent protéger des populations civiles (réfugiés) et favoriser le travail des organismes humanitaires.

Source : ONU

droit de légation

Droit en vertu duquel un Etat peut envoyer des agents diplomatiques à l'étranger (légation active) ou peut en recevoir (légation passive).

Source : FRA

droit de légitime défense collective

Forme d'emploi légitime de la force dans les relations internationales. Ce droit peut être exercé (conformément à l'Article 51 de la Charte des Nations Unies) sous diverses formes, par une action commune menée par plusieurs Etats, conformément à des accords bilatéraux ou multilatéraux d'assistance mutuelle, en vue de repousser une agression visant l'un ou plusieurs d'entre eux.

Source : OTAN

droit de poursuite

Droit, pour un moyen aérien ou naval d'un Etat côtier, de poursuivre un navire étranger au-delà des zones de souveraineté ou de juridiction de cet Etat; lorsque le navire a commis une infraction aux lois et règlements côtiers applicables dans ces zones.

Note : l'infraction doit être notifiée avant le début de la poursuite; celle-ci ne doit pas être interrompue.

Source : ONU

droit de poursuite

Droit qui autorise les forces de l'ordre d'un Etat signataire des accords de Schengen, à poursuivre, sur le territoire d'un autre Etat limitrophe et signataire des mêmes accords, toute personne évadée ou ayant participé en flagrance à certains faits punissables définis.

forces, to establish a safety zone where they can protect civil populations (refugees) and favor the work of humane bodies.

Source: UN

right of legation

The right for a State to send diplomatic agents abroad (active legation) or receive foreign diplomatic agents (passive legation).

Source: FRA

right of collective self-defence

One of the ways in which force may be legitimately used in international relations, in joint action by states in accordance with bilateral or multilateral mutual assistance treaties to repel aggression against one or more of them. The right may be exercised in various ways (Article 51 of the United Nations Charter).

Source: OTAN

right of pursuit

Right, for an aerial or naval means of a coastal State, to pursue a foreign vessel beyond the zones of sovereign power or jurisdiction of this State; when the vessel has committed an offence against laws and rules coastal applicable in these zones.

Note: the offence must be notified before the beginning of the pursuit; this one must not be interrupted.

Source: UN

right of pursuit

Right empowering the law and order forces of a State having signed the Schengen agreements to chase, on the territory of a neighbouring country having signed the same agreements, any person who has escaped or flagrantly participated in a number of pre-defined and punishable facts.

встановленим чином.

Джерело: ФР

право на перехоплення у відкритому морі

Право, що надається судну або літаку держави, перехоплювати у відкритому морі іноземне судно, не беручи до уваги положення конвенцій або спеціальних угод. Це право застосовується лише у випадках піратства, перевезення рабів, передавання недозволених радіоелектронних сигналів або у разі відсутності або приховування знаків розпізнавання.

Джерело: ООН

право на проходження територіальних вод

Право всіх кораблів проходити транзитом через територіальні води кількох іноземних держав, з метою покинути або залишитися в них. Проходження повинно бути швидким, без спостереження за береговою лінією прибережних держав. Це право не стосується права на переліт.

Джерело: ООН

право на самооборону

Один із видів правомірною застосування своїх збройних сил з метою індивідуальної чи колективної самооборони у випадку агресії.

Джерело: ООН

право на транзит без перешкод

Право всіх суден проходити транзитом у протоках, використовуючи міжнародну навігацію в територіальних водах. Рух повинен здійснюватися без обмеження свободи пересування або прольоту, у разі швидкого та безупинного проходу, без спостереження за береговою лінією прибережних держав.

Джерело: ООН

правоохоронні органи

Сукупність військових і

Source : FRA

droit d'intervention en haute mer

Droit, pour un navire ou un aéronef d'Etat, d'intervenir en haute mer à l'encontre d'un navire étranger, en dehors des conventions ou accords particuliers. Il ne s'applique qu'en cas de piraterie, de transport d'esclaves, d'émissions radioélectriques non autorisées, ou d'absence ou de dissimulation de nationalité.

Source : ONU

droit de passage inoffensif

Droit reconnu à tous les navires de transiter dans les mers territoriales d'Etats étrangers aux fins de les traverser entre deux parties de la haute mer ou de zones économiques exclusives, de se rendre dans leurs eaux intérieures ou de les quitter. Le passage doit être continu et rapide, sans porter atteinte au bon ordre et à la sécurité des Etats côtiers. Il ne comporte pas de droit de survol.

Source : ONU

droit de légitime défense

Droit naturel de chaque Etat à utiliser ses forces armées à des fins d'autodéfense individuelle ou collective, face à une offensive armée.

Source : ONU

droit de passage en transit sans entrave

Droit reconnu à tous les navires de transiter dans les détroits servant à la navigation internationale et entièrement composés de mers territoriales. Le passage selon le mode normal de navigation comprend la liberté de circulation et de survol à la seule fin d'un transit continu et rapide, sans porter atteinte au bon ordre et à la sécurité des Etats côtiers.

Source : ONU

force publique

Ensemble des forces de police et

Source: FRA

right of intervention on the open sea

The right, for a vessel or an aircraft of State, to intervene in open sea against a foreign vessel, except agreements or particular agreements. It applies only in case of act of piracy, of transportation of slaves, non-authorized radioelectric broadcasts, either of absence or dissimulation of nationality.

Source: UN

harmless right of way

Right recognized to all vessels to pass through the territorial seas of foreign States to cross them between two parts of the open sea or the exclusive economic zones, to go over their internal waters or to leave them. Passage must be continuous and fast, without undermine to the order and the security of the coastal States. It does not contain a right of flights over.

Source: UN

right of self-defence

Natural right of every State to use its armed forces in purposes of individual or collective self-defence, in front of an armed offensive.

Source: UN

right of way in transit without obstacle

Right recognized for all vessels to pass through the straits being of use to the international navigation and fully made of territorial seas. Passage according to the normal mode of navigation includes the freedom of traffic and flying over for the sole purpose of a continuous and fast transit, without undermine to the order and the security of the coastal States.

Source: UN

armed force / police force

All police and military forces

поліцейських сил, що є у розпорядженні органу державного управління для забезпечення громадського порядку.

Джерело: ФР

правоохоронні органи

Органи державної влади, на які Конституцією і законами України покладено здійснення правоохоронних функцій.

Джерело: УКР

правопорушення

Дія або бездіяльність, визначене кримінальним законодавством, яке передбачає покарання, що чітко визначено законом.

Джерело: ФР

превентивна дипломатія

1. Сукупність заходів, спрямованих на обмеження суперечностей між сторонами та на запобігання виникненню й поширенню конфлікту. Ці заходи включають розслідування по встановленню фактів, виявленню можливих небезпек, посередництво, а також, у разі необхідності, превентивне розгортання військ ООН.

Джерело: ООН

2. Сукупність заходів, спрямованих на уникнення суперечностей, що виникають між сторонами, та недопущення ситуацій, коли існуючі непорозуміння переростають у відкритий конфлікт. У разі виникнення конфлікту, завданням превентивної дипломатії є недопущення його подальшого поширення. За певних обставин дипломатичні заходи включають превентивне розгортання військ та створення демілітаризованих зон.

Джерело: ФР

превентивне розгортання

Завчасне розміщення військових сил у зоні або на кордонах зони потенційного збройного конфлікту, з метою його недопущення. В разі потреби, розташовані підрозділи повинні

militaires qui sont à la disposition de l'autorité administrative pour maintenir l'ordre public.

Source : FRA

force publique

Pouvoirs publics en charge, conformément à la Constitution et à la législation ukrainienne, du maintien de l'ordre public.

Source : UKR

infraction

Action ou omission, définie par la loi pénale et punie de certaines peines fixée strictement par cette même loi.

Source : FRA

diplomatie préventive

1. Ensemble de mesures destinées à limiter les différends entre les parties ou à prévenir l'apparition ou l'extension d'un conflit. Elles comprennent, notamment, les missions d'établissement des faits, le relevé des signes avant-coureurs, la médiation, voire le déploiement préventif de forces de l'ONU.

Source : ONU

2. A pour objet d'éviter que des différends ne surgissent entre les parties, d'empêcher qu'un différent existant ne se transforme en conflit ouvert et, si un conflit éclate, de faire en sorte qu'il s'étende le moins possible. Dans certaines situations, elle peut comprendre le déploiement préventif et la création de zones démilitarisées.

Source : FRA

déploiement préventif

Stationnement précoce de forces militaires dans la zone d'un conflit armé potentiel ou à proximité immédiate de celle-ci, afin d'éviter le déclenchement de ce conflit, en étant prêt à employer la force en

placed at the disposal of the administrative authority in order to protect law and order.

Source: FRA

law enforcement agencies

Governmental agencies responsible for accomplishment of law enforcement functions according to the Constitution and legislation of Ukraine.

Source : UKR

infraction

Action or omission defined by the criminal law and punished by a number of punishments, strictly defined by this same law.

Source: FRA

preventive diplomacy – preventative diplomacy

1. A natural narrow sea passage, through which transit or overflights are regulated by the principles and standards of international law, modified when necessary by a specific international convention.

Source: UN

2. Aims at preventing disputes from arising between parties, at preventing existing disputes from turning into open conflict and at limiting the spread of the latter should they occur. In some situations, it can include preemptive deployment and the creation of demilitarized zones.

Source: FRA

preventive deployment

Advance stationing of military forces in an area of potential armed conflict or on its borders with the aim of preventing such conflict; such forces will be ready to use force if necessary.

бути готовими до застосування сили.

Джерело: ФР

приведення до стану бойової готовності

Сукупність заходів, вжитих з метою здійснити запланований перехід збройних сил, інститутів і особового складу до умов бойових дій. Приведення збройних сил у стан бойової готовності є складовою мобілізацією. Мається на увазі перехід підрозділів і особового складу до умов бойових дій, їх комплектування, забезпечення озброєнням, технікою й іншими елементами. Всі заходи стосовно приведення збройних сил до стану бойової готовності, загальні чи відносні для кожного з'єднання, частини чи інституту детально розроблюються у мирний час і зазначені у відповідному мобілізаційному плані.

Джерело: РОС

придбання – закупівля

Процес, унаслідок якого особа стає власником товару чи отримує право на купівлю або обмін.

Джерело: ФР

приєднання

Насильницький захват, приєднання або секвестр території держави іншою державою; насильницьке утримання населення у межах кордонів однієї держави або нелегальне поширення суверенітету держави на території, які належать міжнародній спільноті (космічний простір, нейтральні води, Антарктика).

Джерело: НАТО

призупинення військових дій

Тимчасове призупинення бойових дій на театрі, проголошене в односторонньому порядку чи в результаті переговорів сторін, що залучені до конфлікту. Воно не відмінняє стану війни, але дозволяє здійснювати

cas de nécessité.

Source : FRA

montée en puissance

Ensemble de mesures prises dans le but d'effectuer le passage planifié des forces armées et des institutions à l'organisation et aux effectifs du temps de guerre. La montée en puissance des forces armées fait partie intégrante de la mobilisation. Elle comporte le passage des forces à l'organisation et aux effectifs du temps de guerre, leur total reconstituer, leur ravitaillement complet en armement, matériel et autres approvisionnements. Toutes les mesures de montée en puissance des forces armées, qu'elles soient générales ou relatives à chaque grande unité, unité ou institution, sont préparées séparément de façon détaillée en temps de paix et figurent dans les plans de mobilisation correspondants. Voir aussi déploiement stratégique.

Source : RUS

acquisition

Action de devenir propriétaire d'un bien ou d'un droit par achat ou échange.

Source : FRA

annexion

Rattachement (conquête, mainmise) par la force à un Etat d'un territoire appartenant à un autre Etat; rétention forcée d'une population dans les frontières d'un Etat étranger ; extension illégale de la souveraineté d'un Etat à des territoires qui sont le patrimoine de la communauté internationale (espace, haute mer, Antarctique).

Source : OTAN

cessez-le-feu

Arrêt temporaire des hostilités sur un théâtre, déclaré de façon unilatérale ou négocié entre les parties en conflit, ne mettant pas fin à l'état de guerre mais permettant, notamment, de mener des actions humanitaires ou des négociations.

Source: FRA

activation

All the measures that are carried out to achieve the planned transition of the armed forces and other institutions to their wartime organization and establishment. Activation is an element of mobilization and includes the transition of the forces to their wartime organization and establishment as well as bringing them up to strength and making up deficiencies in weapons, equipment and other material resources. All such deployments of the armed forces as a whole and of each formation, unit and organization are planned in detail in peacetime and included in the relevant mobilization plans. See also strategic deployment of the armed forces.

Source: RUS

acquisition – procurement

Action to become an owner of a good or of a right by purchase or exchange.

Source: FRA

annexation

The forcible takeover, seizure or sequestration by one state of territory belonging to another; forcibly keeping part of the population within the borders of another state, or illegal extension of sovereignty by one state to territories available in common to the international community (space, the high seas, the Antarctic).

Sources: NATO

cease-fire

A temporary cessation of hostilities in a theatre, declared unilaterally or negotiated between the parties to the conflict. It does not terminate a state of war but enables, among others, humanitarian actions or negotiations to take place.

гуманітарні заходи або переговори.

Джерело: ФР

призупинення конфлікту

Відмова учасників конфлікту, під тиском міжнародної спільноти чи за деяких інших обставин, від реалізації конфронтаційних інтересів, без усунення причин конфлікту.

Джерело: ФР

приймаюча країна

Країна, яка приймає війська або військову техніку інших країн чи міжнародних організацій, таких як НАТО, для розміщення або дії на своїй території, або для забезпечення їх транзиту.

Джерело: ФР

приймаюча країна

Країна, яка згідно з угодою: а- приймає війська (сили та військову техніку країн НАТО чи інших держав, що діють разом) на її території або слідує через неї транзитом; б- дозволяє знаходитися на своїй території військовій техніці і/або військовим структурам НАТО; в- забезпечує у цих цілях належну підтримку.

Джерело: НАТО

прикордонна смуга

Частина території, яка безпосередньо прилягає до державного кордону і має особливий режим.

Джерело: РОС

прикордонний контроль

Комплекс заходів, пов'язаних із забезпеченням контролю за державним кордоном та прикордонною зоною. Здійснюється відповідно до внутрішнього законодавства держави та згідно з її зобов'язаннями за міжнародними договорами.

Джерело: РОС

прилеглий район

Район, який включає в себе

Source : FRA

gel d'un conflit

Décision selon laquelle des parties en conflit renoncent à l'affrontement, sous la pression de la communauté internationale ou en raison d'autres facteurs, sans préjudice de leurs revendications respectives.

Source : FRA

nation hôte

Nation qui reçoit les forces ou les moyens des autres nations ou d'organismes tels que l'OTAN pour être implantés ou opérés sur son territoire ou encore pour transiter par celui-ci.

Source : FRA

pays-hôte

Pays qui, aux termes d'un accord: a- reçoit des forces et du matériel des pays de l'OTAN, ou d'autres pays opérant sur ou à partir de son territoire ou transitant par celui-ci; b- autorise la localisation sur son territoire de matériel ou d'organismes de l'OTAN; c- fournit le soutien y afférent.

Source : OTAN

zone frontière

Partie du territoire adjacente à une frontière d'Etat et soumise à un régime particulier sur le plan de la sécurité.

Source : RUS

contrôle des frontières

Ensemble de mesures destinées à assurer le contrôle de la frontière d'Etat et de la zone frontalière. Ces mesures sont mises en œuvre conformément à la législation nationale et en accord avec les clauses des traités internationaux.

Source : RUS

zone contiguë

Zone contiguë à la mer territoriale,

Source: FRA

conflict freeze

Decision by conflicting parties, under pressure from the international community or because of other circumstances, to refrain from confrontation without renouncing their respective claims.

Source: FRA

host nation

Nation receiving the forces or assets of the other nations or organizations such as NATO, to be located on, operate in, or transit through, its territory

Source: FRA

host nation

A nation which, by agreement: a- receives forces and materiel of NATO or other nations operating on/from or transiting through its territory; b- allows materiel and/or NATO organizations to be located on its territory; c- and/or provides support for these purposes.

Source: NATO

border zone

A part of the territory immediately adjoining a State border, in which special security conditions apply.

Source: RUS

border control

A range of measures designed to maintain control of the state border and borderland. They are implemented in accordance with the domestic legislation of the state and in compliance with its international treaty obligations.

Source: RUS

contiguous zone

Zone adjoining territorial sea,

територіальні води і поширюється на 24 морських милі від основної лінії кордону, у якій прибережна держава може вживати будь-яких заходів з метою випередження порушення законів та митних норм, порушень у податковій, санітарній та імміграційній сферах, а також карати за такі порушення, за умов їх здійснення на території держави або у її територіальних водах.

Джерело: ООН

примус

Стратегічний курс, який полягає у застосуванні сили або погроз окремою особою чи групою осіб з метою підкорення іншої особи чи групи осіб своїй волі.

Джерело: ФР

примусові дії

Система заходів, які застосовує ООН на основі її Статуту проти держав, що створюють загрозу миру, порушують мир або вчинили агресію. Ці заходи можуть застосовуватись без використання збройних сил (економічна блокада, припинення залізничного чи повітряного сполучень та ін.) чи з використанням збройних сил.

Джерело: ООН

принципи гуманності

У воєнному праві закон гуманності є принципом моральної поведінки, що передбачує елементарну пошану до людини.

Примітка: Принципи, що є базовими для концепції злочину проти людства. Вони були створені на початку 19 ст. однією державою, для того, щоб викривати порушення прав своїх громадян іншою державою.

Джерело: ООН

припинення воєнних дій

1. Закінчення збройної боротьби сторін у зв'язку з завершенням війни, збройного конфлікту.

s'étendant jusqu'à 24 milles marins des lignes de base, dans laquelle l'Etat côtier peut exercer tous contrôles pour prévenir les infractions à ses lois et règlements douaniers, fiscaux, sanitaires et d'immigration, et réprimer ces mêmes infractions lorsqu'elles ont été commises sur son territoire ou dans sa mer territoriale.

Source : ONU

coercition

Mode d'action stratégique par lequel un individu ou une entité collective utilise la force ou la menace de l'usage de celle-ci pour obtenir d'un autre individu ou d'une autre entité collective qu'il se soumette à sa volonté.

Source : FRA

mesures coercitives

Ensemble de mesures auxquelles les Nations Unies ont recours, en vertu de leur Charte, à l'encontre d'Etats qui créent une menace pour la paix, violent la paix ou ont commis une agression. Ces mesures peuvent être appliquées au moyen de la force armée, mais ce n'est pas nécessairement le cas (blocus économique, blocage des voies de communication ferroviaires et aériennes, etc.).

Source : ONU

principes d'humanité - lois de l'humanité

En droit de la guerre, les lois de l'humanité sont des principes d'ordre moral imposant un respect élémentaire de la personne humaine.

Note : Principes qui sont la base du concept de crime contre l'humanité. Ils ont été d'abord invoqués au début des années 1800 par un État pour dénoncer d'autres violations par un autre Etat des droits de l'homme de ses propres citoyens.

Source : ONU

cessation des hostilités

1. Arrêt des combats consécutif à la fin d'une guerre ou d'un conflit armé. Il est en général formalisé

extending up to 24 nautical miles from the basic lines, in which the coastal State can exercise any controls to prevent malpractices against its laws and customs, fiscal, sanitary and of immigration regulations, and to repress these same malpractices when they are committed on its territory or in its territorial sea.

Source: UN

coercion

A strategic course of action in which an individual or a collective entity uses force or threatens to use force in order to submit another individual or collective entity to his will.

Source: FRA

coercive measures

A system of measures invoked by the UN on the basis of its Charter against States that create a threat to peace, violate peace or have committed aggression. Application of these measures may involve the armed forces, although it is not always the case (economic blockade, cutting off rail and air communications, etc.).

Source :UN

principles of humanity

In the laws of war, these laws are moral principles demanding a minimum respect of the human beings.

Note: These principles are the foundation of the concept of crime against humanity. They were first invoked in the early 1800s by a State to denounce another State's human rights violations of its own citizens.

Source : UN

cessation of hostilities

1. The termination of combat as a result of the ending of a war or armed conflict. It is usually

Зазвичай оформлюється у вигляді офіційного мирного договору.

2. Тимчасове припинення воюючими сторонами бойових дій чи припинення вогню на всьому фронті чи його частині. Здійснюється в зв'язку з перемир'ям сторін. В окремих випадках, застосовується однією з сторін в якості кроку до примирення та закінчення війни.

3. Взаємне припинення військових операцій між воюючими сторонами незалежно від того, чи то через підписання угоди, чи то через закінчення війни: припинення боротьби, перемир'я, повернення до стану миру.

Джерело: НАТО/ООН

проведення операцій

Мистецтво управління, координування, контролювання та узгодження дій військ задля досягнення конкретних цілей.

Джерело: НАТО

провідна установа

Установа ООН, створена з метою виконання координації заходів з гуманітарної допомоги у надзвичайних ситуаціях.

Джерело: ООН

програма миру

Вираз, який використовується в ООН для висвітлення хронології різноманітних етапів у мирному процесі від превентивної дипломатії до зміцнення миру.

Джерело: ООН

противник

1. Сторона, визначена як потенційно ворожа союзницькій стороні, проти якої може бути застосована сила за чітко визначених умов і обставин.

2. Сторона, визначена як потенційно ворожа союзницькій стороні, проти якої може бути застосована сила.

par un traité de paix officiel.

2. Suspension temporaire des hostilités par les belligérants ou cessez-le-feu sur l'ensemble ou une partie du front, généralement en rapport avec une trêve entre les parties. Dans certains cas, l'une des parties y a recours pour faire un pas en direction d'une trêve ou de la fin de la guerre.

3. Arrêt réciproque des opérations de guerre entre belligérants, que cet arrêt résulte ou non d'un accord, qu'il implique ou non la fin de la guerre: suspension d'armes, armistice, retour à l'état de paix.

Sources : OTAN / ONU

conduite des opérations

Art de diriger, de coordonner, de contrôler et d'ajuster les actions des forces pour atteindre les objectifs fixés.

Source : OTAN

institution chef de file

Dans le domaine des secours en cas de catastrophe, institution des Nations Unies chargée de la coordination de l'action humanitaire.

Source: ONU

agenda pour la paix

Expression utilisée dans le cadre de l'Organisation des Nations Unies pour désigner la chronologie des différentes phases du processus de paix, de la diplomatie préventive à la consolidation de la paix.

Source : ONU

adversaire

1. Partie reconnue potentiellement hostile et contre laquelle l'emploi de la force est envisageable dans des conditions et selon des modalités bien définies.

2. Partie reconnue potentiellement hostile aux amis et contre laquelle l'emploi de la force peut être envisagé.

embodied in a formal peace treaty.

2. A temporary suspension of hostilities by the warring parties or a cease-fire on the entire front, or part thereof. It is usually linked to a truce between the parties. In some cases it is used by one of the parties as a step towards a truce or the ending of a war.

3. Mutual stop of war operations between belligerent parties, whether or not this stop results from an agreement, whether or not it implies the end of the war: suspension of fighting, armistice, return to peace.

Sources: NATO / UN

conduct of operations

The art of directing, coordinating, controlling and adjusting the actions of forces to achieve specific objectives.

Source: NATO

lead agency

In disaster relief, the UN agency designated to assume the responsibilities of humanitarian coordination.

Source: UN

agenda for peace

An expression used within the United Nations Organisation to define the chronology of the various phases in the peace process, from preventive diplomacy to the consolidation of peace.

Source: UN

opponent (1) - adversary (2)

1. The party acknowledged as potentially hostile to a friendly party, against which the use of force can be envisaged in well-defined conditions and arrangements.

2. A party acknowledged as potentially hostile to a friendly party and against which the use of force may be envisaged.

Джерело: ФР

противник

Особа, група осіб (організованих або ні), воєнізовані або військові сили, національний компонент або альянс, які свідомо розпочинають ворожі дії проти союзних сил та які повинні бути нейтралізовані, у разі необхідності, за допомогою сили.

Джерело: ФР

процес переговорів

Один з активних способів подолання чи врегулювання міждержавних суперечок чи розбіжностей. Припускає процес обговорення зацікавленими державами спірного питання з метою вироблення взаємоприйнятого попереднього, тимчасового або остаточного рішення.

Джерело: ФР

процес регулювання й аналізу програми "Партнерство заради миру"

Заснований у листопаді 1994 року як окремий вид діяльності в рамках програми "Партнерство заради миру" для тих держав партнерів, які побажають в ньому брати участь. Його метою є сприяння досягненню прозорості у військовому плануванні і розвиток оперативної сумісності військ (сил) держав-партнерів з військами (силами) країн НАТО за допомогою розробки й аналізу спільно погоджених планових завдань.

Джерело: НАТО

психологічна війна

Застосування узгоджених заходів та ресурсів з метою впливу на думки, почуття, відношення та поведінку ворожих елементів (влади, збройних сил, населення) для того, щоб сформувати у них сприятливе для себе бачення цілей війни.

Джерело: ФР

Source : FRA

ennemi

Individu, groupe d'individus (organisé ou non), force paramilitaire ou militaire, entité nationale ou alliance nationale qui se manifeste par des actes délibérément hostiles aux forces amies et qui doit être combattue, si nécessaire par un recours à l'emploi de la force.

Source : FRA

processus de négociation

Moyen, parmi d'autres, de résoudre ou de régler efficacement les différends ou les désaccords internationaux. Il présuppose l'existence d'un processus de discussion de la question controversée par les Etats concernés, le but étant de concevoir une solution préliminaire, intérimaire ou définitive mutuellement acceptable.

Source : FRA

processus de planification et d'examen du Partenariat pour la paix

Etabli en novembre 1994 à titre d'activité distincte au sein du programme du Partenariat pour la paix, et destiné aux pays partenaires souhaitant y participer, ce processus vise à promouvoir la transparence en matière de planification de la défense et à développer l'interopérabilité des forces des pays partenaires avec celles des pays de l'OTAN grâce à l'élaboration et à l'examen d'objectifs de planification mutuellement agréés.

Source : OTAN

guerre psychologique

Mise en oeuvre concertée de mesures et de moyens variés, destinés à influencer l'opinion, les sentiments, l'attitude et le comportement d'éléments adverses (autorité, armées, populations) de manière à les modifier dans un sens favorable à la réalisation des objectifs de la guerre.

Source : FRA

Source: FRA

enemy

Individual, group of individuals (organized or not), paramilitary or military force, national entity, or national alliance which carries out deliberately hostile acts against a friendly party and must be fought by resorting if necessary to the use of force.

Source: FRA

negotiation process

One of the effective methods of resolving or settling international disputes or disagreements. It presupposes a process of discussion of the disputed issue by the states concerned with a view to devising a mutually acceptable preliminary, interim or final solution.

Source: FRA

Partnership for Peace Planning and Review Process

Established in November 1994 as a separate activity within the Partnership for Peace Programme for those Partner countries wishing to participate, it aims at encouraging transparency in defence planning and at developing the interoperability of Partner states' forces with those of NATO nations by developing and reviewing mutually agreed planning targets.

Source: NATO

psychological warfare

Concerted implementation of a range of measures and assets, in order to influence the opinion, feelings, attitudes and behavior of enemy elements (authority, armed forces, populations), so as to change them in a way favorable to the meeting of war objectives.

Source: FRA

психологічні заходи з підтримки миру

Заплановані психологічні заходи, що проводяться як частина операцій з підтримки миру, призначених для створення безпечної атмосфери і готовності до співпраці між конфліктуючими сторонами та цивільним населенням, що знаходиться в районі проведення операцій, з метою захисту миротворчих сил та допомоги у виконанні їх завдань.

Джерело: НАТО

психологічні операції

Сплановані психологічні заходи впливу на думку та поведінку людей під час процесу досягнення політичних та військових цілей.

Джерело: НАТО

путч

Антиконституційне силове діяння, скоєне військовими проти уряду з метою повалення чинного ладу та передачі керівництва урядом військовому органу.
Також див. державний переворот.

Джерело: ФР

activités psychologiques de soutien de la paix

Activités psychologiques planifiées faisant partie intégrante des opérations de soutien de la paix, conçues pour créer un environnement favorable et une volonté de coopération parmi les parties en conflit et les populations civiles de la zone d'opérations, afin de protéger la force de soutien de la paix et de contribuer à la réalisation des objectifs de la mission.

Source : OTAN

opérations psychologiques

Activités psychologiques planifiées visant à influencer les attitudes et les comportements ayant une incidence sur la réalisation d'objectifs politiques et militaires.

Source : OTAN

putsch

Action de force anticonstitutionnelle perpétrée par des militaires contre le gouvernement, qui vise à renverser le régime établi et confier la direction du gouvernement à une autorité militaire. *Voir aussi coup d'état*

Source : FRA

peace support psychological activities

Planned psychological activities conducted as an integral part of peace support operations, designed to create a supportive atmosphere and a willingness to cooperate among the parties in conflict and the civilian population in the area of operations, to protect the peace support force and assist in the achievement of mission objectives.

Source: NATO

psychological operations

Planned psychological activities designed to influence attitudes and behaviour affecting the achievement of political and military objectives.

Source: NATO

putsch

Action of unconstitutional forces committed by military personnel against the government aimed at overthrowing the government and at giving the leadership of the government to a military authority. *See also coup d'état.*

Source: FRA

Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй

Складається з 15 членів, з яких 5 є постійними, а 10 обираються Генеральною Асамблеєю терміном на два роки. Рада Безпеки ООН має виняткові функції і є головним відповідальним органом за збереження миру та безпеки, і, крім того, наділена повноваженнями приймати рішення. Таким чином, вона може вимагати від сторін-учасниць прийняття тимчасових заходів, які вона вважає необхідними, а також визначає вживання заходів країнами-членами, які не передбачають застосування зброї або ведення військових дій з метою збереження або відновлення миру та міжнародної безпеки.

Джерело: ООН

Рада втілення миру

Раду створено на конференції у Лондоні у грудні 1995 року для контролю над втіленням Дейтонських Мирних Угод щодо Боснії та Герцеговини.

Джерело: НАТО

Рада євроатлантичного партнерства

Багатосторонній форум консультацій та співробітництва між усіма членами НАТО та 25 країнами, які беруть участь у ньому. Діяльність Ради євроатлантичного партнерства ґрунтується на дворічному плані дій, пріоритетом якого є співробітництво у широкому спектрі політичних питань та питань безпеки, включаючи регіональні питання, контроль за озброєнням, міжнародний тероризм, миротворчі операції, економічні оборонні питання, цивільне планування на випадок надзвичайних ситуацій, готовність до катастроф, наукові питання та питання оточуючого середовища.

Джерело: НАТО

Conseil de sécurité des Nations Unies

Composé de 15 membres, dont 5 sont permanents et 10 sont élus pour 2 ans par l'Assemblée générale, il dispose d'une compétence spécialisée. Principal responsable du maintien de la paix et de la sécurité, il est doté du pouvoir de décision. A ce titre, il peut sommer les parties concernées d'accepter les mesures provisoires appropriées qu'il estime nécessaires, décider de l'utilisation par les Etats membres de mesures ne comprenant pas l'usage de la force armée, ou d'une action militaire pour maintenir ou retrouver la paix et la sécurité internationales.

Source : ONU

Conseil de mise en oeuvre de la paix

Conseil créé à la conférence tenue à Londres en décembre 1995, chargé de superviser l'application de l'Accord de paix de Dayton pour la Bosnie-Herzégovine.

Source : OTAN

Conseil de partenariat euro-atlantique

Enceinte multilatérale de consultation et de coopération régulières entre tous les pays membres de l'OTAN et vingt-cinq autres pays participants. Les activités du Conseil de partenariat euro-atlantique sont menées sur la base d'un Plan d'action de deux ans axé sur une coopération qui s'étend à une large gamme de sujets politiques et liés à la sécurité, pouvant porter notamment sur des questions régionales, la maîtrise des armements, le terrorisme international, le maintien de la paix, les questions économiques dans le domaine de la défense, les plans civils d'urgence, l'état de préparation aux catastrophes, la science et l'environnement.

Source : OTAN

United Nations Security Council

Made up of 15 members, including 5 permanent ones, and 10 elected for 2 years by the General Assembly, it has a specialized competence. Main responsible body for the preservation of peace and security, it has a decision-making power. It can thus demand from the concerned parties that they accept the provisional measures it deems appropriate, decide the use by the member states of measures excluding the use of the armed force, or a military action for the preservation or the restoration of peace and international security.

Source: UN

Peace Implementation Council

A council established at the London Conference in December 1995, to oversee the implementation of the Dayton Peace Accord for Bosnia-Herzegovina.

Source: NATO

Euro-Atlantic Partnership Council

A multilateral forum for regular consultation and cooperation between all NATO members and twenty-five other participating nations. Euro-Atlantic Partnership Council activities are based on a two-year Action Plan which focuses on cooperation on a wide range of political and security-related matters including regional issues, arms control, international terrorism, peacekeeping, defence economic issues, civil emergency planning, disaster preparedness, scientific and environmental issues.

Source: NATO

рада північноатлантичного співробітництва

Офіційно створена на Римському саміті 8 листопада 1991 року, до складу якої входять 36 членів. Даний орган був створений для впровадження інституційної консультації та співробітництва у питаннях політики і безпеки між всіма європейськими та північноамериканськими країнами.

Джерело: НАТО

разова ворожа акція

Ворожа акція – це короткочасний чи довготривалий інцидент за участю однієї чи кількох ворогуючих сторін, який має безпосередній вплив на особовий склад та засоби однієї з сторін. Разова ворожа акція може характеризуватися як різноманітна діяльність, визначена часом, місцем, тактичними/стратегічними умовами та яка відбувається за наказом командуючого військами.

Джерело: ООН

район дії договору про обмеження звичайних озброєнь в Європі

Район, що охоплює всю сухопутну територію держав-учасниць у Європі від Атлантичного океану до Уральських гір. Включає:

а- усі європейські острівні території держав-учасниць, включаючи Фарерські острови Королівства Данії, Свальбард (Шпіцберген), острів Ведмежий Королівства Норвегії, Азорські острови і Мадейру Португальської Республіки, Канарські острови Королівства Іспанії, Землю Франца-Йосипа, Нову землю Російської Федерації;
б- Республіка Казахстан і Російська Федерація – всю територію західніше р. Урал і Каспійського моря;
в- Туреччина – територію Туреччини на північ та західніше від лінії, що пролягає від точки перетину турецького кордону з 39 паралеллю до Мурад'є, Пантоса, Квараязи, Текмана, Кемалі, Фебе, Джейрана, Доганкента, Гезне і

conseil de coopération de l'atlantique nord

Créée officiellement au Sommet de Rome le 8 novembre 1991, composée de 36 membres, cette instance vise à établir des relations institutionnelles de consultation et de coopération sur des questions politiques et de sécurité entre l'ensemble des pays européens et américains du Nord.

Source : OTAN

action hostile simple

Incident de durée courte ou soutenue résultant de ou des actions d'un ou plus belligerents et ayant un impact direct et significatif hostile sur le personnel ou l'équipement d'un pays contribuant de troupes. Une action hostile simple peut être caractérisée quand des activités différentes peuvent en rapport les unes des autres au moyen du temps, du lieu ou des considérations tactiques / stratégiques, et reconnus comme tels par le commandant des forces.

Source : ONU

zone d'application du Traité des Forces conventionnelles en Europe (FCE)

Zone englobant la totalité du territoire terrestre des Etats Parties en Europe de l'Océan Atlantique à l'Oural. Elle comprend : a- toutes les îles européennes appartenant au territoire des Etats Parties, y compris les îles Feroe du Royaume du Danemark, le Svalbar, y compris l'île aux Ours du Royaume de Norvège, les îles des Açores et de Madère de la République du Portugal, les îles Canaries du Royaume d'Espagne, la Terre de François Joseph et la Nouvelle Zemlya de la Fédération de Russie ; b- pour la République du Kazakhstan et la Fédération de Russie, tout le territoire situé à l'Ouest de la rivière Oural et de la Mer Caspienne ; c- pour la République de Turquie, le territoire de la République de Turquie situé au Nord et à l'Ouest d'une ligne partant de l'intersection de la frontière turque et du 39ème parallèle, et allant jusqu'à Patnos, Karayazi, Tekman, Kemaliye, Feke, Ceyhan, Dogankent, Gözne et de là jusqu'à

north atlantic cooperation council

Officially created at the Rome Summit on 8th November 1991, made up of 36 members, this body is designed to establish institutional consultation and cooperation relations regarding political and security issues between all European and North American countries.

Source : OTAN

single hostile action

A hostile action is an incident of short or sustained duration resulting from the action(s) of one or more belligerents which has a direct and significant hostile impact on the personnel and/or equipment of a troop-contributing country. A single hostile action may be characterized when different activities can be related to each other by means of time, place or tactical/strategic considerations, as acknowledged by the force commander.

Source: UN

Conventional Forces in Europe (CFE) Treaty area of application

An area encompassing the entire land territory of the state parties in Europe from the Atlantic Ocean to the Ural Mountains, which includes: a- all the European island territories of the state parties, including the Faroe Islands of the Kingdom of Denmark, Svalbard including Bear Island of the Kingdom of Norway, the islands of the Azores and Madeira of the Portuguese Republic, the Canary Islands of the Kingdom of Spain and Franz Josef Land and Novaya Zemlya of the Russian Federation; b- in the case of the Republic of Kazakhstan and the Russian Federation, all territory lying west of the Ural River and the Caspian Sea, and c- in the case of the Republic of Turkey, the territory of the Republic of Turkey north and west of a line extending from the point of intersection of the Turkish border with the 39th parallel to Muradiye, Patnos, Karayazi, Tekman, Kemaliye, Feke, Ceyhan, Dogankent, Gözne and thence to the sea.

далі до моря.

Джерело: ООН

район здійснення маневру

Район, в якому військовий підрозділ повинен приготуватися та здійснити маневр. Район повинен дозволяти безпечно розгортання сил та засобів, їх повне та ефективне використання.

Джерело: НАТО/ФР

район здійснення маневру

Район, в якому підрозділ повинен приготуватися та здійснити маневр. Район повинен дозволяти безпечно розташування засобів, їх повне та ефективне використання.

Джерело: ФР

рамкова нація

Нація або група націй, які за власною ініціативою отримують політичний або військовий мандат для виконання поставлених командуванню завдань стратегічного, оперативного або тактичного рівнів. Вона створює структуру командування на відповідному рівні та формує більшу частину задіяних підрозділів.

Джерело: ФР

рамкова угода

Загальна угода, у рамках якої можуть укладатися подальші угоди.

Джерело: ФР

рамочний документ "Партнерство заради миру"

Основний документ, оголошений у 1994 році та підписаний державами, що прийняли рішення брати участь у програмі "Партнерство заради миру". В цьому документі викладаються основні принципи і задачі партнерства, а також вказуються конкретні обов'язки, які повинен взяти на себе кожний з учасників співробітництва з НАТО щодо виконання завдань програми. Відповідно до цього рамкового документа, НАТО бере на себе

la mer.

Source : ONU

espace de manœuvre

Espace dont une unité a absolument besoin pour préparer et conduire sa manœuvre. Il doit permettre, en sûreté, le déploiement des moyens, leur plein emploi et leur plein rendement.

Sources : OTAN / FRA

espace de manœuvre

Espace dont une unité militaire a absolument besoin pour préparer et conduire sa manœuvre. Il doit permettre, en sûreté, le déploiement des moyens, leur plein emploi et leur plein rendement.

Source : FRA

nation cadre

Nation ou groupe de nations qui, s'étant porté volontaire, reçoit mandat politique ou militaire d'assumer au niveau stratégique, opérationnel ou tactique la responsabilité du commandement. Celle-ci fournit en conséquence la structure de commandement du niveau considéré et généralement le plus important volume de forces au regard de celles engagées.

Source : FRA

accord-cadre

Accord général qui peut servir de cadre à des accords ultérieurs.

Source : FRA

document cadre du Partenariat pour la paix

Document clé diffusé en 1994, signé par les pays ayant décidé d'adhérer au Partenariat pour la paix. Il décrit les objectifs et les principes de base du Partenariat et énonce des engagements spécifiques que chaque participant doit prendre en vue de coopérer avec l'OTAN dans la réalisation des objectifs du programme. Conformément à ce document cadre, l'OTAN s'engage à mener des consultations avec tout Partenaire actif qui percevait une menace directe contre son intégrité

Source: UN

maneuvering space

That space a unit absolutely needs to prepare and conduct its maneuver. It has to permit the safe deployment of its assets, as well as the full employment and output of these assets.

Sources: NATO / FRA

maneuver space

That space a military unit absolutely needs to prepare and conduct its maneuver. It has to permit the safe deployment of its assets, as well as the full employment and output of these assets.

Source: FRA

framework nation

Nation or group of Nations which, after having volunteered, receive a political and/or military mandate to take charge, at the strategic, operational or tactical levels of war, of the command responsibilities. As a consequence, it provides the command structure at the considered level and, generally speaking, the largest part of engaged forces.

Source: FRA

framework agreement

General agreement which can be used as frame for subsequent agreements.

Source: FRA

Partnership for Peace Framework Document

Key document issued in 1994 and signed by states which decided to join the Partnership for Peace. It describes the basic principles and objectives of the Partnership and it includes specific undertakings to be made by each participant to cooperate with NATO in fulfilling the objectives of the programme. In accordance with this framework document, NATO undertakes to consult with any active Partner country if that Partner perceives a direct threat to its territorial integrity, political independence,

зобов'язання проводити консультації зі всіма партнерами, які активно беруть участь у програмі, якщо учасник програми буде вбачати безпосередню загрозу своїй територіальній цілісності, політичній незалежності чи безпеці.

Джерело: НАТО

ратифікація

Дипломатичний акт, яким вищий орган держави, зазвичай голова держави, затверджує підпис, поставлений на договорі уповноваженою ним особою. Також може позначати акт, яким установчі збори держави, що згідно з Конституцією, мають для цього необхідні повноваження, затверджують договір і таким чином дозволяють органу, відповідальному за зовнішні зв'язки, видати акт, що містить ратифікацію в плані міжнародного права.

Джерело: ООН

реагування на катастрофу

Сукупність рішень і дій, що впроваджуються в період катастрофи і після неї, у тому числі надання негайної допомоги, відновлення і відбудови.

Джерело: ООН

революційна боротьба

Більш ускладнена форма підривної боротьби, метою якої є усунення діючої влади і зміна політичних та економічних структур певної країни. Революційна боротьба завжди включає партизанську боротьбу та операції по знищенню партизанського руху.

Джерело: ФР

революція

Загальне повстання населення, яке має меті повалення існуючого режиму.

Джерело: ФР

регіональна війна

Війна за участю двох чи кількох держав (груп держав) одного

territoriale, son indépendance politique ou sa sécurité.

Source : OTAN

ratification

Acte diplomatique par lequel l'organe supérieur d'un Etat, d'ordinaire le Chef de l'Etat, confirme la signature apposée sur un traité par son plénipotentiaire. Peut aussi désigner l'acte par lequel une Assemblée délibérante d'un Etat, compétente à cet effet selon la constitution, approuve un traité et autorise ainsi l'organe chargé des relations extérieures à émettre l'acte constituant la ratification au sens du droit international.

Source : ONU

réponse à une catastrophe

Ensemble de décisions et d'actions engagées pendant et après une catastrophe, y compris les secours immédiats, la réhabilitation et la reconstruction.

Source : ONU

guerre révolutionnaire

Forme aggravée de la guerre subversive ayant pour but la prise du pouvoir et la modification des structures politiques et économiques du pays concerné. La guerre révolutionnaire inclut toujours des actions de guérilla et de contre-guérilla.

Source : FRA

révolution

Soulèvement généralisé de la population qui vise à renverser le régime établi.

Source : FRA

guerre régionale

Guerre entre deux ou plusieurs Etats ou groupes d'Etats d'une

or security.

Source: NATO

ratification

Diplomatic act whereby the higher authority of a State, the Head of State, confirms the signature affixed on a treaty by his authorized representative. It can also refer to the act whereby the legislative Chamber of a State, so empowered by the Constitution, approves a treaty, thus authorizing the organization tasked with foreign affairs to draft the document officialising this ratification in the eyes of international law.

Source: UN

disaster response

A sum of decisions and actions taken during and after a disaster, including immediate relief, rehabilitation, and reconstruction.

Source: UN

revolutionary warfare

Aggravated form of subversion warfare, aimed at seizing power and at changing the political and economic structures of the concerned country. Revolutionary warfare always comprises guerrilla and counter-guerrilla warfare actions.

Source: FRA

revolution

General uprising of the population aimed at overthrowing the government in place.

Source: FRA

regional war

A war involving two or more states, or groups of states, in a

регіону, яка стосується переважно інтересів країн, розташованих у ньому. Може бути результатом ескалації локальної війни чи збройного конфлікту.

Джерело: РОС

регіональна війна (конфлікт високої інтенсивності)

Війна між державами (коаліціями держав), які для досягнення своїх політичних цілей використовують усі наявні сили та засоби, не виключаючи застосування ЗМУ.

Джерело: УКР

регіональний конфлікт

Відкритий конфлікт, місцезнаходження і причина якого не загрожують життєвим інтересам ядерних держав та їх близьким союзникам.

Джерело: ФР

регулярна армія

1. Збройні сили із чітко визначеною структурою, системою комплектування особовим складом, системою військової освіти, типами озброєнь, військовою формою одягу, а також із централізованою системою командування та матеріально-технічного забезпечення. В цілому, сучасна регулярна армія укомплектована кадровими офіцерами та особовим складом, що проходить військову службу за контрактом.

2. Термін „регулярна армія” чітко відрізняє регулярні сили від воєнізованих.

Джерело: НАТО

реєстр звичайного озброєння

Реєстр, що знаходиться в штаб-квартирі ООН і складається згідно з даними, що надаються країнами-членами, і який враховує міжнародні поставки зброї та оснащення на національному виробничому рівні.

Джерело: ФР

région donnée, qui touche essentiellement les intérêts des pays situés dans cette région. Une guerre locale ou un conflit armé peut, par escalade, déboucher sur une guerre régionale.

Source : RUS

guerre régionale (conflit de haute intensité)

Guerre entre Etats (ou coalition d'Etats) mettant en oeuvre l'ensemble de leurs forces et moyens, y compris les armes de destruction massive, afin d'atteindre leurs objectifs politiques.

Source : UKR

conflit limité

Conflit ouvert dont la localisation et l'enjeu ne mettent pas en cause les intérêts vitaux des puissances nucléaires ou de leurs proches alliés.

Source : FRA

armée régulière

1. Forces armées permanentes ayant une organisation, un système de recrutement, d'entraînement au service militaire, d'instruction et de formation militaire générale du personnel institué, un armement-type et un uniforme, ainsi qu'un système centralisé de commandement et de soutien en ravitaillement, en matériel et en entretien. De façon générale, les armées régulières modernes sont établies selon une structure de cadre d'officiers et de personnels de carrière.

2. Dénomination visant à distinguer les forces régulières des forces paramilitaires.

Source : OTAN

registre d'armes conventionnelles

Etabli au siège de l'ONU à partir des données fournies par les Etats membres, portant sur les transferts internationaux d'armes et les dotations par production nationale.

Source : FRA

particular region, and mainly affecting the interests of the countries therein. It may arise from the escalation of a local war or an armed conflict.

Source: RUS

regional war (high intensity conflict)

War among States (coalitions of States) conducted with the use of all the available forces and capabilities (WMD also may not be excluded) in order to achieve their politic goals.

Source: UKR

regional conflict

Open conflict whose location and stake do not threaten the vital interests of the nuclear powers or their close allies.

Source: FRA

regular army

1. Standing armed forces with an established structure, system of manning and conditions of service, providing training and education, as well as standard armaments and uniforms. A regular army is centrally commanded and supplied with equipment and materiel. Modern regular armies are normally manned on a cadre basis.

2. The name given to regular as opposed to irregular troops.

Source: NATO

register of conventional weapons

Register kept at the head office of the UN according to data submitted by the member States, dealing with all international weapons transfers and equipment through national manufacturing.

Source: FRA

реквізиція

Засіб, що дозволяє адміністративній установі примусити будь-яку організацію виконати доручення, або окрему особу надати їй свої послуги.

Джерело: ФР

ресурси збройних сил та цивільної оборони

Особовий склад, техніка, матеріальні засоби та різні служби з надання допомоги при катастрофах, надані іноземними збройними силами і підрозділами цивільної оборони.

Джерело: ООН

реформування внутрішньої структури НАТО

Процес, який охоплює політичні і військові зміни, які відбулися у НАТО після закінчення Холодної війни, розпочатий для створення відповідної організації та структури, які б відповідали вимогам операцій статті 5 та інших статей. Цей процес включає зміну у структурі командування та військ НАТО, включаючи принцип об'єднаних сил й розвиток Європейської безпеки та особливостей оборони.

Джерело: НАТО

ризик

У контексті прогнозування катастроф, подолання загрожуючих факторів, а також можливості появи потенційно-небезпечного явища за визначений період часу та у визначеному районі – природне явище, яке може спричинити втрати.

Джерело: ООН

ризик

У термінології ліквідації наслідків катастроф – очікувані втрати (смертельні випадки, поранення, збитки майну і порушення економічної діяльності) у зв'язку з конкретно небезпекою для

requisition

Procédé qui permet à l'administration de contraindre un service public à exécuter une mission ou un particulier à lui accorder ses services.

Source : FRA

ressources militaires et de la protection civile

Personnel, fournitures et services de secours fournis par des organismes militaires et de protection civile étrangers aux fins de l'assistance en cas de catastrophe.

Source : ONU

adaptation interne de l'OTAN

Processus qui couvre les adaptations politiques et militaires internes que l'OTAN a entreprises depuis la fin de la guerre froide afin de se doter de l'organisation et des structures permettant de répondre aux exigences de l'éventail complet des opérations relevant de l'article 5 et de celles ne relevant pas de l'article 5. Ce processus comprend l'adaptation de la structure de commandement et de la structure des forces de l'OTAN, y compris le concept des Groupes de forces interarmées multinationales, ainsi que le développement de l'identité européenne de sécurité et de défense.

Source : OTAN

aléa

Dans le contexte de la gestion des catastrophes, événement menaçant ou probabilité d'occurrence, dans une région et au cours d'une période données, d'un phénomène pouvant engendrer des dommages.

Source : ONU

risque

Dans le cadre de la gestion des catastrophes, espérance mathématique de pertes en vies humaines, blessés, dommages aux biens et atteinte à l'activité économique au cours d'une période de référence et dans une

requisitioning

Procedure allowing the administration to force a public service to carry out a given mission, or to force an individual to work for it.

Source: FRA

military and civil defence assets

Relief personnel, equipment, supplies and services provided by foreign military and civil defence organizations for disaster relief assistance.

Source: UN

NATO internal adaptation

A process which covers the internal political and military adaptations that NATO has undertaken following the end of the Cold War, in order to have the appropriate organization and structures to meet the requirements of the full spectrum of Article 5 and non-Article 5 operations. This process includes the adaptation of the NATO military command structure and the NATO force structure, including the combined joint task force concept and the development of the European Security and Defence Identity.

Source: NATO

hazard

In disaster management, a threatening event or the probability of a potentially damaging phenomenon within a given time period and area.

Source: UN

risk

In disaster management, expected losses (of lives, injured persons, damaged property and disrupted economic activity) due to a particular hazard for a given area and reference period. Based on mathematical calculations, risk is

визначеного регіону у контрольний період. Ризик є похідним від факторів небезпеки і уразливості і ґрунтується на математичних розрахунках.

Джерело: НАТО

ризик для безпеки

Об'єктивна можливість більш-менш вірогідного виникнення конфліктних ситуацій, особливо з етнічних, історичних, націоналістичних релігійних, політичних, економічних, екологічних, соціальних та інших причин, або внаслідок дії природних чинників.

Джерело: ЧЕХ

ризик, не пов'язані зі збройним нападом

Ядерне, радіоактивне, біологічне або хімічне зараження середовища, що виникло з причин, відмінних від дозволеного застосування зброї масового ураження збройними силами держави.

Джерело: ФР

рішення

Вияв волі начальника, який втілюється у формі наказу. На відміну від задуму, що стосується маневру в цілому, рішення охоплює лише частину маневру та враховує можливий маневр противника в обмеженому часі та просторі.

Джерело: ФР

робоча програма партнерства

Список видів діяльності, запропонований державам-партнерам, з якого кожен партнер може вибирати заходи для включення в свою індивідуальну програму партнерства. Цей список розраховано на дворічний період і переглядається щороку за участю всіх держав-партнерів.

Джерело: НАТО

розвідувальне управління

Підрозділ, який займається збиранням (підрозділ збирання інформації) чи обробкою (підрозділ обробки інформації)

région donnée, pour un aléa particulier. Le risque est le produit de l'aléa par la vulnérabilité.

Source : OTAN

risque pour la sécurité

Possibilité objective de l'apparition plus ou moins probable de situations conflictuelles et ce surtout, pour des raisons ethniques, historiques, nationalistes, religieuses, politiques, économiques, écologiques, sociales et autres ou du fait de l'action des éléments naturels.

Source : CZE

risques autres que l'attaque

Environnement nucléaire, radiologique, biologique ou chimique provenant de toute autre cause que l'utilisation autorisée d'armes de destruction massive par les forces armées d'un Etat. *Aussi appelé* ROTA.

Source : FRA

décision

Expression de la volonté du chef qui se concrétise par un ordre. Au contraire de la conception qui vise la manoeuvre entière, la décision ne vise qu'une tranche de manoeuvre et prend position sur la manoeuvre possible de l'ennemi dans les limites de temps et d'espace correspondant

Source : FRA

programme de travail du Partenariat

Liste d'activités proposées aux pays partenaires, dans laquelle chacun d'eux peut choisir des éléments à inclure dans son programme de partenariat individuel. Cette liste, établie pour une période de deux ans, est réexaminée chaque année avec la pleine participation des pays partenaires.

Source : OTAN

organisme de renseignement

Tout élément s'occupant de la recherche (organe de recherche) ou de l'exploitation (organe d'exploitation) du renseignement.

the product of hazard and vulnerability.

Source: NATO

risk for the security

Objective possibility of more or less likely appearance of confrontation situations, and especially for economic, ecological, social, ethnic, historic, nationalist, religious, political reasons and other or because of the effects of the natural elements.

Source: CZE

risks other than attack

Nuclear, radiological, biological or chemical environment coming from any other origin than the authorized use of weapons of mass destruction by the armed forces of a State. *Also called* ROTA.

Source: FRA

decision

Expression of the will of the leader which becomes a reality by an order. Unlike the conception which aims at complete operation, decision aims only a edge of operation and takes position on the possible operation of the enemy within the limits of time and of corresponding space

Source: FRA

Partnership Work Programme

List of activities offered to Partner countries from which each Partner can select for inclusion in its Individual Partnership Programme. This listing is provided for a two-year period and is reviewed every year with the full involvement of Partner countries.

Source: NATO

intelligence agency

Any element working on the research (research agency) or the processing (processing agency) of intelligence.

розвідувальних даних.

Джерело: ФР

розгорнуті багатонаціональні сили

Сили, які у мирний час знаходяться у підпорядкуванні багатонаціонального командування, готові за своїми бойовими можливостями до виконання заздалегідь поставлених завдань. Вони мають постійний багатонаціональний штаб.

Джерело: ФР

роззброєння воюючих сторін

Примусові заходи, спрямовані на роззброєння військових формувань противників, вилучення зброї в цивільного населення у зоні конфлікту, а також складування вилученої зброї та військової техніки в спеціально відведених місцях, що перебувають під охороною.

Джерело: РОС

роззброєння й контроль за озброєннями

Зусилля, спрямовані на зміцнення стабільності міжнародних відносин через зменшення чисельності військ та озброєнь шляхом укладання угод та проведення заходів з зміцнення довіри, що піддаються перевірці.

Джерело: НАТО

розширена програма "Партнерство заради миру"

Значна низка заходів, що були проведені навесні 1997 року в цілях значного посилення програми "Партнерство заради миру" на трьох головних напрямках: політичні консультації в рамках цієї програми, підвищення ступеня її оперативності і розширення участі держав-партнерів у процесі прийняття рішень та оперативному плануванні з питань партнерства.

Джерело: НАТО

розширення

Термін, що вживається до установи, яка приймає нових членів, які відповідають

Source : FRA

force multinationale permanente

Force placée dès le temps de paix sous commandement multinational, soit sous forme d'unités pré-affectées, soit sous formes de capacités prescrites. Cette force dispose dans tous les cas d'un état-major multinational permanent.

Source : FRA

désarmement des belligérants

Mesures coercitives consistant à désarmer des forces militaires antagonistes et la population civile dans une zone de conflit, ainsi qu'à entreposer des armes et du matériel militaire confisqués dans des centres de regroupement gardés prévus à cet effet.

Source : RUS

désarmement et maîtrise des armements

Recherche d'une plus grande stabilité des relations internationales avec une réduction des niveaux de forces et d'armements militaires grâce à des accords et à des mesures de confiance efficaces et vérifiables.

Source : OTAN

Partenariat pour la Paix renforcé

Large éventail de mesures adoptées au printemps de 1997 en vue de renforcer de façon substantielle le Partenariat pour la Paix dans trois grandes directions: une consultation politique accrue au sein du Partenariat, un rôle plus opérationnel pour celui-ci et une plus large participation des pays partenaires au processus décisionnel et à la planification opérationnelle du Partenariat pour la Paix.

Source : OTAN

élargissement

Terme applicable à une institution qui accueille de nouveaux membres en mesure de répondre

Source:FRA

standing multinational force

Force placed, as of peacetime, under multinational command, either as pre-assigned units, or as earmarked ones. In both cases, this force has a standing multinational staff.

Source: FRA

disarmament of belligerents

Coercive measures to disarm opposing military forces and the civilian population in a conflict area, as well as to store confiscated weapons and military equipment in assigned secure locations.

Source: RUS

disarmament and arms control

Efforts to bring about more stable international relations at lower levels of military forces and armaments, through effective and verifiable agreements and confidence-building measures.

Source: NATO

enhanced Partnership for Peace

A wide range of measures adopted in spring 1997 to strengthen Partnership for Peace substantially in three main directions: the political consultation within Partnership, a more operational role for Partnership, and a greater involvement of Partner countries in Partnership decision-making and operational planning.

Source: NATO

enlargement

Expansion of an institution to include new members who are able to fulfil the relevant requirements.

визначеним вимогам. НАТО завжди була налаштована приймати нових членів відповідно до статті 10 Вашингтонського договору. Чеська Республіка, Угорщина і Польща є новими членами, які приєдналися до Альянсу у березні 1999 року.

Джерело: НАТО

aux exigences pertinentes. L'OTAN a toujours été disposée à admettre de nouveaux membres conformément à l'article 10 du Traité de Washington. La République tchèque, la Hongrie et la Pologne sont les nouveaux membres accueillis le plus récemment au sein de l'Alliance, à laquelle elles ont adhéré en mars 1999.

Source : OTAN

NATO has always been open to receiving new members under Article 10 of the Washington Treaty. The Czech Republic, Hungary and Poland were the most recent members to join NATO in March 1999.

Source: NATO

санкція

Захід впливу, що застосовують до держави у випадку порушення нею норм міжнародного права чи своїх міжнародних зобов'язань. За порушення миру чи акту агресії до держави можуть бути застосовані санкції економічного, дипломатичного, військового та іншого характеру.

Джерело: ООН

свобода навігації

Свобода, яка надається кораблю для пересування у відкритому морі та у ексклюзивних економічних зонах.

Примітка: надається всім країнам, визнаним міжнародним правом, кораблі яких плавають під їх прапором. Свобода навігації супроводжується свободою перельоту. Користування країнами цим правом покладає на них відповідні зобов'язання, пов'язані з наданням свого прапору.

Джерело: ООН

свобода у відкритому морі

Концепція міжнародного права згідно з якою прибережні держави або держави, які не мають виходу до моря, мають право: а- на свободу навігації; б- свободу прольоту; в- свободу на встановлення підводних кабельних мереж, трубопроводів; г- свободу побудови штучних островів та інших споруд, будівництва яких дозволено міжнародним правом; д- свободу здійснення вилову риби; е- свободу проведення наукових досліджень.

Джерело: НАТО

середземноморський діалог

Ініціатива ООН, що була висунута в 1995 році та відповідно до якої Північноатлантичний альянс запропонував низці середземноморських країн розпочати діалог з питань

sanction

Pénalité infligée à un Etat lorsqu'il viole le droit international ou manque à ses obligations internationales. Des sanctions économiques, diplomatiques, militaires ou autres peuvent être appliquées à un état qui a violé la paix ou commis un acte d'agression.

Source : ONU

liberté de navigation

Liberté pour un navire de se déplacer en haute mer et dans les zones économiques exclusives.

Note : accordée à tous les Etats reconnus en droit international pour les navires battant leur pavillon, la liberté de navigation s'accompagne d'une liberté de survol. Elle a pour corollaire l'exercice par les Etats des responsabilités liées à l'octroi du pavillon.

Source : ONU

liberté de la haute mer

Concept de droit international selon lequel les Etats, qu'ils soient côtiers ou sans littoral, disposent: a- de la liberté de navigation; b- de la liberté de survol; c- de la liberté de poser des câbles et des pipelines sous-marins; d- de la liberté de construire des îles artificielles et autres installations autorisées par le droit international; e- de la liberté de la pêche; f- de la liberté de la recherche scientifique.

Source : OTAN

dialogue méditerranéen

Initiative de l'OTAN, qui, en 1995, a invité un certain nombre de pays méditerranéens à engager un dialogue en matière de sécurité. Actuellement, l'Algérie, l'Egypte, Israël, la Jordanie, le Maroc, la Mauritanie et la Tunisie participent

sanction

A penalty imposed upon a state if it is in breach of international law or of its international obligations. Economic, diplomatic, military or other sanctions may be imposed upon a state in respect of a breach of the peace or an act of aggression.

Source: UN

freedom of navigation

Freedom for a vessel to move in open sea and in the exclusive economic zones.

Note: granted to all States recognized in international law for vessels flying their pavilion, the freedom of navigation comes with the freedom of flying. It has for corollary the application by the States of responsibilities linked to the granting of the flag.

Source: UN

freedom of the high seas

The international legal concept by which coastal or land-locked states have: a- freedom of navigation; b- freedom of overflight; c- freedom to lay submarine cables and pipelines; d- freedom to construct artificial islands and other installations permitted under international law; e- freedom of fishing; and f. freedom of scientific research.

Source: NATO

Mediterranean dialogue

A NATO initiative, started in 1995, by which the Alliance invited a number of Mediterranean countries to initiate a security dialogue. Algeria, Egypt, Israel, Jordan, Mauritania, Morocco, and Tunisia currently participate. The

безпеки. На сучасному етапі в ньому беруть участь Алжир, Єгипет, Ізраїль, Йорданія, Мавританія, Марокко і Туніс. Метою цього діалогу є сприяння безпеці та стабільності в Середземномор'ї, покращення взаємопорозуміння та подолання суперечностей в стосунках між НАТО та країнами-учасницями середземноморського діалогу.

Джерело: НАТО

серйозність кризи

Значимість кризи, з точки зору залучення для її врегулювання сторін, яка характеризується масштабом та близькістю загрози їх головним цінностям, інтересам і цілям.

Джерело: НАТО

сили виконання угоди

Багатонаціональні сили, що діяли відповідно до глави VII Статуту ООН і мали згідно з резолюцією Ради Безпеки 1031 повноваження на забезпечення дотримання Дейтонської угоди всіма сторонами, а також на виконання військових аспектів мирного врегулювання у Боснії та Герцеговині (Додаток 1-A) за допомогою проведення всіх необхідних дій, включаючи, за необхідності, застосування сили. Ці сили, до складу яких входили сухопутні, повітряні і морські частини та підрозділи як країн-членів НАТО, так і держав, що не є її членами, діяли під егідою Північноатлантичної ради, яка здійснювала керівництво та політичний контроль у рамках системи підпорядкування НАТО. Сили виконання угоди були відповідно створені на термін близько одного року, потім їх замінили Сили стабілізації. Також міжнародні сили.

Джерело: НАТО

сили військової присутності

Військові формування, постійно розміщені на території держав, які підписали двосторонні угоди з Францією (також поширюються на територіальні води держави). Перед цими силами стоять такі задачі: а- спостереження та збирання розвіданих; б- підготовка та підтримка ударних сил.

à ce dialogue. Celui-ci a pour but de contribuer à la sécurité et à la stabilité dans la région méditerranéenne, de parvenir à une meilleure compréhension mutuelle et d'éviter les malentendus entre l'OTAN et les pays méditerranéens participant au dialogue.

Source : OTAN

gravité d'une crise

Importance d'une crise telle que la perçoivent les parties concernées, au point de vue de l'ampleur et de l'imminence de la menace pesant sur des valeurs, intérêts et objectifs prioritaires de ces parties.

Source : OTAN

force de mise en œuvre

Force multinationale, agissant au titre du Chapitre VII de la Charte des Nations Unies, autorisée par la résolution 1031 du Conseil de sécurité à faire respecter les accords de Dayton par toutes les parties concernées et à appliquer les aspects militaires du règlement de paix en Bosnie-Herzégovine (annexe 1-A), en usant de toute mesure requise, y compris le recours à la force nécessaire. Cette force peut comporter des unités terrestres, aériennes et maritimes provenant de pays OTAN et de pays non OTAN. A travers la chaîne de commandement de l'OTAN, elle est soumise à l'autorité, aux directives et au contrôle politique du Conseil de l'Atlantique Nord. Etablie à l'origine pour une période d'environ un an, la Force de mise en oeuvre a été remplacée par la Force de stabilisation. Aussi appelée IFOR.

Source : OTAN

forces de présence

Forces déployées en permanence sur le territoire d'états ayant signé avec la France des accords bilatéraux ou dans les zones maritimes, assurant : a- des missions de veille et de renseignement ; b- l'accueil et l'entraînement des forces d'intervention.

purpose of the dialogue is to contribute to security and stability in the Mediterranean, achieving a better mutual understanding and avoiding misperceptions between NATO and the Mediterranean Dialogue countries.

Source: NATO

crisis severity

Importance of a crisis as perceived by the parties involved, in terms of the size and immediacy of the threat to priority values, interests and goals.

Source: NATO

implementation force

A multinational force, acting under Chapter VII of the United Nations Charter and authorized by Security Council Resolution 1031, to ensure compliance with the Dayton Agreement by all parties and to implement the Military Aspects of the Peace Settlement in Bosnia-Herzegovina (Annex 1.A), taking such actions as required, including the use of necessary force. Composed of ground, air and maritime units from NATO and non-NATO member states, it operated under the authority of, and was subject to, the direction and political control of the North Atlantic Council through the NATO chain of command. Initially set up for a period of approximately one year, the Implementation Force has been replaced by the Stabilisation Force. Also called IFOR

Source: NATO

presence forces

Those forces permanently deployed to the territory of States who signed bilateral agreements with France or to maritime areas. Their missions include : a- surveillance and intelligence-gathering; b- the support and training of intervention forces.

Джерело: ФР

сили далекого повітряного радіолокаційного виявлення та управління НАТО

Сили і засоби протиповітряної оборони, створені у 1978 році з метою забезпечення повітряного спостереження, командування і управління військами (силами) для всіх командувань НАТО. Командування силами повітряного далекого радіолокаційного виявлення і управління НАТО знаходиться на одній території зі штабом ВГК ОЗС НАТО в Європі. Зведені екіпажі літаків НАТО E-3A укомплектовані військовослужбовцями з одинадцяти країн: Бельгії, Німеччини, Греції, Данії, Канади, Італії, Нідерландів, Норвегії, Португалії, США і Туреччини. Компонент E-3A базується на основній оперативній авіабазі в м. Гайленкірхен у Німеччині. Літаки E-3D є внеском Великобританії у ці сили, і їхні екіпажі укомплектовані військовослужбовцями королівських ВПС. Британський компонент E-3D розташований на авіабазі у м. Уеддінгтон (Великобританія).

Джерело: НАТО

сили забезпечення суверенності

Війська, що знаходяться у зоні постійної відповідальності вищого командування, на які покладені завдання, пов'язані з гарантуванням безпеки.

Джерело: ФР

сили негайного реагування

Сили, підбір та розгортання яких проводиться на основі частин, що виділяються країнами НАТО та які знаходяться у високому ступені бойової готовності. Складаються із сухопутного, повітряного і морського компонентів. Сухопутні сили негайного реагування замінили Мобільні сухопутні сили Союзного командування у Європі. Підбір та розгортання військово-повітряних сил негайного реагування проводиться на основі ескадрилій, що виділяються

Source : FRA

force aéroportée de détection lointaine de l'OTAN

Capacité de défense aérienne constituée en 1978, permettant à tous les commandements de l'OTAN de faire appel aux moyens de surveillance aérienne et de commandement et de contrôle. Le commandement même de cette force est coimplanté au SHAPE. Les avions E-3A de l'OTAN sont dotés d'équipages intégrés provenant de 11 pays membres: l'Allemagne, la Belgique, le Canada, le Danemark, les Etats-Unis, la Grèce, l'Italie, la Norvège, les Pays-Bas, le Portugal et la Turquie. La composante E-3A opère à partir de sa base principale de Geilenkirchen, en Allemagne. La composante britannique E-3D est basée à Waddington, au Royaume-Uni. Ses avions sont dotés d'équipages de l'Armée de l'air du Royaume-Uni.

Source : OTAN

forces de souveraineté

Forces assurant, dans les zones de responsabilité permanente (ZRP) confiées aux commandements supérieurs, les missions relevant de la posture permanente de sûreté.

Source : FRA

forces de réaction immédiate

Forces sélectionnées et déployées à partir d'unités à haut degré de préparation, comportant une composante terrestre, une composante aérienne et une composante maritime. La Force de réaction immédiate terrestre a remplacé la Force mobile du Commandement allié en Europe, élément terre. La Force de réaction immédiate aérienne est désignée et déployée au départ d'escadrons en état de préparation élevé, affectés par les pays. Les forces maritimes de réaction immédiate comportent : a- la Force navale permanente de

Source: FRA

NATO Airborne Early Warning and Control Force

Force Air defence capability established in 1978, providing air surveillance and command and control for all NATO commands. The NATO Airborne Early Warning and Control Force Command is collocated with SHAPE. The NATO E-3A aircraft are manned by integrated crews from 11 nations: Belgium, Canada, Denmark, Germany, Greece, Italy, the Netherlands, Norway, Portugal, Turkey and the United States. The E-3A component operates from a main operating base at Geilenkirchen, Germany. The British E-3D aircraft, the United Kingdom's contribution to the programme, are manned by RAF personnel. The British E-3D component is based at Waddington, United Kingdom.

Source: NATO

sovereignty forces

In area of permanent responsibility (APR) forces given to the higher commands, in charge of the missions related to the permanent security posture.

Source: FRA

immediate reaction forces

Forces selected and deployed from high-readiness units assigned by nations, consisting of land, air and maritime components. The Immediate Reaction Force (Land) has replaced ACE Mobile Force (Land). The Immediate Reaction Force (Air) is selected and deployed from high-readiness squadrons assigned by nations. The Immediate Reaction Forces (Maritime) are composed of: a- the Standing Naval Force Atlantic; b- the Mine Countermeasures Force Mediterranean; c- the Mine Countermeasures Force

країнами НАТО і які знаходяться у високому ступені бойової готовності. Морські сили негайного реагування складаються з: а- постійного оперативного з'єднання ВМС на Атлантиці; б- сил з протимінної боротьби у Середземномор'ї; в- сил з протимінної боротьби у Північно-Західній Європі.

Джерело: НАТО

сили негайного реагування

Сили, відбір і розгортання яких проводяться на основі частин, що виділяються країнами НАТО та знаходяться у вищому ступені бойової готовності. Складаються з сухопутного, повітряного і морського компонентів. Сухопутні сили негайного реагування замінили Мобільні сухопутні сили Союзного командування в Європі. Відбір і розгортання військово-повітряних сил негайного реагування проводяться на основі ескадрилей, що виділяються країнами НАТО та знаходяться у вищому ступені бойової готовності. Морські сили негайного реагування складаються з: а- постійного оперативного з'єднання ВМС на Атлантиці; б- сил з протимінної боротьби в Середземномор'ї; в- сил з протимінної боротьби в Північно-Західній Європі.

Джерело: НАТО

сили перекидання

Війська, які можуть бути задіяні далеко від місць постійної дислокації. Вони призначені для проведення операцій з організації цивільної оборони як поза територією держави, так і всередині країни, а в окремих випадках – для оперативної оборони території.

Джерело: ФР

сили підтримки

Військові формування країн Європи і Північної Америки, що не входять до складу головних сил оборони або сил реагування й призначені для підсилення регіональних чи морських командувань ОЗС НАТО, а також для сприяння вирішенню завдань щодо стримування, врегулювання криз та оборони.

l'Atlantique; b- la Force de lutte contre les mines de la Méditerranée; c- la Force de lutte contre les mines du Nord-Ouest Europe.

Source : OTAN

forces de réaction immédiate

Forces sélectionnées et déployées à partir d'unités à haut degré de préparation, comportant une composante terrestre, une composante aérienne et une composante maritime. La Force de réaction immédiate terrestre a remplacé la Force mobile du Commandement allié en Europe, élément terre. La Force de réaction immédiate aérienne est désignée et déployée au départ d'escadrons en état de préparation élevé, affectés par les pays. Les forces maritimes de réaction immédiate comportent : a- la Force navale permanente de l'Atlantique; b- la Force de lutte contre les mines de la Méditerranée ; c- la Force de lutte contre les mines du Nord-Ouest Europe.

Source : OTAN

forces projetables

Forces aptes à s'engager à longue distance de leurs lieux habituels de stationnement. Elles ont vocation à agir prioritairement à l'extérieur du territoire, mais peuvent être aussi sollicitées sur le territoire national pour des actions contribuant à la défense civile et, le cas échéant, pour des actions de défense opérationnelle du territoire.

Source : FRA

force d'appoint

Forces européennes et nord-américaines, autres que les forces de défense principales ou les forces de réaction, fournies pour renforcer une région ou un commandement maritime et contribuant à la dissuasion, à la gestion des crises et à la défense.

Northwestern Europe.

Source: NATO

immediate reaction forces

Forces selected and deployed from high-readiness units assigned by nations, consisting of land, air and maritime components. The Immediate Reaction Force (Land) has replaced ACE Mobile Force (Land). The Immediate Reaction Force (Air) is selected and deployed from high-readiness squadrons assigned by nations. The Immediate Reaction Forces (Maritime) are composed of: a- the Standing Naval Force Atlantic; b- the Mine Countermeasures Force Mediterranean; c- the Mine Countermeasures Force Northwestern Europe.

Source: NATO

projectable forces

Forces which can be engaged far from their usual stationing locations. They are designed to mainly act outside the national territory but they can also be engaged on the national territory for actions which participate in civil defense and, in some cases, for the operational defense of the territory.

Source: FRA

augmentation force

European and North American forces, other than main defence or reaction forces, provided to reinforce any region, or maritime command and contributing to deterrence, crisis management and defence.

Джерело: НАТО

сили попереднього розміщення

Війська, які залучаються для запобігання виникненню кризових ситуацій. Вони можуть бути постійними – у такому випадку їх називають силами військової присутності чи тимчасовими.

Примітка: до цієї категорії не належать сили, передані під мандат міжнародної спільноти.

Джерело: ФР

сили посередництва

Операції з підтримки миру, посередництва є нормальним шляхом використання сил з підтримки миру для стабілізації ситуації, гарантування зберігання силами нейтралітету, проведення першого етапу переговорів щодо демаркаційних ліній. *Також див.* посередницькі сили, посередництво сил.

Джерело: ООН

сили реагування

Високомобільні та боєготові багатонаціональні сухопутні, військово-повітряні та військово-морські формування, виділені у розпорядження стратегічних командувань ОЗС НАТО у встановлені терміни, для забезпечення швидкого військового реагування на кризові ситуації. Ці сили покликані демонструвати єдність та рішучість НАТО і можуть, за необхідності, сприяти своєчасному нарощуванню військ у районі кризи. Вони складаються з незначних за чисельністю сил негайного реагування і більш могутніх сил швидкого реагування; до складу і тих, і інших входять морський, наземний і повітряний компоненти.

Джерело: НАТО

сили реагування

Високомобільні і боєздатні багатонаціональні сухопутні, військово-повітряні та військово-морські формування,

Source : OTAN

forces prépositionnées

Forces déployées dans un but de prévention des crises. Elle peuvent être permanentes -dans ce cas, elle sont appelées force de présence- ou temporaires.

Note : Les forces sous mandat international n'entrent pas dans cette catégorie.

Source : FRA

force d'interposition

Dans les opérations traditionnelles de maintien de la paix, l'interposition est le moyen normal employé par des forces de maintien de la paix pour stabiliser la situation, garantir le retrait des forces en opposition de part et d'autre de lignes, première étape de la négociation de lignes de démarcation. *Aussi appelée* force interpositionnelle; interposition de force.

Source : ONU

forces de réaction

Forces terrestres, aériennes et maritimes très mobiles et à capacités opérationnelles élevées, affectées aux grands commandements de l'OTAN et disponibles à bref délai pour assurer une réaction militaire rapide en cas de crise, montrer la cohésion et la détermination de l'OTAN et, si nécessaire, faciliter la mise sur pied de forces en temps voulu dans la zone en crise. Elles se composent de forces de réaction immédiate plus petites et de forces de réaction rapide disposant de capacités opérationnelles plus élevées et comprenant toutes deux des composantes maritimes, terrestres et aériennes.

Source : OTAN

forces de réaction

Forces terrestres, aériennes et maritimes très mobiles et à capacités opérationnelles élevées, affectées aux grands

Source: NATO

pre-positioned forces

Forces deployed for crisis prevention. They can be permanent – in this case, they are called presence force – or temporary.

Note: forces under international mandate do not enter in this category.

Source: FRA

interposition force

In traditional peacekeeping, interposition is the normal means used by peacekeeping forces to stabilize the situation, secure the withdrawal of opposing forces behind lines by both sides, the first stage in the negotiation of armistice demarcation lines. *Also called* interpositional force; interposing force.

Source : UN

reaction forces

Highly mobile and capable multinational land, air and maritime forces allocated to NATO strategic commands and available at short notice, in order to provide an early military response to a crisis, demonstrate NATO's cohesion and resolve and, if required, facilitate the timely build-up of forces in the crisis area. They are composed of smaller immediate reaction forces and more capable rapid reaction forces, both with maritime, ground and air components.

Source: NATO

reaction forces

Highly mobile and capable multinational land, air and maritime forces allocated to NATO strategic commands and available at short

що виділяються в розпорядження стратегічних командувачів ОЗС НАТО, у встановлені терміни, для проведення відповідних заходів при виникненні кризи. Ці сили покликані демонструвати єдність і рішучість НАТО і можуть, за необхідності, сприяти своєчасному нарощуванню військ у районі кризи. Вони складаються з малих за чисельністю сил негайного реагування і більш потужних сил швидкого реагування; до складу і тих і інших сил входять морський, наземний і повітряний компоненти.

Джерело: НАТО

сили спеціальних операцій

Сили, до складу яких входять спеціально підібрані групи військових, які забезпечують НАТО унікальними можливостями щодо ведення спеціальної розвідки, бойових дій і надання військової допомоги при вирішенні важких, небезпечних, а іноді політично складних завдань, поставлених командувачу на театрі воєнних дій.

Джерело: НАТО

сили стримування

Значні звичайні та ядерні сили, а також засоби, що виражають тверду політичну волю до дії з метою переконання будь-якого потенційного агресора в тому, що наслідки тиску чи збройного конфлікту переважатимуть можливі вигоди. Відповідно до побудови ядерних сил Північноатлантичного союзу, ці сили підтримуються на мінімальному рівні, достатньому для збереження миру і стабільності. *Також* ядерні засоби.

Джерело: НАТО

сили швидкого реагування

Багатонаціональні сили реагування, що включають сухопутний, повітряний і морський компоненти та організаційно складаються з частин високої бойової готовності, які передаються країнами НАТО.

commandements de l'OTAN et disponibles à bref délai pour assurer une réaction militaire rapide en cas de crise, montrer la cohésion et la détermination de l'OTAN et, si nécessaire, faciliter la mise sur pied de forces en temps voulu dans la zone en crise. Elles se composent de forces de réaction immédiate plus petites et de forces de réaction rapide disposant de capacités opérationnelles plus élevées et comprenant toutes deux des composantes maritimes, terrestres et aériennes.

Source : OTAN

force d'opérations spéciales

Force comprenant des groupes spéciaux d'effectifs militaires sélectionnés, dotant l'OTAN de capacités uniques en matière de reconnaissance spéciale, d'action directe et d'assistance militaire dans les missions difficiles, dangereuses et parfois politiquement sensibles effectuées pour le commandant du théâtre.

Source : OTAN

force de dissuasion

Capacité militaire crédible, tant dans le domaine des armes conventionnelles que dans celui des armes nucléaires, reposant sur une volonté politique nette d'agir, en vue de convaincre tout agresseur potentiel que les conséquences d'une action coercitive ou d'un conflit armé l'emporteraient sur les gains escomptés. En ce qui concerne le dispositif nucléaire de l'Alliance, ces forces sont maintenues au niveau minimum requis pour préserver la paix et la stabilité. *Voir aussi* dispositif nucléaire.

Source : OTAN

force de réaction rapide

Force de réaction multinationale comportant des composantes terrestres, aériennes ou maritimes constituées d'unités à haut niveau de préparation affectées par les pays.

notice, in order to provide an early military response to a crisis, demonstrate NATO's cohesion and resolve and, if required, facilitate the timely build-up of forces in the crisis area. They are composed of smaller immediate reaction forces and more capable rapid reaction forces, both with maritime, ground and air components.

Source: NATO

special operations force

Designated special groups of selected servicemen which provide NATO with unique capabilities of special reconnaissance, direct action and military assistance in order to undertake difficult, dangerous and sometimes politically sensitive missions for the theatre commander.

Source: NATO

deterrent force

A credible military capability, both in the conventional and the nuclear arms field, with the clear political will to act in order to convince any potential aggressor that the consequences of coercion or armed conflict would outweigh the potential gains. As far as the Alliance nuclear posture is concerned, these forces are maintained at the minimum level sufficient to preserve peace and stability. *See also* nuclear posture.

Source: NATO

rapid reaction force

A multinational reaction force consisting of land, air and/or maritime components which are constituted of high readiness units assigned by nations.

Джерело: НАТО

сили швидкої інтервенції

Визначені як умовні сили, які розгортаються після попередження. Сили швидкої інтервенції формуються або в односторонньому порядку, або разом із країнами-партнерами, й розгортаються в ситуаціях, коли їх військова структура, побудова та оснащення (транспорт, зв'язок) дозволяють протистояти кризі: діяльність сил передбачає допомогу постраждалим (землетрус, повені тощо), здійснення гуманітарної допомоги (голод), участь в операціях з підтримки миру, розподіляючи два поняття: країни у стані війни та реальне проведення бойових дій. "Сили швидкої інтервенції" – це загальний термін (у той час як термін "сили швидкого реагування" – це назва різноманітних специфічних національних підрозділів, що мають однакові функції).

Джерело: ООН

сили, придані НАТО

Наявні війська, передані за домовленістю країн НАТО, в оперативне підпорядкування командуючому ОЗС НАТО. Вони передаються на визначеному етапі, при визначеному стані готовності чи при проведенні заходів щодо системи запобіжних заходів НАТО, а також відповідно до положень особливих угод.

Джерело: НАТО

симетричний конфлікт

Конфлікт двох приблизно рівних за силою сторін. Найчастіше, держави мають приблизно однакову кількість особового складу, обладнання та технології. Їх цілі є дуже близькими навіть, якщо політичні і військові інтереси відрізняються.

Джерело: ФР

система визначення національної приналежності

Комплекс технічних засобів та способів для встановлення на відстані державної

Source : OTAN

force d'intervention rapide

Décrites comme forces de circonstance déployables sur court préavis, les forces d'intervention rapides peuvent être formées, unilatéralement comme avec des partenaires et être déployées dans des situations où leur organisation militaire, leur formation et leur équipement, comme le transport et les communications, leur permettent de faire face à une crise : leurs activités s'étendent du soutien au profit des sinistrés (tremblements de terre, inondations etc), à l'aide humanitaire (famines), aux opérations de maintien de la paix en séparant les parties en guerre et à la guerre réelle. "Forces d'intervention rapide" est le terme générique (tandis que la "force de réaction rapide" est le nom donné aux diverses formations nationales spécifiques ayant les mêmes fonctions).

Source : ONU

forces affectées à l'OTAN

Forces constituées que les pays acceptent de placer sous le commandement ou le contrôle opérationnel d'un commandant de forces de l'OTAN à un niveau, à un stade ou à l'adoption d'une mesure définie dans le système d'alerte de l'OTAN ou en application de dispositions d'accords spéciaux.

Source : OTAN

conflit symétrique

Conflit mettant en opposition des entités comparables, le plus souvent des Etats-nations, disposant de moyens de nature similaire dans leurs volumes, équipements et technologies. Les buts sont d'ordre et de nature totalement proches même si les objectifs politiques et militaires s'affrontent.

Source : FRA

systèmes d'identification de nationalité

Ensemble de moyens et procédés techniques permettant d'identifier à distance la nationalité des

Source: NATO

rapid intervention force

Described as short-notice contingency forces, rapid deployment forces can be formed both unilaterally and with partners, and be deployed in situations where their military organization, training, and equipment, such as transport and communications, enable them to cope with a crisis: their activities range from disaster relief (earthquakes, floods etc), to humanitarian relief (famines), to operations to maintain the peace by separating warring sides, to actual warfare. RDF is the generic term (whereas "rapid reaction force" is the name given to various specific national formations with the same functions).

Source: UN

NATO assigned forces

Forces in being which nations agree to place under the operational command or operational control of a NATO commander at a specified stage, state or measure in the NATO Precautionary Measures System or as prescribed in special agreements.

Source: NATO

symmetrical conflict

A conflict opposing two comparable entities, most often nation-States with assets of similar levels in terms of volume, nature of equipment and technologies. Their aims are very close even if their political and military objectives clash against one another.

Source: FRA

national identification means

The range of equipment and techniques used for stand-off identification of observed objects

приналежності об'єктів за якими ведеться спостереження – літальних апаратів, кораблів. Найбільш поширена радіолокаційна система впізнання складається із того, хто подає запит, та того, хто відповідає.

Перешкодозахищеність та несприйнятливість імітуючих сигналів системи розпізнання забезпечується відносно високим рівнем енергетичних потенціалів сигналів запиту та відповіді, а також їх періодичним кодуванням за допомогою ЕОМ. Окрім радіохвиль (зазвичай дециметрового діапазону) в системі розпізнання можуть використовуватися сигнали лазерного випромінювання. Способом розпізнання державної належності є також і розпізнавальні знаки.

Джерело: РОС

система економічної мобілізації

Заходи, що застосовуються центральними органами управління з точки зору організації, матеріально-технічного забезпечення, штату тощо. Згідно з цим вони забезпечують підтримку мобілізації та відповідають вимогами збройних сил та органів безпеки у випадку загрози державі чи у разі війни.

Джерело: ЧЕХ

система запобіжних заходів НАТО

Система запобіжних заходів, створена в 1992 році для забезпечення загальної готовності цивільної та військової структури НАТО за допомогою механізмів і засобів, що будуть застосовані під час кризи. Вона охоплює широке коло кризових ситуацій і, крім того, адаптована до операцій по підтримці миру. Містить у собі різноманітні заходи цивільного і військового характеру, у тому числі у якості останнього заходу, військову готовність до відповідного реагування на ситуацію, що склалася за допомогою своєчасних, скоординованих і відповідних дій.

Джерело: НАТО

aéronefs et des navires observés. Le système électronique d'identification le plus répandu est le transpondeur. La résistance du système d'identification au brouillage et à l'imitation du signal est assurée par la puissance relativement élevée des signaux d'appel et de réponse, ainsi que par un cryptage électronique périodique par moyen informatique. En dehors des ondes radio (de gamme d'onde généralement décimétrique), on emploie d'autres systèmes d'identification comme les signaux laser. Les marques de nationalité sont aussi un moyen d'identification.

Source : RUS

système de mobilisation économique

Mesures prises par l'autorité administrative centrale sur le plan de l'organisation, du matériel, du personnel et autres, selon lesquelles elle assure l'approvisionnement de mobilisation pour les besoins des forces armées et des corps de sécurité armés, en cas de menace de l'Etat et en cas de guerre.

Source : CZE

système de mesures de précaution de l'OTAN

Système établi en 1992 en vue d'assurer l'état de préparation global de la structure, civile et militaire, de l'OTAN en fournissant les mécanismes et les instruments à utiliser au cours d'une crise. Envisageant un large éventail de situations de crise, et adapté aussi aux opérations de soutien de la paix, ce système comporte toute une gamme de mesures civiles et militaires, y compris des mesures permettant, en dernier ressort, d'être prêt, au point de vue militaire, à réagir à la situation au moment voulu et d'une façon appropriée, coordonnée et adaptée.

Source : OTAN

such as aircraft or ships. The most widely used radar identification device is the interrogator-transponder system. Resistance to jamming and immunity from spurious signals is maintained by the relatively high interrogation and response signal energy potentials and by periodic computerized encryption. Laser signals may be used for identification purposes as well as radio waves (normally in the decimetre band). National markings are also used for identification.

Source: RUS

system of economic mobilization

Measures taken by central authority from the point of view of the organization, of material, staff and others, according to which they insure the supply of mobilization for the needs of the armed forces and the armed bodies of security in case of threat against the State and in case of war.

Source: CZE

NATO Precautionary System

A system established in 1992 in order to ensure the overall preparedness of the NATO structure, both civilian and military, by providing mechanisms and instruments to be used during a crisis. Covering a wide spectrum of crises and also adapted to peace support operations, it comprises a great variety of civil and military measures including, ultimately, military preparedness to react appropriately to the situation in a timely, coordinated and discriminate manner.

Source: NATO

система колективної безпеки

Базується на твердженні, що потенційного агресора можна стримувати від нападу за допомогою багатостороннього альянсу достатньої сили. Агресор повинен уявляти собі, що у разі загрози чи атаки на будь-яку із сторін усі інші сторони будуть захищати її, не зважаючи на свої інтереси на той момент (кожна країна світу гарантує безпеку та незалежність будь-якої країни світу). Ідея була використана у главі VII Хартії ООН.

Джерело: ООН

система НАТО по забезпеченню розгортання і пересування військ

Тиловий компонент, який входить в автоматизовану інформаційну систему командування і керування військами Союзного командування в Європі. Використовується для планування, оцінки, моніторингу, транспортування та підтримку місій НАТО. Це допомагає тим, хто планує передислокацію та транспортування розробляти плани по розгортанню та перевірки можливості їх виконання за допомогою здійснення швидкої підготовки, деконфліктації та розповсюдження цих планів між націями та командуваннями НАТО. На додачу, під час виконання за допомогою цієї системи особи, які займаються плануванням, можуть спостерігати за виконанням запланованих заходів та вдосконалювати їх для досягнення оперативних цілей.

Джерело: НАТО

сіра зона

1. Згідно з міжнародним правом, територія, на яку не поширюється державний контроль, яка керується своїми власними законами, і живе за законами кримінальних організацій; так звана "безправна зона".

2. У контексті повітряного руху, повітряний простір, що не підпадає під спостереження радарів у зв'язку з закінченням

système de sécurité collective

Basé sur la proposition que l'on peut dissuader des agresseurs potentiels par une alliance multilatérale de force suffisante, la supposition étant que toutes les parties désireront défendre n'importe quelle partie menacée ou attaquée, indépendamment de leurs propres intérêts au temps (chaque état du monde garantit la sécurité et l'indépendance de chaque autre état). L'idée a été appliquée dans le Chapitre VII de la Charte des Nations Unies.

Source : ONU

système de soutien interallié des déploiements et des mouvements

Système relevant de la fonction logistique en tant que sous-système de domaine fonctionnel du système automatisé d'information, de commandement et de contrôle du Commandement allié en Europe. Il sert à planifier, à évaluer et à surveiller les mouvements et transports effectués dans le cadre des missions de l'OTAN. Il permet aux planificateurs des mouvements et transports de développer des plans de déploiement et d'en vérifier la faisabilité grâce à la vitesse d'élaboration de ces plans, à leur harmonisation et à leur diffusion rapide dans les pays et les commandements de l'OTAN. En outre, à l'aide de ce système, les planificateurs sont en mesure, au cours de la phase d'exécution, de suivre l'évolution des activités prévues et d'ajuster leurs plans en fonction des objectifs opérationnels.

Source : OTAN

zone grise

1. En droit international, territoire échappant à tout autorité ou contrôle étatique, et régi par ses propres lois, où sévissent des organisations criminelles; *Aussi appelée* : zone de non droit.

2. Dans le domaine de la circulation aérienne, secteurs du ciel non couverts par le balayage des radars, car hors de leur rayon

collective security system

Based on the proposition that potential aggressors can be dissuaded by a multilateral alliance of sufficient strength, the assumption being that all parties will be willing to defend any party threatened or under attack, regardless of their own interests at the time (each state of the world guarantees the security and independence of every other state). The idea was applied in Chapter VII of the United Nations Charter.

Source: UN

Allied Deployment and Movement System

A logistics component within the ACE Automated Command and Control Information System. It is used for planning, evaluating and monitoring movement and transportation operations in support of NATO missions. It assists movement and transport planners in developing deployment plans and testing their feasibility by enabling the rapid preparation, deconfliction and dissemination of plans between nations and NATO commands. In addition, during execution, with the help of this system planners are able to monitor the progress of planned activities and adjust plans to meet operational objectives.

Source: NATO

grey area

1. In international law, territory escaping the authority or control of a state, and governed by its own laws, where criminal organizations operate.

2. In the field of air traffic, sectors of the sky not covered by the sweeping of radars, because outside their effective radius of

ix радіусу дії.

Джерело: ФР

складна надзвичайна ситуація

Гуманітарна криза в країні, регіоні або в суспільстві, де відбулося повне чи значне руйнування структур влади в результаті внутрішнього чи зовнішнього конфлікту, що вимагає вживання заходів на міжнародному рівні, що виходять за межі мандата чи можливостей будь-якого окремого органа і/чи поточної програми ООН для цієї країни.

Джерело: ООН

смертоносні сили

Сили, внаслідок дії яких настає смерть чи вони призводять до серйозного поранення, яке призводить до смерті. *Також* несмертоносні сили.

Джерело: ФР

союзник

Ідентифікація, що дається об'єкту чи істоті, яка належить до країни, об'єднання, групи, визнаних чи визначених, як союзницькі, або які вважаються такими. *Також див. ворожий; невідомий; ідентифікація; нейтральний.*

Джерело: ФР

союзники

Дві або більше суверенних держави, між якими підписана відповідна угода або пакт.

Джерело: ФР

союзницька операція

Операція, що проводиться військами кількох держав-союзниць, які спільно діють для досягнення єдиної мети.

Джерело: ФР

спектр конфліктів

Повний діапазон рівня застосування сили від моменту стабільного мирного стану, включаючи стан загальної війни.

Джерело: ФР

d'action efficace.

Source : FRA

situation d'urgence complexe

Crise humanitaire qui frappe un pays, une région ou une société largement ou totalement en proie à l'anarchie par suite d'un conflit interne ou externe, et qui nécessite une réaction internationale allant au-delà du mandat ou des capacités d'une seule institution ou du programme que les Nations Unies auraient en cours dans le pays.

Source : ONU

force létale

Force dont l'emploi a pour objectif ou risque de provoquer la mort ou d'entraîner des blessures graves aux conséquences mortelles. *Aussi appelée "force mortelle". Voir aussi "force non-létale".*

Source : FRA

ami

En identification, désignation donnée à une piste, à un objet ou à une entité appartenant à un pays, à une faction ou à un groupe déclaré ou présumé ami, ou reconnu comme tel. *Voir aussi hostile : inconnu : identification : neutre.*

Source : FRA

alliés

Etats souverains ayant conclu entre eux un traité ou un pacte d'alliance.

Source : FRA

opération interalliée

Opération menée par des forces appartenant à plusieurs nations alliées, et qui agissent en commun pour réaliser une mission unique.

Source: FRA

spectre des conflits

Gamme complète des niveaux de violence allant de la paix stable jusqu'à et incluant la guerre générale.

Source: FRA

action.

Source: FRA

complex emergency

A humanitarian crisis in a country, region or society where there is a total or considerable breakdown of authority resulting from internal or external conflict and which requires an international response that goes beyond the mandate or capacity of any single agency and/or the ongoing United Nations country program.

Source: UN

lethal force

Force intended or likely to cause death, or serious injury resulting in death. *See also non-lethal force.*

Source: FRA

friend

In identification, the designation given to a track, object or entity belonging to a declared, presumed or recognized friendly nation, faction or group. *See also hostile; identification; neutral; unknown.*

Source: FRA

allies

Two or more sovereign States bound together by a treaty or pact.

Source: FRA

combined operation

An operation conducted by forces of two or more Allied nations acting together for the accomplishment of a single mission.

Source: FRA

spectrum of conflict

The full range of level of violence from stable peace up to and including general war.

Source: FRA

спеціальна група із співробітництва у галузі миротворчої діяльності

Основна структура партнерства для проведення консультацій з політичних та концептуальних питань, які пов'язані із миротворчою діяльністю, а також обміном досвідом при розробці загальних підходів до практичного співробітництва у цій області. Країни, які беруть участь у засіданнях та інших заходах Спеціальної групи, можуть обмінюватися досвідом з метою досягнення взаєморозуміння і розробки спільних практичних підходів та розвитку співпраці заради підтримки миротворчої діяльності. Група також розширює контакти із Організацією Об'єднаних Націй та Організацією з питань безпеки та співробітництва у Європі з концептуальних та практичних питань миротворчої діяльності, раннього оповіщення та запобігання конфліктів.

Джерело: НАТО

спеціальні операції

Військові заходи, що проводяться спеціально призначеними, організованими, підготовленими та спеціально оснащеними підрозділами, які застосовують методи та способи боротьби, не характерні під час використання звичайних сил. Такі заходи проводяться із застосуванням усіх видів військових дій, самостійно або в координації з діями звичайних сил, для досягнення політичних, військових, психологічних чи економічних цілей. Військово-політичні міркування можуть вимагати використання прихованих, таємних чи негласних методів, а також допущення певного фізичного чи політичного ризику, не притаманного при проведенні звичайних операцій.

Джерело: НАТО

співвідношення сил і засобів

Результат порівняння кількісних і якісних характеристик сил і засобів (підрозділів, частин, з'єднань, зброї, військової техніки тощо) своїх військ (сил) і противника. Це дозволяє

groupe *ad hoc* sur la coopération en matière de maintien de la paix

Principal forum des partenaires pour des consultations sur les questions politiques et conceptuelles liées au maintien de la paix, et pour des échanges fondés sur l'expérience acquise, le but étant d'aider à élaborer des approches communes de la coopération pratique dans ce domaine. La participation aux réunions et autres activités du Groupe *ad hoc* permet aux pays de partager les enseignements issus de l'expérience, en vue de parvenir à des conceptions identiques, d'élaborer des approches pratiques communes et de développer la coopération en faveur du maintien de la paix. De plus, le Groupe intensifie les contacts avec les Nations Unies et l'Organisation pour la sécurité et la coopération en Europe au sujet des concepts et des méthodes qui s'appliquent aux domaines du maintien de la paix, de l'alerte rapide et de la prévention des conflits.

Source : OTAN

opérations spéciales

Activités militaires menées par des forces spécialement désignées, organisées, entraînées et équipées, utilisant des techniques opérationnelles et des modes d'action inhabituels aux forces conventionnelles. Ces activités sont menées dans toute la gamme des opérations militaires, indépendamment des opérations de forces conventionnelles, ou en coordination avec celles-ci, pour atteindre des objectifs politiques, militaires, psychologiques et économiques. Des considérations politico-militaires peuvent nécessiter le recours à des techniques clandestines ou discrètes et l'acceptation d'un niveau de risque physique et politique non compatible avec les opérations conventionnelles.

Source : OTAN

rapport de force

Résultat de la comparaison qualitative et quantitative entre les forces et moyens amis et ennemis (unités élémentaires, unités, grandes unités, armement, matériels, et autres). Le rapport de

Ad Hoc Group on Cooperation in Peacekeeping

The main partner forum for consultation on political and conceptual issues related to peacekeeping, as well as for the exchange of experience to help develop common approaches and cooperation in support of peacekeeping. Countries attending Ad Hoc Group meetings and other activities of the Group are able to share experience in order to achieve a common understanding and develop common practical approaches and cooperation in support of peacekeeping. The Group also expands contacts with the United Nations and the Organization for Security and Cooperation in Europe on peacekeeping, early warning and conflict prevention concepts and practices.

Source: NATO

special operations

Military activities conducted by specially designated, organized, trained and equipped forces using operational techniques and modes of employment not standard to conventional forces. These activities are conducted across the full range of military operations independently or in coordination with operations of conventional forces to achieve political, military, psychological and economic objectives. Politico-military considerations may require clandestine, covert or discreet techniques and the acceptance of a degree of physical and political risk not associated with conventional operations.

Source: NATO

relative strengths / force ratio

The result of a quantitative and qualitative comparison between friendly and enemy forces (subunits, units, formations, weapons, other equipment, etc.). It defines the actual degree of

визначити ступінь об'єктивної переваги однієї з ворогуючих сторін. Розраховується в стратегічному, оперативному та тактичному масштабах відповідними штабами по всій смузі дій, на головному й іншому напрямках.

Джерело: РОС

співдружність незалежних держав

Правова та політична форма добровільного об'єднання суверенних держав пострадянського регіону, створена 8 грудня 1991 року у Біловезькій пущі (Білорусь). В рамках СНД одинадцять держав (Росія, Україна, Білорусь, Азербайджан, Вірменія, Казахстан, Киргизстан, Молдова, Таджикистан, Туркменістан та Узбекистан) залучені до різноманітних форм співпраці. Постійним органом влади СНД є координаційно-консультативний комітет в Мінську.

Джерело: НАТО

співробітник правоохоронних органів

Будь-який військовий представник жандармерії, правоохоронного органу, що знаходиться у розпорядженні уряду для підтримання громадського порядку.

Джерело: ФР

спільна позиція

Юридичний інструмент загального курсу у сфері зовнішньої політики та безпеки, який дозволяє Раді визначати позицію Союзу щодо окремого питання географічного або тематичного плану. Загальні положення мають на меті забезпечення ефективного співробітництва між державами-членами в галузі зовнішньої політики і безпеки, у захисті своїх позицій, ухвалених одностайно.

Джерело: ЄС

спільне користування

Використання ресурсів, наданих державам для користування

force permet de déterminer le degré de supériorité objective des parties en présence. Il est calculé par les états-majors concernés au niveau stratégique, opératif et tactique sur toute la zone des opérations, sur l'axe d'effort principal et sur les axes secondaires.

Source : RUS

Communauté des Etats indépendants

Forme juridique et politique d'association volontaire d'Etats souverains situés sur le territoire de l'ex-Union soviétique, constituée le 8 décembre 1991 à Belovejskaia Pouchtcha, (Bélarus). Onze Etats (Russie, Ukraine, Bélarus, Arménie, Azerbaïdjan, Kazakhstan, Kirghizistan, Moldova, Ouzbékistan, Tadjikistan et Turkménistan) sont engagés dans diverses formes de coopération dans le cadre de la CEI. L'organe permanent de la CEI est le Comité de coordination et de consultation, à Minsk.

Source : OTAN

agent de la force publique

Tout militaire de la gendarmerie, force publique à la disposition du gouvernement pour maintenir l'ordre public.

Source : FRA

position commune

Instrument juridique de la politique étrangère de sécurité commune (PESC) qui permet au Conseil de définir la position de l'Union sur une question particulière de nature géographique ou thématique. Les positions communes ont pour but d'assurer une coopération efficace entre les Etats membres en matière de politique étrangère et de sécurité, ceux-ci étant tenus de respecter et de défendre ces positions adoptées à l'unanimité.

Source : UE

emploi en coopération

Utilisation de ressources définies que certains pays mettent à la

superiority of one of the opposing forces. The relative strengths are established at tactical, operational or strategic level by the headquarters concerned for its entire area of operations, including the main and other axes.

Source: RUS

Commonwealth of Independent States

A legal and political form of voluntary association of sovereign states in the post-Soviet area, formed on 8 December 1991 at Belovezhskaya Pushcha (Belarus). Eleven states – Russia, Ukraine, Belarus, Azerbaijan, Armenia, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Moldova, Tajikistan, Turkmenistan and Uzbekistan – are involved in various forms of cooperation within the CIS framework. The standing authority of the CIS is the Coordinating and Consultative Committee in Minsk.

Source: NATO

member of the police or Gendarmerie forces

Any member of the Gendarmerie, a public force placed at the disposal of the government in order to protect law and order.

Source: FRA

common position

Common Foreign and Security Policy (CFSP) legal instrument which entitles the Council to define the approach of the Union to a particular matter of a geographical or thematic nature. Common positions are designed to ensure an efficient cooperation between the Member States in areas of foreign and security policy, since they are required to comply with and uphold the positions which have been adopted unanimously.

Source: EU

cooperative use

Utilization of resources identified and made available by nations to

іншими державами. При необхідності, відшкодування і/чи надання сторонами компенсації за використані ресурси, відповідно до підписаних угод.

Джерело: НАТО

спільні дії

Нормативний акт щодо зовнішньої політики та політики безпеки, який надає Раді право визначати засоби та цілі спільних оперативних дій, узгоджувати діяльність країн-членів та проводити спільні операції. Він також надає можливість країнам-членам використовувати ресурси, особливо фінансові, для підтримки дипломатичних ініціатив, зосереджуючи увагу на територіальних чи галузевих питаннях, що стосуються спільних інтересів країн-членів.

Джерело: ФР

спільні дії

Спільно впроваджені заходи та угоди для підтримки цивільних та військових відносин між двома чи кількома країнами в рамках участі в одній або кількох спільних програмах.

Джерело: ФР

спостереження за кризовою ситуацією

Діяльність з врегулювання криз, пов'язана зі збиранням інформації, що включає звичайний збір розвідувальних даних, їх обробку і наступне формування уявлення про обстановку. Спостереження за ситуацією є постійним та проводиться на всіх стадіях кризи.

Джерело: НАТО

стабілізаційні сили

Багатонаціональні миротворчі сили, яким доручено проведення операцій під керівництвом НАТО для сприяння подальшому виконанню Мирної угоди у Боснії. Їхніми задачами є: а- співпраця при створенні обстановки безпеки, необхідної для зміцнення миру за допомогою стримування і, за необхідності, перешкоджання

disposition d'autres pays, normalement sous réserve d'accord entre les parties concernées pour la compensation ou le remboursement.

Source : OTAN

action commune

Instrument juridique de la PESC qui permet au Conseil d'arrêter et de déterminer les moyens et les objectifs d'une action opérationnelle conjointe. L'action commune engage les Etats membres dans leurs prises de position et dans la conduite de leur action et leur permet de mettre en œuvre des moyens, essentiellement financiers, à l'appui d'une initiative diplomatique, sur des questions géographiques ou thématiques, dans des domaines où les Etats membres partagent des intérêts communs importants.

Source : FRA

action de coopération

Mise en œuvre conjointe de moyens et d'accords qui appuient les relations civiles ou militaires entre deux ou plusieurs pays dans le cadre d'une participation à une ou des œuvres communes.

Source : FRA

suivi de la situation en cas de crise

Activité de gestion des crises qui comporte la collecte d'informations, y compris la collecte régulière de données du renseignement, leur traitement et la représentation de la situation qui s'en dégage. Ce suivi est une activité permanente menée à tous les stades d'une crise.

Source : OTAN

force de stabilisation

Force multinationale de maintien de la paix chargée de conduire une opération menée par l'OTAN en vue de faire respecter plus avant les accords de paix de Dayton. Ses objectifs sont les suivants : a- contribuer à créer le contexte de sécurité propice à la consolidation de la paix en prévenant par la dissuasion et, si nécessaire, en empêchant une reprise des

other nations. Compensation and/or reimbursement will be subject to agreements between the parties involved, if such compensation and/or reimbursement is required.

Source: NATO

joint action

CFSP legal instrument which entitles the Council to adopt and determine the means and objectives of a common operational action. A joint action commits the Member States in the positions they adopt and in the conduct of their activity and enables them to implement resources, essentially financial ones, in support of diplomatic initiatives, focusing on geographical or thematic issues in areas where the Member States have important interests in common.

Source: FRA

common action

Common implementation of means and agreements which support civil or military relations between two or more countries within the framework of a participation in one or more common works.

Source: FRA

crisis situation monitoring

A crisis management activity involving collection of information (including routine intelligence-gathering), its processing, and resultant picture-building. Situation monitoring is an ongoing activity conducted throughout all crisis states.

Source: NATO

Stabilization Force

A multinational peacekeeping force charged with conducting a NATO-led operation to support the further implementation of the Bosnia Peace Agreement. Its objectives are to: a- contribute to the secure environment necessary for the consolidation of the peace by deterring or, if necessary, halting a resumption of hostilities or new threats to the peace; b-

поновленню бойових дій чи запобігання нових погроз миру; б- зміцнення досягнень міжнародних сил та створення клімату, що сприяє розвитку мирного процесу; в- сприяння створенню обстановки, за якої політичні та цивільні органи управління зможуть прийняти на себе зобов'язання з підтримки миру, які виконуються органами військового примусу; г- забезпечення поступового зменшення ролі і значення військової присутності.

Джерело: НАТО

стадії кризи

Стадії в циклі розвитку кризи. Вони включають стан миру, розбіжності у поглядах, конфронтацію, збройний конфлікт, примирення і виникнення нової стабільності.

Джерело: НАТО

стан війни

Відносини держав, що наступають з моменту оголошення війни між ними чи фактичного початку воєнних дій, до їхнього закінчення. Виражається у припиненні дипломатичних, торгових і фінансових зв'язків, конфіскації державної власності противника (за винятком дипломатичних представництв), ревізії торгових суден, інтернуванні тощо. Основною правовою формою припинення стану війни є мирний договір.

Джерело: НАТО

стан війни

Відносини між державами чи організованими спільнотами у конфліктній ситуації, від фактичного початку військових дій до їх закінчення у випадку відсутності офіційного проголошення війни.

Джерело: ФР

стан облоги

Режим обмеження громадянських свобод, який впроваджується декретом по всій або частині території при виникненні загрози або повстання, що полягає у

hostilités ou de nouvelles menaces pour la paix ; b- consolider les acquis de l'IFOR et promouvoir un climat permettant au processus de paix de progresser ; c- contribuer à la création d'un environnement permettant de passer la responsabilité de sauvegarder la paix du pouvoir militaire au pouvoir politique et civil ; d- réduire progressivement le rôle et le profil de la présence militaire.

Source : OTAN

stades d'une crise

Stades du cycle de vie d'une crise qui peuvent être la paix, le désaccord, la confrontation, le conflit armé, l'apaisement et une nouvelle stabilité.

Source : OTAN

état de guerre

Relations des Etats entre eux à compter de la déclaration de guerre ou à partir du début des opérations militaires jusqu'à la fin de celles-ci. Se manifeste par la cessation des relations diplomatiques, commerciales et financières, par la confiscation de la propriété d'Etat de l'ennemi (à l'exception des représentations diplomatiques), par la réquisition des navires de commerce, l'internement des personnes, etc. Un traité de paix est habituellement la manifestation juridique de la fin de l'état de guerre.

Source : OTAN

situation de guerre

Relations des Etats ou des communautés organisées dans un environnement conflictuel à compter du début des opérations militaires jusqu'à la fin de celles-ci, en l'absence d'une déclaration de guerre formelle.

Source : FRA

état de siège

Régime restrictif des libertés publiques appliqué par décret sur tout ou partie du territoire en cas de menace étrangère ou d'insurrection, qui consiste à accroître les pouvoirs ordinaires de

consolidate IFOR's achievements and promote a climate in which the peace process can proceed; c- assist in the creation of an environment that shifts the responsibility of maintaining the peace from military enforcement to political and civil control; d- ensure that the role and profile of the military is gradually reduced.

Source: NATO

crisis stages

Stages in the life cycle of a crisis. They include peace, disagreement, confrontation, armed conflict, build-down and new stability.

Source: NATO

state of war

Relations between states from the time when war is declared between them or the actual commencement of military action until the termination of hostilities. It takes the form of a severing of diplomatic, trading and financial links, confiscation of the state property of the enemy (with the exception of diplomatic missions), the requisitioning of merchant ships, internment, etc. A peace treaty is the usual legal manifestation of the ending of a state of war.

Source :NATO

war situation

Relations between States or organised communities in a conflict situation, from the actual commencement of military action until the termination of hostilities, in the absence of a formal declaration of war.

Source: FRA

state of siege

Limitation of public liberties implemented through a decree over the entire territory or on part of it, in case of a threat coming from outside or in case of insurrection. It consists in increasing the normal

збільшенні звичайних правоохоронних повноважень, передачі у разі потреби повноважень цивільних органів влади до військових органів та у розширенні повноважень військових трибуналів.

Джерело: ФР

стандартизація

Розробка і здійснення концепцій, доктрин, методів і проєктів для забезпечення і підтримки необхідних рівнів сумісності, взаємозамінності, уніфікованості в оперативній, процедурній, матеріально-технічній, технічній і адміністративній галузях для досягнення оперативної сумісності.

Примітка: трьома рівнями стандартизації у вихідному порядку є: сумісність, взаємозамінність, уніфікованість.

Джерело: НАТО

стратегічна взаємодія

Узгодження зусиль підрозділів для досягнення спільної мети, що є однією з найважливіших задач органів стратегічного командування збройних сил держави (коаліції держав) при підготовці та проведенні операцій стратегічного рівня або війни в цілому. При організації координації воєнних дій визначаються види та цілі узгоджених операцій, кількість особового складу, що входить до складу підрозділів залучених збройних сил, характер та обсяг задач, способи, послідовність і терміни їх виконання, райони (зони), напрями і послідовність операцій. У разі, коли мова йде про одну державу та її власні збройні сили, стратегічна взаємодія набуває директивний характер. В інших випадках вона здійснюється у вигляді договірному процесу на урядовому рівні.

Джерело: НАТО

police, à transférer en cas de besoin les pouvoirs des autorités civiles aux autorités militaires, et à élargir les compétences des tribunaux militaires.

Source : FRA

normalisation

Elaboration et mise en oeuvre de concepts, doctrines, procédures et conceptions visant à atteindre et à conserver les niveaux requis de compatibilité, d'interchangeabilité ou de communauté dans les domaines des opérations, des procédures, du matériel, de la technique et de l'administration dans le but de réaliser l'interopérabilité.

Note : Les trois niveaux de normalisation sont, en ordre croissant, la compatibilité, l'interchangeabilité et la communauté.

Source : OTAN

coordination stratégique

Coordination des efforts que les dispositifs de forces mènent de concert pour atteindre des objectifs communs. Pour la préparation et pour la conduite des opérations au niveau stratégique, ainsi que pour la préparation et la conduite de la guerre dans son intégralité, la coordination stratégique figure parmi les missions clés des organes du commandement stratégique des forces armées d'un Etat ou d'une coalition d'Etats. Cette coordination est organisée en déterminant les modes et les buts des opérations à exécuter en coopération, les effectifs des dispositifs de forces qui y participent, la nature et l'importance des missions, les méthodes opérationnelles, la séquence et les délais de mise en oeuvre des opérations coordonnées, ainsi que les secteurs ou zones, les axes et le suivi des opérations. Lorsqu'il s'agit d'un seul Etat et de ses propres forces armées, la coordination stratégique revêt un caractère directif. Dans les autres cas de figure, elle s'effectue par un processus d'accords au niveau des gouvernements.

Source : OTAN

police powers, in transferring, if needed, the power of civilian authorities to the military authorities and in extending the authority of military tribunals.

Source: FRA

standardization

The development and implementation of concepts, doctrines, procedures and designs to achieve and maintain the required levels of compatibility, interchangeability or commonality in the operational, procedural, materiel, technical and administrative fields to attain interoperability.

Note: the three levels of standardization in ascending order are: compatibility, interchangeability and commonality.

Source: NATO

strategic co-ordination

Synchronizing the efforts of force groupings to achieve common goals. It is one of the main tasks of the strategic commands of a state or coalition of states in preparing for or conducting a war or a strategic operation. The coordination of military operations involves defining the types and objectives of the operations to be coordinated, the strength of the force groupings concerned, the nature and scope of the missions, the methods, sequence and times of performance and the direction and order of operations. Strategic coordination in the armed forces of a state is imposed. In other cases, it is the product of negotiation at government level.

Source: NATO

стратегічна вісь

Частина театру бойових операцій, де, у воєнний час, розташовані, розгорнуті чи ведуть бойові дії більшість об'єднаних силових угруповань країн.

Джерело: НАТО

стратегічна гнучкість

Здатність перекидати необхідні військові сили, включаючи відповідні засоби командування та управління, транспортування, керування перевезеннями, тилової підтримки та інфраструктури.

Джерело: НАТО

стратегічна зброя

Наземна, водна чи повітряна система озброєння, найчастіше ракетна, що здатна знищувати цілі противника стратегічної важливості.

Джерело: ФР

стратегічна інформація

Інформація, необхідна для формулювання політики, військового планування та надання показників та факторів небезпеки на національному та міжнародному рівнях.

Джерело: ФР

стратегічна концепція НАТО

Директивний військово-політичний документ, що представляє підхід Північноатлантичної ради до питань безпеки та оборони, який був затверджений главами країн та урядів НАТО в квітні 1999 року. В концепції визначається довгострокова мета і характер НАТО, її першочергові завдання в області забезпечення безпеки, конкретизуються аспекти широкого підходу Північноатлантичного союзу до питань безпеки, а також містяться директиви про подальшу адаптацію збройних сил НАТО.

Джерело: НАТО

axe stratégique

Partie du théâtre d'opérations où, en temps de guerre, d'importants dispositifs de forces des parties belligérantes, qui y sont stationnées et déployées, mènent des opérations.

Source : OTAN

souplesse stratégique

Capacité de projeter la somme de forces nécessaires, y compris les moyens appropriés de commandement et de contrôle/conduite, de transport, de contrôle des mouvements, de soutien logistique et d'infrastructure.

Source : OTAN

arme stratégique

Système d'arme terrestre, naval ou aérien, généralement du type missile, destiné à détruire des objectifs ennemis d'importance stratégique.

Source : FRA

renseignement stratégique

Aux niveaux national ou international, renseignement nécessaire à la formulation de la politique, à la planification militaire et à la fourniture d'indices et d'indicateurs d'alerte.

Source : FRA

concept stratégique de l'OTAN

Enoncé officiel, politico-militaire, de l'approche de l'Alliance en matière de sécurité et de défense. Adopté par les chefs d'Etat et de gouvernement en avril 1999, il décrit la nature et l'objectif immuables de l'OTAN, ainsi que les tâches de sécurité fondamentales de celle-ci, identifie les éléments centraux du nouvel environnement de sécurité, indique les éléments de l'approche globale de l'Alliance à l'égard de la sécurité et fournit des orientations pour la poursuite de l'adaptation des forces militaires de l'OTAN.

Source : OTAN

strategic axis

A part of the theatre of operations in which major joint force groupings of the warring countries are stationed and deployed and where they carry out operations in wartime.

Source: NATO

strategic flexibility

The capability to project the required amount of force, including appropriate command and control, transportation, movement control, logistic support and infrastructure.

Source: NATO

strategic weapon

Land, naval or air system of weapon, generally of the type missile, intended to destroy enemy objectives of strategic importance.

Source: FRA

strategic intelligence

Intelligence required for the formulation of policy, military planning and the provision of indications and warning, at the national and/or international levels.

Source: FRA

NATO Strategic Concept

The authoritative politico-military statement of the Alliance's approach to security and defence. Agreed by the heads of state and government in April 1999, it expresses NATO's enduring purpose and nature and its fundamental security tasks, identifies the central features of the new security environment, specifies the elements of the Alliance's broad approach to security, and provides guidelines for the further adaptation of its military forces.

Source: NATO

стратегічна мобільність

Здатність до швидкого й ефективного пересування військ і їх тилового забезпечення на великі відстані між театрами воєнних дій, чи регіонами за межі зони відповідальності НАТО.

Джерело: НАТО

стратегічна операція

Сукупність узгоджених та взаємопов'язаних за ціллю, задачами, місцем та часом операцій, ударів та бойових дій об'єднань та з'єднань різних видів збройних сил, які проводяться одночасно або послідовно за єдиним задумом та планом для досягнення стратегічних цілей; вид стратегічних дій ЗС, основною формою яких є стратегічні операції на континентальних (морських) ТВД. Для їх здійснення потрібні зусилля кількох фронтів (флотів, груп армій), стратегічних ядерних сил, авіаційних об'єднань та з'єднань військ протиповітряної оборони. В ході стратегічної операції на континентальному ТВД кожним фронтом (групою армій) можуть послідовно проводитися дві або більше операції. Крім того, стратегічні операції можуть проводитися для відбиття повітряно-космічного нападу противника, нападу з використанням ядерної зброї (під час ядерної війни), повітряних стратегічних операцій, стратегічних операцій на океанських ТВД тощо.

Джерело: НАТО

стратегічна стабільність

Стан оборонної воєнно-стратегічної обстановки, обумовлений сукупністю військових, політичних, економічних та інших факторів, при яких жодна зі сторін не розраховує на досягнення успіху у війні (військовому конфлікті) шляхом превентивного застосування військової сили.

Джерело: РОС

mobilité stratégique

Aptitude à acheminer rapidement et efficacement des forces et le soutien logistique associé sur de grandes distances, d'un théâtre ou d'une région à l'autre ou en dehors de la zone de responsabilité de l'OTAN.

Source : OTAN

opération stratégique

Ensemble d'attaques, d'opérations majeures et de combats, coordonnés et interdépendants quant aux but, mission, lieu et temps, menés simultanément ou successivement par les grandes formations et les grandes unités des différentes armées selon un concept et un plan d'opération uniques afin d'atteindre des objectifs stratégiques. Mode d'action stratégique des forces armées, dont la forme principale est l'opération stratégique menée sur des théâtres terrestres ou maritimes. La mise en œuvre de ces opérations exige l'engagement de plusieurs armées de front, flottes ou groupes d'armées, des forces nucléaires stratégiques, des grandes formations de défense aérienne et de la défense antiaérienne. Au cours d'opérations stratégiques sur un théâtre d'opérations terrestre, chaque armées de front ou groupe d'armées peut mener deux opérations successives (éventuellement davantage). En outre, une opération stratégique peut être une riposte à une attaque aérospatiale ennemie, à une opération nucléaire (lors d'une guerre nucléaire), à une opération aérienne stratégique ou encore à une opération stratégique sur le théâtre maritime.

Source : OTAN

équilibre stratégique

Etat de l'environnement stratégique de défense, tel que défini par un ensemble de facteurs militaires, politiques, économiques et autres, où aucune des parties ne peut être assurée de l'emporter par la guerre ou par un conflit armé en recourant la première à la force.

Source : RUS

strategic mobility

The capability to move forces and their associated logistic support quickly and effectively over long distances between theatres, regions or beyond NATO's area of responsibility.

Source: NATO

strategic operation

A combination of attacks, operations and combat by major and tactical formations from the various armed forces, coordinated and interlinked in terms of purpose, tasks, place and time and carried out simultaneously or successively in accordance with a single concept and plan to achieve strategic objectives. It is a form of strategic action by the armed forces, strategic operations in continental or maritime theatres of operations being regarded as the principal form of such action. They call for efforts by several fronts, fleets or army groups, strategic nuclear forces, major air formations and air defence forces. In the course of a strategic operation in a continental theatre of operations each front or army group may conduct two or more successive operations. Strategic operations may also be conducted to counter an enemy aerospace attack, nuclear force operations (in a nuclear war), strategic air operations, strategic operations in a maritime theatre, etc.

Source: NATO

strategic balance

A strategic military situation governed by a combination of military, political, economic and other factors, in which neither side can rely on the first use of military force to achieve success in war or military conflict.

Source: RUS

стратегічне зосередження

Об'єднання наявних сил у сприятливому районі, з метою досягнення переваги над противником, де і коли це необхідно.

Джерело: НАТО

стратегічне командування

Організаційно-командна одиниця вищої ланки ієрархії військового командування НАТО. Містить у собі сукупність загальновійськових можливостей. Вона виконує загальні функції командування, планування, управління та проведення усіх видів військової діяльності як в межах, так і поза межами зони відповідальності Альянсу, відповідно до директив Північноатлантичної ради чи військового комітету НАТО.

Джерело: НАТО

стратегічне озброєння

Термін, що визначає різні види озброєння, комп'ютеризовані системи управління та засоби технічної підтримки виконання стратегічних завдань. Стратегічне озброєння поділяється на наступальне та оборонне. Комп'ютеризовані системи контролю стратегічного озброєння включають системи командування та зв'язку, системи обробки інформації та розрахунків, системи попередження ракетного удару, повітряне та космічне спостереження та системи космічної розвідки.

Джерело: НАТО

стратегічне планування

Функція державного управління, що визначає мету, завдання, пріоритети та комплекс заходів стосовно реалізації державної політики у сфері оборони та військового будівництва.

Джерело: УКР

concentration strategique

Réunion, dans une région favorable, des forces à mettre en oeuvre dans les opérations initiales prévues par le plan d'opérations.

Source : OTAN

commandement stratégique

Organisation de commandement située à l'échelon le plus élevé de la structure militaire de commandement de l'OTAN. Elle comporte une combinaison de l'ensemble des capacités interarmées. Elle assume les fonctions générales de commandement, planification, direction et conduite de toutes les activités ou questions militaires de l'Alliance à l'intérieur ou au-delà de sa zone de responsabilité, suivant les directives du Conseil de l'Atlantique Nord ou du Comité militaire.

Source : OTAN

armements stratégiques

Terme désignant les différents types d'armes, les systèmes spéciaux de commandement et d'information et les moyens de soutien techniques destinés à l'exécution des missions stratégiques. On les subdivise en armements stratégiques offensifs et en armements stratégiques défensifs. Les systèmes spéciaux de commandement et d'information des armements stratégiques comprennent les systèmes de commandement et de liaison, les systèmes de traitement des informations et de calcul, les systèmes d'alerte d'attaque nucléaire, les systèmes de contrôle de l'espace aérien et cosmique, les systèmes de veille spatiale placés en orbite.

Source : OTAN

planification stratégique

Fonction de l'administration d'Etat définissant le but, les tâches, les priorités et l'ensemble de mesures concernant la mise en oeuvre de la politique d'Etat dans les domaines de la défense et du développement militaire.

Source : UKR

concentration of forces

The act of assembling available forces to achieve supremacy over an adversary where and when required. *Also called* : "strategic concentration".

Source: NATO

strategic command

The command organization at the highest level of the NATO military command structure. It contains a combination of all joint capabilities. It performs the overall functions of command, planning, direction and conduct of all Alliance military matters or activities within its area of responsibility and beyond, as directed by the North Atlantic Council or the Military Committee.

Source: NATO

strategic arms

The various types of weapons, special computerized control systems and technical support for strategic missions. They can be subdivided into offensive and defensive armaments. The computerized control systems for strategic arms include a combat command, control and communications system, a data-processing and computation system, a missile attack warning system, air and space monitoring and space-based surveillance systems.

Source: NATO

strategic planning

Function of state administration that determines the goal, tasks, priorities and measures on realization of the state defence and military development policy.

Source: UKR

стратегічне розгортання збройних сил

Сукупність засобів по переведенню збройних сил у вищі ступені бойової готовності, доукомплектування підрозділів до організаційно-штатної структури воєнного часу і завершенню безпосередньої підготовки до війни. Включає: переведення збройних сил з мирного стану у воєнний (приведення в повну бойову готовність та проведення мобілізації), оперативне розгортання на театрі військових дій, стратегічні перегрупування військ (сил) з глибини країни та між театрами військових дій, а також розгортання стратегічних резервів. *Також* див. мобілізаційне розгортання.

Джерело: НАТО

стратегічне транспортування

Здатність до транспортування військовослужбовців і військової техніки на театр воєнних дій на відміну від тактичного транспортування, що здійснюється в межах театру. Стратегічне транспортування по повітрю, морю чи по землі передбачає подолання великих відстаней і використання спеціальних транспортних засобів.

Джерело: НАТО

стратегічний вибір застосування військ

Глобальний спосіб застосування військ у рамках загальної стратегії з метою запобігання, стримування та контролю за зростанням насильства, і, за необхідності, для насильного нав'язування власної волі.

Примітка: Стратегічний вибір застосування військ здійснюється політичною владою і може включати дії відкритої війни, гуманітарні операції, накладення ембарго, посередництво тощо.

Джерело: ФР

стратегічний ешелон

Частина угруповання збройних сил держави, призначена для

déploiement stratégique des forces armées

Ensemble de mesures mettant les forces sur pied de guerre, créant des dispositifs de campagne et parachevant les préparatifs immédiats de l'entrée en guerre. Le déploiement stratégique des forces armées comprend: la transition des forces du pied de paix au pied de guerre (introduction du plus haut degré d'aptitude opérationnelle et mobilisation totale), le déploiement opérationnel des dispositifs de forces sur le théâtre des opérations, le regroupement stratégique des forces à partir de la profondeur du pays et entre théâtres d'opérations, ainsi que le déploiement de la réserve stratégique. *Voir aussi* montée en puissance.

Source : OTAN

transport stratégique

Capacité de transporter des troupes et du matériel sur un théâtre d'opérations, contrairement au transport tactique, qui a lieu à l'intérieur d'un théâtre. Le transport stratégique par air, mer ou terre couvre généralement de longues distances et utilise des transporteurs spéciaux.

Source : OTAN

option stratégique

Manière globale d'envisager l'emploi des forces militaires dans le cadre de la stratégie générale en vue de prévenir, contenir et contrôler étroitement l'escalade de la violence, et, si nécessaire, d'imposer par la force une volonté.

Note : Les options stratégiques sont choisies par l'autorité politique et peuvent comprendre des actions de guerre ouverte, des opérations à but humanitaire, des opérations d'embargo, des opérations d'interposition, etc.

Source : FRA

échelon stratégique

Élément d'un dispositif de forces armées nationales appelé à

strategic deployment of the armed forces

A combination of measures to place the armed forces on a war footing, to constitute force groupings for war and to complete immediate preparations for war. They include the transition of the armed forces from a peacetime to a war footing by bringing them up to full combat readiness and completing mobilization, the operational deployment of force groupings in the theatre of operations, the strategic regrouping of forces from the interior of the country or among theatres and the deployment of the strategic reserves. *See also* activation.

Source: NATO

strategic lift

The capability of transporting men and matériel into a theatre of operations, as opposed to tactical lift, which is intra-theatre. Strategic transport by air, sea or land is likely to involve extended distances and special carriers.

Source: NATO

strategic option

Comprehensive way of considering the employment of military forces within the framework of the general strategy in order to prevent, contain and tightly control the escalation of violence and, if need be, to impose one's will through force.

Note: Strategic options are chosen by the political authority and can include combat warfare, humanitarian operations, embargo operations, interpositioning operations, etc.

Source: FRA

strategic echelon

An element of a grouping of national armed forces to which strategic missions have been

вирішення стратегічних задач.

Джерело: НАТО

стратегічний задум

Напрямок дій, прийнятий в результаті стратегічної оцінки ситуації. Він визначається достатньо глобально для встановлення рамок військових, дипломатичних, економічних, психологічних та інших заходів, що з ним пов'язані.

Джерело: НАТО

стратегічний запас

Запас дефіцитної сировини і матеріалів, сільськогосподарських продуктів, найважливіших видів устаткування, створений на випадок війни, стихійних лих тощо.

Джерело: РОС

стратегічний командувач НАТО

Командувач, який знаходиться на вищій ланці військової ієрархії командування НАТО.

Джерело: НАТО

стратегічний контроль

Стратегічний контроль полягає в постійному спостереженні та аналізі геостратегічної ситуації, оцінюючи загрози, уточнюючи контекст, в якому може проходити операція, та забезпечуючи органи прийняття рішення та збройні сили адекватною інформацією.

Джерело: ФР

Стратегічний Оборонний Бюлетень

Концептуальний довгостроковий програмний документ з реформування та розвитку Збройних Сил України та інших складових Воєної організації держави.

Джерело: УКР

стратегічний район

Географічно визначена частина земної поверхні, у межах якої виявляються чи можуть бути

exécuter des missions stratégiques.

Source : OTAN

concept stratégique

Ligne d'action générale adoptée en considération de la situation stratégique. Elle est définie d'une manière suffisamment large pour fournir le cadre des mesures militaires, diplomatiques, économiques, psychologiques et autres qui en découlent.

Source : OTAN

stocks (réserves) stratégiques

Réserves de matières premières et autres matériels et matériaux rares, de produits agricoles et d'équipements indispensables qui sont constituées en prévision de guerres, de catastrophes naturelles, etc..

Source : RUS

commandant stratégique de l'OTAN

Commandant situé au plus haut niveau de la structure militaire de commandement de l'OTAN.

Source : OTAN

veille stratégique

La veille stratégique consiste à suivre en permanence et à analyser les situations géostratégiques, évaluer les menaces, préciser le contexte dans lequel pourrait se dérouler une opération et fournir aux décideurs et aux forces le renseignement adéquat.

Source : FRA

Bulletin stratégique de la Défense

Document programmatique conceptuel à long terme concernant la réforme et le développement des Forces Armées de l'Ukraine et autres parties intégrantes de la structure militaire d'Etat.

Source: UKR

zone d'intérêt stratégique

Zone géographique déterminée sur laquelle un Etat peut manifester ses intérêts ou dans laquelle ses

assigned.

Source: NATO

strategic concept

The course of action accepted as a result of the estimate of the strategic situation. It is a statement of what is to be done in broad terms sufficiently flexible to permit its use in framing the military, diplomatic, economic, psychological and other measures which stem from it.

Source: NATO

strategic reserves

Reserves of scarce raw and other materials, agricultural products and vital equipment, set up for use in the event of war, natural disaster and the like.

Source: RUS

NATO strategic commander

A commander at the highest level of the NATO military command structure.

Source: NATO

strategic watch

The strategic watch consists in following permanently and in analyzing geostrategic situations, in estimating threats, in clarifying the context in which could take place an operation and supply to the decision-makers and in forces adequate information.

Source: FRA

Strategic Defence Bulletin

Conceptual long-term programme document on reform and development of the Armed Forces of Ukraine and other components of the Military organization of state.

Source: UKR

strategic region

A geographically distinct part of the Earth's surface within which a state may have particular interests

порушені інтереси держави. Стратегічний район – елемент сучасного розподілу геостратегічного простору у мирний час з метою вивчення умов і факторів, здатних здійснити вплив на перебіг збройної боротьби, а також для конкретного планування застосування ЗС. Стратегічні райони поділяються на континентальні (частина континенту або континент у цілому з прибережними акваторіями і космічним простором) та морські стратегічні райони. Континентальні зони стратегічних інтересів поділяються на райони стратегічних інтересів.

Джерело: РОС

стратегічний район

Частина території регіону з прилеглими акваторіями та повітряним простором, у межах якої знаходяться важливі економічні, військові та адміністративні центри, що мають стратегічне значення, де під час війни (збройного конфлікту) можуть бути розташовані і вести бойові дії оперативно-стратегічні угруповання ЗС.

Джерело: РОС

стратегічний рівень

Рівень ведення війни, на якому держава чи група держав визначають національні чи багатонаціональні цілі безпеки і використовують для їхнього досягнення національні ресурси, у тому числі військові.

Джерело: НАТО

стратегічні інтереси

Інтереси, часто спільні з іншими західними державами, з підтримки миру на європейському континенті та в прилеглих до нього східних та південних районах, а також стабільності та безпеки в цих основних районах для забезпечення економічної активності країни, свободи торгівлі та зв'язку.

Джерело: ФР

intérêts peuvent être remis en cause. La zone d'intérêt stratégique est un élément de la division actuelle de l'espace géostratégique en temps de paix, permettant non seulement l'étude des conditions et facteurs pouvant influencer sur le cours d'un conflit armé, mais aussi la planification concrète de l'emploi des forces armées. La zone d'intérêt stratégique peut être soit continentale, en tant que partie d'un continent ou continent dans son entier avec sa zone littorale et son espace aérien et extra-atmosphérique, soit maritime. Les zones continentales d'intérêt stratégique sont subdivisées en régions d'intérêt stratégique.

Source : RUS

zone stratégique

Partie d'une région, avec ses eaux adjacentes et son espace aérien, contenant des centres économiques, militaires et administratifs d'importance stratégique, et où, en temps de guerre ou de conflit armé, d'importants dispositifs de forces de niveau stratégique-opératif peuvent se déployer et mener des opérations.

Source : RUS

niveau stratégique de la guerre

Niveau de la guerre auquel un Etat, ou un groupe d'Etats, fixe des objectifs de sécurité à l'échelon national ou multinational et déploie des ressources nationales, notamment militaires, pour les atteindre.

Source : OTAN

intérêts stratégiques

Intérêts, souvent communs aux autres pays occidentaux, participant du maintien de la paix sur le continent européen et dans les zones qui le bordent à l'est et au sud, et de la stabilité et de la sécurité des espaces essentiels à l'activité économique du pays et à la liberté des échanges et des communications.

Source : FRA

or where its interests may be affected. A strategic region is one of the parts into which geostrategic space is currently divided for the purpose of studying in peacetime the conditions and factors liable to influence the course of an armed conflict, or in order to plan the employment of the armed forces. Strategic regions may be either maritime or continental. In the latter case, they cover all or part of a continent and its coastal waters, as well as the atmosphere and space above them. Continental strategic regions are divided into sub-regions.

Source: RUS

strategic area

A part of a region, its coastal waters and airspace, within which lie important economic, military and administrative centres of strategic significance, and where, in time of war or armed conflict, operational/strategic force groupings may be located and may conduct operations.

Source: RUS

strategic level of war

The level of war at which a nation or group of nations determines national or multinational security objectives and deploys national, including military, resources to achieve them.

Source: NATO

strategic interests

Interests, often shared with other western countries, which participate in peacekeeping on the European continent and in neighbouring areas to the east and the north, as well as in the stability and security of those areas essential to the economic activity of the country and to the freedom of exchanges and communications.

Source: FRA

стратегічні інтереси держави

Інтереси держави, що виражаються в напрямках оборони та захисту для забезпечення своїх життєвоважливих інтересів. Засобами досягнення стратегічних інтересів держави є: власні збройні сили; відносини без проблем із сусідніми державами; якість застосування своїх військ в операціях з підтримки миру, особливо в Європі; виконання міжнародних зобов'язань в галузі спільної оборони; участь в мирних операціях; зусилля, спрямовані на інтеграцію в структури безпеки на підставі необхідних умов політичної, військової, економічної та адміністративної сумісності. Стратегічні інтереси держави складають суверенітет, територіальна цілісність, економічні інтереси тощо.

Джерело: ЧЕХ

стратегічні заходи психологічні заходи

Заплановані психологічні заходи у мирний і військовий час, призначені для надання підтримки та співробітництва між союзницькими країнами та країнами, які дотримуються нейтралітету для зменшення бажання та можливостей потенційно ворожих країн щодо ведення військових дій.

Джерело: НАТО

стратегічні сили

Частина збройних сил держави, призначена для безпосереднього вирішення стратегічних завдань у війні із застосуванням ядерної зброї. Стратегічні сили поділяються на: наступальні сили, до яких відносяться частини, з'єднання і об'єднання міжконтинентальних балістичних ракет, підводних човнів, оснащених балістичними ракетами, а також стратегічної авіації; оборонні сили (повітряно-космічна оборона), у які входять системи попередження про ракетно-ядерний удар, сили і засоби протикосмічної і протиракетної оборони.

intérêts stratégiques de l'Etat

Intérêts de l'Etat, exprimant les orientations de défense et de protection pour garantir ses intérêts vitaux. Les moyens pour imposer les intérêts stratégiques de l'Etat sont : ses propres forces armées, les relations sans problèmes avec les Etats voisins, la qualité de son engagement à maintenir la paix notamment en Europe, l'exécution des engagements internationaux dans le domaine de la défense commune, la participation aux opérations de paix, les efforts consentis pour l'intégration dans les structures de sécurité en vertu des conditions nécessaires de compatibilité politique, militaire, économique et administrative. La souveraineté, l'intégrité territoriale, les intérêts économiques, et autres, constituent les intérêts stratégiques de l'Etat.

Source : CZE

activités stratégiques psychologiques

Activités psychologiques planifiées, du temps de paix, de crise ou de guerre, qui visent à obtenir le soutien et la coopération de pays amis ou neutres, ainsi qu'à affaiblir la volonté et réduire l'aptitude de pays hostiles ou potentiellement hostiles à mener une guerre.

Source : OTAN

forces stratégiques

Partie des forces armées nationales affectée à l'accomplissement de missions stratégiques en temps de guerre, liées au recours à l'arme nucléaire. Les forces stratégiques se subdivisent en forces offensives et défensives. Les forces stratégiques offensives comprennent les unités, grandes unités et grandes formations dotées de missiles balistiques intercontinentaux, les sous-marins lance-missiles balistiques, ainsi que l'aviation stratégique. Les forces stratégiques défensives (forces de défense aérospatiale) comprennent les systèmes de détection et d'alerte stratégique, ainsi que les forces et moyens de défense spatiale et de défense antimissiles.

national strategic interests

Interests of the State, expressing the orientations of defence and protection to guarantee its vital interests. Means to impose the strategic interests of the State are: the own armed forces, relations free from problems with the nearby States, the quality of its commitment to maintain peace notably in Europe, execution of international commitments in the field of common defence, the participation in peace operations, the efforts made for the integration in the structures of security by virtue of the necessary conditions of political, military, economic and administrative compatibility. Sovereign power, territorial integrity, economic interests, and other, constitute the strategic interests of the State.

Source: CZE

strategic psychological activities

Planned psychological activities in peace, crisis and war which pursue objectives to gain the support and cooperation of friendly and neutral countries and to reduce the will and the capacity of hostile or potentially hostile countries to wage war.

Source: NATO

strategic forces

That part of a nation's armed forces which carries out strategic missions in a war involving the use of nuclear weapons. Strategic forces are subdivided into offensive and defensive. The offensive strategic forces include units, tactical formations and major formations equipped with intercontinental ballistic missiles and submarines armed with ballistic missiles, as well as strategic air forces. The defensive strategic forces which are responsible for aerospace defence, consist of strategic early-warning systems together with space and missile defence assets.

Джерело: РОС

стратегічні функції

Складові елементи загальновійськової стратегічної політики Франції: функції стримування, захисту, запобігання і планування. Оволодіння цими чотирма стратегічними функціями є передумовою успішного виконання збройними силами поставлених їм завдань.

Джерело: ФР

стратегія

1. Мистецтво і наука синхронно та інтегровано розробляти і застосувати інструменти національної влади для досягнення національних та/чи багатонаціональних цілей, а також цілей на театрах воєнних дій.

2. Поєднання засобів різних військових, економічних, дипломатичних галузей, за допомогою яких може діяти політична влада для досягнення поставлених цілей

Джерело: ФР

стратегія воєнної безпеки

Складова частина Стратегії національної безпеки України, яка визначає напрями запобігання та нейтралізації реальних і потенційних загроз національній безпеці України у воєнній сфері.

Джерело: УКР

стратегія впливу

Поєднання дій, спрямованих на збільшення довіри до збройних сил, при: а- конфронтації своєї держави із збройними силами союзника або противника, з чисельної чи технологічної точки зору, б- встановлення відносин з іншими збройними силами, особливо із союзниками.

Джерело: ФР

стратегія національної безпеки України

Узгоджена за метою, завданнями, умовами і засобами довгострокова комплексна

Source : RUS

fonctions stratégiques

Eléments constitutifs de la stratégie générale militaire de la France qui prévoit les fonctions suivantes : la dissuasion, la protection, la prévention et la projection. La maîtrise de ces quatre grandes fonctions stratégiques est essentielle à la bonne réalisation des missions confiées aux forces armées.

Source : FRA

stratégie

1. L'art et la science de mettre au point et d'employer les outils du pouvoir national d'une manière synchronisée et intégrée pour atteindre les objectifs de théâtre, nationaux ou multinationaux.

2. Combinaison des moyens dans les différents domaines militaire, économique, diplomatique, sur lesquels peut agir le pouvoir politique pour atteindre les buts qu'il s'est fixé.

Source: FRA

stratégie de sécurité militaire

Partie intégrante de la Stratégie de sécurité nationale de l'Ukraine qui définit les approches de prévention et de neutralisation des menaces réelles ou potentielles envers la sécurité nationale de l'Ukraine dans le domaine militaire.

Source: UKR

stratégie d'influence

Combinaison des actions visant à crédibiliser les forces : a- en confrontant leur puissance à celles des armées alliées ou adverses d'un point de vue quantitatif et technologique, b- en entretenant des relations entre les forces armées en particulier alliées.

Source : FRA

stratégie de sécurité nationale de l'Ukraine

Programme complexe de longue durée coordonné avec les buts, les missions, les conditions et les

Source: RUS

strategic functions

The constitutive elements of France's general military strategy: deterrence, protection, prevention and projection. Mastering the four strategic functions is a prerequisite for the Services to successfully fulfill the missions assigned to them.

Source: FRA

strategy

1. The art and science of developing and employing instruments of national power in a synchronized and integrated fashion to achieve theatre, national and/or multinational objectives.

2. Combination of military, economic and diplomatic assets that the political power can use to reach its objectives.

Source: FRA

military security strategy

Component of the national security strategy of Ukraine the determines the areas of prevention and neutralization of real and potential threats to the national security of Ukraine.

Source: UKR

strategy of influence

Combination of assets aimed at making forces credible through: a- a confrontation of their power with that of allied or enemy armed forces from quantitative and technological points of views; b- standing relations with other armed forces, especially allied ones.

Source: FRA

national security strategy of Ukraine

Coordinated in its goal, tasks, conditions and means a long-term complex program of practical

програма практичних дій щодо забезпечення захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз. Стратегія національної безпеки України є основою для комплексного планування діяльності органів державної влади у сфері оборони і національної безпеки.

Джерело: УКР

стратегія перехідного періоду

Невід'ємна частина задачі операції по підтримці миру, спрямована на успішне досягнення умов закінчення такої операції. Ця стратегія передбачає стійке дотримання сторонами положень відповідних угод, дозволяє скоротити чисельний склад, зменшити роль і значущість сил операції по підтримці миру. В міру того, як політичні та цивільні інститути та інші міжнародні організації беруть на себе від військових все більше відповідальності, періодично здійснюється офіційний оцінювальний процес. Він дозволяє відпрацювати рекомендації по масштабам скорочення сил з метою їх подальшого повного виводу.

Джерело: ФР

стратегія розгортання

Поєднання засобів, що полягає у оптимізації можливості застосування збройних сил. Для оптимізації використовуються усі можливості для базування та попереднього розгортання військ, а також розробка планів збільшення військової потужності різних видів збройних сил.

Джерело: ФР

стримування

1. Здатність переконати потенційного агресора, що наслідки його тиску чи збройного конфлікту переважать можливі вигоди. Це вимагає підтримування військового потенціалу та чітко визначеної стратегії, яка базується на політиці ведення дій.

Джерело: ФР

moyens destiné à assurer la protection des intérêts vitaux du citoyen, de la société et de l'Etat contre les menaces extérieures et intérieures. La stratégie de sécurité nationale de l'Ukraine est une base pour la planification coordonnée de l'activité des pouvoirs publics dans les domaines militaires et de la sécurité nationale.

Source: UKR

stratégie de transition

Partie intégrante d'une mission d'opération de soutien de la paix visant à progresser en direction de l'état final recherché. Cette stratégie, qui implique que les parties respectent durablement les dispositions des accords pertinents, permettra une réduction portant sur la taille, le rôle et le profil de la force de l'opération de soutien de la paix. Tandis que la responsabilité passe du secteur militaire aux institutions politiques et civiles et à d'autres organisations internationales selon le cas, un processus d'évaluation périodique officiel indiquera la voie à suivre en ce qui concerne l'ampleur des réductions de forces, dans la perspective, à terme, d'un retrait total.

Source : FRA

stratégie de déploiement

Combinaison des moyens consistant à optimiser l'emploi possible des forces. A cet effet, elle englobe tous les choix en matière de stationnement et de prépositionnement ainsi que les plans de montée en puissance des différents types de forces.

Source : FRA

dissuasion

1. Fait de persuader un agresseur potentiel que les conséquences d'une action coercitive ou d'un conflit armé l'emporteraient sur les gains escomptés. Cela nécessite le maintien d'une puissance militaire et d'une stratégie crédibles reposant sur une volonté politique nette d'agir.

Source : FRA

activities on protection of vital interests of person, society and state from external and internal threats. The national security strategy of Ukraine is the basis for complex planning of activity of governmental authorities in the sphere of defence and national security.

Source: UKR

transition strategy

An integral part of a peace support operation mission which aims at successfully progressing towards the achievement of the end state. This strategy, which implies sustained compliance by the parties with the provisions of relevant agreements, will permit a reduction in the size, role and profile of the peace support operation force. As responsibility shifts from the military to the political and civil institutions and other international organizations as appropriate, a formal periodic assessment process will provide guidance and direction as to the scale of force reductions leading to eventual full withdrawal.

Source: FRA

deployment strategy

Combination of assets consisting in optimizing the possible use of forces. In order to do so, it encompasses all opportunities in terms of stationing and prepositioning as well as the build up plans for the various types of forces.

Source: FRA

deterrence

1. The ability to convince a potential aggressor that the consequences of coercion and/or armed conflict would outweigh the potential gains. This requires the maintenance of an adequate military capability, a credible strategy and the clear political will to act.

Source: FRA

2. Вид стратегії, що передбачає попередження про можливу агресію та зменшення її загрози території або життєвоважливим інтересам держави.

Джерело: НАТО

стримуючі дії

Сукупність заходів у політичній, економічній, військовій та інших сферах, які держава (коаліція держав) застосовує з метою запобігання агресії чи інших порушень норм міжнародного права.

Джерело: НАТО

структура військового командування НАТО

Див. інтегрована структура командування.

Джерело: НАТО

структура ОЗС НАТО

Див. інтегрована військова структура.

Джерело: НАТО

2. Mode de stratégie ayant pour fin de prévenir, en la décourageant, toute agression constituant une menace directe contre le territoire ou les intérêts vitaux d'une puissance.

Source : OTAN

action dissuasive

Ensemble de mesures politiques, économiques, militaires ou autres, prises par un Etat (ou une coalition d'Etats) pour prévenir une agression ou d'autres violations du droit international.

Source : OTAN

structure de commandement militaire de l'OTAN

Voir structure de commandement intégré.

Source : OTAN

structure de force de l'OTAN

Voir structure militaire intégrée.

Source : OTAN

2. Strategic course of action aiming at preventing, by discouraging it, any aggression which would represent a direct threat against a power's territory or vital interests.

Source: NATO

deterrent action

Political, economic, military and other measures taken by a state or coalition of states in order to prevent aggression or other breaches of international law.

Source: NATO

NATO military command structure

See integrated command structure.

Source: NATO

NATO force structure

See integrated military structure.

Source: NATO

таємна операція

Операція, пов'язана з розвідувальними, контррозвідувальними й іншими подібними заходами, що організуються з забезпеченням їх скритності або маскуванню.

Джерело: ФР

таємна операція

Операція, пов'язана з розвідувальною, контррозвідувальною та іншою подібною діяльністю, яку організують або проводять із забезпеченням її таємності та маскуванню.

Джерело: ФР

тактична зброя

Система озброєння, що призначена для знищення цілі противника тактичного значення.

Джерело: ФР

театр воєнних дій

Географічний район, в середині якого можуть бути суміщені дії кількох незалежних театрів військових операцій під керівництвом одного командуючого. В загальному смислі, він відповідає командному ешелону в організації збройних сил.

Джерело: ФР

театр воєнних операцій

Чітко визначений географічний простір, в якому діють збройні сили з метою виконання завдання, що було поставлене стратегічним командуванням. Його кордони визначаються в початковому загальновійськовому наказі на операцію.

Джерело: ФР

теорія застосування

Теорія застосування сил, визначена начальником генерального штабу, яка

mission clandestine

Opération liée au renseignement et à d'autres activités similaires, organisée ou conduite de façon à en assurer le secret.

Source : FRA

opération clandestine

Opération liée au renseignement, à la contre-ingérence et à d'autres activités similaires, organisée ou conduite de façon à en assurer le secret ou la dissimulation.

Source : FRA

arme tactique

Système d'arme destiné à détruire des objectifs ennemis d'importance tactique.

Source : FRA

théâtre de guerre

Aire géographique à l'intérieur de laquelle peut se combiner, sous l'impulsion d'un même chef, l'action de plusieurs théâtres d'opérations interdépendants. Par extension, échelon de commandement correspondant dans l'organisation des forces.

Source : FRA

théâtre d'opérations

Espace géographique délimité dans lequel une force opère pour remplir une mission fixée par l'autorité stratégique. Ses limites sont fixées par l'ordre initial interarmées d'opérations.

Source : FRA

hypothèse d'engagement

Hypothèse d'emploi des forces définie par le chef d'état-major des Armées (CEMA) et appliquée à un

clandestine operation

Operation related to intelligence and other similar activities, sponsored or conducted in such a way as to ensure secrecy.

Source: FRA

clandestine operation

Operation related to intelligence, counter-intelligence and other similar activities, sponsored or conducted in such a way as to assure secrecy or concealment.

Source: FRA

tactical weapon

Weapon system intended to destroy enemy objectives of tactical importance.

Source: FRA

theater of war

Geographical area in which the actions of several interdependent theaters of operations can be combined under the impulse of a single commander. By extension, corresponding command echelon in the organization of the forces.

Source: FRA

theater of operations

Clearly defined geographical area in which a force maneuvers in order to carry out a mission given by the strategic authority. Its limits are defined in the initial joint operation order.

Source: FRA

engagement assumption

Employment assumption defined by the Chief of Defence and pertaining to a specific theater, on

застосовується на особливому театрі воєнних дій, на якому передбачається здійснити вторгнення у визначеному майбутньому.

Джерело: ФР

теорія застосування

Набір схем застосування збройних сил, враховуючи загальні умови та рамки застосування сил, виходячи з конкретного геостратегічного контексту.

Джерело: ФР

теорія застосування сил

Теоретична пропозиція, що включається до загального плану застосування сил та яка представляє собою, з стратегічної точки зору, кожний план застосування Білої книги. Кожна теорія застосування – це набір типів застосування збройних сил, що визначає загальні умови та рамки застосування сил, виходячи з наявного геостратегічного контексту. Вона коротко визначає природу загрози чи ризиків, які потрібно враховувати, місце застосування, військово-політичні цілі, що необхідно досягнути, а також необхідні оперативні здатності і загальні умови застосування.

Джерело: ФР

теорія про противника

Визначення ситуації або майбутнього відношення реального чи потенційного противника, якого вважають можливим та ймовірним.

Джерело: ФР

територіальна оборона

Комплекс загальнодержавних, воєнних та спеціальних заходів, що застосовуються під час загрози або відбиття агресії з метою охорони та захисту державного кордону від посягань ззовні, забезпечення умов для надійного функціонування державних органів, мобілізаційного та оперативного розгортання військ (сил), охорони важливих об'єктів і комунікацій, боротьби з диверсійно-розвідувальними

théâtre particulier sur lequel on envisage la possibilité d'avoir à intervenir dans un futur indéfini.

Source : FRA

hypothèses d'emploi

Familles d'engagements-types des forces armées définissant les conditions générales et les cadres d'emploi de ces forces à partir d'un contexte géostratégique donné.

Source : FRA

hypothèse d'emploi des forces

Proposition théorique figurant dans le plan général d'emploi des forces et s'attachant à traduire en termes de stratégie militaire chaque scénario d'emploi du Livre Blanc. Chaque hypothèse d'emploi est une famille d'engagements types des forces armées définissant les conditions générales et les cadres d'emploi de ces forces à partir d'un contexte géostratégique donné. Elle définit succinctement la nature de la menace ou des risques à prendre en compte, la localisation de l'engagement, l'objectif politico-militaire à atteindre, les capacités opérationnelles nécessaires, ainsi que les conditions très générales de l'engagement.

Source : FRA

hypothèse sur l'adversaire

Définition d'une situation ou de l'attitude future d'un adversaire réel ou potentiel, considérée comme possible et vraisemblable.

Source : FRA

défense du territoire

Ensemble des mesures étatiques, militaires et spéciales prises afin de : repousser une agression et neutraliser les menaces ; défendre les frontières nationales d'une manace extérieure ; assurer les conditions de fonctionnement précis des pouvoirs publics ; garantir le déploiement opératif et la mobilisation des forces ; protéger les sites importants et les installations ; lutter contre les forces de sabotage, de renseignement ou toutes autres

which one might have to intervene in an undefined future.

Source: FRA

employment assumptions

Group of standard engagements for the armed forces, defining the overall conditions and framework of employment of these forces based on a given geostrategic context.

Source: FRA

employment assumption

Theoretical proposition presented in the general plan for the employment of Forces, and presenting, in strategic military terms, each deployment scenario of the White Paper. Each employment assumption is a group of archetypes of Armed Forces' commitments, defining the overall conditions and framework of employment for these Forces, based on a given geostrategic context. It briefly defines the nature of the threat or risks to take into account, the location of the engagement, the political-military objectives, the necessary operational capabilities as well as the broad lines of the engagement conditions.

Source: FRA

assumption on the enemy

Definition of a situation or future attitude of a real or potential enemy, which seems possible and likely.

Source: FRA

Territorial defence

A system of state-wide, military and special measures used in time of threat or repelling of aggression with the aim to guard and protect the state border from outside violations; provide conditions for reliable functioning of state bodies, mobilisation and operational deployment of troops (forces); secure important installations and facilities; counter subversive and reconnaissance forces and other armed formations of the aggressor on the territory of the state as well

силами та іншими озброєними формуваннями агресора на території країни, а також радіаційного, хімічного, біологічного захисту військ і населення від наслідків аварій (зруйнувань) атомних електростанцій, об'єктів, небезпечних у хімічному відношенні, та підтримання режиму воєнного стану.

Джерело: УКР

територіальне море

Морський пояс, який не перевищує дванадцяти морських миль і знаходиться під суверенітетом прибережної держави, що поширюється за межі її сухопутної території і внутрішніх вод. У випадку держави-архіпелагу морський пояс поширюється за межі її архіпелажних вод. Суверенітет прибережної держави і держави-архіпелагу поширюється на повітряний простір над територіальним морем, дно і надра.

Джерело: НАТО

територіальний трибунал збройних сил

Судова установа у кримінальних справах, створена на непостійній основі у воєнний час на території Республіки, до компетенції якої відносяться злочини і правопорушення, визначені у кодексі військової юстиції, скоєні особовим складом Збройних сил.

Джерело: ФР

територія

Сухопутна територія та внутрішні води держави, над якими вона здійснює повний та ексклюзивний суверенітет. Цей суверенітет здійснюється над повітряним простором сухопутної території та територіальних вод. В територіальних водах суверенітет обмежений правом на транзит іноземних кораблів, якщо ті не становлять загрози.

Джерело: ООН

formations militaires représentant une menace pour le territoire national ; protéger les troupes et la population contre les dangers biologiques, chimiques ou radioactifs, issus de catastrophes dans les centrales nucléaires ou sites chimiques ; instaurer et maintenir la loi martiale.

Source : UKR

mer territoriale

Frang maritime qui ne peut être supérieure à douze milles nautiques, sur laquelle un Etat côtier riverain dispose de la souveraineté, et qui s'étend au-delà de son territoire terrestre et de ses eaux intérieures. Cette frange maritime s'étend, pour un Etat archipelagique, au-delà de ses eaux archipelagiques. Les Etats riverains ou les Etats archipelagiques disposent de la souveraineté sur l'espace aérien, le sol et le sous-sol de leur mer territoriale.

Source : OTAN

tribunal territorial des forces armées

Juridiction répressive non permanente mise en œuvre en temps de guerre sur le territoire de la République, compétente en matière de crimes et délits définis par le code de justice militaire et commis par les membres des forces armées.

Source : FRA

territoire

Espace composé du territoire terrestre et des eaux intérieures d'un Etat, sur lequel ce dernier exerce sa souveraineté complète et exclusive. Cette souveraineté s'exerce dans les mêmes conditions dans l'espace aérien correspondant et dans celui situé au-dessus de la mer territoriale. Elle est limitée dans la mer territoriale par l'exercice par les navires étrangers de leur droit de passage tant qu'il reste inoffensif.

Source : ONU

as provide nuclear, biological and chemical protection of troops and population from consequences of catastrophes (destruction) of nuclear power plants, chemically insecure facilities; and support the state of martial law.

Source: UKR

territorial sea

A belt of sea, not to exceed twelve nautical miles, over which an adjacent coastal State has sovereignty and which extends beyond its land territory and internal waters. In the case of an archipelagic state, this belt of sea extends beyond its archipelagic waters. Air space over the territorial sea as well as its bed and subsoil fall under the sovereignty of the coastal or archipelagic State.

Source: NATO

territorial armed forces tribunal

Not-standing repressive courts implemented in war time on the national territory, and competent jurisdiction for the crimes and misdemeanours falling within the scope of the manual of military law, committed by members of the armed forces.

Source: FRA

territory

The land space and inland waters under the complete and exclusive sovereignty of a State. Sovereignty is also exercised under the same conditions over the air space and territorial sea attached to it. In the territorial sea, the right of sovereignty is limited by the right of innocent passage of foreign ships.

Source: UN

**територія
Північноатлантичного
договору**

Зона, визначена 6 статтею Північноатлантичного договору, що включає території країн-учасниць у Європі та Північній Америці, а також територію Туреччини, Середземне море та Північноатлантичний регіон на північ від Північного тропіку (Тропіку Рака).

Джерело: НАТО

тероризм

Незаконне застосування чи погроза незаконного використання сили або насильства проти осіб чи майна для шантажу або залякування уряду або суспільства з метою досягнення політичних, релігійних чи ідеологічних цілей.

Джерело: НАТО

терористичний акт

Правопорушення, що має індивідуальний або груповий характер, яке серйозно впливає на громадський порядок через залякування або тероризування і яке має на меті досягнення ідеологічних, релігійних або політичних цілей.

Джерело: ФР

техногенний тероризм

Використання чи погроза використання терористами ядерної, хімічної та бактеріологічної зброї, високотоксичних хімічних і біологічних речовин, а також захоплення чи спроба захоплення ядерних, хімічних та інших промислових об'єктів, ушкодження чи виведення з ладу яких може становити небезпеку для життя та здоров'я людей.

Джерело: ФР

тилове забезпечення

Наука з планування та здійснення перевезень військ та майна. В своєму найбільш широкому значенні, цей термін охоплює аспекти військової діяльності стосовно: а-проекування, розробки,

zone du Traité de l'Atlantique Nord

Zone définie à l'article 6 du Traité de l'Atlantique Nord, comprenant le territoire des Parties en Europe et en Amérique du Nord, ainsi que le territoire de la Turquie, la mer Méditerranée et la région de l'Atlantique Nord située au nord du tropique du Cancer.

Source : OTAN

terrorisme

Emploi illégal ou menace d'emploi illégal de la force ou de la violence contre les personnes ou des biens, afin de contraindre ou d'intimider les gouvernements ou les sociétés dans le but d'atteindre des objectifs politiques, religieux ou idéologiques.

Source : OTAN

acte de terrorisme

Infraction en relation avec une entreprise individuelle ou collective troublant gravement l'ordre public par l'intimidation ou la terreur et ayant pour but d'atteindre des objectifs politiques, religieux ou idéologiques.

Source : FRA

terrorisme technologique

Emploi ou menace d'emploi, par des terroristes, d'armes nucléaires, bactériologiques ou chimiques, ou d'agents biologiques ou chimiques hautement toxiques. Peut aussi consister à s'emparer - ou tenter de s'emparer - d'installations nucléaires ou chimiques, ou d'autres sites industriels, dont la destruction totale ou partielle pourrait présenter un danger pour la santé ou la vie des personnes.

Source : FRA

logistique

Science de la planification et exécution de déplacements des forces armées et de leur maintenance. Dans son acception la plus étendue, ce terme englobe les aspects des activités militaires qui traitent des points suivants : a-

North Atlantic Treaty area

Area defined in Article 6 of the North Atlantic Treaty, as the area including the territory of the parties in Europe and North America and the territory of Turkey, the Mediterranean Sea and the North Atlantic area located north of the Tropic of Cancer.

Source: NATO

terrorism

The unlawful use or threatened use of force or violence against individuals or property in an attempt to coerce or intimidate governments or societies to achieve political, religious or ideological objectives.

Source: NATO

act of terrorism

Infraction in relation to an individual or collective undertaking causing serious public disorder owing to intimidation or terror, and aimed at reaching political, religious or ideological objectives.

Source: FRA

technological terrorism

Use, or threatened use, by terrorists of nuclear, chemical or bacteriological weapons, highly toxic chemical or biological agents; also, seizing or attempts to seize nuclear, chemical or other industrial facilities, where damage or destruction may constitute a danger to public health and safety.

Source: FRA

logistics

The science of planning and carrying out the movement and maintenance of forces. In its most comprehensive sense, the aspects of military operations which deal with: a- design and development, acquisition, storage, transport,

придбання, збереження, транспортування, розподілу, технічного обслуговування, евакуації й утилізації військового майна; б- перевезення особового складу; в- придбання, будівництва, технічного обслуговування, експлуатації й утилізації об'єктів; г- закупівлі та надання послуг; д- медичного і санітарного забезпечення.

Джерело: НАТО

тилове забезпечення ведучої країни

Обов'язки, що бере на себе держава (визначена як ведуча країна) по постачанню та здійсненню широкого комплексу тилового забезпечення багатонаціонального угруповання, його частини і/чи штабу. Відшкодування витрат і/чи компенсація за таку роботу є об'єктом угод між сторонами, які беруть участь. Такі обов'язки можуть включати координацію тилового забезпечення військ (сил) інших держав у зоні відповідальності ведучої країни.

Джерело: НАТО

тимчасовий військовий трибунал збройних сил

Судова установа у кримінальних справах, створена на непостійній основі у военний час за межами території республіки, до компетенції якої відносяться злочини і правопорушення, визначені у Кодексі військової юстиції, скоєні особовим складом збройних сил за бойових обставин.

Джерело: ФР

тимчасові втрати

Втрати особового складу унаслідок бойових поранень та хвороб, після яких військовослужбовець може повернутися до служби після реабілітації. Розрізняють такі бойові тимчасові втрати: поранення, контузія, хвороба, отримані в ході бойових дій; небойові тимчасові втрати, отримані за не бойових обставин. Бойові травми та захворювання, що не призводять вибуття зі строю, до тимчасових

conception et mise au point, acquisition, entreposage, transport, distribution, maintenance, évacuation et réforme des matériels ; b- transport du personnel ; c- acquisition, construction, maintenance, utilisation et déclassement d'installations ; d- fourniture ou obtention des services ; e- soutien et soins médicaux.

Source : OTAN

soutien logistique fourni par le pays chef de file

Ensemble des responsabilités assumées par un pays ("désigné pays chef de file") qui acquiert et fournit une vaste gamme d'éléments relevant du soutien logistique à tout ou partie d'une force ou d'un état-major multinational et dont le remboursement ou la compensation font l'objet d'accords entre les parties concernées. Cela peut aussi englober la coordination du soutien logistique d'autres pays dans la zone de responsabilité du pays chef de file.

Source : OTAN

tribunal militaire aux armées

Juridiction répressive non permanente mise en œuvre en temps de guerre hors du territoire de la République, compétente en matière de crimes et délits définis par le code de justice militaire et commis par des membres des forces armées en campagne.

Source : FRA

pertes médicales

Pertes temporaires et récupérables, dues à des blessures ou à des maladies, de personnel qui peut être rendu au service actif après rétablissement. On distingue les pertes médicales au combat, telles que les blessures, les commotions, les maladies, et les pertes médicales hors combat. Les affections n'entraînant pas l'absence des rangs ne font pas partie de ces pertes. Dans le calcul des pertes médicales, on inclut généralement les blessés et

distribution, maintenance, évacuation and disposition of matériel; b- transport of personnel; c- acquisition, construction, maintenance, operation, and disposition of facilities; d- acquisition or furnishing of services; and e- medical and health service support.

Source: NATO

lead nation logistic support

Responsibilities assumed by a nation (designated as lead nation) for procuring and providing a broad spectrum of logistic support for all or part of the multinational force and/or headquarters, and for which reimbursement and/or compensation are subject to agreements between the parties involved. These responsibilities may also involve coordination of the logistic support of other nations within the lead nation's area of responsibility.

Source: NATO

armed forces tribunal

Not-standing repressive courts implemented in war time outside the national territory, and competent jurisdiction for all crimes and misdemeanours falling within the scope of the manual of military law and committed by members of the armed forces during a campaign.

Source: FRA

temporary casualties

Temporary or reversible losses of personnel as a result of battle injuries and illnesses. Such casualties are able to return to active duty on recovery. A distinction is made between temporary battle casualties caused by wounds, concussion, disease, etc. sustained in action on the one hand, and casualties occurring in a non-combat environment on the other. Cases of combat trauma and disease that do not result in unfitnes for duty are not included

втрата не включаються. Під час підрахунку до тимчасових втрат відносять: поранених, хворих, тих, які втратили боєздатність не менш, ніж на одну добу, та тих, які поступили в медичні пункти та в лікувальні заклади.

Джерело: РОС

тип операції

Загальна операція, що характеризується характером цілей та правилами військового втручання. На даний час існує чотири типи операцій: а- захист національної території; б- безпосередній захист інтересів Франції чи її союзників; в- операції зі сприяння миру; г- військові дії гуманітарного характеру. З самого початку такі типи операцій не прив'язані до окремого театру військових дій.

Джерело: ФР

типовий план

Основний вид плану, що розробляється для проведення можливих бойових дій, у якому деякі з вихідних даних планування або нез'ясовані цілком, або припускаються. В такому плані вказуються найзагальніші потреби в силах та засобах.

Джерело: НАТО

тортури

Правопорушення, що полягає у завданні сильного фізичного страждання іншій особі.

Джерело: ФР

malades ayant perdu leur capacité opérationnelle pour plus de vingt-quatre heures et s'étant rendus aux postes de soins d'urgence ou dans des centres hospitaliers.

Source : RUS

type d'opération

Opération générique qui se caractérise par la nature des objectifs et des règles d'engagement. On distingue actuellement quatre types d'opérations : a- défense du territoire national ; b- défense directe des intérêts de la France ou de ceux de ses alliés ; c- opérations en faveur de la paix ; d- actions militaires à caractère humanitaire. Les types d'opération ne sont pas liés a priori à un théâtre particulier.

Source : FRA

plan générique

Plan de base mis au point en vue d'opérations éventuelles dont certains éléments de planification n'ont pas encore été pleinement identifiés ou ne peuvent être estimés. Il identifie à ce stade les capacités générales nécessaires.

Source : OTAN

torture

Infraction qui consiste à faire subir une violente souffrance physique à autrui.

Source : FRA

in temporary casualties. Sick and wounded who have lost combat effectiveness for no less than twenty-four hours and have reported to a first-aid post or treatment centre are usually recorded as temporary casualties.

Source: RUS

operation type

Generic operation whose characteristics are given by the goals and the rules of engagement. Currently, four different types of operation are considered: a- defense of the national territory; b- direct defense of France's interests or of those of her allies; c- operations in favor of peace; humanitarian military actions. Operation types are not related beforehand to a specific theater.

Source: FRA

generic plan

A basic plan which is developed for possible operations where some planning factors have not yet been fully identified or cannot be assumed. It identifies at this stage the general capabilities required.

Source: NATO

torture

Infraction consisting in inflicting violent physical pain to another person.

Source: FRA

ув'язнення

Покарання, що передбачає позбавлення волі з метою проходження виправного терміну у виправних установах. Цей вирок виноситься суддею відповідно до закону.

Джерело: ФР

угода про оборону

Угода про співпрацю, укладена двома сторонами у сфері оборони.

Джерело: ФР

угоди про обмеження стратегічного озброєння

Угоди і договори, підписані у ході Радянсько-Російсько-Американських переговорів. Вони включають:

1. Угоди ОСО-I : а- Договір про обмеження систем протиракетної оборони (ПРО), підписаний у 1972 році. Цей договір чинний протягом необмеженого періоду, у випадку надзвичайних обставин кожна сторона має право розірвати його. СРСР та США зобов'язалися не розміщувати на своїй території системи протиракетної оборони, а також не використовувати їх для оборони. Додатковий протокол даної угоди був прийнятий 24 травня 1976 року. б - Тимчасова угода, що визначає план дій щодо обмежень стратегічних наступальних озброєнь. Угода, що була укладена терміном на 5 років, набула чинності у 1972 році, кожна сторона має право розірвати угоду у разі виникнення надзвичайних ситуацій. СРСР та США зобов'язалися не збільшувати кількість стаціонарних наземних установок для запуску міжконтинентальних балістичних ракет. Була визначена найбільша допустима кількість підводних пускових установок для запуску балістичних ракет та атомних підводних човнів.

2. ОСО-II, договір 1979 року про обмеження стратегічних наступальних озброєнь. Цей

emprisonnement

Peine privative de liberté, de nature correctionnelle, consistant dans l'incarcération du condamné, pendant un temps fixé par le juge dans les limites prévues par la loi.

Source : FRA

accord de défense

Accord de coopération passé entre deux parti et traitent des domaines de la défense.

Source : FRA

accords sur la limitation des armements stratégiques

Accords et traités signés au cours des négociations soviéto-russo-américaines. Ils comportent :

1. Accords SALT I : a- Le traité de limitation des systèmes antimissiles balistiques de 1972 (ABM). Conclu pour une durée indéterminée, chacune des parties se réservant le droit de se retirer du traité dans des conditions exceptionnelles. L'URSS et les EUA se sont obligés à ne pas déployer de systèmes ABM sur leur territoires et de ne pas créer de structure pour une telle défense. Le 24 mai 1976, un protocole complémentaire au traité a été adopté. b- Accord intérimaire relatif à certaines mesures concernant la limitation des armes stratégiques offensives. L'accord est entré en vigueur en 1972 pour une durée de 5 ans, chacune des parties se réservant le droit de se retirer en cas de circonstances exceptionnelles. L'URSS et les EUA se sont obligés à ne pas augmenter le nombre de lanceurs fixes d'ICBM. Des plafonds quantitatifs ont été fixés pour les lanceurs de missiles balistiques sous-marins et les sous-marins lance-missiles balistiques (SNLE).

2. Traité de 1979 relatif à la limitation des armes stratégiques offensives – SALT II. Le traité a

imprisonment

Minor offence penalty involving personal restraint, consisting in placing the convicted prisoner in jail for a duration determined by the judge within the limits defined by the law.

Source: FRA

defence agreement

Agreement of cooperation signed between two parts and dealing with the defence domain.

Source: FRA

strategic arms limitation agreements

Agreements and treaties signed in the course of Soviet-Russian-American negotiations. These agreements include:

1. The SALT-I agreements: a- The 1972 treaty on the limitation of anti-ballistic missile systems (ABM). The treaty is of unlimited duration, each party having the right to withdraw if extraordinary events occur. The USSR and the US undertook not to deploy ABM systems in their territory and not to provide a base for this form of defence. A supplementary protocol to the treaty was adopted on 05. 24.1976. b- The interim agreement on certain measures with respect to the limitation of strategic offensive arms. The agreement entered into force in 1972 with a duration of 5 years, each party having the right to withdraw if extraordinary events occur. The USSR and the US undertook not to increase the numbers of fixed land-based ICBM launchers. Ceilings were set for the number of submarine-launched ballistic missile (SLBM) launchers and ballistic missile submarines.

2. The 1979 treaty on the limitation of strategic offensive arms – SALT II. The treaty was

договір був підписаний у 1979 році. Він передбачав скорочення кожною стороною (СРСР та США) кількості засобів доставки стратегічних ядерних озброєнь (2400 одиниць), вводив обмеження щодо кількості пускових установок з боєголовками, що розділяються, та накладав значні обмеження щодо модернізації існуючих стратегічних наступальних систем та розробки нових систем такого типу.

3. Договір про скорочення та обмеження стратегічних наступальних озброєнь (СНО):
а- Підписаний у 1991 році Угода про скорочення стратегічних наступальних озброєнь. Вона набула чинності у 1994 році. Російська Федерація та Сполучені Штати зобов'язалися скоротити кількість стратегічних наступальних озброєнь у термін протягом 7 років до 6000 одиниць, включаючи 1540 МБР з головними частинами, що розділяються. Після розпаду СРСР (1991 р.) до процесу скорочення стратегічних наступальних озброєнь, крім Російської Федерації, приєдналися Білорусія, Казахстан та Україна;
б- Договір щодо подальшого скорочення та обмеження стратегічних наступальних озброєнь (СНО-II). Цей договір був підписаний між Сполученими Штатами та Російською Федерацією у 1993 році та ратифікований урядом Російської Федерації у 2000 році. До 2003 року Російська Федерація та Сполучені Штати мають зменшити свої стратегічні наступальні озброєння до 3000-3500 одиниць, включаючи скорочення кількості БРПЧ до 1700-1750 одиниць та знищити до того часу всі МКБР з головними частинами, що розділяються.

Джерело: НАТО

удари у відповідь

Правомірні примусові дії держави, які застосовуються у відповідь на нанесення їй моральних чи матеріальних збитків незаконними діями іншої держави. Ціль ударів у відповідь – змусити державу-порушника припинити ці дії і відшкодувати збитки.

été signé en 1979. Il prévoyait la réduction par chaque partie (l'URSS et les EUA) du nombre de lanceurs nucléaires stratégiques à 2400, introduisait une limitation du nombre de lanceurs de charges militaires multiples et imposait des limitations importantes quant à la modernisation des systèmes stratégiques offensifs existants et à la réalisation de nouveaux systèmes du même type ;

3. Accord START : a- Traité de 1991 sur la réduction et la limitation des armes stratégiques offensives – START I. Le traité est entré en vigueur en 1994. La Fédération de Russie et les Etats Unis d'Amérique se sont obligés à réduire leurs armes stratégiques offensives à 6000, y compris 1540 ICBM à têtes multiples, sur une période de sept ans. Après la dislocation de l'URSS (1991), la Biélorussie, le Kazakhstan et l'Ukraine ont rejoint la Fédération de Russie en tant que parties au processus START. b- Traité de 1993 sur une réduction et une limitation nouvelles des armes stratégiques offensives – START II. Le traité a été signé par les Etats Unis d'Amérique et la Fédération de Russie en 1993 et ratifié par la Fédération de Russie en 2000. Les Etats Unis d'Amérique et la Fédération de Russie doivent réduire leurs armes stratégiques offensives à 3000-3500 unités pour 2003, y compris une réduction des missiles tirés de sous-marins (SLBM) à 1700-1750 unités, et éliminer tous les missiles balistiques intercontinentaux (ICBM) à têtes multiples pour cette même date.

Source : OTAN

représailles

Action coercitive légale d'un Etat, entreprise en réponse à un dommage moral ou matériel causé par des agissements illégaux d'un autre Etat. Le but des représailles est d'obliger l'Etat délinquant à cesser ces actes et compenser les dommages.

signed in 1979. It provided for the reduction by each party (the USSR and the US) in the number of strategic nuclear delivery vehicles to 2,400, introduced a restriction on the number of vehicles with multiple warheads and imposed substantial limitations on the modernization of existing strategic offensive systems and the development of new systems of this type ;

3. The START agreement:
a- The 1991 treaty on the reduction and limitation of strategic offensive arms: START-I
The treaty entered into force in 1994. The Russian Federation and the United States undertook to reduce their strategic offensive arms over a period of 7 years to 6,000 items, including up to 1,540 ICBMs with multiple warheads. After the break-up of the USSR (1991) Belarus, Kazakhstan and the Ukraine became parties to the START process with the Russian Federation. b- The 1993 treaty on further reduction and limitation of strategic offensive arms: START-II. The treaty was signed by the United States and the Russian Federation in 1993 and ratified by the Russian Federation in 2000. By 2003 the Russian Federation and the United States are to reduce their strategic offensive arms to 3,000-3,500 items, including a reduction in SLBMs to 1,700-1,750, and to eliminate all ICBMs with multiple warheads by that time.

Source: NATO

retaliation, reprisals

A lawful coercive action by a State in response to damage or detriment due to illegal acts by another State. The purpose of a reprisal is to compel the offending state to cease these acts and to make good the damage.

Джерело: НАТО

умови закінчення операції

Політична і/чи військова ситуація, що повинна бути створена по закінченню операції і свідчити про досягнення цілі.

Джерело: НАТО

умови застосування військ

На стратегічному рівні, середовище, в якому війська ведуть бойові дії. Розрізняють умови самостійного використання, коли війська держави діють самостійно під національним командуванням з метою захисту суверенітету держави або виконання оборонних договорів та в багатонаціональних рамках, коли ЗС держави діють у складі коаліції, альянсу або організації з безпеки.

Джерело: ФР

уніфікованість

Результат використання єдиних доктрин, а також інструкцій та техніки єдиного зразка.

Джерело: НАТО

упереджувальний напад

Військові дії, спрямовані на упередження застосування противником його військового потенціалу проти інтересів дружніх сил.

Джерело: ФР

упереджувальні дії

За загальним визначенням, це будь-які дії, спрямовані на упередження потенційно небезпечних ситуацій та недопущення переростання кризових ситуацій у збройний конфлікт. Вони можуть набувати військового характеру для того, щоб не дати противнику можливості застосувати його військовий потенціал, у випадку, коли це суперечить національним інтересам.

Джерело: ФР

Source : OTAN

état final recherché

Situation politique ou militaire à obtenir à la fin d'une opération, qui indique que l'objectif a été atteint.

Source : OTAN

cadre d'emploi des forces

Au niveau stratégique, environnement dans lequel se situe l'action des forces. On distingue un cadre d'emploi autonome, où les forces d'un Etat agissent seules, sous commandement national, pour défendre la souveraineté de l'Etat ou pour honorer ses accords de défense et un cadre multinational, où les forces des Etats agissent au sein d'une coalition, d'une alliance ou d'une organisation de sécurité.

Source : FRA

communauté

Etat réalisé lorsqu'il est fait usage de la même doctrine, des mêmes procédures ou du même équipement.

Source : OTAN

action préemptive

Action militaire visant, dans l'urgence, à prévenir l'emploi des moyens militaires de l'adversaire contre nos intérêts.

Source : FRA

action préventive

Action visant à prévenir, de manière générale, l'apparition de situations potentiellement dangereuses. Elle a pour but de maintenir les crises en deçà de l'affrontement armé. Elle peut prendre la forme d'une action militaire qui vise à prévenir l'emploi des moyens militaires de l'adversaire contre les intérêts nationaux.

Source : FRA

Source: NATO

end state

The political and/or military situation to be attained at the end of an operation, which indicates that the objective has been achieved.

Source: NATO

force commitment context

At strategic level of war, the context in which forces are used. Armed forces can act independently, under national command, to protect the sovereignty of the State or under the provisions of a defence agreement, or within a coalition, an Alliance or a security organisation, in a multinational environment.

Source: FRA

commonality

The state achieved when the same doctrine, procedures or equipment are used.

Source: NATO

preemptive attack

Military action aiming, in a case of emergency, at preventing the employment of enemy assets against our interests.

Source: FRA

preemptive action - preventive action

In general terms, any action aiming at preventing potentially dangerous situations and keeping crises to a level below armed conflict. It can be of military nature, to deny an adversary the use of its military assets against national interests.

Source: FRA

управління

Повноваження командира (командуючого) щодо контролю за виконанням наказів та директив підпорядкованими йому формуваннями або іншими організаційними одиницями, які зазвичай не є під його командуванням. Дані повноваження можуть бути передані у повному обсязі або частково.

Джерело: ФР

управління військами (силами)

Повноваження командира та здійснення ним управління підрозділами, що призначені для виконання певного завдання. Поєднання та врахування людського фактору, наявного обладнання, засобів зв'язку та певних методів дозволяє командирові планувати, керувати, координувати та управляти військами з метою виконання отриманого завдання.

Джерело: ФР/НАТО

установа НАТО

Незалежна установа або організація, створена НАТО і відповідальна перед Північноатлантичною Радою за виконання спеціалізованих завдань, у таких сферах, як комунікації, науково-дослідна робота, стандартизація тощо. Установа підвітна вищому керівництву або керівному комітету, який контролює діяльність цієї установи. Також бюро НАТО.

Джерело: НАТО

утворення сил

Процес, згідно з яким після передачі повноважень, країни-члени НАТО призначають та застосовують сили відповідно до передбачених процедур та вимог стратегічного командування. Щодо операцій, які не підпадають під статтю 5, держави, що не є членами НАТО, можуть брати участь у даному процесі після підписання угоди між державою та

contrôle

Autorité, impliquant la responsabilité de l'exécution des ordres et directives, exercée par un chef sur une partie des activités d'organismes subordonnés, ou d'autres organismes qui normalement ne sont pas sous son commandement. Ce contrôle peut être transféré ou délégué totalement ou partiellement.

Source : FRA

commandement et contrôle / conduite (C2)

Autorité et direction exercées par un commandant désigné sur des forces chargées d'accomplir une mission. La combinaison des facteurs personnel, équipements, moyens de communication et méthodes permet au commandant, de planifier, de diriger, de coordonner et de contrôler / conduire les forces pour accomplir sa mission.

Sources : FRA / OTAN

agence de l'OTAN

Bureau ou organisme indépendant créé par l'OTAN et responsable devant le Conseil de l'Atlantique Nord pour l'accomplissement de tâches spécifiques (par exemple communications, recherche scientifique, normalisation). Une agence rend compte à un comité de direction ou comité directeur, qui supervise ses activités. Aussi appelé Bureau de l'OTAN.

Source : OTAN

constitution de forces

Processus selon lequel, après le transfert d'autorité, les pays membres de l'OTAN affectent conformément aux procédures prévues des forces à l'OTAN en réponse aux besoins déterminés par les commandants stratégiques. Pour les opérations hors article 5, les pays non-membres de l'OTAN peuvent également participer à ce processus, à la suite de l'accord intervenu entre leur pays et le

control

That authority exercised by a commander over part of the activities of subordinate organizations, or other organizations not normally under his command, which encompasses the responsibility for implementing orders or directives. All or part of this authority may be transferred or delegated.

Source: FRA

command and control (C2)

The exercise of authority and direction by a designated commander over assigned forces in the accomplishment of the force's mission. The functions of command and control are performed through an arrangement of personnel, equipment, communications, facilities and procedures which are employed by a commander in planning, directing, co-ordinating and controlling forces in the accomplishment of his mission.

Sources: FRA / NATO

NATO agency

An independent bureau or organization established by NATO and responsible to the North Atlantic Council for carrying out specific tasks, e.g. communications, research and standardization etc. An agency reports to a board of directors or a steering committee responsible for supervising its activities.

Source: NATO

force generation

After transfer of authority, the process whereby NATO member nations assign/commit forces, in accordance with set procedures, to NATO on the basis of the requirements established by the Strategic Commanders. For non-Article 5 operations, non-NATO member countries may also participate in this process after an agreement has been signed between their country and the

відповідним
НАТО.

командуючим

commandant de l'OTAN concerné.

NATO commander concerned.

Джерело: НАТО

Source : OTAN

Source: NATO

фаза деескалації

Період, протягом якого відмічається зменшення інтенсивності кризи.

Джерело: НАТО

французько-німецька бригада

З'єднання сухопутних військ об'єднаних європейських збройних сил, до складу якого входять національні та двонаціональні підрозділи.

Джерело: ФР

phase de désescalade

Période pendant laquelle l'intensité d'une crise décroît.

Source : OTAN

brigade franco-allemande

Grande unité terrestre du corps européen regroupant des unités nationales et binationales.

Source : FRA

de-escalation phase

Period of time during which crisis intensity decreases.

Source: NATO

French-German brigade

Major ground unit belonging to the EUROCORPS, and comprising national and bi-national units.

Source : FRA

хартія

Основоположні норми функціонування офіційної організації.

Джерело: ООН

хартія НАТО-Україна

Документ про особливий вид партнерства між Організацією Північноатлантичного договору та Україною, підписаний главами країн та урядів НАТО та України 9 липня 1997 року у Мадриді. У ньому визначаються відносини між НАТО та Україною в рамках та поза рамками програми "Партнерства заради миру."

Джерело: НАТО

хімічна зброя

Вид зброї, що застосовується під час ведення бойових дій задля знищення, серйозного поранення чи спричинення втрати боєздатності особового складу шляхом фізіологічного впливу. До даного поняття не відносяться речовини з контролю натовпу, гербіциди, димові та легкозаймисті речовини.

Джерело: НАТО

charte

Règles fondamentales d'une organisation officielle.

Source : ONU

charte OTAN-Ukraine

Document portant sur un partenariat spécifique entre l'Organisation du Traité de l'Atlantique Nord et l'Ukraine. Signée par les chefs d'Etat ou de gouvernement des pays de l'OTAN et de l'Ukraine le 9 juillet 1997 à Madrid, cette Charte, qui constitue un engagement politique, traite des relations entre l'OTAN et l'Ukraine au sein du Partenariat pour la paix et au-delà de celui-ci.

Source : OTAN

arme chimique

Arme prévue pour tuer, blesser sérieusement ou empêcher par ses effets physiologiques le personnel de remplir sa mission. Ce terme exclut les agents antiémeutes, les herbicides, les substances fumigènes et inflammables.

Source : OTAN

charter

Fundamental rules of an official organization.

Source:UN

NATO-Ukraine Charter

A politically binding document on a distinctive partnership between the North Atlantic Treaty Organization and Ukraine signed by NATO and Ukraine heads of states and governments in Madrid on 9 July 1997. It deals with NATO-Ukraine relations within and beyond the Partnership for Peace.

Source: NATO

chemical weapon

A type of weapon which is intended for use in military operations to kill, seriously injure, or incapacitate personnel through its physiological effects. The term excludes riot control agents, herbicides and substances generating smoke and flame.

Source: NATO

центр важливості

Фізичне або нематеріальне представлення потужності країни, альянсу, армії, або іншої спільноти, що висловлює бажання діяти незалежно, боротися чи демонструвати свою потужність.

Джерело: ФР

центр важливості стратегічного рівня

1. Основи волі противника чи основної складової його здатності вести бойові дії, брати участь у конфлікті, які є цілями стратегічного рівня, та у разі знищення або нейтралізації призведуть за більш-менш короткий проміжок часу до поразки або переговорів щодо прийняттого вирішення питання. Є лише один, в крайньому випадку два центри стратегічної важливості. Він може складатись з певної кількості цілей, визначених для знищення.

2. Ціль стратегічного рівня, яка складає підвалини волі противника або є основним фактором його здатності вести боротьбу та брати участь у конфлікті. Якщо ця ціль буде знищена або нейтралізована, це призведе за більш-менш короткий проміжок часу до остаточного бажаного результату.

Джерело: ФР

центр важливості тактичного рівня

Центр важливості визначається під час аналізу тактичного рівня.

Примітка: центр важливості оперативного рівня може бути визначений як ціль командира тактичного підрозділу з того моменту, коли він знаходиться в районі бойових дій та усвідомлює цілі поставленого йому завдання.

Джерело: ФР

centre de gravité

Représentation physique ou immatérielle de la puissance dont un pays, une alliance, une force militaire ou toute autre entité tire sa liberté d'action, sa puissance ou sa volonté de combattre.

Source : FRA

centre de gravité de niveau stratégique

1. Fondements de la volonté de l'adversaire ou part essentielle de sa capacité à combattre et entretenir le conflit, représentant des objectifs de niveau stratégique qui, s'ils sont détruits ou neutralisés, conduiront l'adversaire à plus ou moins brève échéance à la défaite ou à la négociation d'une solution acceptable. Il n'y a qu'un seul, au mieux deux, centre de gravité stratégique. Celui-ci pouvant être constitué d'un certain nombre de cibles pouvant être prises à partie.

2. Objectif de niveau stratégique qui constitue le fondement de la volonté de l'adversaire ou un point essentiel de sa capacité à combattre et à entretenir le conflit. Si cet objectif est détruit ou neutralisé, il conduit, à plus ou moins brève échéance à l'état final recherché.

Source : FRA

centre de gravité de niveau tactique

Centre de gravité identifié lors de l'analyse du niveau tactique.

Note : un centre de gravité de niveau opératif peut être désigné comme objectif au commandant de la force tactique étudiée lorsqu'il est situé dans sa zone d'action et qu'il peut représenter l'objectif de sa mission.

Source : FRA

centre of gravity

The characteristics, capabilities or localities from which a nation, an alliance, a military force or other grouping derives its freedom of action, physical strength or will to fight.

Source: FRA

strategic center of gravity

1. Basis of the enemy's will, or essential part of his combat or endurance capability, representing objectives at the strategic level of war which, if destroyed or neutralized, will induce the defeat of the opponent or the negotiation of an acceptable solution in a more or less distant future. There can only be one - or possibly two - strategic center(s) of gravity, but it can be constituted of several targets which can be attacked.

2. Objective at the strategic level of war which represents the basis of the enemy's will, or an essential position for its capability to combat and sustain the conflict. If this objective is destroyed or neutralized, it leads to the end state in a more or less distant future.

Source: FRA

tactical center of gravity

Center of gravity identified during the analysis of the tactical level of war.

Note: an operational center of gravity can be assigned as an objective to the commander of the considered tactical force, if it is located in his area of action, and if it can represent the objective of his mission.

Source: FRA

центр загальновійськових операцій

Підрозділ загальновійськового командування, який може бути створений в штаб-квартирах різних рівнів, для виконання різноманітних завдань; він інформує командира про ситуацію під час ведення бойових дій і передає накази командуючого військами на театрі бойових дій. Залежно від типу бойових дій, Центр загальновійськових операцій може включати в себе багато відділів, важливість та структура яких можуть бути різноманітними, такі як, наприклад, розвідувальний відділ, відділ зв'язку, поточних операцій, тилового забезпечення, забезпечення боєприпасами тощо. Цей центр може функціонувати як у воєнний, так і у мирний час, як правило, для узгодження і планування операцій з врегулювання кризових ситуацій. На стратегічному рівні, центр загальновійськових операцій забезпечує структуру командування і контролю, які дозволяють здійснити перехід з мирного стану до кризової ситуації і далі до військових дій. Він відіграє важливу роль, надаючи Верховному головнокомандувачу об'єднаними силами НАТО в Європі чи Верховному головнокомандувачу об'єднаними збройними силами НАТО в Атлантиці та їх штабам необхідні відомості для вчасного реагування на кризові ситуації та оцінюючи небезпечні галузі.

Джерело: НАТО

цивільна оборона

Сукупність заходів уряду, спрямованих на використання цивільних ресурсів задля підтримки оборони, захисту цивільного населення у воєнний час, реагування на природні лиха, а також для запобігання та обмеження наслідків надзвичайних ситуацій в мирний час. *Також див.* цивільний захист.

Джерело: НАТО

centre d'opérations interarmées

Élément de commandement interarmées, qui peut être établi dans tout quartier général, à tout niveau et pour toute opération; il informe le commandant sur l'opération en cours et transmet les ordres du commandant aux forces du théâtre. D'après le type d'opération, un centre d'opérations interarmées peut comporter un nombre de cellules de taille et d'importance variables, telles que le renseignement, les communications, les opérations en cours, le soutien logistique, l'approvisionnement, etc. Ce centre peut également fonctionner en temps de paix, généralement dans le cadre de la coordination et de la planification de la gestion des crises. Au niveau stratégique, le centre d'opérations interarmées fournit la structure de commandement et de contrôle permettant de passer du temps de paix au temps de crise et au temps de guerre. Il joue un rôle capital en fournissant au Commandant Suprême des forces Alliées en Europe (SACEUR) ou au Commandant Allié Transformation (ACT) et à leurs états-majors une capacité de réaction aux crises et une évaluation du domaine de préoccupation.

Source : OTAN

défense civile

Système de mesures, généralement mises en oeuvre par une agence gouvernementale, pour utiliser les ressources civiles à l'appui de la défense, pour protéger la population civile en temps de guerre, pour réagir aux catastrophes et pour prévenir et limiter les conséquences de situations exceptionnelles en temps de paix. *Voir aussi* protection civile.

Source : OTAN

joint operations centre

A joint command element, which can be established in a headquarters at any level and for any operation, to provide the commander with information regarding ongoing operations and to transmit orders from the commander to his forces. Depending on the type of operation, a joint operations centre may comprise a variety of cells of varying size, such as intelligence, communications, current operations, logistics or planning. A joint operations centre may also operate in peacetime, usually in connection with crisis management coordination and planning. At the strategic level, the joint operations centre provides a command and control structure to transition from peacetime through crisis to war. It plays a vital role in providing Supreme Allied Commander in Europe (SACEUR) or Allied Commander Transformation (ACT) and his staff with a crisis response capability and assessments of issues of concern.

Source: NATO

civil defence

A system of measures, usually implemented by a governmental agency, to use civil resources in support of defence, to protect the civilian population in wartime, to respond to disasters, and to prevent and mitigate the consequences of major emergencies in peacetime. *See also* civil protection.

Source: NATO

цивільна оборона

Усі заходи, що застосовуються з метою захисту населення, а також суспільних об'єктів та ресурсів від катастроф, нещастя та ризиків у мирний та воєнний час за принципом попередження, захист та допомога. Підготовка та проведення відповідних заходів покладені на Національну службу цивільної оборони, що підпорядковується Міністерству внутрішніх справ.

Джерело: ФР

цивільна оборона України

Державна система органів управління, сил і засобів, що створюється для організації і забезпечення захисту населення від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного, екологічного, природного та воєнного характеру.

Джерело: УКР

цивільний захист

Сукупність державних структур та процедур, що забезпечують захист та допомогу населенню й охорону власності та навколишнього середовища у зв'язку зі стихійними чи антропогенними катастрофами. *Також див.* цивільна оборона.

Джерело: НАТО

цивільно-військова співпраця

Координація та взаємодія, під час підтримки місії, між командиром військового формування НАТО та цивільними особами, в тому числі місцевим населенням та місцевою владою, а також міжнародними, місцевими та неурядовими організаціями та агенціями.

Джерело: НАТО

цивільно-військове співробітництво

Взаємодія між військовим та цивільним населенням, що здійснюється на театрі воєнних дій. Вона здійснюється у відповідно до цілей, визначених наказами або урядом.

sécurité civile

Ensemble des dispositions destinées à préserver les populations ainsi que les installations et ressources d'intérêt général contre les catastrophes, sinistres et risques du temps de paix et du temps de guerre sous le triple aspect de la prévention, de la protection et des secours. La préparation et l'exécution des mesures correspondantes sont assurées par le Service National de la Protection Civile rattaché au ministère de l'Intérieur.

Source : FRA

défense civile de l'Ukraine

Ensemble des pouvoirs publics, des forces et des moyens destinés à organiser et à assurer la protection de la population face aux situations d'urgences de caractère technologique, écologique, naturel ou militaire.

Source : UKR

protection civile

Structures et procédures établies par les Etats pour assurer protection et assistance aux populations et pour sauvegarder les biens et l'environnement face aux catastrophes naturelles et dues à l'homme. *Voir aussi* défense civile.

Source : OTAN

coopération civilo-militaire

Coordination et coopération, en soutien de la mission, entre le commandant OTAN et les acteurs civils, y compris la population nationale et les autorités locales, ainsi que les organisations et agences nationales, internationales et non gouvernementales.

Source : OTAN

action civilo-militaire (ACM)

Action entreprise sur un théâtre, qui concerne l'interaction entre les forces et leur environnement civil dans le cadre des objectifs fixés par un mandat ou un gouvernement.

disaster relief - civil defense

All arrangements made to preserve the populations as well as public facilities and resources against peacetime and wartime catastrophes, disasters and risks, under the triple aspects of prevention, protection and relief. The preparation and execution of corresponding measures are under the responsibility of the National Civil Defense Service, which is placed under the authority of the Ministry of the Interior.

Source: FRA

civil defence of Ukraine

State system of government agencies, forces and means created for organisation of protection of population from consequences of technological, ecological, natural and military emergencies.

Source: UKR

civil protection

Structures and procedures developed by states, ensuring the protection and assistance of populations and safeguarding property and the environment in the face of natural or man-made disasters. *See also* civil defence.

Source: NATO

civil-military cooperation

The coordination and cooperation, in support of the mission, between the NATO Commander and civil actors, including the national population and local authorities, as well as international, national and non-governmental organizations and agencies.

Source: NATO

civil- military action; civil-military cooperation (CIMIC)

Any action carried out within a theatre and involving interactions between forces and their civilian environment. They are implemented in accordance with the objectives set by a mandate or a government.

Джерело: ООН

цивільно-військові відносини

Сукупність правових взаємовідносин між суспільством та складовими частинами Воєнної організації держави, які охоплюють політичні, фінансово-економічні, соціальні та інші процеси у сфері національної безпеки і оборони.

Джерело: УКР

цивільно-військові відносини

Діяльність з боку командирів НАТО у воєнний час, що стосується, з одного боку, взаємовідносин між союзницькими збройними силами, з іншого боку – з урядом, цивільним населенням або організаціями країн, які не входять до НАТО, і в яких ці сили розміщені, забезпечуються або діють.

Джерело: НАТО

цикл розвитку кризи

Послідовна зміна рівня інтенсивності кризи, починаючи від рівня стабільності й закінчуючи досягненням такого ж або вищого (нижчого) рівня.

Джерело: НАТО

цілі національної безпеки

Необхідні кінцеві результати діяльності по забезпеченню національної безпеки, сформульовані найвищими органами державної влади. Такі цілі визначаються згідно з національними інтересами держави в різних сферах життєдіяльності суспільства.

Джерело: РОС

цілі партнерства

Планові завдання, погоджені між Північноатлантичним союзом і окремими державами-партнерами, які беруть участь у процесі планування й аналізу в рамках програми "Партнерство заради миру". Цілі партнерства сприяють оперативній сумісності між військами (силами) держав-партнерів і союзників при проведенні

Source : ONU

relations civilo-militaire

Ensemble des échanges juridiques entre la société civile et les organisations militaires de l'Etat qui englobe les processus politiques, financiers, économiques et sociaux dans les domaines de la sécurité et de la défense nationale.

Source : UKR

relations civilo-militaires

Toutes activités entreprises par des commandants OTAN en temps de guerre et concernant directement les relations entre, d'une part, les forces armées alliées et, d'autre part, le gouvernement, la population civile ou les organismes des pays non OTAN où ces forces sont stationnées, soutenues ou employées.

Source : OTAN

cycle de vie d'une crise

Evolution de l'intensité d'une crise aux différents stades successifs de celle-ci, partant d'un niveau de stabilité et aboutissant à un niveau de stabilité identique, supérieur ou égal.

Source : OTAN

objectifs de sécurité nationale

Expression, par les plus hautes autorités de l'Etat, des buts à atteindre en matière de sécurité nationale. Ces buts sont déterminés à la lumière des intérêts nationaux dans les divers secteurs d'activité de la société.

Source : RUS

objectifs du Partenariat

Objectifs de planification agréés entre l'Alliance et chaque pays partenaire participant au Processus de planification et d'examen du Partenariat pour la paix. Les objectifs du Partenariat encouragent l'interopérabilité entre les forces des Partenaires et celles des Alliés pour les opérations du Partenariat pour la paix dirigées par l'OTAN. Dans les objectifs du

Source: UN

civil-military relations

Body of legal relations between society and components of the military organisation of state that include political, financial and economic, social and other processes in the sphere of national security and defence.

Source : UKR

civil-military relations

All activities undertaken during wartime by NATO commanders and directly dealing with the relationships between the allied armed forces and the government, the civilian population, or organizations of non-NATO countries where these forces are stationed, supported, or employed.

Source: NATO

crisis life cycle

The evolution of crisis intensity as it moves through the crisis states, starting at a level of stability and ending at the same or a higher or lower level of stability.

Source : OTAN

national security goals

The ultimate national security objectives to be achieved, as formulated by the highest government authorities. They are defined on the basis of national state interests, as they affect different aspects of the life of society.

Source: RUS

partnership goals

Planning targets agreed between the Alliance and individual Partner countries participating in the Partnership for Peace Planning and Review Process. Partnership goals encourage interoperability between Partner forces and those of Allies for NATO-led Partnership for Peace operations. Partnership goals may, in addition, seek the development or potential

операцій у рамках програми "Партнерство заради миру" під керівництвом НАТО. Цілі партнерства можуть, крім того, передбачати створення чи наявність у держав-партнерів сил і засобів, необхідних для проведення таких операцій. Кількість початкових цілей партнерства була запропонована державам-партнерам, які беруть участь у процесі планування й аналізу в рамках програми "Партнерство заради миру", протягом циклу процесу 1999 року. Цей цикл став складовою частиною переходу до розширених й адаптованих процедур процесу, погоджених у червні 1998 року.

Джерело: НАТО

Partenariat, il peut, en outre, être demandé aux pays partenaires d'établir ou de pouvoir mettre à disposition des forces et des capacités qui seraient particulièrement utiles pour de telles opérations. Dans le cadre de la transition vers un processus de planification et d'examen du Partenariat pour la paix comportant les procédures élargies et adaptées approuvées en juin 1998, quelques objectifs du Partenariat initiaux ont été proposés aux pays partenaires qui participaient au Processus de planification et d'examen du Partenariat pour la paix durant le cycle 1999.

Source : OTAN

availability from Partner countries of forces and capabilities that would be particularly useful for such operations. As part of the transition to the expanded and adapted Partnership for Peace Planning and Review Process procedures agreed in June 1998, a limited number of initial partnership goals was offered to Partner countries participating in Partnership for Peace Planning and Review Process during the 1999 process cycle.

Source: NATO

Терміни на дану літеру відсутні

Cette page est laissée blanche intentionnellement

Intentionally blank

шпіонаж

1. Пошук інформації за допомогою секретних чи незаконних засобів з метою проведення розвідки.

2. Правопорушення, що полягає у посяганні на життєвоважливі інтереси країни особами, що не належать до збройних сил.

Джерело: ФР

штаб

У військовій структурі, група військових та цивільних працівників, на яких покладено обов'язок щодо здійснення допомоги командирові в межах їхньої компетенції.

Джерело: НАТО

штаб Верховного головного командування ОЗС НАТО в Європі

Штаб стратегічного командування у Європі, що знаходиться у Касто, поблизу м. Монс (Бельгія). Задачами штабу є: а- у мирний час – розробка вимог, планів та інструкцій для військ (сил), що виділяються Стратегічному командуванню в Європі, при вирішенні ними своїх задач у мирний, військовий час та при кризових ситуаціях. Це також включає рішення задач з військового співробітництва з метою підвищення оперативної сумісності між військовими частинами держав-партнерів ПЗМ і НАТО; б- під час кризових ситуацій – представлення рекомендацій ВГК ОЗС НАТО в Європі з військових заходів, спрямованих на посилення політичної діяльності та співпраці, і таким чином у справі врегулювання кризових ситуацій; в- у воєнний час – сприяння ВГК ОЗС НАТО в Європі у командуванні військами (силами), що виділяються стратегічному командуванню у Європі для забезпечення колективної оборони території країн НАТО.

Джерело: НАТО

espionnage

1. Recherche d'informations par des moyens secrets ou illicites dans un but de renseignement.

2. Infraction qui consiste, pour toute personne étrangère aux forces armées françaises, à porter atteinte aux intérêts fondamentaux de la Nation.

Source : FRA

état-major

Dans une structure militaire, groupe de personnel militaire et civil, chargé d'assister un commandant dans l'ensemble de ses fonctions.

Source: OTAN

grand quartier général des puissances alliées en Europe

Quartier général militaire du Commandement stratégique en Europe, situé à Casteau, près de Mons, en Belgique. Les fonctions du SHAPE sont les suivantes : a- en temps de paix, déterminer les besoins, plans et procédures pour que les forces militaires affectées au Commandement stratégique en Europe puissent remplir leur mission en temps de paix, de crise ou de guerre. Ceci comporte également une mission de coopération militaire, dans le but d'améliorer l'interopérabilité entre les unités militaires des pays du Partenariat pour la paix et l'OTAN; b- en temps de crise, recommander les mesures militaires permettant de renforcer l'action politique, contribuant de ce fait à la gestion des crises; c- en temps de guerre, assister le SACEUR dans le commandement des forces affectées au Commandement stratégique en Europe pour la défense collective du territoire de l'OTAN.

Source : OTAN

espionage

1. Search for information through secret or illegal ways of collecting intelligence.

2. Infraction consisting, for all individuals who are not part of the French armed forces, in undermining the Nation's fundamental interests.

Source: FRA

staff

In a military organization, group of military and civilian personnel assisting a commander in all his/her functions.

Source: NATO

Supreme Headquarters Allied Powers Europe

The military headquarters of Strategic Command Europe located at Casteau, near Mons, Belgium. The functions of SHAPE are: a- in peacetime, to develop the requirements, plans and procedures for the military forces assigned to Strategic Command Europe to be able to perform their missions in peace, crisis and war. This also includes a military cooperation mission meant to foster greater interoperability between Partner military units and NATO; b- in crisis, to recommend to SACEUR military measures to reinforce political actions, and thereby contribute to the management of crises; c- in wartime, to assist SACEUR in the command of the forces committed to Strategic Command Europe for the collective defence of the NATO territory..

Source: NATO

Терміни на дану літеру відсутні

Cette page est laissée blanche intentionnellement

Intentionally blank

Терміни на дану літеру відсутні

Cette page est laissée blanche intentionnellement

Intentionally blank

Терміни на дану літеру відсутні

Cette page est laissée blanche intentionnellement

Intentionally blank

ядерна зброя

Озброєння, яке за своїм призначенням, після закінчення ланцюгу заряджання-запалення-вибух, здатне спричинити ядерну реакцію та вивільнити енергію.

Джерело: НАТО

ядерне стримування (національна концепція Франції)

Французька концепція основана на бажанні та здатності Франції, маючи своє ядерне озброєння, переконати потенційного противника, яким би він не був та яким би не були його засоби, що рівень можливих втрат переважатиме переваги, які можуть бути досягнуті.

Джерело: ФР

arme nucléaire

Munition qui, dans sa configuration finale, après accomplissement de la séquence armement-allumage-explosion, est capable de produire une réaction nucléaire et la libération d'énergie désirée.

Source : OTAN

dissuasion nucléaire (concept national FRA)

Concept français fondé sur la volonté et la capacité de la France, de par sa possession d'armements nucléaires, de faire redouter à un adversaire, quel qu'il soit et quels que soient ses moyens, des dommages inacceptables, hors de proportion avec l'enjeu d'un conflit, s'il cherche à s'en prendre aux intérêts vitaux de la France.

Source : FRA

nuclear weapon

A munition which, in its intended ultimate configuration, upon completion of the prescribed arming, fusing and firing sequence, is capable of producing the intended nuclear reaction and release of energy.

Source: NATO

nuclear deterrence (FRA national concept)

French concept based on France's will and capability, owing to its nuclear weapons, to threaten an opponent, notwithstanding his identity or assets, with unacceptable damage, not proportioned to the stakes of a conflict, if this opponent decided to attack France's vital interests.

Source: FRA